

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมล สดประเสริฐ และ สุนทร สุนันท์ชัย. (2541). วิสัยทัศน์ทางการศึกษา ทิศทางที่ไทยต้อง
ทบทวน. กรุงเทพมหานคร.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2521). ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร
: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2533). หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
(ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์การพิมพ์.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2537). การประเมินผลการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน
ปลาย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทดสอบทางการศึกษา.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539) คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา :
การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรรณิการ์ ม่วงเขียว. (2529). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการ
เรียนรู้วิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มที่เรียน
โดยแผนการสอนของครูประจำการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบรบือ
วิทยาคาร อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. ปริญญาโท กสม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

กระทรวงมหาดไทย และมหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2540). การป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งที่
เกี่ยวกับนโยบายของรัฐและกิจกรรมของรัฐกับชุมชน. รายงานการศึกษา เล่มที่ 2.
กรุงเทพมหานคร.

กระทรวงยุติธรรม. (2540). แผนพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว พ.ศ. 2540 –
2549. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทิณบุตรอาร์ตฟูล จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา. (2521). ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการ
ศึกษา. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ, ศูนย์พัฒนาหลักสูตร. (2520). คู่มือการอบรมผู้ฝึกอบรมวิทยากรใน
หลักสูตรใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2530). รายงานผลการวิจัย
เรื่องการทดลองใช้ รูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถม
ศึกษา. กรุงเทพมหานคร.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : หสน. นิยมวิทยา : 519, 44-47.
- กัลยา สกฤตแก้ว. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียน เจตคติต่อครู และผลสัมฤทธิ์ การเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาการสอนสังคมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุศล สุนทรธาดา และคณะ. (2541). สถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). กระแสวิพากษ์ : บทเรียนเพื่อสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชัคเซสมิเดีย จำกัด. พิมพ์ครั้งที่ 3.
- จรรยา เศรษฐบุตร และคณะ. (2541). รายงานการสำรวจสภาวะเยาวชนไทย พ.ศ. 2541 (1998 Survey of Thai Youth). สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จรินทร์ ชานีรัตน์. (2518). ปทานุกรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รามคำแหง.
- จันทิมา ลิ้มปิเจริญ. (2522). กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูภูเก็ต
- จำเนียร ศิลปวานิช. (2538). หลักและวิธีการสอน. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต นนทบุรี. กรุงเทพฯ : เจริญรุ่งเรืองการพิมพ์.
- ชนาพร เขาวรัตน์. (2530). ความต้องการของครูสังคมศึกษา ในการใช้วัตกรรมการศึกษา ในการใช้วัตกรรมการศึกษาในการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์. (2533). การพัฒนาสถานการณ์จำลองเรื่องการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการ บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และ วาสนา ทวีกุลทรัพย์. (2540). ชุดการสอนรายบุคคล เอกสารการสอนชุด วิชาสื่อการศึกษาพัฒนาสรร หน่วยที่ 1-5. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช พิมพ์ครั้งที่ 1 : 113-115.
- ชาติชาย ม่วงปฐม. (2539). ผลของวิธีการเรียนแบบร่วมมือและระดับความสามารถทาง คณิตศาสตร์ที่มีต่อผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- ชุมพร ขงกิตติกุล. (2531). หลักการตรวจสอบทางจิตวิทยา. ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถนอมจิตต์ เสนมา. (2525). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเรียนด้วยเทคนิคการสอนแบบสืบสอบแบบจัดกิจกรรมอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกัน. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญา มหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทรงพรพรรณ วายโสภา. (2530). ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2525). การสร้างโมเดลการสอนแบบกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับเด็กด้อยสัมฤทธิ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณวุฒิปริญญาตรี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ สุวรรณพงษ์. (2528). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยเกมจำลองสถานการณ์ กับที่เรียนตามแผนการสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี และคณะ. (2541). การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานยก รัฐมนตรี.
- ทิตินา แคมมณี. (2534). ระบบการออกแบบการเรียนการสอน. เอกสารประกอบการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา สุระชัย. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญาและภูมิหลังกับความสามารถในการแก้ปัญหาของนัักศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บันลือ พฤษะวัน. (2534). ยุทธศาสตร์การสอนตามแนวหลักสูตรใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539). สถิติวิจัย 1. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : หจก. พี.เอ็น. การพิมพ์.
- บุญเลิศ กลางใจ. (2537). การวิเคราะห์ความมีประสิทธิผลของภาควิชาในวิทยาลัยครูคุุณวุฒิปริญญาตรี สาขาวิชาอุดมศึกษา : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประคอง กรรณสูต. (2535). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประกาศน์ อวยชัย. (2517). บทบาทศาลคดีเด็กและเยาวชนกับความมั่นคงแห่งชาติ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประวีณา นิลนวล. (2541). ผลของการใช้รูปแบบการสอนตามกรอบแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้เองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, ชุมพร ยงกิตติกุล, รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์. (2520). การศึกษาเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ. กรุงเทพมหานคร : รายงานการวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2529). ต่างคนต่างคิด ต่างจิตต่างใจ : สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง. เอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2541). แนวคิดร่วมสมัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน. เกษมบัณฑิตปริทัศน์ 1. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มิถุนายน - ธันวาคม).
- ปรารณา เกษน้อย. (2540). ผลของการเรียนแบบร่วมมือในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2530). ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีสอน คุณภาพของกลวิธีสอน เวลาที่ใช้ในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพจิตร สดวกการ. (2538). ผลของการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการถ่ายโอนการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ปริญญาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบูลย์ เทวรักษ์. (2540). ข้อมูลพื้นฐานทางจิตวิทยาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การวัดระดับสติปัญญา (Intelligence test). กรุงเทพมหานคร : เอส ดี เพรส การพิมพ์.
- ภาวิณีย์ เจริญยิ่ง. (2542). ครูของแผ่นดิน. วารสารวิทยากรย์. ปีที่ 98 ฉบับที่ 9 (ธันวาคม) :

- ยุพดี นาคพิระยุทธ. (2522). การสอนวิชาภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เขาวดี วิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โยธิน ศันสนยุทธ และคณะ. (2533). จิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์ จำกัด. พิมพ์ครั้งที่ 6.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). รวมบทความทางการศึกษาในรอบปี 2540 – 2541. “การศึกษาไทยในเวทีโลก”. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร. สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- ลัดดา วิศิษฐานนท์. (2534). แบบพฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคลของบุคลากรในองค์กรธุรกิจตามการรับรู้ของผู้บริหารระดับกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลิปพนันต์ เกตุทัต. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และบทบาทยุทธศาสตร์ของคุรุสภา. วารสารวิทยากร ปีที่ 98 ฉบับที่ 9 (ธันวาคม) : 7 – 13.
- วันชัย ดนัยตโมนุท. (2542). ผลจาก พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติที่มีต่อการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ. (2542). กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง : ยุทธศาสตร์การนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง. (The Mediation Process : Practical Strategies for Resolving Conflict). สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริกัญญา ออฟเซ็ท.
- วารินทร์ แก้วอุไร. (2541). การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาวิธีสอนทั่วไปแบบเน้นกรณีตัวอย่างเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครูด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบได้ในศาสตร์ทางการสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- วารุณี จันทรานูวัฒน์. (2535). ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. (2537). นิติเวชสารกฉบับกฎหมายทำแห่งข้อโต้แย้งที่ไม่ยุติ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจนเนอร์เพรส.
- วิทยากร เชียงกุล. (2530). การศึกษาช่วยแก้ปัญหาหรือเพิ่มปัญหา. ทบทวนการศึกษาไทย
เอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยากร เชียงกุล. (2541). รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2540. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินตติ้งแอนพับลิชชิ่ง.
- วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล. (2540). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบทเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณกับัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรยุทธ วิเชียรโชติ. (2522). จิตวิทยาการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน. กรุงเทพมหานคร : อำนวยการพิมพ์, หน้า 1.
- ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. (2540). รายงานประจำปี พ.ศ. 2540 สถาบันพัฒนากระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เกรนโกรว จำกัด. หน้า 68.
- ศิริกัญญา ฤทธิ์เปลก. (2541). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาการคิดวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจทางการพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณกับัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2534). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2535). การวิจัยเชิงทดลองทางพฤติกรรมศาสตร์ การออกแบบและการวิเคราะห์ข้อมูล. วารสารครุศาสตร์. ม.ค. - มี.ค. 2535 : 86.
- ศิริพร ฉันทานนท์. (2539). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณกับัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรการสอณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล. (2534). ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมใจ ในการรวมกลุ่มเรียนวิชาคณิตศาสตร์. สารพัฒนาหลักสูตร : 19 - 23.
- สมหมาย จันทร่เรือง. (2542). กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญากับบทบาทของสถาบันการศึกษา. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร.

- สมหวัง ชัยตามล. (2528). การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิชา สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการ สอนปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สอ เสถบุตร. (2540). พจนานุกรมอังกฤษเป็นไทย (New Model English – Thai Dictionary) กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สายพิน สร้อยทองคำ. (2536). ผลของการฝึกสร้างตัวแทนปัญหาแบบตารางสัมพันธ์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงตรรกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายสมร ทองคำ. (2528). กระบวนการสอนเพื่อสร้างลักษณะการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). การเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น : การเรียนรู้ที่มีความหมายใช้ได้จริงในชีวิต. เอกสารการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ลำดับที่ 17. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2526). ประมวลผลงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). รายงานผลการสัมมนาเรื่องแผนการศึกษา แห่งชาติ : จากนโยบายสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). การเรียนรู้ชุมชนทรัพยากรในตน. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). รายงานการวิจัยประกอบการร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ... ประเด็นองค์ประกอบโครงสร้างส่วนท้องถิ่นกับการ จัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). 2542 : ปีปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง ศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- สิทธิชัย โภคาทรัพย์. (2529). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่าง เรียนโดยแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มที่เรียนโดยแผนการสอนที่ครูใช้สอนตาม ปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2528. ปริญญาโท กสม. มหาสารคาม มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

- สุนีย์รัตน์ ฤทธิรงค์ชัยเลิศ. (2529). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่น
ในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- สุปรียา ดันสกุล. (2540). ผลของการใช้รูปแบบการสอนการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพที่มีต่อ
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
บัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2540). ทำไมต้องปฏิรูปการเรียนรู้. วารสารเศรษฐศาสตร์. 26 (กรกฎาคม -
ตุลาคม) : 1 - 6.
- สุมานัน รุ่งเรืองธรรม. (2526). กลวิธีสอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2542). แนวทางการปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิทยจารย์. ปีที่ 98 ฉบับที่ 1
(พฤษภาคม) : 14 - 20.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณี ยะหะกร. (2530). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้การแสดงละครและสอนโดยการอภิปราย. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม. (2537). การวิจัยเชิงทดลอง : เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัยเชิง
ทดลอง. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม. (2542). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ : เอกสาร
ประกอบการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2533). ความขัดแย้ง การบริหารเพื่อสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ตะเกียง.
- อัญชลี ตนานนท์ และคณะ. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการสอนเพื่อเสริม
ทักษะการคิดในหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษา. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2540). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรินติ้ง เฮาส์. : 18 - 29.

ภาษาอังกฤษ

- Aiken, L.R. (1998). Tests and Examinations. Measuring Abilities and Performance. USA : John Wiley & Sons : 13 – 14.
- Allen, Jobeth. (1999). Class Actions : Teaching for Social Justice in Elementary and Middle School. Columbia University : Teachers College Press.
- Anastasi, Ann. (1988). Psychological Testing. New York : Macmillan Publishing Company 6th ed.
- Angela, M.O., Donal F.D., Velma I.H., Richard H.H., Lisa P.S., Judith G.L., & Michael D.Y. (1988). Cooperative Procedural Learning : Effects of Prompting and pre-versus Distributed Planning Activities. Journal of Educational Psychology. 80(2) : 167 – 171.
- Arends. (1994). Learning to Teach. 3rd ed. New York : McGraw Hill.
- Ausubel, David. (1968). Educational Psychology : A Cognitive View. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Barnes, Rob. (1999). Positive Teaching. Positive Learning. London and New York. Routledge.
- Berliner, D.C., and Calfee, R.C. (1997). Handbook of Educational Psychology. New York : Simon & Schuster Macmillan.
- Bloom, Benjamin S. (1956). Taxonomy of Educational Objectives Handbook I : Cognitive Domain. New York : David Mckey.
- Briscoe, P. Annette. (1991). The paths of law and rhetoric from protogoras to perelman : case for a jurisprudential pedagogy of argument. Doctoral Dissertation, Ball State University, Dissertation Abstracts International 52(12) : 4311.
- Campbell, D.T., & Stautey, J.C. (1963). Experimental and Quasi – Experimental Design for Research. Chicago: Rand Manally College Publishing Company.
- Carlsson Paige, Nancy & Levin, Diane E. (1993). A constructivist approach to conflict resolution. Education Digest. 58(3) : 10 – 16.
- Cazden, C.B. (1988). Classrooms discourse : The language of teaching and learning. Portsmouth NH. : Heinemann Educational Books.
- Cronbach, Lee J. (1990). Essentials of Psychological Testing. 5th ed. New York. Harper Collins Publisher.
- Devries, R , and Kohlberg. L. (1987/1990). Constructivist early education and comparison with other programs. Washington. DC. : NAEYC.

- Denna Crawford. (1996). Update on Law-Related Education. Youth-Focused Conflict Resolution and the Mission of Education. 20 : 14 – 16.
- Edward J. Murray. (1968). Conflict : Psychological Aspects. International Encyclopedia of the Social Science Vol. 3.
- Gagne, E. D. (1985). The Cognitive Psychology of School Learning. Boston : Little, Brown and Company.
- Gardner, H. (1999). Intelligence Reframed, Multiple Intelligences for the 21st Century. New York : Basic Books.
- Gate. (1991). Education 2000 : A Holistic Perspective. Atlanta : Global Alliance for Transforming Education.
- Gerald, R. Williams. (1983). Legal Negotiation and Settlement. U.S.A. : St. Paul, Minn. West Publishing.
- Gick, L.M. (1986). Problem-Solving Strategies Educational Psychologist 21 (1&2) : 99 – 120.
- Girard, Kathryn. L. and Koch, Susan. J. (1996). Conflict resolution in the school ; a manual for educators : 1st ed. (n.p.) : Jossey-Bass.
- Good, Carter V., (1973). Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill.
- Gregory, R.J. (1996). Psychological Testing : History Principles and Applications. 2nd ed. Allyn and Bacon. U.S.A. : A Simon & Schuster Company.
- Gronlund, Norman. E. (1976). Measurement and Evaluation in Teaching. 3rd ed. New York : Macmillan Publishing.
- Groth, Marnat. Gary. (1997). Handbook of Psychological Assessment. 3rd ed. U.S.A. : John Wiley & Sons.
- Henson, Kenneth. T. and Eller, Ben. F. (1999). Educational Psychology for Effective Teaching : Wadsworth Publishing Company.
- Hilgard, E.R. & Bower, G.H. (1966). Theories of Learning. 3rd ed. U.S.A. : Meredith Publishing Company.
- Howe, J.A. (Michael). (1997). IQ in Question. The Truth about Intelligence. 1st ed. (n.p.) : Sage Publication.
- Hoy, Cheri & Gregg, Noel. (1993). Assessment the Special Educator's Role. California : Brock/Cole Publishing Company.

- Isom, Virginia Veazey. (1997). The Relationship of Learning Style as depicted by Kolb's Learning Style Inventory and Teaching Methods of Lecture-Discussion and Case Study Discussion to the Academic Achievement Variable of Objective list Scores and Grade Point Averages of Community College Nursing. Doctoral Dissertation, Howard University. Dissertation Abstracts International. 58 (0) : 2999.
- Johnson D.W., & Johnson, RT. (1991). Learning together and alone. New Jersey : Prentice Hall.
- Johnson, D.W., & Johnson, R. (1997). The Impact of Conflict Resolution Training on Middle School Students. Journal of Social Psychology. 137(1) : 11-23.
- Joyce Bruce and Weil Marsha. (1996). Model of Teaching. 5th ed. Needham Height. Allyn and Bacon.
- Kathryn Girard & Susan J. Koch. (1996). Conflict Resolution in the School a Manual for Educators. United States of America : Jossey-Bass.
- Kerlinger, F.N. (1986). Foundation of Behavioral Research. New York : CBS College Publishing.
- Khan S.B. (1969). Affective Correlates of Academic Achievement. Journal of Educational Psychology. 60 : 216 – 221.
- Klausmier, Herbert. J., (1985). Educational Psychology. U.S.A.:Harper & Row, Publishers. 5th ed.
- Langford, Peter. (1987). Concept Development in the Secondary School. New York : Methuen.
- Lawrence S. Wrightsman, Michael T. Nietzel & William H. Fortune. (1998). Psychology and the Legal System. 4th ed. United States of America Brooks : Cole Publishing Company.
- Leadbetter, Jane & Morvis, Sue. et al. (1999). Applying Psychology in the Classroom. London : David Fulton Publishers.
- Leonard Abbeduto. (2000). Taking-Sides : Clashing Views on Controversial Issues in Educational Psychology. Connecticut : McGraw-Hill Companies.
- Leslies, Edwards & Rachel, Barnes. (2000). Professional service Agreements. London : Thomas Telford.
- Linkemer, Bobbi. (2000). Self-Development for Success Solving People Problem : the Essential Guide to Thinking and Working Smarter. New York : Marshall Editions Developments.
- Mark W. Aulls. (1998). Contributions of Classroom Discourse to What Content Students Learn During Curriculum Enactment. Journal of Educational Psychology. 90(1) : 56 – 59.

- Marshall, Sandra. P. (1995). Schemas in Problem Solving. U.S.A. Cambridge University Press.
- Mayer, R. E. (1990). Problem Solving. In M.W. Eysenck et al. (eds.). The Blackwell Dictionary of Cognitive Psychology. Blachwell, Oxford.
- Mayer, R.E. (1991). Thinking Problem Solving. Cognition. 2nd ed. U.S.A. W.H. Freeman and Company 4-8 : 170-181.
- Mayer, R.E. (1992). Cognition and Instruction : Their historic meeting within educational psychology. Journal of Educational Psychology. 84 (4) : 405 – 412.
- Mcgregor, D., (1960). The Human Side of Enterprise. New York:McGraw-Hill. pp. 207 – 219.
- McQueen, Ronald. A. & Knussen. (1999). Research Methods in Psychology : A Practical Introduction. British : Prentice. Hall Europe. : 107.
- Melendez, Jane. (1987). "Applying Schema Theory to ESL Reading Instruction." Paper Presented at the TESOL Convention. Miami : 21 – 25.
- Moorman, G.B., and Blanton, W.E. (1990). The information text reading activity (JTRA) : Engaging students in meaningful learning. Journal of Reading. 34(3) : 174 – 183.
- Nunnally, Jum. C. (1970). Introduction to Psychological Measurement. 2nd ed (n.p.) : McGraw-Hill.
- Nunnally, Jum. C. (1978). Psychometric Theory. 2nd ed. U.S.A. McGraw-Hill Book Company. : 523-524.
- Nuthall, G., & Alton Lee, A. (1995). Assessing Classroom Learning : How Students Use their Knowledge and Experience to Answer Classroom Achievement Test Questions in Science and Social Studies. American Educational Research Journal. 32(1) : 185 – 223
- Offner, Anne. Kathryn. (1999). Tacit Knowledge and Group Facilitator Behavior (Practical Intelligence). Doctoral Dissertation, Saint Louis University. Dissertation Abstracts International. 60-08B.
- Oliver, D, W. & Shaver, J.P. (1968). The Effect of Student Characteristics and Teaching Method Interactions on Learning to Think Critically. Paper presented at the annual conference of the American Educational Research Association.
- Oliver, D., & Shaver, J.P. (1966/1974). Teaching Public Issues in the High School. Boston : Houghton Muffin.
- Perkin, D.N. (1986). Thinking Frames. Educational Leadership. (May) : 4 – 10.
- Piaget, Jean. (1970). The Origin of Intelligence in Children. London : Routledge and Kegan Paul.

- Piaget, Jean. (1986). The Psychology of Intelligence. New York : Routledge & Kagan Paul.
- Roger, Peters. (1987). Practical Intelligence Working Smarter in Business and Everyday Life.
New York : Harper & Row, Publishers.
- Schmidt, W.H. (1974). Conflict : A Powerful Process for Good or Bad, Change. Management Review. 18.
- Shaver, J. P. (1995). Social studies. In G. Cawetti (Ed.), Handbook of Research on Improving Student Achievement. Arlington. Va; Educational Research Service.
- Shaver, J.P., & Strong, W. (1982). Facing Value-Decisions : Rational-Building for Teachers.
New York : Teachers College Press.
- Shuell, J. Thomas. (1993). Toward an Integrated Theory of Teaching and Learning. Educational Psychologist. 28(4) : 291 – 311.
- Slavin, R.E. (1992). Cooperative Learning. In M.C. Alkin (Ed.) Encyclopedia of Educational Research. New York : Macmillan : 235 – 237.
- Steinberg, A., Cushman K., and Riordan R. (1999). Schooling for the real world. San Francisco :
Jossey-Bass.
- Sternberg, R.J. (1999). Cognitive Psychology. 2nd ed. Harcourt Brace College Publishers.
- Sternberg, R.J. (1999). Handbook of Creativity. United States of America : Cambridge
University Press : 251.
- Sternberg, R.J. (1998). Principles of Teaching for Successful Intelligence. Educational Psychologist. 33 (2/3) : 65 – 72.
- Sternberg, R.J. & Torff Bruce. (1998). Teaching Triachically Improves School Achievement.
Journal of Educational Psychology. 90(30) : 374 – 384.
- Sternberg, R.J. (1997). Successful Intelligence : How Practical and Creative Intelligence Determine Success in Life. New York : First Plim Printing.
- Sternberg, R.J. (1997). What does it mean to be Smart?. Educational Leadership. March :
20 – 24.
- Sternberg, R.J. & Howard Gardner. (1996). Practical Intelligence for School : Harper Collins
College Press.
- Sternberg, R.J. & Okagaki, L. (1990). Practical intelligence for success in school. Educational Leadership. 48(1).

- Sternberg, R.J. (1986). Intelligence Applied : Understanding and Increasing Your Intellectual Skills (n.p.) : Harcourt Brace Jovanovich Press : 23 – 40.
- Sternberg, R.J. (1985). Beyond IQ : A Triarchic Theory of Human Intelligence. New York : Cambridge University Press.
- Taylor, John L. (1971). Instructional Planning Systems. London : Cambridge University Press.
- Toffler, Alvin. "Education and the future : An interview" Social Education. 45 (October 1981).
- Tyler, R. W. and Scriven, M. (1972). Perspectives of Curriculum Evaluation. U.S.A. : Rand McNally & Company. 5th ed.
- Vernon L. Allen. (1976). Research on Children Tutoring Children : A Critical Review. Review of Educational Research. 46 (Summer) : 371.
- Victoria Neufeldt. (1994). Webster's New World Dictionary. New York Prentice Hall.
- William A. Scott & Michael Wertheimer. (1962). Introduction to Psychological Research. New York : John Wiley & Sons : 178-196.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีสถิติที่ใช้ในการคำนวณเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบปรนัย หาคุณภาพของการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบอัตนัย และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การหาคุณภาพของแบบทดสอบปรนัย

(1) หาค่าความยาก (Level of Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Power of Discrimination) ของข้อสอบแต่ละข้อ โดยใช้สูตร

$$p = \frac{R_U + R_L}{2f}$$

$$D = \frac{R_U - R_L}{2f}$$

p แทน ค่าความยากของข้อสอบ

D แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

R_U แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงที่ทำข้อสอบแต่ละข้อได้ถูกต้อง

R_L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำที่ทำข้อสอบแต่ละข้อได้ถูกต้อง

f แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำซึ่งต้องมีจำนวนเท่ากัน

(ประคอง กรรณสูตร, 2535)

(2) หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ (Reliability) โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson Reliability 20) (KR-20) ดังนี้

$$KR20 : r_{xx} = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{s_x^2} \right)$$

เมื่อ r_{xx} แทน สัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง (ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ บางทีแทนด้วย r_{tt})

k แทน จำนวนข้อสอบทั้งหมดในแบบทดสอบ

p	แทน	สัดส่วนของคนที่ตอบข้อสอบถูกต้องในแต่ละข้อ
q	แทน	สัดส่วนของคนที่ตอบข้อสอบผิดในแต่ละข้อ (q = 1 - p)
pq	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ (ผลคูณของ สัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกและตอบผิด)
Σ	แทน	ค่าของผลบวกในที่นี้คือ Σpq เป็นผลบวกของ Σpq ของข้อสอบทุกข้อ
S_x^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนของผู้ถูกทดสอบทั้งหมด สำหรับจำนวนประชากรน้อยใช้สูตร
S_y^2		$= \frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}$

(ประคอง กรรณสูตร, 2535)

2. การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบอัตนัย

วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบอัตนัยโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) จากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\Sigma S_i^2}{S_t^2} \right]$$

α แทน ค่าความเที่ยง

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

ΣS_i^2 แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อของแบบทดสอบ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อของแบบทดสอบทั้งฉบับ

(Cronbach, Lee J., 1976 : 161)

3. การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นในการสังเกตพฤติกรรมระหว่างผู้วิจัยกับครูผู้สอน

การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นในการสังเกตพฤติกรรมความสามารถชาวญี่ปุ่นยูจาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของ William A. Scott และ Michael Wertheimer จากสูตรดังต่อไปนี้

$$\pi = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

เมื่อ π หมายถึง ความเชื่อมั่นในการสังเกต

P_o หมายถึง อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จากผลต่างระหว่าง 1.00 กับค่าผลรวมของผลต่างระหว่างร้อยละของค่าสังเกตพฤติกรรมของผู้สังเกต 2 คน

P_e หมายถึง อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จากสัดส่วนของคะแนนพฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุด และรองลงมา โดยเลือกจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่ง นำค่าทั้งสองมายกกำลังสอง แล้วนำมารวมกัน

โดยที่ค่า π จะมีค่าสูงสุดเท่ากับ 1.00 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00

(William A. Scott & Michael Wertheimer; 1962:195)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง

(1) คำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนน (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่ามัชฌิมเลขคณิต

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม

(ประคอง วรรณสุด, 2535)

(2) คำนวณหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S_x แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

(ประกอบ กรรณสูต, 2535)

(3) วิเคราะห์ค่าที (t-test) เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการตอบแบบทดสอบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(N_1 - 1)S_1^2 + (N_2 - 1)S_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \left(\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right)}}$$

t แทน อัตราส่วนวิกฤติ
 $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนกลุ่มที่ 1, 2
 N_1, N_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มที่ 1, 2
 S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มที่ 1, 2
 $df (= N_1 + N_2 - 2)$ แทน ค่าแห่งชั้นของความเป็นอิสระ

(ศิริชัย กาญจนวาสี, 2534)

5. การหาคุณภาพของการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบอัตนัย

การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบอัตนัยซึ่งเป็นการเขียนคำตอบซึ่งหาค่าความเที่ยงของการตรวจระหว่างผู้ตรวจ 2 คน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยใช้สูตร

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

r_{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของผู้ตรวจคนที่ 1
$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของผู้ตรวจคนที่ 2
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของผู้ตรวจคนที่ 1
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของผู้ตรวจคนที่ 2
$\sum XY$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของผู้ตรวจทั้งสองคน
N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

(ประกอบ กรรณสูต, 2535)

ภาคผนวก ข.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม ผู้ทรงคุณวุฒิทางการวิจัยทางจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาการวัดและประเมินผล คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ไทรรัตน์ สุทธเกียรติ อาจารย์ 3 ระดับ 8 หัวหน้าหมวดสังคมศึกษา โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
4. นายเกริกเกียรติ พุทธสถิตย์ ผู้พิพากษาและผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายอาญา สำนักงานเลขานุการศาลอาญา ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร
5. รองศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
7. ดร.บุญเลิศ คำปิ่น ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และการแนะแนว โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เชียงใหม่ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ค.

ตารางแสดงข้อมูลโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

ตารางที่ ค.1 แสดงจำนวนบุคลากรจำแนกตามวุฒิการศึกษาและเพศ

วุฒิการศึกษา	จำนวน (คน)		รวม	ร้อยละ
	ชาย	หญิง		
ปริญญาเอก	0	3	3	1.58
ปริญญาโท	14	25	39	20.53
ปริญญาตรี	34	114	148	77.89
รวม	48	142	190	100

ตารางที่ ค.2 จำนวนนักเรียนจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2542

อาชีพ	ระดับชั้น						รวม
	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	
รับราชการ	277	228	283	264	268	282	1602
พนักงาน/รัฐวิสาหกิจ	87	47	68	95	96	57	450
นักธุรกิจ-ค้าขาย	157	104	152	207	198	204	1022
เกษตรกร	4	3	5	3	4	5	24
รับจ้าง	94	160	82	120	100	60	616
อื่นๆ	26	65	9	17	35	19	171
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	12	6	1	33	12	19	83
รวม	657	613	600	739	713	646	3968

ข้อมูล : มิถุนายน 2543

ตารางที่ ค.3 แสดงจำนวนนักเรียนจำแนกตามรายได้ผู้ปกครองต่อปี ปีการศึกษา 2542

รายได้ต่อปี	ระดับชั้น						รวม
	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	
ต่ำกว่า 150,000	79	31	39	57	46	60	312
150,000 – 300,000	260	132	101	193	217	273	1176
มากกว่า 300,000	318	450	460	489	450	313	2480
รวม	657	613	600	739	713	646	3968

ข้อมูล : มิถุนายน 2543

ที่มา : งานแนะแนว โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

เอกสารคู่มือการพัฒนาเยาวชนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะ การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

การสร้างเอกสารคู่มือการใช้ประกอบรูปแบบการฝึกทักษะ ในการนำรูปแบบการฝึกทักษะไปใช้จริง จำเป็นต้องมีเอกสารที่เป็นคู่มือประกอบรูปแบบการฝึกทักษะ คือ คำชี้แจงและคำแนะนำการใช้รูปแบบการฝึกทักษะ และแผนการฝึกทักษะเพื่อให้ครูที่จะนำรูปแบบการฝึกทักษะไปใช้สามารถศึกษาทำความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการฝึกทักษะ และการจัดกิจกรรมการฝึกทักษะให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามรูปแบบได้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลตามกระบวนการฝึกทักษะ ดำเนินไปอย่างตรงตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเอกสารคู่มือการใช้ประกอบรูปแบบการฝึกทักษะดังต่อไปนี้

1. คำชี้แจงและคำแนะนำการใช้รูปแบบการฝึกทักษะ เป็นเอกสารสำหรับครูที่จะนำรูปแบบการฝึกทักษะไปใช้ เอกสารนี้จะบอกให้ครูทราบถึงสิ่งที่ต้องศึกษาและจัดเตรียม รวมทั้งวิธีการปฏิบัติตามที่ปรากฏในเอกสารรูปแบบการฝึก

การจัดทำเอกสารคำแนะนำการใช้รูปแบบการฝึกทักษะ ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำเอกสารรูปแบบการฝึกทักษะมาพิจารณาที่ละองค์ประกอบ แล้วเขียนบรรยายในลักษณะบอกวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้ครูสามารถทำความเข้าใจรูปแบบการฝึกทักษะได้โดยง่าย และสามารถจัดเตรียมสื่อต่าง ๆ ที่จำเป็นในการฝึกทักษะได้

2. แผนการฝึกทักษะ เป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักการของรูปแบบการฝึกทักษะนี้อย่างครบถ้วน ได้แก่

- 2.1 ความคิดรวบยอด
- 2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้
- 2.3 เนื้อหา
- 2.4 การดำเนินกิจกรรมการฝึกทักษะ
- 2.5 สื่อการสอน
- 2.6 การวัดและประเมินผล

การจัดทำเอกสารแผนการฝึกทักษะ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์จากข้อมูลพื้นฐานเพื่อการสร้างแผนการฝึกทักษะ
  - โดยค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง
  - ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษาด้านกฎหมาย
  - ศึกษาเนื้อหาจากหนังสือแบบเรียนวิชา ส 402 สังคมศึกษา เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของแผน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องซึ่งกันและกัน
  - ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และข้อเสนอแนะจากคู่มือครู เพื่อใช้เป็นหลักในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละคาบในแต่ละแผน และวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ดังกล่าว
  - คัดเลือก และจัดลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม
- 2) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแผนการฝึกทักษะ
- 3) กำหนดแนวทางในการสร้างแผนการฝึกทักษะให้ครอบคลุมกับเนื้อหาของบทเรียน โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการฝึก และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกแต่ละขั้นตอน เพื่อนำมาใช้กำหนดรายละเอียดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้
- 4) สร้างแผนการฝึกทักษะและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการฝึกทักษะ โดยกำหนดกรอบของกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วเขียนรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบในแผนการฝึก โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรวิชา
- 5) ตรวจสอบคุณภาพของแผนการฝึกทักษะโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ
- 6) ทดลองใช้แผนการฝึกทักษะ
- 7) นำแผนการฝึกทักษะมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้องและเหมาะสม
- 8) ดำเนินการใช้แผนการฝึกทักษะจริง

1. คำชี้แจงและคำแนะนำการใช้กระบวนการฝึกทักษะ

คำนำ

คู่มือการใช้กระบวนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนที่ต้องการนำกระบวนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ไปใช้ได้ทราบถึงสิ่งที่ต้องศึกษาและจัดเตรียม เพื่อให้การดำเนินการฝึกทักษะเป็นไปอย่างราบรื่น และบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรศึกษาคู่มือการใช้กระบวนการฝึกนี้ให้เข้าใจก่อนที่จะนำกระบวนการฝึกนี้ไปใช้

คู่มือการใช้กระบวนการฝึกทักษะเล่มนี้ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อควรปฏิบัติในการฝึก
2. แนวปฏิบัติในการดำเนินการฝึก
3. ความเป็นมาของกระบวนการฝึกทักษะ
4. ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการฝึก

(คำว่า “กระบวนการฝึก” ที่ปรากฏอยู่ในทุกแห่งของคู่มือเล่มนี้ หมายถึง กระบวนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์)

ข้อควรปฏิบัติในการฝึก

1. ศึกษารายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ของเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบการฝึกทักษะ ดังนี้
  - 1.1 ศึกษาคำชี้แจงและคำแนะนำการใช้กระบวนการฝึก ประกอบกับการศึกษาส่วนอื่น ๆ ในเอกสารคู่มือการใช้กระบวนการฝึก
  - 1.2 ศึกษาความเป็นมาของกระบวนการฝึกทักษะ ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่รองรับกระบวนการฝึก และองค์ประกอบของกระบวนการฝึก เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาและเหตุผลของการสร้างกระบวนการฝึก และเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีอันเป็นที่มาของกระบวนการฝึก ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวม เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในกระบวนการฝึกทักษะ
  - 1.3 ศึกษาลักษณะของแผนการฝึกทักษะ
    - 1) แผนการฝึกทักษะแต่ละแผนมีลักษณะเข้าใจง่ายและยืดหยุ่นในตัว ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดในการฝึกทักษะไว้อย่างครบถ้วน ประกอบด้วยชื่อเรื่องของแผนการฝึกทักษะ จำนวนคาบเวลาที่ใช้สอน จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมความคิดรวบยอดสาระสำคัญ ความรู้พื้นฐาน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และการประเมินผล กิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการฝึกทักษะมีขั้นตอนที่แน่นอน แต่นักเรียนจะมี

อิสระในการคิดอย่างมากในการนำความรู้เดิมหรือประสบการณ์ของนักเรียนเองมาใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนเหล่านั้น หลังจากที่ได้ศึกษาคู่มือครบทุกส่วนและจัดเตรียมสื่อการสอนตามที่ระบุไว้ในแผนการฝึกทักษะแล้ว ก็สามารถปฏิบัติการสอนตามกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการฝึกทักษะ

2) แผนการฝึกทักษะแต่ละแผนเน้นการสร้างความรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดเขavnปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย

2. จัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการฝึกทักษะ เมื่อได้ศึกษาส่วนต่าง ๆ ในคู่มือการสอนครบแล้ว ควรดำเนินการก่อนฝึกดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการฝึกทักษะอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

2.2 ศึกษาและจัดเตรียมสื่อการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน เช่น ใบความรู้กรณีศึกษา ใบงานเดี่ยว ใบงานกลุ่ม และแบบสังเกตพฤติกรรม สำหรับโรงเรียนที่มีเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (over-head projector) ประจำห้องเรียน ครูก็สามารถเตรียมกรณีสืบกลางในแผ่นใส และให้นักเรียนเสนอผลงานเดี่ยวหรือผลงานกลุ่มด้วยแผ่นใสได้

นอกจากนี้สื่อการสอน เช่น ตัวอย่างกรณีศึกษาที่นักเรียนค้นคว้าหาเอง โดยครูควรเตรียมตัวอย่างกรณีศึกษาไว้ใช้ในกรณีที่นักเรียนไม่สามารถยกตัวอย่างกรณีศึกษาเองได้ โดยคำถามของครูเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อนำไปสู่การกระตุ้นค้นหาคำตอบของนักเรียน เป็นต้น

2.3 ศึกษาและจัดเตรียมเครื่องมือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการฝึกทักษะจากองค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล ตัวอย่างการสอนตามกระบวนการฝึกทักษะ และตัวอย่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายตามจุดมุ่งหมายของกระบวนการสอน

การวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อการพัฒนาเขavnปัญญาด้านกฎหมายทั้งในระหว่างการฝึกและหลังการฝึก การวัดในระหว่างการฝึกทักษะนั้นเป็นการวัดว่านักเรียนสามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการฝึกของกระบวนการฝึกทักษะได้หรือไม่ ถ้านักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถกระทำได้ ก็ไม่ควรนำกระบวนการฝึกนี้ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มนั้น ถ้านักเรียนส่วนใหญ่สามารถกระทำได้ แสดงว่ากระบวนการฝึกทักษะนี้ก็มีผลในทางปฏิบัติ และจะส่งผลต่อการวัดและประเมินผลหลังการเรียนการสอนบรรลุตามเกณฑ์ที่พึงประสงค์

ในการวัดและประเมินผลหลังการเรียนการฝึกทักษะนั้น ครูต้องเตรียมแบบทดสอบเขavnปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายสำหรับใช้วัดหลังการเรียนการสอนแต่ละแผน ด้วยกระบวนการฝึกทักษะนี้เป็นเวลาประมาณ 6 สัปดาห์ หรือ 11 คาบ ในกรณีที่ครูต้องการสอน

เนื้อหาตามตัวอย่างที่แสดงไว้ในแผนการฝึกทักษะ ครูก็สามารถนำตัวอย่างแบบทดสอบในคู่มือเล่มนี้ไปใช้โดยศึกษาวิธีใช้ตามคำชี้แจงและคำแนะนำการใช้รูปแบบการฝึกทักษะที่ให้ไว้

แนวปฏิบัติในการดำเนินการฝึกทักษะ

เมื่อได้ศึกษาและจัดเตรียมเอกสารและสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้แล้ว ก็ดำเนินการสอนตามแผนฝึกทักษะที่เตรียมไว้ ในการฝึกทักษะนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับบทบาทของครูผู้สอนตามรูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยครูควรคำนึงถึงบทบาทต่อไปนี้

1. ครูต้องเป็นผู้กระตุ้นในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ คอยเอาใจใส่และสนับสนุนนักเรียนในการแสดงความคิดเห็น ระบุสนับสนุนจุดยืน และทบทวนจุดยืน

2. ครูต้องยอมรับการแสดงเหตุผลโดยให้นักเรียนอธิบายสิ่งที่นักเรียนคิดหรือสร้างขึ้น โดยครูต้องพร้อมที่จะรับฟังความหลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนคนอื่นเกิดความเข้าใจได้อย่างดี

3. ครูควรให้ออกาสนักเรียนได้ตรวจสอบและพบความคลาดเคลื่อนด้วยตัวของนักเรียนเอง เพื่อครูในการได้ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน

4. ครูเป็นผู้จัดการให้นักเรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมตามแผนการฝึกทักษะ เพื่อให้นักเรียนสร้างความรู้เอง และนำความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมของสมาธิ และดำเนินการตามขั้นตอนและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่มย่อย โดยครูจะให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

5. ครูต้องเตรียมตัวให้มีความรอบรู้ในด้านเนื้อหาอย่างมากพอที่จะประเมินคำตอบหรือการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างของนักเรียนได้

6. การดำเนินกิจกรรมการฝึกทักษะ ครูอาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งจากวิธีแบ่งกลุ่มแบบต่าง ๆ เช่น ครูอาจจัดผู้ที่มีความสามารถใกล้เคียงกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน หรือจัดแบบคละก็ได้ ทั้งนี้การคละผู้ที่มีความสามารถระดับต่าง ๆ กันไว้ในกลุ่มเดียวกันอาจมีประโยชน์เพราะผู้ที่เรียนได้เร็วจะสามารถช่วยผู้ที่เรียนได้ช้า หรือครูอาจแบ่งกลุ่มโดยใช้วิธีสุ่ม เช่นวิธีนับ วิธีจับสลาก หรือครูให้นักเรียนในชั้นจัดกลุ่มกันเอง เป็นต้น

ในการศึกษาการพัฒนาเยาวชนปัญหาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายโดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เนื่องจากช่วงการทดลองเป็นภาคการศึกษาภาคปลาย ซึ่งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในชั้นรู้จักกันดีอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มเองกับผู้ที่นักเรียนอยากจะร่วมกลุ่มด้วย การจัดกลุ่มโดยวิธีนี้ทำ

นักเรียนส่วนใหญ่และครูพอใจ อีกทั้งยังเป็นการส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจ ยอมรับในการปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนของตนด้วย

เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมกลุ่มเป็นไปอย่างได้ผลดี ครูควรเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมกลุ่ม โดยต้องพิจารณาลักษณะของผู้เรียนประกอบด้วย นอกจากนี้ยังควรจะได้พิจารณาถึงข้อดีข้อเสีย ตลอดจนความเหมาะสมกับสภาพความแตกต่างของนักเรียนที่จะนำวิธีนั้นไปใช้ด้วย

ความเป็นมาของกระบวนการฝึกทักษะ

การศึกษามีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนและสังคม โดยเป็นกุญแจหลักที่จะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 24 มีความมุ่งหมายด้านแนวการจัดการศึกษาว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นให้สถานการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ซึ่งเน้นการจัดการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสามารถนำความรู้ที่ปรับใช้กับสภาพแวดล้อมรอบตัว คนรอบข้าง สังคม ตลอดจนประเทศชาติได้ ประกอบกับจากรายงานของคณะกรรมการชาตินานาชาติที่เสนอรายงานต่อองค์การสหประชาชาติ (UNESCO) ว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้สรุปสาระสำคัญจากรายงานที่ชื่อว่า “Learning : The Treasure Within” คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้เกิด “สังคมแห่งการเรียนรู้” ซึ่งหมายถึงการที่มนุษย์ทั้งระดับส่วนบุคคล และระดับสังคมล้วนเปิดโอกาสให้กับการเรียนรู้ และการลงมือกระทำทั้งสิ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

ในความเปลี่ยนแปลงระดับสากลเกี่ยวกับการศึกษาระดับพื้นฐานที่ควรคำนึงถึงและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ประกอบกับแนวคิดสี่เสาหลักทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีการเน้นและให้ความสำคัญกับเรื่องของการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในสี่เสาหลักทางการศึกษา ความสามารถที่จะนำความรู้จากการเรียนการสอนตามหลักสูตรเนื้อหาในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ได้กับชีวิตประจำวันและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริงในสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สำหรับในประเทศไทย แนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาก็ได้ถึงความสำคัญของการเรียนรู้ที่จะต้องเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสี่เสาหลักทางการศึกษาที่คณะกรรมการได้เสนอองค์การสหประชาชาติ แม้ว่าประเทศไทยจะเริ่มมี

การมุ่งปรับปรุงปฏิรูปการศึกษาเพื่อทำให้เป็นสังคมแห่งปัญญา อันเป็นเครือข่ายทางปัญญาที่เกิดขึ้นรอบโลก แต่ข้อมูลจากการประเมินพบว่าปัญหาของการศึกษาไทยยังขาดทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น ความล่าช้าในการท่องเที่ยวทั้งในกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล ขาดการฝึกฝนให้รู้จักคิด แก้ปัญหา และตัดสินใจ (รุ่ง แก้วแดง, 2541)

ในสภาพปัจจุบันของการศึกษาไทย หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต และให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี (กรมวิชาการ, 2533) โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเชาวน์ปัญญา มีความรู้และทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ ได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็น แต่อย่างไรก็ตามด้านคุณภาพผู้เรียนส่วนหนึ่งมุ่งเน้นการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทำให้ละเลยเนื้อหาความรู้ การฝึกทักษะ และประสบการณ์บางส่วนที่ควรจะได้รับ ทำให้มีพื้นฐานความรู้ที่ไม่ได้มาตรฐานสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษา ขาดความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่สามารถนำความรู้จากการเรียนไปใช้ในชีวิตจริงหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) กระบวนการเรียนการสอนยังเน้นการท่องเที่ยวมากกว่าการใช้ทักษะ ขาดการกระตุ้นให้เด็กได้ดำเนินลงมือปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่าลักษณะการเรียนการสอนยังคงใช้วิธีการที่ครูเป็นผู้บรรยายเป็นส่วนใหญ่ (teacher-center) ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร

สำหรับการนำความรู้ด้านกฎหมายมาสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้น แม้ว่าความรู้ทางกฎหมายเป็นความรู้สากลที่ประชาชนทั่วไปควรต้องทราบเพื่อพิทักษ์สิทธิและประโยชน์ของตนเองและประเทศชาติ แต่จุดอ่อนของการเรียนการสอนกฎหมายในสถาบันการศึกษา ยังคงถูกกละเลยและไม่ได้ให้ความสำคัญในการฝึกเยาวชนให้มีความรู้พื้นฐานด้านกฎหมาย

จากรายงานการสำรวจสภาวะเยาวชนไทยโดยสถาบันวิจัยประชากรสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2541 พบว่าเยาวชนไทยจำนวนมากไม่มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและการทำงาน

นอกจากนี้การที่เยาวชนไม่มีความรู้พื้นฐานด้านกฎหมายอันเป็นหลักเกณฑ์ของสังคม เยาวชนจะเสียเปรียบผู้อื่น และอาจเป็นผู้กระทำผิดคิดโดยไม่รู้ตัว ตามที่มีการประเมินว่าสาเหตุที่เด็กและเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกระทำผิดมีสาเหตุหลายประการประกอบกัน โดยมีสาเหตุหลักเกิดจากตัวผู้กระทำผิดก่อขึ้นเองจากการที่ขาดการพัฒนาสติปัญญาและการศึกษา ทำให้ขาดความเฉลียวฉลาดแบ่งแยกระหว่างความดีและความเลวไม่ได้ จึงตกเป็นเหยื่อแห่งความชั่วร้ายโดยอาจถูกชักจูงให้เห็นผิดเป็นชอบ และกลายเป็นผู้กระทำผิดไปได้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (ประภาส อวยชัย, 2517) ดังปรากฏตามสถิติคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดถูกจับกุมส่งไปยัง

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2540 ยังพบว่าเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 15 – 18 ปี จะถูกส่งตัวมายังสถานพินิจฯ มากกว่าเด็กในวัยอื่น เป็นจำนวนถึง 25,191 คน คิดเป็นร้อยละ 82 (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2540)

จากข้อมูลดังกล่าว ซึ่งแสดงถึงความไม่เข้าใจและการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนทำให้ทราบว่ากระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในระดับที่นำไปใช้ปฏิบัติได้จริง มีความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของเยาวชนของชาติ การที่เด็กและเยาวชนไทยกระทำความผิดกฎหมายมีจำนวนมากขึ้นทุกๆ ปี เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าหากไม่หาวิธีการป้องกัน แก้ไขการกระทำความผิดของเยาวชน ปัญหาการกระทำความผิดของเยาวชนจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ดังนั้นในการพัฒนาความรู้และความสามารถที่จะใช้กฎหมายจึงมีความจำเป็นที่จะช่วยให้ลดอัตราการเพิ่มการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้ในเมื่อเด็กและเยาวชนเข้าใจในกฎหมาย จึงควรมีวิธีการจัดการเรียนการสอนกฎหมายที่เน้นเขavnปัญญาเชิงปฏิบัติให้เยาวชนมีความรู้ด้านกฎหมายโดยสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้โดยมีการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งนี้ขึ้นระหว่างความนึกคิดของตนเองกับสังคมก่อนที่จะกระทำความผิด ความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เยาวชนทุกคนจึงควรต้องขวนขวายหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย เพื่อการคิดต่อกันและการดำรงชีวิตประจำวัน ดังนั้น การเรียนการสอนในโรงเรียน ครูจึงจำเป็นต้องมีวิธีการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้คิดค้นความรู้และลงมือปฏิบัติ จะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ, 2539) อันก่อให้เกิดความรู้เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา และความเข้าใจกฎหมาย

ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จนมีความสามารถในการเข้าใจเพื่อนำไปปฏิบัติได้จริง (learning to do) จนบรรลุเป้าหมายได้ดีที่สุดนั้น ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถที่จะเรียนรู้เข้าใจสภาพแวดล้อมในขณะนั้นแล้วใช้ความรู้ความเข้าใจของตนในการคิดหาวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อทำให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (Robert J. Sternberg et al., 1996) ซึ่งนั่นก็หมายความว่า ผู้เรียนมีเขavnปัญญาเชิงปฏิบัติ (practical intelligence) หากผู้เรียนมีโอกาสได้ทดลองและพัฒนาทักษะตลอดจนความสามารถของตนขณะกำลังเรียน ในการพัฒนาเขavnปัญญาเชิงปฏิบัติ นั้นจะเป็นต้นแบบของวิธีการจัดการเรียนการสอนในการนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับในชั้นเรียนมาปฏิบัติและใช้กับสภาพการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต

ดังนั้นผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวความคิดคอนสตรัคติวิสต์จะมีแนวโน้มที่สามารถส่งเสริมและมีส่วนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นความเข้าใจและการพัฒนาความคิดเขavnปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายได้ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการฝึกทักษะแบบนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดแก้ไขประเด็นสังคมโดยอาศัยความสัมพันธของบุคคลที่มีต่อสังคมและผู้อื่นด้วยตนเอง

ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการฝึก

การศึกษาการพัฒนาเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายโดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ มีหลักการและแนวทางในการดำเนินขั้นตอนการสอนจากการวิเคราะห์ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สามารถแบ่งแนวคิดและทฤษฎีออกเป็นหมวดใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภทดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติ
  - 1.1 ทฤษฎีเชาวน์ปัญญาตามแนวคิดด้านการประมวลข้อมูล
  - 1.2 ทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม
  - 1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มเกสตัลท์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
  - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา
  - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
  - 3.1 แนวคิดเกี่ยวกับคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)
  - 3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ
  - 3.3 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบอภิปราย
  - 3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนแบบสอบสวน
  - 3.5 การสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ
  - 3.6 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนแบบสอบสวนเชิงนิติศาสตร์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติ

ทฤษฎีเชาวน์ปัญญาตามแนวคิดด้านการประมวลข้อมูล (Information Processing)

ทฤษฎีเชาวน์ปัญญาสามเกลียว (Triarchic Theory) หรือสามองค์ประกอบของสเติร์นเบิร์ก เสนอว่า ส่วนประกอบของเชาวน์ปัญญามีสามส่วนโดยอธิบายเป็นทฤษฎีย่อย 3 ทฤษฎี (Sternberg R.J., 1986) ดังนี้

(1) ทฤษฎีย่อยบริบท Contextual Subtheory

เป็นความสามารถทางเชาวน์ปัญญาที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของบุคคล พฤติกรรมที่เฉลียวฉลาดจะเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้

- การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

– การเลือกสิ่งแวดลอมที่อำนวยความสะดวกสูงสุดมากกว่าที่จะทำตามความเคยชินหรือตามนิสัยของตน

– การดัดแปลงสิ่งแวดลอมขณะนั้นให้เหมาะกับทักษะค่านิยมของตน

ถ้าการเลือกสิ่งแวดลอมใหม่ไม่เป็นผลก็จะมีกรปรับปรุงเปลี่ยนแปลง(adaptation) การเลือก (selection) และการดัดแปลง (shaping) ซึ่งสามารถตัดสินใจได้ด้วยการสำรวจความเข้าใจเกี่ยวกับเขาวนปัญญาของบุคคลในสังคมที่กำหนด

(2) ทฤษฎีย่อยประสบการณ์ Experiential Subtheory

งานหรือสภาพการณ์ที่กำหนดให้บุคคลแสดงออกได้ดีที่สุดเมื่อเขา

– เฝหือกับงานหรือสภาพการณ์ที่ค่อนข้างแปลกใหม่แต่ไม่ใช่เป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด

– อยู่ในกระบวนการของการปฏิบัติการที่อัตโนมัติในการทำงานที่กำหนดให้

ซึ่งทั้ง 2 ส่วนต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การจำแนกงานใดเป็นงานที่ต้องใช้ความฉลาดหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคนว่ามีมากน้อยเพียงใดเกี่ยวกับงานที่เผชิญอยู่

(3) ทฤษฎีย่อยองค์ประกอบ Componential Subtheory

โครงสร้างและกลไกอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมทางปัญญา กระบวนการคิดแยกเป็น

– ส่วนที่ควบคุมกระบวนการประมวลความรู้ทั้งหมด และช่วยให้บุคคลประเมิน

ผลการคิด (meta components)

– ส่วนการปฏิบัติงานตามแผนที่ควบคุมจัดวางไว้ (performance components)

– ส่วนที่ทำให้ได้ความรู้ โดยเปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิม เพื่อรับเอาความรู้ใหม่เข้ามาไว้ในระบบความจำ (knowledge-acquisition components)

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีย่อย Contextual Subtheory เชื่อมโยงปัญญาเข้ากับสิ่งรอบข้างของบุคคลโดยบ่งชี้เนื้อหาสาระของพฤติกรรมว่าพฤติกรรมใดน่าจะเป็นการแสดงปัญญา ทฤษฎีย่อย Experiential Subtheory เชื่อมโยงเขาวนปัญญาเข้ากับกระบวนการคิด และโลกภายนอกของแต่ละคนโดยระบุความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาที่แสดงออกด้วยสภาพการณ์กับประสบการณ์ที่แต่ละคนมีอยู่เกี่ยวกับงานหรือสภาพการณ์ สำหรับทฤษฎีย่อย Componential Subtheory เชื่อมโยงเขาวนปัญญากับโลกภายในตัวบุคคล โดยอธิบายกลไกทางสมองโดยไม่คำนึงถึงเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจงของพฤติกรรม

เรย์มอน แคทเทล (Raymond B. Cattell) ได้เสนอทฤษฎีเขาวนปัญญาว่าประกอบด้วยความสามารถทั่วไป 2 ตัว (Two-General Factor Theory) (โยธิน สันสนยุท และคณะ, 2533) คือ

(1) เซาว์นปัญญาฟลูอิด (Fluid Intelligence : g_f) เป็นความสามารถที่ได้รับการสืบทอดทางพันธุกรรมไม่มีตำแหน่งในสมองส่วนใดแน่ชัดที่ควบคุมความสามารถนี้มีบทบาทในกิจกรรมทางปัญญาทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมที่ต้องปรับตัว และแก้ปัญหาในสภาพการณ์ใหม่

(2) เซาว์นปัญญาคริสตัลไลซ์ (Crystallized Intelligence : g_c) เป็นความสามารถที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ โดยความสามารถด้านนี้เป็นสิ่งแสดงถึงผลของการสั่งสมความสามารถด้านปัญญา

โดยสรุป g_f และ g_c มีอัตราการพัฒนาแตกต่างกัน g_f พัฒนาสูงสุดในช่วงวัยรุ่นตอนต้น เมื่ออายุ 22 ปี ก็เริ่มลดลง g_c จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงอายุ 18 ปี หรือมากกว่านั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และอัตราการลดลงของ g_c น้อยกว่า g_f

เกี่ยวกับเซาว์นปัญญาเชิงปฏิบัติในโรงเรียน (Practical Intelligence for School) นั้น Sternberg 1996 อธิบายไว้เป็น 5 หัวข้อ ดังนี้ (1) รู้ว่าทำไม (knowing why) คือเด็กจำเป็นต้องรู้จุดประสงค์ของการบ้านและวิชาที่เรียนว่าตรงกับปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างไร (2) รู้จักตัวเอง (knowing self) คือรู้ว่าตนเองมีจุดแข็ง (strength) จุดด้อย (weakness) ลักษณะนิสัย (habit) และความสนใจ (interest) อะไร (3) รู้ถึงความแตกต่าง (knowing differences) คือการเด็กที่จะรู้ถึงความเกี่ยวข้องและความแตกต่างกันระหว่างเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ และรูปแบบการทดสอบมาตรฐานว่าแตกต่างกันอย่างไร (4) รู้ถึงกระบวนการ (knowing process) คือเด็กต้องรู้ถึงขั้นตอนกระบวนการที่จะทำงานได้สำเร็จ หากเด็กมุ่งถึงกระบวนการ (process) รู้จักตน (recognize) และกำหนดขอบเขตของปัญหา (defining problems) ได้ พวกเขาจะสามารถวางแผนกลวิธีในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (5) การทบทวนงาน (reworking) คือเด็กที่ประสบความสำเร็จจะรู้จักยอมรับการควบคุมตนเอง (self-monitoring) และการพิจารณาอย่างรอบคอบ (reflection)

ทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม (Schema Theory)

แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิมมาจากแนวคิดว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการทางสมอง หรือกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล โดยเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านี้เข้าด้วยกัน และการนำเอาข้อมูลนั้นออกมาใช้ในการกระทำหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง การที่ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องใด และจัดระเบียบความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้เป็นอย่างดี จะช่วยให้สามารถรับรู้และเข้าใจข้อมูลใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นได้ง่ายขึ้น โดยความรู้เดิมที่จัดระเบียบไว้แล้วนี้ เรียกว่า โครงสร้างความรู้ หรือโครงสร้างทางสติปัญญา (cognitive structure) ซึ่งผู้เรียนก่อนที่จะเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรจัดให้มีโครงสร้างความรู้ดังกล่าวเชื่อว่าผู้เรียนจะเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ง่ายขึ้น

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Psychology)

ทฤษฎีนี้อธิบายการเรียนรู้โดยเน้นความสำคัญของกระบวนการทางสติปัญญา (intellectual process) และความคิดความเข้าใจของผู้เรียนเมื่อได้ปะทะกับสิ่งเร้า เน้นเรื่องการรับรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นผลมาจากผู้เรียนมีการแก้ปัญหา และค้นพบข้อเท็จจริงในการแก้ปัญหาโดยถึงเห็นความสัมพันธ์ (relationship) ของข้อเท็จจริง เข้าใจว่าปัญหานั้น ๆ เป็นผลรวมของอะไรบ้าง เมื่อมนุษย์แก้ปัญหาของตนได้ จะบังเกิดความคิดความเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น ความคิดเช่นนี้เรียกว่า “ความหยั่งรู้” (insight) เป็นการแก้ปัญหาโดยการมองเห็น ความสัมพันธ์ของรายละเอียดในปัญหานั้นอย่างทะลุปรุโปร่ง (The solving of a problem through perceiving the relationships essential to solution)

เน้นเรื่องการเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม และการหยั่งรู้เชื่อว่าการหยั่งรู้ช่วยให้แก้ปัญหาได้ เกิดความคิด ความเข้าใจ คนที่รู้จักแก้ปัญหาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เร็วกว่า และถูกต้องกว่าคนที่ไม่รู้จักแก้ปัญหาซึ่งชอบใช้พฤติกรรมซ้ำเหมือนเดิม

แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาคือความขัดแย้ง

แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา

องค์ประกอบที่สำคัญของการแก้ปัญหาคือสติปัญญาของมนุษย์ ผู้ที่แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นเพราะเขามีความสามารถทางสมอง (neurological efficiency) และมีกลยุทธ์ทางปัญญา (Perkins, 1986) สติปัญญาประกอบด้วยความสามารถที่คิดตัวมาแต่กำเนิด และกลยุทธ์ หรือเทคนิคของการใช้ปัญญา การพัฒนาคลยุทธ์ด้วยการพัฒนาการคิดให้ทำได้ดี แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ แต่ได้มาจากการสอนเทคนิคต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการสอนเนื้อหาโดยใช้เทคนิคเป็นวิธีการเรียนรู้

การแก้ปัญหา ตามกรอบกระบวนการประมวลผลข้อมูลมองว่าปัญหาประกอบด้วย ข้อความที่กำหนดให้ (a given state) จุดมุ่งหมายที่ต้องการ (a goal state) และชุดของการปฏิบัติการ (a set of operators) ที่เรียกว่า การค้นหาขอบข่ายของปัญหา (problem space) ผู้แก้ปัญหาจึงต้องใช้กิจกรรมทางปัญญา (cognitive activity) Mayer (1990) สรุปไว้ว่า การแก้ปัญหามีองค์ประกอบสำคัญคือ 1) การแก้ปัญหาเกิดขึ้นภายในด้วยการใช้ระบบทางปัญญาของผู้แก้ปัญหา 2) การแก้ปัญหามีกระบวนการเพราะต้องมีการจัดกระทำตามความรู้ของผู้แก้ปัญหา 3) การแก้ปัญหามีแนวทางเพราะผู้แก้ปัญหามีความพยายามที่ไปสู่จุดมุ่งหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง

แนวคิดของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) เกี่ยวกับความขัดแย้ง ขอมรับว่าความขัดแย้งในผลประโยชน์ระหว่างบุคคล พบได้ทุกหนทุกแห่งในสังคม ความขัดแย้งเกิดจากการกระทำของบุคคลที่ต้องการที่จะดำเนินการให้บรรลุความปรารถนาของตนเกิดปะทะกับการต่อต้านของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือหลาย ๆ กลุ่ม (Max Weber, 1968 อ้างใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2539)

แนวคิดทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความขัดแย้ง

นักจิตวิทยาสนใจการพัฒนาของบุคคลและความสนใจของบุคคล เนื่องจากมนุษย์มีความสนใจไม่เหมือนกัน ดังนั้นความขัดแย้งทางสังคมจึงเป็นผลมาจากความขัดแย้งระหว่างความสนใจของบุคคล

การที่ความขัดแย้งจะคลายออกโดยสันติวิธีต้องอาศัยกระบวนการเจรจาที่เหมาะสม ซึ่งต้องการเขาวนปัญญาและทักษะอย่างสูง

บุคคลที่มีเขาวนปัญญามากกว่า จะมีแนวโน้มที่จะพยายามขจัดปัญหามากกว่าที่จะทำให้ความขัดแย้งนั้นทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

จอยส์ และเวล (Joyce Bruce and Weil Marsha, 1996) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (orientation to the model) ประกอบด้วยเป้าหมายของรูปแบบ (goal) ข้อตกลงเบื้องต้น (assumptions) หลักการสำคัญ (major concepts) ที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The model of teaching)

ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ (application) เป็นการแนะนำและการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนั้น

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (instructional and nurturant effects) กล่าวถึงแต่ละรูปแบบจะเกิดผลทางตรงและทางอ้อมอะไรบ้างกับนักเรียน โดยที่ผลทางตรงมาจากการสอนของครูที่จัดขึ้นตามขั้นตอน ส่วนผลทางอ้อมมาจากสภาพแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)

แนวคิดพื้นฐาน ตามกรอบแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) คือผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองมากกว่าจะรับการถ่ายทอดจากผู้อื่น เน้นความสำคัญของตัวผู้เรียนในสถานะที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (student centered learning) (Kenneth T. Henston and Ben F. Eller, 1999) การเรียนรู้ถือว่าเป็นกระบวนการภายในตัวบุคคล พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือ

สภาพการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ทั้งนี้การเรียนรู้จะทำได้ง่ายขึ้นถ้ามีบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และมีสภาพของบทเรียน หรือปัญหาที่เป็นรูปธรรมในสภาพการณ์จริง (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, 2541)

ลักษณะสำคัญในการสร้างบทเรียนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มีดังนี้ 1) เน้นบทบาทของผู้เรียนในการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง 2) การเรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่ 3) การเรียนรู้จะทำได้ง่ายขึ้นถ้าได้มีการทำงานและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในกลุ่ม 4) การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้มากขึ้น ถ้าได้เรียนด้วยบทเรียนหรือประสบการณ์จากสภาพจริง

พฤติกรรมการสอนของครูไปสู่การเป็นครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่สำคัญ 3 ประการคือ 1) จากบทบาทการเป็นผู้สอนไปสู่การเป็นผู้สร้าง (from instruct to construct) ครูลดบทบาทการเป็นผู้สั่งสอน แต่เป็นผู้ให้คำแนะนำ เพื่อให้เด็กได้เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง แต่ครูจะต้องติดตามความสนใจและสิ่งที่เด็กเรียนรู้เพื่อช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กบรรลุผล 2) จากการใช้การเสริมแรงไปสู่ความสนใจ (from reinforcement to interest) ความสนใจเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก การให้ความสนใจกับความคิด และความสนใจของเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญที่คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) บังคับควบคุมไปสู่การพัฒนาเด็กให้พึ่งพาตนเอง (from obedience to autonomus)

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เป็นแนวคิดหนึ่งในการพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กโดยการฝึกทักษะเพื่อการพัฒนาเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติเน้นให้เด็กเป็นผู้กระทำในกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองให้เกิดขึ้น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงบันดาลใจภายในของเด็ก ได้รับการสนับสนุนจากครูที่เข้าใจการเรียนรู้ของเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2. แผนการฝึกทักษะ

แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา รายวิชา ส 402 สังคมศึกษา นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเนื้อหา ตลอดจนหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2533) โดยจัดการเรียนการสอนได้เน้นทักษะกระบวนการ ให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รู้จักนำความรู้ที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การที่จะนำหลักสูตรดังกล่าวมาใช้ให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย สิ่งที่สำคัญคือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ กล่าวคือ ในการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้และนำกระบวนการไปใช้นั้น ครูควรเลือกใช้วิธีสอนที่พิจารณาเห็นว่าเหมาะสมกับพื้นฐานและความพร้อมของผู้เรียนสอดคล้องกับเวลาและสภาพแวดล้อม คำนึงถึงความเป็นจริงว่า ไม่มีวิธีสอนใดที่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกคน โรงเรียนต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดทักษะในกระบวนการต่าง ๆ เพื่อที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาสังคม โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนให้เป็นการสอนโดยผสมผสานการให้ความรู้กับการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติได้จริง ใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสถานการณ์อันจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดทักษะในกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการเข้าสังคม กระบวนการกลุ่ม กระบวนการย่อยข้อมูล กระบวนการจัดการ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการฝึกทักษะ กระบวนการพัฒนา ค่านิยม กระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น (กรมวิชาการ, 2533)

เนื่องจากวิชาสังคมศึกษาประกอบด้วยศาสตร์หลาย ๆ วิชา และมีลักษณะร่วมกัน กล่าวคือ ความยืดหยุ่นของเนื้อหาวิชาที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ดังนั้นการสอนกฎหมายที่เป็นส่วนหนึ่งในวิชาสังคมศึกษานั้น จึงควรต้องเน้นให้ผู้เรียนรู้จักขวนขวายหาความรู้อย่างเป็นระบบด้วยตนเอง ข้อมูลที่ผู้เรียนได้ค้นพบเองนั้นจะมีส่วนช่วยให้ได้คิด ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ ตลอดจนแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยมีความผิดพลาดน้อยที่สุด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะขอเสนอแนวทางและแผนการฝึกทักษะด้านกฎหมายในรายวิชา ส 402 สังคมศึกษา ดังรายละเอียดโดยสรุปดังต่อไปนี้

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

หลักการ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม
2. เป็นการศึกษาที่สนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น หรือการศึกษาค่อ
3. เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ท้องถิ่น และประเทศชาติ

จุดมุ่งหมาย

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งให้นักเรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของคนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเชาวน์ปัญญา มีความรู้ และทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ
3. สามารถเป็นผู้นำและเป็นผู้ให้บริการชุมชนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
4. สามารถวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนของตน
5. มีความภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน
7. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
8. มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ
9. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของประเทศ

วิชาสังคมศึกษา

จุดประสงค์

1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อการดำรงชีวิต โครงสร้างและรูปแบบการอยู่ร่วมกันในสังคม กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ การปกครอง และศาสนากับการดำรงชีวิต
2. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของสังคม สามารถแก้ปัญหา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยใช้เหตุผล กระบวนการกลุ่ม และวิธีการที่หลากหลาย
3. เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของวิทยาการ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หลักธรรมและคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันกับท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย และเทิดทูนสถาบัน พระมหากษัตริย์
4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งมั่นในการทำประโยชน์ให้กับสังคม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

รายวิชา ส 402 วิชาสังคมศึกษา

จุดประสงค์

- เพื่อทราบถึงการเมืองและการปกครองในประเทศและหน้าที่พลเมือง
- เพื่อทราบถึงพัฒนาการในทางการเมืองการปกครองประเทศ
- เพื่อนำความรู้ทางกฎหมายไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
- เพื่อเข้าใจถึงระบบการเมืองการปกครอง การปฏิบัติตนตามกฎหมายและบทบาทหน้าที่ของตน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในเรื่อรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง และระบบการปกครองที่สำคัญ

ศึกษาพัฒนาการทางการเมืองการปกครองของไทย ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย กฎหมายกับชีวิตประจำวัน หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

เพื่อให้มีความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองและบทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อรัฐ ปฏิบัติตามกฎหมายและบทบาทหน้าที่ของตน และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ)

**แผนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม
ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์**

การจัดการฝึกทักษะนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการและการจัดกิจกรรมโดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา ตลอดจนหลักการของหลักสูตร โดยมีจุดประสงค์นำทางและจุดประสงค์ปลายทางที่เสนอรายละเอียดดังที่ปรากฏในแต่ละแผน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
จากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีหลักการ จุดมุ่งหมาย การจัดการศึกษา ที่สำคัญได้แก่
<p>หลักการ : เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม</p> <p>จุดมุ่งหมาย : มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาเชาวน์ปัญญา มีความรู้ ทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ</p> <p>การจัดการศึกษา :</p> <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน - สามารถวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนของตน - มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน - เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศ
↓
วิชาสังคมศึกษา
<p>จุดประสงค์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อการดำรงชีวิต - สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางสังคม สามารถแก้ปัญหาและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนโดยใช้เหตุผล กระบวนการกลุ่ม และวิธีการที่หลากหลาย - สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย
↓
รายวิชา ส 402 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543
<p>เฉพาะเนื้อหาความรู้ด้านกฎหมาย</p> <p>จุดประสงค์ : เพื่อให้ นำความรู้ทางด้านกฎหมายไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การปฏิบัติตนตามกฎหมาย และบทบาทหน้าที่ของตน</p> <p>จุดประสงค์การเรียนรู้ :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นของกฎหมายกับชีวิตประจำวัน 2) มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย 3) ตระหนักในผลเสียที่เกิดขึ้นกับสังคมและประเทศชาติ ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

ตารางที่ ง.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายกับ
จุดประสงค์วิชา ส 402 สังคมศึกษา

จุดประสงค์วิชา ส 402 สังคมศึกษา จุดประสงค์ หลักสูตรมัธยม ศึกษาตอนปลาย	1	2	3	4
1		✓		
2				
3				
4		✓		
5				
6		✓		
7				
8	✓			
9		✓		✓

ตารางที่ ง.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์วิชาสังคมศึกษากับจุดประสงค์วิชา ส 402
สังคมศึกษา (เฉพาะเนื้อหาความรู้ด้านกฎหมาย)

จุดประสงค์วิชา ส 402 สังคมศึกษา (เฉพาะ เนื้อหาความรู้ด้าน กฎหมาย) จุดประสงค์วิชาสังคมศึกษา	1	2	3	4
1				
2			✓	✓
3				
4				

จุดประสงค์การเรียนรู้วิชา ส 402 สังคมศึกษา
เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย 2 คาบต่อสัปดาห์ (จำนวน 3 แผน)
โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

แผนที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นของกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

แผนที่ 2 มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

แผนที่ 3 ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมและประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

1. อธิบายความหมายและลักษณะทั่วไปของกฎหมายได้
2. บอกความสำคัญและแหล่งที่มาของกฎหมายได้
3. แบ่งประเภทของกฎหมาย พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างประกอบได้
4. ปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
5. บอกหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้
6. บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทั้งคดีอาญาและคดีแพ่งได้
7. เมื่อยกกรณีศึกษาเรื่องบุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นได้ทั้งกับผู้ไม่ปฏิบัติและกับประเทศได้
8. อภิปรายถึงมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตนตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดี

ได้

ตารางที่ ง.3 แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย

แผนการฝึกทักษะ	ความครอบคลุม	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรมการฝึกทักษะ	สื่อ	การประเมิน	หมายเหตุ
<p>แผนที่ 1</p> <p>เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน (จำนวน 6 คาบ)</p>	<p>1) กฎหมายเป็นกติกาที่สำคัญของสังคม เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน</p> <p>2) กฎหมายทำหน้าที่เป็นแนวทางให้ทุกคนปฏิบัติโดยรัฐตราขึ้นและใช้บังคับประชาชนในรัฐ จึงจำเป็นต้องทราบถึงหลักการของกฎหมายแต่ละประเภทเพื่อจะได้นำมาใช้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง</p> <p>3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของทุกคนมากที่สุด ได้แก่ กฎหมายแพ่ง และกฎหมายอาญา</p>	<p><u>จุดประสงค์ปลายทาง</u></p> <p>มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน</p> <p><u>จุดประสงค์นำทาง</u></p> <p>1) อธิบายความหมายและลักษณะทั่วไปของกฎหมายได้</p> <p>2) บอกความสำคัญและแหล่งที่มาของกฎหมายได้</p> <p>3) แบ่งประเภทของกฎหมาย พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างประกอบได้</p> <p>4) ปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง</p>	<p>1) ความหมายของกฎหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ ประเภท ที่มาของกฎหมาย</p> <p>2) กฎหมายกับชีวิตประจำวัน</p> <p>2.1 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์</p> <p>2.2 กฎหมายอาญา</p> <p>2.3 กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัชีวิตประจำวัน</p>	<p>1) ทดสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย (ส 402) โดยออกข้อสอบที่คลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ จากแผนการฝึกทักษะจำนวน 11 คาบ ข้อสอบจำนวน 50 ข้อ</p> <p>2) ทดสอบก่อนเรียนเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน จำนวน 10 ข้อ</p> <p>3) แจ่งวัตถุประสงค์การเรียน</p> <p>4) นักเรียนวิเคราะห์ใบความรู้ และทำลงในใบงาน</p> <p>5) นักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามและเพื่อทบทวนความรู้เดิม</p>	<p>1) แบบทดสอบความรู้พื้นฐานก่อนเรียนกฎหมายในวิชา (ส 402) แบบปรนัย 50 ข้อ</p> <p>2) แบบทดสอบก่อนเรียน แผนฝึกทักษะที่ 1 จำนวน 10 ข้อ</p> <p>3) ใบความรู้</p> <p>4) ใบงาน</p> <p>5) ใบกรณีศึกษา</p> <p>6) เอกสารเสริมความรู้</p> <p>7) ข่าวการกระทำผิดกฎหมาย</p> <p>8) หนังสือพิมพ์</p> <p>9) แผ่นโป่งใส</p>	<p>1) การทดสอบก่อนและหลังเรียน</p> <p>2) การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล</p> <p>2.1 ความรู้ความเข้าใจ</p> <p>2.2 ความสนใจ</p> <p>2.3 การอภิปราย แสดงความคิดเห็นให้เหตุผล</p> <p>2.4 การตอบคำถามและซักถาม</p> <p>2.5 การยอมรับฟังผู้อื่น</p> <p>2.6 ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>2.7 การนำไปใช้</p> <p>3) การทำงานกลุ่ม</p> <p>3.1 การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม</p> <p>3.2 การวิเคราะห์แสดงความคิดเห็น</p>	

ตารางที่ ง.3 แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย

แผนการฝึกทักษะ	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรมการฝึกทักษะ	สื่อ	การประเมิน	หมายเหตุ
	<p>4) กฎหมายแพ่งเป็นกฎหมายเอกชน ซึ่งมีสาระสำคัญในการรับรองให้เป็นบุคคล คือมีสิทธิหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบต่าง ๆ ทางกฎหมาย และกำหนดความสัมพันธ์ทางกฎหมายที่บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมในฐานะที่เท่าเทียมกัน ต่างมีสิทธิและหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อกัน</p> <p>5) กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายมหาชนที่กำหนดเรื่องความผิดและโทษเพื่อรักษาความสงบสุขในรัฐ</p>			<p>6) ให้นักเรียนวิเคราะห์ข่าวหรือตัวอย่างปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา</p> <p>7) นักเรียนแต่ละคนแสดงความรู้ความเข้าใจโดยนำเสนอหน้าชั้น</p> <p>8) ครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลตามแบบประเมินที่ 1</p> <p>9) นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 8-10 คน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์เหตุการณ์ หรือกรณีตัวอย่างที่จัดแย้งซึ่งนักเรียนได้เตรียมไว้ล่วงหน้า</p> <p>10) นักเรียนในกลุ่มร่วมกันพิจารณาว่าเลือกเหตุการณ์ใดขึ้นมาเป็นประเด็นอภิปรายหนึ่งเหตุการณ์</p>		<p>3.3 การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น</p> <p>3.4 ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>3.5 การร่วมปรับปรุงผลงานกลุ่มให้ถูกต้อง</p> <p>3.6 ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ความรู้</p> <p>3.7 ทักษะทางวาจา</p> <p>3.8 ความสามารถทางสังคม</p> <p>4) การทำแบบฝึกหัดในใบงาน</p> <p>4.1 ความถูกต้อง</p> <p>4.2 ครอบคลุมเนื้อหา</p> <p>4.3 ความสะอาดเรียบร้อยในการทำงาน</p> <p>4.4 การรักษาเวลา</p>	

ตารางที่ ง.3 แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย

แผนการฝึกทักษะ	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรมการฝึกทักษะ	สื่อ	การประเมิน	หมายเหตุ
	6) กฎหมายในรูปแบบอื่นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคลเพื่อให้ทราบบทบาทพื้นฐานที่บุคคลมีต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อชุมชน			11) นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยครูผู้ฝึกให้นักเรียนแต่ละคนแสดงจุดยืนและเหตุผลของตนต่อเหตุการณ์นั้น 12) แบ่งกลุ่มในแต่ละฝ่ายที่เห็นเหมือนกัน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม 13) ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ในใบงานต่อสมาชิกในชั้นเรียน 14) ครูสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม 15) ครูและนักเรียนช่วยสรุปแนวทาง วิเคราะห์ผลกระทบ และแนวทางแก้ปัญหาจากเหตุการณ์ 16) ทดสอบหลังเรียนเมื่อจบการฝึกทักษะแผนที่ 1 โดยทำแบบทดสอบ		4.5 การเตรียมความพร้อม	

ตารางที่ ง.3 แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย

แผนการฝึกทักษะ	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรมการฝึกทักษะ	สื่อ	การประเมิน	หมายเหตุ
<p>แผนที่ 2</p> <p>เรื่อง หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย (จำนวน 3 คาบ)</p>	<p>1) กฎหมายไม่อาจใช้บังคับให้เป็นผลได้โดยลำพัง ต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้บังคับ เช่น เจ้าพนักงานในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ตลอดจนพลเมืองทั่วไป</p> <p>2) มีความจำเป็นที่ต้องทราบว่า มีขั้นตอนอย่างไร และใครบ้างมีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้และการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งมีปัญหาคืออะไรในทางแก้ไข ปัญหาในการใช้และบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายในสังคมไทยปัจจุบัน</p>	<p><u>จุดประสงค์ปลายทาง</u></p> <p>มีความรู้ความเข้าใจ หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย</p> <p><u>จุดประสงค์นำทาง</u></p> <p>1) บอกหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายได้</p> <p>2) บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งและคดีอาญาได้</p>	<p>1) กระบวนการยุติธรรม หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย</p> <p>2) ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมาย</p> <p>3) กระบวนการยุติธรรม ด้านคดีแพ่งและคดีอาญา</p>	<p>1) ทดสอบก่อนเรียน เรื่อง หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย จำนวน 10 ข้อ</p> <p>2) แจงวัตถุประสงค์การเรียน</p> <p>3) นักเรียนวิเคราะห์ใบความรู้ และทำลงในใบงาน</p> <p>4) นักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามและเพื่อทบทวนความรู้เดิม</p> <p>5) ให้นักเรียนวิเคราะห์ข่าวหรือตัวอย่างปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา</p> <p>6) นักเรียนแต่ละคนแสดงความรู้ความเข้าใจโดยนำเสนอหน้าชั้น</p>	<p>1) แบบทดสอบก่อนเรียนแผนฝึกทักษะที่ 2 จำนวน 10 ข้อ</p> <p>2) ใบความรู้</p> <p>3) ใบงาน</p> <p>4) ใบกรณีศึกษา</p> <p>5) เอกสารเสริมความรู้</p> <p>6) ข่าวการกระทำผิดกฎหมาย</p> <p>7) หนังสือพิมพ์</p> <p>8) แผ่นโป่งใส</p>	<p>1) การทดสอบก่อนและหลังเรียน</p> <p>2) การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล</p> <p>2.1 ความรู้ความเข้าใจ</p> <p>2.2 ความสนใจ</p> <p>2.3 การอภิปราย แสดงความคิดเห็นให้เหตุผล</p> <p>2.4 การตอบคำถามและซักถาม</p> <p>2.5 การยอมรับฟังผู้อื่น</p> <p>2.6 ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>2.7 การนำไปใช้</p> <p>3) การทำงานกลุ่ม</p> <p>3.1 การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม</p> <p>3.2 การวิเคราะห์แสดงความคิดเห็น</p>	

ตารางที่ ง.3 แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย

แผนการฝึกทักษะ	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรมการฝึกทักษะ	สื่อ	การประเมิน	หมายเหตุ
				7) ครูสังเกตพฤติกรรม ราชบุคคลตามแบบ ประเมินที่ 1 8) นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 8-10 คน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ เหตุการณ์ หรือกรณี ตัวอย่างที่ขัดแย้งซึ่ง นักเรียนได้เตรียมไว้ ล่วงหน้า 9) นักเรียนในกลุ่มร่วมกัน พิจารณาว่าเลือก เหตุการณ์ใดขึ้นมาเป็น ประเด็นอภิปราย หนึ่งเหตุการณ์ 10) นักเรียนร่วมกัน อภิปรายแสดงความคิด เห็น โดยครูผู้ฝึกให้ นักเรียนแต่ละคนแสดง จุดยืนและเหตุผลของ ตนต่อเหตุการณ์นั้น		3.3 การรับฟังความ คิดเห็นผู้อื่น 3.4 ความตั้งใจทำงานที่ ได้รับมอบหมาย 3.5 การร่วมปรับปรุง ผลงานกลุ่มให้ ถูกต้อง 3.6 ความสามารถในการ แก้ปัญหาโดย ประยุกต์ความรู้ 3.7 ทักษะทางวาจา 3.8 ความสามารถทาง สังคม 4) การทำแบบฝึกหัดใน ใบบาง 4.1 ความถูกต้อง 4.2 ครอบคลุมเนื้อหา 4.3 ความสะอาด เรียบร้อยในการ ทำงาน 4.4 การรักษาเวลา	

ตารางที่ ง.3 แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย

แผนการฝึกทักษะ	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรมการฝึกทักษะ	สื่อ	การประเมิน	หมายเหตุ
				11) แบ่งกลุ่มในแต่ละฝ่าย ที่เห็นเหมือนกัน โดย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม 12) ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่ม นำเสนอผลการ วิเคราะห์ในใบงาน ต่อสมาชิกในชั้นเรียน 13) ครูสังเกตพฤติกรรม กลุ่ม 14) ครูและนักเรียนช่วย สรุปแนวทาง วิเคราะห์ ผลกระทบ และแนวทาง แก้ปัญหาจากเหตุการณ์ 15) ทดสอบหลังเรียนเมื่อ จบการฝึกทักษะแผน ที่ 2 โดยทำแบบ ทดสอบ		4.5 การเตรียม ความพร้อม	

ตารางที่ ง.3 แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย

แผนการฝึกทักษะ	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรมการฝึกทักษะ	สื่อ	การประเมิน	หมายเหตุ
<p>แผนที่ 3</p> <p>เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมและประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามตามกฎหมาย (จำนวน 2 คาบ)</p>	<p>1) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ทำให้เข้าใจบทบาทของตนเองในสังคมและสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีมีส่วนร่วมในการรักษากฎหมายของประเทศ ตลอดจนช่วยตนเองเมื่อมีคดีความ ตามกฎหมายเกิดขึ้นได้ด้วย</p> <p>2) การที่บุคคลในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย จะก่อให้เกิดผลเสียได้ทั้งกับผู้ไม่ปฏิบัติและกับประเทศชาติได้</p>	<p><u>จุดประสงค์ปลายทาง</u></p> <p>ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ประเทศชาติ ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามตามกฎหมาย</p> <p><u>จุดประสงค์นำทาง</u></p> <p>1) เมื่อขกรกรณีศึกษาเรื่อง บุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกับประเทศชาติ</p> <p>2) อภิปรายถึงมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย</p>	<p>1) ผลเสียที่เกิดขึ้นในกรณีที่บุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตนตามกฎหมาย</p> <p>2) มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย</p>	<p>1) ทดสอบก่อนเรียน เรื่องผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมและประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย จำนวน 10 ข้อ</p> <p>2) แจ่งวัตถุประสงค์การเรียนรู้</p> <p>3) นักเรียนวิเคราะห์ใบความรู้ และทำลงในใบงาน</p> <p>4) นักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามและเพื่อทบทวนความรู้เดิม</p> <p>5) ให้นักเรียนวิเคราะห์ข่าวหรือตัวอย่างปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา</p> <p>6) นักเรียนแต่ละคนแสดงความรู้ความเข้าใจโดยนำเสนอหน้าชั้น</p>	<p>1) แบบทดสอบก่อนเรียนแผนฝึกทักษะที่ 2 จำนวน 10 ข้อ</p> <p>2) ใบความรู้</p> <p>3) ใบงาน</p> <p>4) ใบกรณีศึกษา</p> <p>5) เอกสารเสริมความรู้</p> <p>6) ข่าวการกระทำผิดกฎหมาย</p> <p>7) หนังสือพิมพ์</p> <p>8) แผ่นโปรงใส</p>	<p>1) การทดสอบก่อน-หลังเรียน</p> <p>2) การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล</p> <p>2.1 ความรู้ความเข้าใจ</p> <p>2.2 ความสนใจ</p> <p>2.3 การอภิปราย แสดงความคิดเห็นให้เหตุผล</p> <p>2.4 การตอบคำถามและซักถาม</p> <p>2.5 การยอมรับฟังผู้อื่น</p> <p>2.6 ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>2.7 การนำไปใช้</p> <p>3) การทำงานกลุ่ม</p> <p>3.1 การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม</p> <p>3.2 การวิเคราะห์แสดงความคิดเห็น</p>	

ตารางที่ ง.3 แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย

แผนการฝึกทักษะ	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรมการฝึกทักษะ	สื่อ	การประเมิน	หมายเหตุ
				7) ครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลตามแบบประเมินที่ 1 8) นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 8-10 คน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์เหตุการณ์ หรือกรณีตัวอย่างที่ขัดแย้งซึ่งนักเรียนได้เตรียมไว้ล่วงหน้า 9) นักเรียนในกลุ่มร่วมกันพิจารณาว่าเลือกเหตุการณ์ใดขึ้นมาเป็นประเด็นอภิปรายหนึ่งเหตุการณ์ 10) นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยครูผู้ฝึกให้นักเรียนแต่ละคนแสดงจุดยืนและเหตุผลของตนต่อเหตุการณ์นั้น		3.3 การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น 3.4 ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย 3.5 การร่วมปรับปรุงผลงานกลุ่มให้ถูกต้อง 3.6 ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ความรู้ 3.7 ทักษะทางวาจา 3.8 ความสามารถทางสังคม 4) การทำแบบฝึกหัดในใบงาน 4.1 ความถูกต้อง 4.2 ครอบคลุมเนื้อหา 4.3 ความสะอาดเรียบร้อยในการทำงาน 4.4 การรักษาเวลา 4.5 การเตรียมความพร้อม	

ตารางที่ ง.3 แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย

แผนการฝึกทักษะ	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรมการฝึกทักษะ	สื่อ	การประเมิน	หมายเหตุ
				11) แบ่งกลุ่มในแต่ละฝ่าย ที่เห็นเหมือนกัน โดย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม 12) ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่ม นำเสนอผลการ วิเคราะห์ในใบงานต่อ สมาชิกในชั้นเรียน 13) ครูสังเกตพฤติกรรม กลุ่ม 14) ครูและนักเรียนช่วย สรุปแนวทาง วิเคราะห์ ผลกระทบ และแนวทาง แก้ปัญหาจากเหตุการณ์ 15) ทดสอบหลังเรียนเมื่อ จบการฝึกทักษะแผน ที่ 3 โดยทำแบบ ทดสอบ			

แผนการฝึกทักษะ

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

เฉพาะความรู้ทางกฎหมาย

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

- แผนการฝึกทักษะที่ 1 จำนวน 6 คาบ
- แผนการฝึกทักษะที่ 2 จำนวน 3 คาบ
- แผนการฝึกทักษะที่ 3 จำนวน 2 คาบ

แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกทักษะ

วิชา ส 402 สังคมศึกษา (ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย)

จำนวน 50 ข้อ

เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

เวลา 30 นาที

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- 1) ข้อใดคือลักษณะทั่วไปของกฎหมาย
  - ก) ข้อบังคับซึ่งมุ่งหมายให้มนุษย์เป็นพลเมืองดี
  - ข) ข้อบังคับที่กำหนดความประพฤติของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
  - ค) ข้อบังคับที่กำหนดให้กระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง
  - ง) ข้อบังคับซึ่งกำหนดไว้เพื่อให้มนุษย์กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- 2) ข้อใดมิใช่ลักษณะสำคัญของกฎหมาย
  - ก) ต้องมีสภาพบังคับไว้อย่างชัดเจน
  - ข) ต้องตราขึ้นโดยผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ
  - ค) ต้องใช้ได้เสมอไปจนกว่าจะมีการประกาศยกเลิก
  - ง) ต้องเป็นกฎหรือข้อบังคับที่ใช้เฉพาะในเมืองหลวง
- 3) กฎหมายมีลักษณะอำนาจแตกต่างจากบรรทัดฐานอื่นในสังคมอย่างไร
  - ก) มีบทลงโทษเพื่อบังคับให้เชื่อฟังกฎหมาย
  - ข) ใช้สัญญาประชาคมเป็นหลัก
  - ค) เน้นความเคารพเชื่อฟังด้วยใจ
  - ง) เน้นความศรัทธาในตัวบทกฎหมาย
- 4) ข้อความใดที่กล่าวถึง กฎหมาย ไม่ถูกต้อง
  - ก) กฎหมาย คือ สิ่งที่ใช้ในการตัดสินคดี
  - ข) กฎหมายเป็นข้อบังคับของประเทศ ซึ่งทุกประเทศได้มาจากพลเมือง
  - ค) กฎหมายเป็นข้อบังคับความประพฤติของพลเมือง
  - ง) กฎหมายต้องมีสภาพบังคับและบทลงโทษ
- 5) จุดมุ่งหมายหลักของการออกกฎหมาย คือ

ก) บุคคล สิทธิ หน้าที่	ข) ประชาชน สิทธิ หน้าที่
ค) ประชาชน ความประพฤติ การลงโทษ	ง) บุคคล ความประพฤติ หน้าที่

- 6) การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายข้อใดที่พลเมืองทำได้เองโดยไม่ต้องเกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐ
- ก) สมชายเห็นว่าแดง คำ ขาว เล่นการพนันโดยผิดกฎหมาย จึงจับตัวคนทั้งสามส่งตำรวจ
  - ข) มนตรี เข้ายึดทรัพย์สินของ ดนัย เพราะคนยักอ้างค่าเช่า 3 เดือน ไม่ยอมจ่าย
  - ค) โกตีหัวกบ เพื่อเป็นการทดแทนที่ กบตีหัวโก เมื่อต้นเดือนที่ผ่านมา
  - ง) สมบัติเป็นโจทก์ฟ้อง เฉลิม ต่อศาลให้ลงโทษ ฐานที่บุกกรุกเข้าไปในบ้านคนยามวิกาล
- 7) ปัจจุบันกฎหมายฉบับมีโทษปรับต่ำ ทำให้คนกล้าทำผิดกฎหมาย ปัญหาข้อนี้จัดว่าเป็นปัญหากฎหมายเกี่ยวกับข้อใด
- ก) กฎหมายไม่เหมาะสมกับสภาพของสังคม
  - ข) กฎหมายไม่คำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
  - ค) กฎหมายไม่เป็นธรรม
  - ง) กฎหมายไม่ได้รับความเห็นชอบจากคนส่วนใหญ่
- 8) ภายหลังจากการจัดทำกฎหมายขึ้นแล้วจะถูกนำมาใช้ในลักษณะใด
- ก) ใช้ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
  - ข) ใช้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม
  - ค) ใช้กรณีจำเป็นตามโอกาส
  - ง) ปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
- 9) ข้อใดเป็นปัญหาขั้นต้นที่ก่อให้เกิดคดีข่มขืน คดียาเสพติด และคดีวิ่งราวทรัพย์สินมากขึ้นในสังคม
- ก) รัฐไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอกับความต้องการของสังคม
  - ข) ความพล่อยปละละเลยของตำรวจ
  - ค) คนปัจจุบันเปิดช่องให้ตนเองตกเป็นเหยื่อของการทำผิดมากขึ้น
  - ง) ความเห็นแก่ตัวของสังคมปัจจุบันไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 10) ในฐานะที่เป็นนักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อช่วยแก้ไขป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการใช้และบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายทางหนึ่งได้
- ก) สนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอยู่เสมอ
  - ข) ปฏิบัติตนให้มีระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด
  - ค) ช่วยสอดส่องดูแลผู้กระทำความผิดแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจ
  - ง) ต่อต้านพวกทุจริตมิฉะพินิจทุกรูปแบบ
- 11) ข้อใดแสดงที่มาของกฎหมาย ซึ่งศาลใช้ตัดสินคดีความ
- ก) มติของชาวบ้าน
  - ข) ความเชื่อของท้องถิ่น
  - ค) ความเห็นของคณะรัฐมนตรี
  - ง) กฎหมายลายลักษณ์อักษรและจารีตประเพณี

- 12) ข้อใดไม่ใช่ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย
- ก) การขาดแคลนงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ที่ทันสมัย
 ข) ไม่มีการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพสังคม
 ค) กฎหมายหลาย ๆ ฉบับอยู่ในรูปของประกาศคณะปฏิวัติ
 ง) กฎหมายมักให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจแก่พนักงานของรัฐมากเกินไป
- 13) ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญทำให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพ
- ก) การมีบุคลากรที่มีคุณภาพ
 ข) ความร่วมมือของประชาชน
 ค) การมีบุคลากรอย่างเพียงพอ
 ง) การมีเครื่องมืออุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ
- 14) กระบวนการใดที่เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อทราบรายละเอียดของการกระทำความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ
- ก) การสืบสวน
 ข) การสอบสวน
 ค) การพิจารณาคดี
 ง) การไต่สวนมูลฟ้อง
- 15) พนักงานในข้อใดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- ก) พนักงานคุมประพฤติ
 ข) พนักงานบังคับคดี
 ค) พนักงานริบทรัพย์
 ง) พนักงานพิทักษ์ทรัพย์
- 16) องค์กรของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม หรือขังผู้ต้องหา จำเลยและผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลคือ
- ก) กรมราชทัณฑ์กับกรมตำรวจ
 ข) กรมราชทัณฑ์กับศาลยุติธรรม
 ค) กรมตำรวจกับสำนักงานอัยการสูงสุด
 ง) สำนักงานอัยการสูงสุดกับศาลยุติธรรม
- 17) การชี้สองสถาน หมายความว่าอย่างไร
- ก) การสืบพยานในศาล
 ข) การกำหนดประเด็นข้อพิพาทในคดี
 ค) การกำหนดหน้าที่นำพยานมาสืบในประเด็นข้อพิพาท
 ง) การกำหนดประเด็นข้อพิพาทและการกำหนดให้คู่ความนำพยานมาสืบในประเด็นเหล่านั้น
- 18) บุคคลใดมีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้
- ก) พนักงานสอบสวน
 ข) เฉพาะพนักงานอัยการ
 ค) เฉพาะผู้เสียหาย
 ง) ทั้งพนักงานอัยการและผู้เสียหาย

- 19) แดงพาครอบครัวเข้าไปปลูกบ้านและทำสวนในที่ดินของดำ เมื่อดำไล่ให้ออกก็ไม่ต้องยอมออก ดำจะฟ้องขับไล่แดงที่ศาลใด
ก) ศาลที่แดงมีภูมิลำเนา	ข) ศาลที่ที่ดินตั้งอยู่ในเขตศาล
ค) ศาลที่ดำมีภูมิลำเนา	ง) ศาลแขวง
- 20) อำนาจฟ้องคดีแพ่งเกิดขึ้นเมื่อใด
ก) เมื่อลูกหนี้วิกลจริต	ข) เมื่อเจ้าหนี้กำลังจะถึงแก่กรรม
ค) เมื่อสิทธิตามกฎหมายแพ่งถูกโต้แย้ง	ง) เมื่อศาลพิพากษาให้จำคุกลูกหนี้
- 21) กฎหมายอาญา มีสาระสำคัญตรงกับข้อใด
ก) รับรองสิทธิและเสรีภาพของคนต่างด้าว	ข) ความผิดและโทษซึ่งมุ่งคุ้มครองผลประโยชน์ส่วนรวม
ค) การดำรงชีพอย่างสุจริต	ง) การป้องกันความผิดด้านจราจร
- 22) กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับเรื่องใดมากที่สุด
- ก) บทบัญญัติเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของบุคคล
- ข) บทบัญญัติรับรองสิทธิมนุษยชน
- ค) กฎหมายเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย
- ง) บทบัญญัติรับรองความเป็นประชาธิปไตย
- 23) ข้อใดแสดงความหมายของกฎหมายทุกข้อ ยกเว้นข้อใด
- ก) กฎหมายรับรองสภาพบุคคลนับแต่คลอดจากครรภ์มารดา
- ข) กฎหมายได้กำหนดตัวบุคคลอย่างชัดเจน
- ค) เด็กในครรภ์มารดา ยังไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย
- ง) ผู้ไม่มีสัญชาติไทยไม่ได้รับสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญไทย
- 24) ข้อใดแสดงผลให้เห็นชัดเจนว่า กฎหมายอาญาให้ความสำคัญคุ้มครองชีวิตของบุคคลอย่างรอบคอบทุกชั้นตอน
- ก) การทำร้ายผู้อื่นเป็นความผิดหุโทษ
- ข) ความผิดฐานทำร้ายร่างกายถือเป็นความผิดเท่าทำลายชีวิต
- ค) กฎหมายคุ้มครองบุคคลพลัดถิ่นตามความสำคัญของบุคคลนั้น
- ง) กฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดต่อชีวิตทั้งเจตนาและไม่เจตนา
- 25) กฎหมายอาญา มีส่วนต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการทำร้ายต่อร่างกายและจิตใจ แต่ยังมีกรณีละเมิดสิทธิดังกล่าว เพราะความบกพร่องด้านใด
ก) การบังคับใช้และการตีความกฎหมาย	ข) วิธีการบัญญัติกฎหมาย
ค) ผู้บังคับใช้กฎหมาย	ง) วิธีพิจารณาคดี

- 26) สมชายยิงปืนเข้าไปในพุ่มไม้เพราะคิดว่าหมาป่าอาศัยอยู่ แต่ผลปรากฏว่าผู้ตายกลับเป็นสมปอง ซึ่งแอบไปนอนหาความสงบอยู่ กรณีนี้สมปองต้องรับผิดชอบใดหรือไม่
- ก) ไม่ผิดฐานใด ๆ เพราะจงใจกระทำต่อสัตว์ ข) ผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา
ค) ผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา ง) ผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท
- 27) ที่มาของกฎหมายข้อใดซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด
- ก) คำพิพากษาของศาล ข) หลักกฎหมายทั่วไป
ค) จารีตประเพณี ง) กฎหมายลายลักษณ์อักษร
- 28) กฎหมายอาญาต่างจากกฎหมายแพ่งในสาระสำคัญตามข้อใด
- ก) มีโทษ 5 สถาน ข) เป็นกฎหมายมหาชน
ค) ความผิดเฉพาะตัว ง) ถูกทุกข้อ
- 29) ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญ หรือประโยชน์ของกฎหมาย
- ก) ป้องกันการเอารัดเอาเปรียบระหว่างบุคคล
ข) รักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม
ค) ช่วยให้ทุกคนมีความคิดและการกระทำในแนวเดียวกัน
ง) ช่วยให้ทุกคนสามารถประกอบอาชีพด้วยความมั่นคงปลอดภัย
- 30) พระราชบัญญัติจะมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายเมื่อใด
- ก) รัฐให้ความเห็นชอบ ข) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ค) พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ง) นายกรัฐมนตรีลงนามสนองพระบรมราชโองการ
- 31) บรรดากฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันของทุกคนมากที่สุดคือข้อใด
- ก) กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา ข) กฎหมายรัฐธรรมนูญ
ค) กฎหมายปกครอง ง) ถูกทั้งข้อ ข) และ ค)
- 32) ผู้ใดถือว่าถูกลงโทษในทางอาญา
- ก) ค่าเสียหายปรับให้กับกรมโยธาวันละ 50,000 บาท เพราะก่อสร้างอาคารเสร็จช้ากว่ากำหนด
ข) เอกโค่นปรับ 50 บาท แต่ไม่ต้องติดคุกเพราะค่ากันในตลาดสดกับแดง
ค) โทโค่นร้านตัดเสื้อปรับมัดจำ 100 บาท ฐานผิดสัญญาตัดกางเกง
ง) ชาวต้องเสียดอกเบี้ยให้แดง 100 บาท เพราะผิดนัดชำระหนี้เงินกู้
- 33) นิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำโดยพลการ ผลในทางกฎหมายจะเป็นอย่างไร
- ก) โมฆะ ข) โมฆียะ
ค) สมบูรณ์ทุกประการ ง) ไม่มีข้อถูก

- 34) ข้อใดต่อไปนี้มีได้เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายจารีตประเพณี
- ก) ทีมมวยไทยชกคู่ต่อสู้จนสลบคาเวที
  - ข) นายแพทย์เถาะเนื้อสะโพกของนายสังเวียนเพื่อนำมาตกแต่งบาดแผลบริเวณหน้าของนายสังเวียน
  - ค) แดงชูบรุษยกพวกเข้าปล้นร้านทองแถวชอยอ่อนนุช
  - ง) นายคำถูกบิดากร้อนผมเพื่อทำโทษเพราะหนีโรงเรียน
- 35) ข้อต่อไปนี้มีข้อใดมิใช่กฎหมายมหาชน
- ก) กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
  - ข) กฎหมายอาญา
  - ค) กฎหมายปกครอง
  - ง) กฎหมายรัฐธรรมนูญ
- 36) ข้อใดต่อไปนี้ข้อใดคือขั้นตอนของคดีแพ่ง
- 1) สำเนาคำฟ้องให้จำเลยมาแก้คดี
  - 2) ศาลพิจารณาและทำการกำหนดประเด็นพิพาทและนำสืบคดี
  - 3) แต่งทนายความเข้าดำเนินคดีว่าต่างแทนโจทก์
  - 4) บังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา
- ก) 4, 3, 2, 1
  - ข) 3, 4, 2, 1
  - ค) 3, 1, 2, 4
  - ง) 1, 2, 3, 4
- 37) ข้อใดมิใช่ผู้ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย
- ก) ผู้พิพากษา
  - ข) เจ้าหน้าที่ตำรวจ
  - ค) พนักงานสอบสวน
  - ง) พนักงานอัยการ
- 38) การลักทรัพย์โดยการฉกฉวยเอาซึ่งหน้าตามกฎหมายอาญาเป็นความผิดฐานใด
- ก) ยักยอกทรัพย์
  - ข) วิ่งราวทรัพย์
  - ค) ชิงทรัพย์
  - ง) ปล้นทรัพย์
- 39) ผู้ใดมีหน้าที่ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล
- ก) พนักงานอัยการและพนักงานราชทัณฑ์
  - ข) พนักงานราชทัณฑ์และเจ้าหน้าที่ตำรวจ
  - ค) เจ้าพนักงานบังคับคดีและพนักงานอัยการ
  - ง) พนักงานราชทัณฑ์และเจ้าหน้าที่บังคับคดี
- 40) เด็กชายขาวอายุ 7 ปี ลักทรัพย์ของนายเขียว การกระทำของเด็กชายขาวมีผลตามกฎหมายอย่างไร
- ก) ไม่มีความผิดตามกฎหมาย
  - ข) ไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย
  - ค) ไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย แต่ศาลอาจใช้วิธีการสำหรับเด็กได้
  - ง) ไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย แต่ศาลอาจลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่งได้

- 41) มูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการไม่เคารพกฎหมายในสังคมไทยคือ
- ก) ขาดการศึกษาเรื่องกฎหมาย   ข) การบังคับใช้กฎหมายไม่เด็ดขาด
- ค) กฎหมายไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม   ง) ความจำเป็นต้องฝ่าฝืนกฎหมายของประชาชน
- 42) เหตุใดจึงมีผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นจำนวนมาก
- ก) กฎหมายล้าสมัย
- ข) กฎหมายมีบทลงโทษที่ไม่รุนแรงจึงไม่มีผู้เกรงกลัว
- ค) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าก็มีกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น
- ง) กฎหมายไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
- 43) การป้องกันการหลีกเลี่ยงหรือฝ่าฝืนกฎหมายของประชาชนมีวิธีใดที่ดีที่สุด
- ก) ระบุโทษให้รุนแรง เข้มงวดมากขึ้น
- ข) เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ให้มากเพียงพอกับประชาชน
- ค) เร่งปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้รัดกุมยิ่งขึ้น
- ง) ให้การศึกษาแก่ประชาชนด้านกฎหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 44) เมื่อพิจารณาปัญหา “การบังคับใช้กฎหมาย” ในสังคมไทย ข้อใดมีเหตุผลสนับสนุนความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายมากที่สุด
- ก) กฎหมายยังไม่มีดีพอ   ข) เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้ไม่ดีพอ
- ค) ประชาชนจำนวนมากยังขาดระเบียบวินัย   ง) ประชาชนไม่เคารพกฎหมาย
- 45) ข้อความใดต่อไปนี้เป็นถูกต้อง
- ก) พระราชกฤษฎีกามีศักดิ์เท่ากับพระราชกำหนด
- ข) รัฐธรรมนูญมีศักดิ์สูงกว่ากฎหมายใด ๆ ทั้งสิ้น
- ค) ประมวลกฎหมายมีศักดิ์สูงกว่าพระราชบัญญัติ
- ง) พระบรมราชโองการย่อมมีศักดิ์สูงกว่ากฎหมายใด ๆ
- 46) บริษัทไทยต้องการทำสัญญาค้าขายกับบริษัทญี่ปุ่น ต่างฝ่ายต่างต้องการใช้กฎหมายในประเทศของตนบังคับในสัญญาที่ทำขึ้นในระหว่างกัน กฎหมายใดควรจะใช้บังคับกรณีที่มีความขัดแย้งกัน
- ก) ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ของญี่ปุ่น
- ข) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย
- ค) กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล
- ง) ไม่มีข้อใดถูก

เฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกทักษะ

ข้อ 1) ค	ข้อ 26) ง
2) ง	27) ง
3) ก	28) ง
4) ข	29) ค
5) ก	30) ข
6) ง	31) ก
7) ก	32) ข
8) ง	33) ข
9) ค	34) ค
10) ก	35) ก
11) ง	36) ค
12) ค	37) ก
13) ข	38) ข
14) ข	39) ง
15) ก	40) ข
16) ข	41) ก
17) ง	42) ค
18) ง	43) ง
19) ข	44) ง
20) ค	45) ข
21) ข	46) ค
22) ก	47) ข
23) ค	48) ข
24) ง	49) ค
25) ก	50) ค

แผนการฝึกทักษะที่ 1

แผนการฝึกทักษะที่ 1

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

เวลา 6 คาบ

1. สาระสำคัญ

ศึกษาถึงความรู้อันเป็นพื้นฐานของกฎหมาย เช่น ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ ประเภท ที่มา และความสำคัญของกฎหมาย ตลอดจนศึกษากฎหมายกับชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการที่จะสามารถนำความรู้ด้านกฎหมายไปใช้ในการดำรงชีวิต

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย และกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

1. อธิบายความหมายและลักษณะทั่วไปของกฎหมายได้
2. บอกความสำคัญและแหล่งที่มาของกฎหมายได้
3. แบ่งประเภทของกฎหมาย พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างประกอบได้
4. ปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3. เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของกฎหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ ประเภท ที่มาของกฎหมาย และความสำคัญของกฎหมาย
2. กฎหมายกับชีวิตประจำวัน
  - กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
  - กฎหมายอาญา
  - กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

คาบที่ 1

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ
2. ครูเริ่มนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนร่วมกันสนทนาถึงข่าวหรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันและครูกล่าวนำถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทั่วไป
3. แจกวัสดุประสงค์การเรียนรู้ของเรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน โดยแยกเป็นจุดประสงค์ปลายทาง และจุดประสงค์นำทางในเรื่องที่จะศึกษาตลอดระยะเวลา 6 คาบ
4. แจกวัสดุประสงค์นำทาง เมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 1 แล้วจะสามารถอธิบายถึงความหมายของกฎหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ และอภิปรายถึงความสำคัญ ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคมได้
5. นักเรียนรับใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ และความสำคัญ ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม และตอบคำถามในใบงานที่ 1
6. นักเรียนจับคู่ตรวจใบงานที่ 1 จากใบคำตอบที่ 1
7. หัวหน้านักเรียนรวบรวมใบงานที่ 1 ส่งเพื่อครูตรวจความถูกต้องเรียบร้อย
8. ยกตัวอย่างปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายต่อสังคมจากใบกรณีศึกษาที่ 1 ให้นักเรียนรับทราบ
9. ให้นักเรียน 2 – 4 คน แสดงความรู้ความเข้าใจของปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายต่อสังคม แล้วครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียนตามแบบประเมินที่ 1
10. นักเรียนแต่ละคนได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาหาข่าวหรือบทความ หนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับความสำคัญ และความจำเป็นของกฎหมายต่อสังคมเช่น ข่าวเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรม ในเรื่องการปล้นทรัพย์ การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น แล้วครูแจกใบงานที่ 2 ให้แก่นักเรียน เพื่อวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 2
11. นำส่งใบงานที่ 2 ในชั้นเรียนคาบต่อไป
12. นักเรียนรับเอกสารเสริมความรู้ที่ 1 แล้วให้นักเรียนนำไปศึกษาเพิ่มเติม

คาบที่ 2

1. นักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามเพื่อทบทวนความรู้เดิมที่ได้อ่านจากใบความรู้และเอกสารเสริมความรู้ที่ 1

2. แจกวัสดุประสงค์นำทางเมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 2 แล้ว จะมีทักษะในการแสดงเหตุผลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมร่วมกันบนพื้นฐานของกฎหมาย
3. นักเรียนนำเสนอผลงานในใบงานที่ 2 ตามลำดับรายชื่อ เป็นจำนวน 6 – 8 คน ซึ่งไม่ซ้ำกับคนเดิมที่เคยนำเสนอไปแล้วครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียน ตามแบบประเมินที่ 1
4. นักเรียนส่งใบงานที่ 2 ที่ได้จากการค้นหาข่าว บทความ หนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับความสำคัญ และความจำเป็นของกฎหมายต่อสังคม
5. เลือกหัวข้อจากใบงานที่ 2 จำนวน 1 เรื่อง เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน
6. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 8-10 คน เพื่อร่วมกันอภิปรายจากตัวอย่างใบงานที่ 2 ที่ได้รับการเสนอ
7. แจกใบงานที่ 3 ให้แต่ละกลุ่มลงบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในใบงานที่ 3 ร่วมกัน โดยระบุดูจุดยืนของแต่ละฝ่าย โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืน พร้อมทบทวนปัญหาความขัดแย้ง
8. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ตามแบบประเมินที่ 2
9. นักเรียนช่วยกันสรุป และครูให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างเพิ่มเติม
10. แต่ละกลุ่มรวบรวมใบงานที่ 3 ส่ง เพื่อครูตรวจความเรียบร้อย

คาบที่ 3

1. นักเรียนร่วมกันทบทวนความรู้เดิมโดยการซักถามและแจ้งผลการตรวจใบงานที่ 3 โดยให้แต่ละคนพิจารณาถึงข้อบกพร่องของตนเอง
2. แจกวัสดุประสงค์นำทาง เมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 3 แล้ว จะสามารถบอกแหล่งที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย พร้อมสามารถยกตัวอย่างประกอบได้
3. นักเรียนรับใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย และตอบคำถามในใบงานที่ 4
4. นักเรียนจับคู่ตรวจใบงานที่ 4 จากใบคำตอบที่ 2
5. หัวหน้านักเรียนรวบรวมใบงานที่ 4 ส่ง เพื่อครูตรวจความถูกต้องเรียบร้อย
6. แจกใบงานที่ 2 ให้แก่นักเรียนที่เป็นเจ้าของใบงานที่ 2 นำมาวิเคราะห์ว่าความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าจะจัดอยู่ในประเภทของกฎหมายอะไร มีที่มาของกฎหมายอย่างไร โดยตอบในใบงานที่ 5 ที่ครูแจกให้หลังจากนักเรียนได้รับใบงานที่ 2 กลับไปวิเคราะห์
7. นำเสนอใบงานที่ 5 ตามลำดับรายชื่อเป็นจำนวน 8 – 10 คน ซึ่งไม่ซ้ำกับคนเดิมที่เคยนำเสนอไปแล้ว ครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียนตามแบบประเมินที่ 1

8. นำส่งใบงานที่ 5 ในชั้นเรียน
9. นักเรียนรับเอกสารเสริมความรู้ที่ 2 แล้วให้นำไปศึกษาเพิ่มเติม

คาบที่ 4

1. นักเรียนร่วมกันทบทวนความรู้เดิมจากเอกสารเสริมความรู้ที่ 2 โดยให้นักเรียนสรุปสั้น ๆ และยกตัวอย่าง
2. แจกวัสดุประสงค์นำทางเมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 4 แล้วจะสามารถบอกถึงวิธีปฏิบัติตนตามกฎหมายกับชีวิตประจำวันได้ โดยสามารถนำกฎหมายไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และสามารถประยุกต์ใช้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้
3. นักเรียนรับใบความรู้ที่ 3 เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวัน กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน แล้วตอบคำถามในใบงานที่ 6
4. นักเรียนจับคู่ตรวจใบงานที่ 6 จากใบคำตอบที่ 3
5. หัวหน้านักเรียนรวบรวมใบงานที่ 6 ส่งเพื่อครูตรวจความถูกต้องเรียบร้อย
6. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ตัวอย่างปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จากใบกรณีศึกษาที่ 2 แล้วให้นักเรียนสมมติเหตุการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลงในใบงานที่ 7 โดยให้นักเรียน 6-8 คนซึ่งไม่ซ้ำกับคนเดิมที่ได้เคยนำเสนอไปแล้วนำเสนอเหตุการณ์สมมติในชั้นเรียน เพื่อนำมาอภิปรายในชั้นเรียนโดยคัดเลือก 1 เหตุการณ์ เป็นหัวข้ออภิปรายแล้วครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียนตามแบบประเมินที่ 1
7. ให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 - 10 คน เพื่อร่วมกันอภิปรายจากตัวอย่างที่คัดเลือกเหตุการณ์สมมติ
8. นักเรียนรับใบงานที่ 8 ให้แต่ละกลุ่มลงบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในใบงานที่ 8 ร่วมกัน โดยระบุดูจุดยืนของแต่ละฝ่าย โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืน พร้อมทบทวนปัญหาความขัดแย้ง แล้วครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนตามแบบประเมินที่ 2
9. นักเรียนช่วยกันสรุป และครูให้ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมในเหตุการณ์สมมติ
10. นำส่งใบงานที่ 8 แก่ครูในชั้นเรียน
11. นักเรียนรับเอกสารเสริมความรู้ที่ 3 ให้นักเรียนนำไปศึกษาเพิ่มเติม
12. นักเรียนแต่ละคนได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาหาข่าว บทความ หนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหา ความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น ข่าวที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อชีวิต กาย และทรัพย์สิน เป็นต้น

คาบที่ 5

1. นักเรียนร่วมกันทบทวนความรู้เดิมที่ได้ศึกษาจากเอกสารเสริมความรู้ที่ 3
2. แจกวัสดุประสงค์นำทาง เมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 5 แล้วจะสามารถบอกถึงวิธีปฏิบัติตนตามกฎหมายกับชีวิตประจำวันและกฎหมายอาญา โดยสามารถนำกฎหมายไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และสามารถประยุกต์ใช้กฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้
3. นักเรียนรับใบความรู้ที่ 4 เรื่อง กฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน แล้วตอบคำถามในใบงานที่ 9
4. นักเรียนจับคู่ตรวจใบงานที่ 9 จากใบคำตอบที่ 4
5. หัวหน้านักเรียนรวบรวมใบงานที่ 9 ส่งเพื่อครูตรวจความถูกต้องเรียบร้อย
6. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ตัวอย่างปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญาจากใบกรณีศึกษาที่ 3
7. นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์ข่าวในใบงานที่ 10 ที่ได้จากการไปศึกษาหาข่าว บทความ หนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น ๆ
8. นักเรียนเสนอผลงานใบงานที่ 10 ตามลำดับรายชื่อเป็นจำนวน 6 – 8 คน ซึ่งไม่ซ้ำกับคนเดิมที่เคยนำเสนอไปแล้ว เพื่อนำมาอภิปรายในชั้นเรียน โดยคัดเลือก 1 เหตุการณ์ เป็นหัวข้ออภิปราย แล้วครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียนตามแบบประเมินที่ 1
9. นำส่งใบงานที่ 10 ในชั้นเรียน
10. เลือกหัวข้อจากใบงานที่ 10 จำนวน 1 เรื่อง เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน
11. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 6 – 8 คน เพื่อร่วมกันอภิปรายจากตัวอย่างใบงานที่ 10 ที่ได้รับการเสนอ
12. แจกใบงานที่ 11 ให้แต่ละกลุ่มบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในใบงานที่ 11 ร่วมกัน โดยระบุจุดยืนของแต่ละฝ่าย โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืน พร้อมทบทวนปัญหาความขัดแย้ง
13. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนตามแบบประเมินที่ 2
14. นักเรียนรับเอกสารเสริมความรู้ที่ 4 ให้นักเรียนนำไปศึกษาเพิ่มเติม
15. นักเรียนแต่ละคนได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาหาข่าว บทความ หนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอื่น ๆ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับเขื่อนปากมูล ปัญหาเกี่ยวกับท่อแก๊สไทย-มาเลเซีย เป็นต้น แล้วครูแจกใบงานที่ 12 ให้แก่นักเรียน เพื่อวิเคราะห์ในใบงานที่ 12

คาบที่ 6

1. นักเรียนร่วมกันทบทวนความรู้เดิมที่ได้ศึกษาจากเอกสารเสริมความรู้ที่ 4
2. แจ่งวัตถุประสงค์นำทางเมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 6 แล้วจะมีทักษะในการแสดงเหตุผลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมร่วมกันบนพื้นฐานของกฎหมาย
3. นักเรียนนำเสนอผลงานในใบงานที่ 12 ตามลำดับรายชื่อเป็นจำนวน 6 – 8 คนที่ไม่ซ้ำกับคนเดิมที่ได้เคยนำเสนอไปแล้ว แล้วครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียน ตามแบบประเมินที่ 1
4. คัดเลือกหัวข้อจากใบงานที่ 12 จำนวน 1 เรื่อง เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน
5. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน เพื่อร่วมกันอภิปรายจากตัวอย่างใบงานที่ 12 ที่ได้รับการเสนอ
6. นักเรียนรับใบงานที่ 13 ให้แต่ละกลุ่มลงบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในใบงานที่ 13 ร่วมกัน โดยระบุจุดยืนของแต่ละฝ่าย โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืน พร้อมทบทวนปัญหาความขัดแย้ง
7. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ตามแบบประเมินที่ 2
8. นักเรียนช่วยกันสรุป และครูให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างเพิ่มเติม
9. นำส่งใบงานที่ 13 ส่ง เพื่อครูตรวจความเรียบร้อย
10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ และความสำคัญ ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม
2. ใบงานที่ 1 เรื่อง ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ และความสำคัญ ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม
3. ใบคำตอบที่ 1 เรื่อง ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ และความสำคัญ ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม
4. ใบกรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง ความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายต่อสังคม
5. ใบงานที่ 2 นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับความสำคัญ ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคมไทยเป็นกิจกรรมรายบุคคล
6. เอกสารเสริมความรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ และความสำคัญ ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม

7. ใบงานที่ 3 นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับความสำคัญความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคมไทยเป็นกิจกรรมกลุ่ม
8. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย
9. ใบงานที่ 4 เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย
10. ใบคำตอบที่ 2 เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย
11. ใบงานที่ 5 เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย จากใบงานที่ 2
12. เอกสารเสริมความรู้ที่ 2 เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย
13. ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวัน กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
14. ใบงานที่ 6 เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวัน กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
15. ใบคำตอบที่ 3 เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวัน กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
16. ใบกรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
17. ใบงานที่ 7 นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นกิจกรรมรายบุคคล
18. ใบงานที่ 8 นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง ปัญหาความขัดแย้งที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นกิจกรรมกลุ่ม
19. เอกสารเสริมความรู้ที่ 3 เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวัน กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
20. ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนเกี่ยวกับกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่น ๆ
21. ใบงานที่ 9 เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่น ๆ
22. ใบคำตอบที่ 4 เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่น ๆ
23. ใบกรณีศึกษาที่ 3 เรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา
24. ใบงานที่ 10 นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เป็นกิจกรรมรายบุคคล
25. เอกสารเสริมความรู้ที่ 4 เรื่อง กฎหมายอาญา และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
26. ใบงานที่ 11 นักเรียนนำเสนอการอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เป็นกิจกรรมกลุ่ม
27. ใบงานที่ 12 นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอื่น ๆ เป็นกิจกรรมรายบุคคล

28. ใบงานที่ 13 นักเรียนนำเสนอการอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอื่น ๆ เป็นกิจกรรมกลุ่ม

29. แผ่นโปรงใสที่ 1 ใบกรณีศึกษาที่ 1
30. แผ่นโปรงใสที่ 2 ใบงานที่ 2 (ใบกรณีศึกษาที่ 1)
31. แผ่นโปรงใสที่ 3 ใบงานที่ 3 (ใบกรณีศึกษาที่ 2)
32. แผ่นโปรงใสที่ 4 แผ่นผังแสดงประเภทของกฎหมาย
33. แผ่นโปรงใสที่ 5 การจัดลำดับความสำคัญของกฎหมาย
34. แผ่นโปรงใสที่ 6 ใบกรณีศึกษาที่ 2
35. แผ่นโปรงใสที่ 7 ใบงานที่ 7 (ใบกรณีศึกษาที่ 2)
36. แผ่นโปรงใสที่ 8 ใบงานที่ 8 (ใบกรณีศึกษาที่ 2)
37. แผ่นโปรงใสที่ 9 ใบกรณีศึกษาที่ 3
38. แผ่นโปรงใสที่ 10 ใบงานที่ 10 (ใบกรณีศึกษาที่ 3)
39. แผ่นโปรงใสที่ 11 ใบงานที่ 11 (ใบกรณีศึกษาที่ 3)

6. การวัดและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตพฤติกรรมรายบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมแผนการฝึกทักษะในการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่ 1

- ความเข้าใจ
- ความสนใจ
- การแสดงความคิดเห็น
- การตอบคำถาม
- การยอมรับฟังผู้อื่น
- การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- การนำไปใช้

2. สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในการเข้าร่วมกิจกรรมแผนการฝึกทักษะในการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่ 2

- การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม
- การแสดงความคิดเห็น
- การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
- ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย

- การร่วมปรับปรุงผลงานกลุ่มให้ถูกต้อง
- ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ความรู้
- ทักษะทางวาจา
- ความสามารถทางสังคม

3. ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานจากใบงานในการเข้าร่วมกิจกรรมแผนการฝึกทักษะในการเรียนการสอนแบบประเมินที่ 3

- ความถูกต้อง
- ครอบคลุมเนื้อหา
- ความสะอาด เรียบร้อยการทำงาน
- การรักษาเวลา
- การเตรียมความพร้อม

4. ตรวจสอบและให้คะแนนผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เครื่องมือ

1. แบบประเมินที่ 1 สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบประเมินที่ 2 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. ใบงาน
4. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
5. แผ่นโป่งใส
6. ใบกรณีศึกษา

เกณฑ์การประเมิน

1. ประเมินพฤติกรรมรายบุคคล ตามแบบประเมินที่ 1 มีเกณฑ์ดังนี้
  - แยกพิจารณาเป็นรายหัวข้อ เช่น ความเข้าใจ ความสนใจ การแสดงความคิดเห็น การตอบคำถาม การยอมรับฟังผู้อื่น การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และการนำไปใช้
  - ให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละพฤติกรรมตามหัวข้อ โดยเกณฑ์วัดเป็นรายหัวข้อ

ระดับดีมาก	ได้คะแนนประเมิน	5 คะแนน
ระดับดี	ได้คะแนนประเมิน	4 คะแนน
ระดับพอใช้	ได้คะแนนประเมิน	3 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนประเมิน	2 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ได้คะแนนประเมิน	1 คะแนน

2. ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ตามแบบประเมินที่ 2 มีเกณฑ์ดังนี้

- แยกพิจารณาเป็นรายหัวข้อ เช่น การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย การร่วมปรับปรุงผลงานกลุ่มให้ถูกต้อง ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ความรู้ ทักษะทางวาจา และความสามารถทางสังคม

- ให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละพฤติกรรมตามหัวข้อ โดยเกณฑ์วัดเป็นรายหัวข้อ

ระดับดีมาก	ได้คะแนนประเมิน	5 คะแนน
ระดับดี	ได้คะแนนประเมิน	4 คะแนน
ระดับพอใช้	ได้คะแนนประเมิน	3 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนประเมิน	2 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ได้คะแนนประเมิน	1 คะแนน

3. ประเมินผลการปฏิบัติงานจากใบงาน ตามแบบประเมินที่ 3 มีเกณฑ์ดังนี้

- แยกพิจารณาเป็นรายหัวข้อ เช่น ความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหา ความสะอาด เรียบร้อยการทำงาน การรักษาเวลา และการเตรียมความพร้อม

- ให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละหัวข้อตามการปฏิบัติงานในใบงาน โดยเกณฑ์วัดเป็นรายหัวข้อ

ระดับดีมาก	ได้คะแนนประเมิน	5 คะแนน
ระดับดี	ได้คะแนนประเมิน	4 คะแนน
ระดับพอใช้	ได้คะแนนประเมิน	3 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนประเมิน	2 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ได้คะแนนประเมิน	1 คะแนน

4. เกณฑ์ประเมินแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ระดับดีมาก	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	9 – 10 ข้อ
ระดับดี	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	7 – 8 ข้อ
ระดับพอใช้	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	5 – 6 ข้อ
ระดับที่ต้องปรับปรุง	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	3 – 4 ข้อ
ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	0 – 2 ข้อ

7. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ หรือฟังข่าวจากโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับ ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นขัดแย้งในสังคม และนำมาร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเหล่านั้นในแง่ที่เกี่ยวกับกฎหมาย

8. ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

(ตรวจสอบ / นิเทศ / เสนอแนะ / รับรอง)

8.1 เห็นแผนการสอนที่ได้อ่านมีจุดอ่อนได้แก่เนื้อหาทบทวนหลังเรียน 30 นาที
ภาคมี ร้อยละสี่สิบในภาคต่อจากเดิม แต่มีนักเรียนบางคนยังไม่เข้าใจ
และยังไม่เรียน

8.2 ครูผู้สอนต้องพยายามกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในชั้นเรียน
กับมีนักเรียนที่พยายามมีส่วนร่วมที่ร้อยละ 100 ในชั้นเรียน

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่ 2 เดือน ก.พ. พ.ศ. 2544

บันทึกผลการฝึกทักษะที่ 1

1. ผลการสอน

- 1.1 นักเรียนมีจิตสำนึกใ้เรียน มีมารยาทปฏิบัติตนเป็นไปตามวิธีปฏิบัติ
- 1.2 ครู/สถานพละสอนนักเรียน ๓๐ นาที/วัน มีแผนการสอน/ตารางสอน
- 1.3 การท้อเรียนกลุ่ม ที่ได้มีสอนตามแผนการสอน มีผลตอบที่ดีตามเกณฑ์
- 1.4 กิจกรรมนักเรียนทุกคนตอบโต้ เป็นไปตามแผน/สอน/วิธีทศในเวลาที่กำหนด

2. อุปสรรคและปัญหา

- 2.1 นักเรียนยังไม่เข้าใจวิชาคณิตศาสตร์/เรียนการสอนในแผน/สอน/วิธีทศ
- 2.2 นักเรียนท้อเรียนบ้าง/ขาด/มีเรียนแต่เรียนตาม/วิธีทศ/วิธีทศ/วิธีทศ
- 2.3 มีสื่อการสอน/วิชาคณิตศาสตร์/วิชาคณิตศาสตร์/วิชาคณิตศาสตร์/วิชาคณิตศาสตร์
- 2.4 .....

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- 3.1 ในแผนการสอน/สอน/วิธีทศ/วิชาคณิตศาสตร์/วิชาคณิตศาสตร์/วิชาคณิตศาสตร์
- 3.2 จัดกิจกรรมนักเรียน/วิชาคณิตศาสตร์/วิชาคณิตศาสตร์/วิชาคณิตศาสตร์
- 3.3 ให้มีส่วนร่วม/วิชาคณิตศาสตร์/วิชาคณิตศาสตร์/วิชาคณิตศาสตร์
- 3.4 .....

ลงชื่อ..... บรี... ผู้สอน
 (.....บรี........)
 ตำแหน่งอาจารย์..... 2 .....ระดับ..... 7.....
 วันที่..... 2 .....เดือน..... กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียน

แผนการฝึกทักษะที่ 1

วิชา ส 402 สังคมศึกษา (ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย)

จำนวน 10 ข้อ

เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

เวลา 5 นาที

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- 1) จุดมุ่งหมายสูงสุดของการมีกฎหมายในสังคม คือข้อใด
  - ก) เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม
  - ข) เพื่อป้องกันมิให้ประชาชนทำความผิด
  - ค) เพื่อลงโทษผู้ทำผิดให้เจ็บทรมาน
  - ง) เพื่อสามารถระงับข้อพิพาทของประชาชนได้ทันทั่วทั้งที่
- 2) กฎหมายมีลักษณะแตกต่างจากกฎเกณฑ์ข้อบังคับในสังคมอื่น ๆ อย่างไร
  - ก) เป็นกฎเกณฑ์ที่บุคคลมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่มีทางเลือก
  - ข) เป็นกฎเกณฑ์ที่ผู้ปฏิบัติตามยอมทำตามด้วยความสมัครใจ
  - ค) เป็นกฎเกณฑ์ที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
  - ง) เป็นกฎเกณฑ์ที่ผู้ฝ่าฝืนต้องได้รับผลร้ายตามมา
- 3) คำกล่าวที่ว่า “ความไม่รู้กฎหมาย ไม่เป็นข้อแก้ตัว” หมายความว่าอย่างไร
  - ก) ทุกคนจำเป็นต้องรู้กฎหมาย
  - ข) เมื่อมีการทำผิดกฎหมาย จะอ้างว่าไม่รู้ว่ามีกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นไม่ได้
  - ค) กฎหมายได้บังคับให้ทุกคนรู้กฎหมาย
  - ง) การไม่รู้กฎหมายไม่เป็นไร แต่อย่าทำผิดกฎหมาย
- 4) ทำไมประชาชนจำเป็นต้องรู้กฎหมาย เพราะเหตุใด
  - ก) การรู้กฎหมายย่อมเป็นเกราะป้องกันตัวให้พ้นผิดได้
  - ข) การรู้กฎหมายย่อมทำให้ได้เปรียบผู้อื่นที่ไม่รู้กฎหมาย
  - ค) จะได้รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนและผู้อื่นตามกฎหมาย
  - ง) กฎหมายไม่ยกเว้นหรือลดหย่อนโทษให้แก่ผู้ไม่รู้กฎหมาย

- 5) พระราชบัญญัติและพระราชกำหนดมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องใด
- เป็นกฎหมายที่มีลำดับความสำคัญเทียบได้กับประมวลกฎหมาย
  - เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายบริหาร
  - ก่อนที่จะประกาศใช้ต้องได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาก่อน
  - เป็นระเบียบข้อบังคับใช้ควบคุมการประพฤติปฏิบัติของประชาชน
- 6) ข้อใดเรียงลำดับศักดิ์หรือชั้นของกฎหมายได้ถูกต้องที่สุด
- พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ประกาศทบวง ประมวลกฎหมาย
  - พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎทบวง ประกาศกระทรวง
  - รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ประมวลกฎหมาย
  - รัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ประมวลกฎหมาย ประกาศกระทรวง
- 7) โทษสถานใดเป็นความผิดทางแพ่ง
- ปรับ
  - ชดใช้ค่าเสียหาย
  - จำคุก
  - ริบทรัพย์สิน
- 8) สมศักดิ์ อายุ 18 ปี และยังไม่ได้จดทะเบียนสมรส เมื่อทำนิติกรรมสัญญาขายที่ดินให้สมปอง อายุ 32 ปี ผลในทางกฎหมายจะเป็นประการใด
- สมบูรณ์
  - โมฆะ
  - โมฆียะ
  - แล้วแต่เงื่อนไขในสัญญา
- 9) “การกระทำ” ในทางกฎหมายอาญา หมายถึงข้อใด
- แดงนอนหลับละเมอหยิบไม้ตีหัวเขี้ยวถึงกับสลบคาเตียง
  - คำยิงขว้างถึงแก่ความตาย เพราะเข้าใจผิดคิดว่าขว้างคือตอไม้
  - ฟ้าถูกเขี้ยวจับมือไปเขกศีรษะล้มอย่างแรงสองทีอย่างรวดเร็ว
  - นางพยาบาลถูกหลอกให้นำอาหารที่มียาพิษผสมให้ผู้ป่วยรับประทานจนถึงแก่ความตาย
- 10) สมควรฝากสร้อยสมหญิงไว้ แต่สมหญิงกลับเอาไปขายแล้วทำที่เป็นไม่รู้เรื่องใด ๆ ทั้งสิ้น พฤติกรรมเช่นนี้เข้าข่ายความผิดตามกฎหมายอาญาฐานใด
- กรร โชกทรัพย์
  - ลักทรัพย์
  - ริบเอาทรัพย์
  - ยักยอกทรัพย์

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
แผนการฝึกทักษะ 1 (จำนวน 10 ข้อ)

- ข้อ 1 ตอบ ก
  - ข้อ 2 ตอบ ก
  - ข้อ 3 ตอบ ข
  - ข้อ 4 ตอบ ค
  - ข้อ 5 ตอบ ข
  - ข้อ 6 ตอบ ข
  - ข้อ 7 ตอบ ข
  - ข้อ 8 ตอบ ค
  - ข้อ 9 ตอบ ข
  - ข้อ 10 ตอบ ง
-

ใบความรู้ที่ ๑

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ และความสำคัญ

ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

1. อธิบายความหมายและลักษณะทั่วไปของกฎหมายได้
2. บอกความสำคัญของกฎหมายได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของกฎหมาย

ราชบัณฑิตยสถาน (2539) กฎหมาย หมายถึง กฎที่สถาบันหรือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐตราขึ้น หรือจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือเพื่อให้บุคคลปฏิบัติตาม หรือกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือระหว่างบุคคลกับรัฐ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย ให้คำจำกัดความว่า กฎหมายคือ คำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลาย เมื่อไม่ทำตามแล้ว ต้องได้รับโทษ

อาจสรุปได้ว่า กฎหมายคือ บรรดาข้อบังคับของรัฐหรือประเทศที่ใช้บังคับความประพฤติทั้งหลายของบุคคลอันเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกัน ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็ต้องมีความผิดและถูกลงโทษ

กฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองรัฐได้แก่ “รัฐธรรมนูญ” มีอำนาจเหนือกฎหมายอื่น

2. วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นกลไกในการระงับข้อพิพาท ปกป้องและประสานประโยชน์ของบุคคล ส่วนรวม และรัฐ ตลอดจนพัฒนาสังคมไปสู่ความก้าวหน้าในการจัดระเบียบสังคม

3. ลักษณะสำคัญของกฎหมาย

จำแนกได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ กฎหมายลายลักษณ์อักษรเกิดขึ้นจากการตรากฎหมาย โดยองค์กรที่มีอำนาจและกฎหมายที่มีได้บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรเกิดจากจารีตประเพณีหรือบรรทัดฐานของศาล

4. ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายต่อสังคม

กฎหมายเป็นระเบียบวินัยของสังคมเพื่อเป็นแบบแผนในการกำหนดความประพฤติของบุคคลในสังคม มีองค์กรที่ทำหน้าที่ลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย และกฎหมายช่วยแก้ปัญหาสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า “มีสังคมที่ไหน มีกฎหมายที่นั่น”

บรรณานุกรม

หยุด แสงอุทัย. (2520). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

จรูญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ จำกัด. พิมพ์ครั้งที่ 6.

สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2534). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิคมวิทยา.

ใบงานที่ 1

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ และความสำคัญ

ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

1. อธิบายความหมายและลักษณะทั่วไปของกฎหมายได้
2. บอกความสำคัญของกฎหมายได้

วัสดุอุปกรณ์

ใบความรู้ที่ 1

กิจกรรม

ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 1 แล้วอธิบายคำตอบต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ละเอียด

1. กฎหมาย หมายถึง.....
.....
2. กฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองรัฐ คือ .....
.....
3. วัตถุประสงค์ของกฎหมาย คือ.....
.....
.....
4. ลักษณะสำคัญของกฎหมาย คือ.....
.....
.....
5. ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม คือ .....
.....
.....

ใบคำตอบที่ 1

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ และความสำคัญ

ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม

เวลา 5 นาที

เฉลยคำตอบ

1. กฎหมาย หมายถึง บรรดาข้อบังคับของรัฐหรือประเทศที่ใช้บังคับความประพฤติทั้งหลายของบุคคลอันเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกัน ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็ต้องมีความผิดและถูกลงโทษ
2. กฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองรัฐ คือ รัฐธรรมนูญ
3. วัตถุประสงค์ของกฎหมายคือ รักษาความสงบเรียบร้อย เป็นกลไกในการระงับข้อพิพาท ปกป้องและประสานผลประโยชน์ของบุคคล ส่วนรวมและรัฐ พัฒนาสังคมไปสู่ความก้าวหน้าในการจัดระเบียบสังคม
4. ลักษณะสำคัญของกฎหมายคือ กฎหมายลายลักษณ์อักษร และกฎหมายที่มิได้บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร
5. ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่ต่อสังคมคือ กฎหมายเป็นระเบียบวินัยของสังคม และกฎหมายช่วยแก้ปัญหาสังคม

ใบกรณีศึกษาที่ 1

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญและความสำคัญ

ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม

กรณีศึกษาที่ 1 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย
ต่อสังคม

ชนคนบนทางม้าลาย

ระหว่าง สิทธิของ คนขับรถที่ได้ไฟเขียว กับสิทธิของ คนเดินบนถนนบนทางม้าลาย ใครจะเหนือกว่ากัน ?

วันนั้นเป็นวันวิสาขบูชา นางสนอง อายุ 71 ปี กับ นางลิ่ง อายุ 72 ปี ชวนกันไปเวียนเทียนวันวิสาขบูชาที่วัดพระแก้ว

ขณะที่นางสนองเดินลงจากทางเท้าเพื่อข้ามถนนตรงทางข้ามได้ประมาณ 1 ถึง 2 ก้าว โดยมีนางลิ่งเดินนำหน้าห่างประมาณ 1 ช่วงแขน ก็ถูกรถยนต์โดยสารสาย 39 โดย นายบุญเรือน เป็นผู้ขับ ขับมาชน

ผลปรากฏว่า นางสนองล้มหัวฟาดพื้นบาดเจ็บสาหัส ส่วนนางลิ่งคนเดินนำหน้าก็สาหัสและถึงแก่ความตายในช่วงต่อมา

ระยะทางที่นางลิ่งผู้ตายซึ่งเดินนำหน้านางสนองไปได้ประมาณ 1 ช่วงแขน จึงน่าจะอยู่ห่างจากขอบทางเท้าประมาณ 2 เมตร ถนนบริเวณที่เกิดเหตุกว้าง 8 เมตร ผู้ตายซึ่งเดินนำหน้าจึงเดินถึงกึ่งกลางช่องเดินรถด้านซ้ายแล้ว

นายบุญเรือนคนขับรถเมล์มรณะนำสืบว่าในวันเวลาเกิดเหตุ นายบุญเรือนขับรถมาติดสัญญาณจราจรไฟสีแดงหน้าศาลเจ้าพ่อหลักเมืองเป็นคนแรก โดยจอดอยู่ช่องขวาสุดริมเกาะกลางถนนเพื่อเลี้ยวขวาไปทำช่าง นำเชื่อว่าเวลาเดียวกันนางสนองกับนางลิ่งกำลังจะข้ามถนน เพราะเป็นจังหวะที่ไม่มีรถเนื่องจากรถที่มาจากด้านกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นด้านตรงกันข้ามกับนายบุญเรือนก็ติดสัญญาณจราจรไฟสีแดงเช่นกัน

เมื่อนางสนองและนางลิ่งผู้ตายก้าวลงจากทางเท้าข้ามถนนตรงทางข้ามนั้น เป็นจังหวะเดียวกับสัญญาณไฟจราจรซึ่งอยู่ข้างหน้านายบุญเรือนเปลี่ยนเป็นสีเขียว นายบุญเรือนจึงเร่งออกรถด้วยความเร็วเพื่อเลี้ยวรถ เพราะความรีบเร่งดังกล่าวนายบุญเรือน จึงขับรถเลี้ยวขวาโดยไม่ทันดูว่านางสนองกับนางลิ่งกำลังข้ามถนนในทางข้ามอยู่ อันเป็นการกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวัง

เพราะแม้ถึงแม้ว่านายบุญเรือนจะเลี้ยวขวาเมื่อสัญญาณไฟจราจรสีเขียว นายบุญเรือนก็ต้องขับรถด้วยความระมัดระวัง และ ต้องให้สิทธิแก่คนเดินเท้าในทางข้ามด้วย (ตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 22(4) วรรคสองแห่ง พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522)

(ทนายชาวบ้าน ไทยรัฐ 22 ก.พ. 2541)

ใบงานที่ 2

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม

ใบงานนอกชั่วโมงเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

บอกความสำคัญของกฎหมายได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

กิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคมไทย

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง .....
2. เกี่ยวกับใคร : ..... ที่ไหน : .....
- เมื่อไร : ..... อย่างไร : .....
3. สาเหตุเนื่องมาจาก .....
4. ผลที่ได้รับ .....
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม .....
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย.....

เอกสารเสริมความรู้ที่ 1

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ และความสำคัญ
ความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

1. อธิบายความหมายและลักษณะทั่วไปของกฎหมายได้
2. บอกความสำคัญของกฎหมายได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของกฎหมาย

มีผู้ให้คำนิยามความหมายไว้หลายท่าน เช่น ราชบัณฑิตยสถาน (2539) “กฎหมาย หมายถึง กฎที่สถาปนาหรือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐตราขึ้น หรือจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือ เพื่อให้บุคคลปฏิบัติตาม หรือกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือระหว่างบุคคลกับรัฐ”

พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย ทรงให้คำจำกัดความหมายว่า “กฎหมายคือ คำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลาย เมื่อไม่ทำตามแล้ว ตามธรรมดาต้องรับโทษ”

ศาสตราจารย์หลวงจ่าบุญเนติศาสตร์ อธิบายว่า “กฎหมาย ได้แก่ กฎข้อบังคับว่าด้วยการปฏิบัติ ซึ่งผู้มีอำนาจของประเทศได้บัญญัติขึ้น และบังคับให้ผู้ที่อยู่ในสังกัดของประเทศนั้นถือปฏิบัติตาม”

หยุด แสงอุทัย (2520) “กฎหมายคือข้อบังคับของรัฐ ซึ่งกำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายและถูกลงโทษ”

จอห์น ออสติน อธิบายว่า “กฎหมาย คือ คำสั่งคำบัญชาของรัฐจารีตปฏิบัติ เมื่อฝ่าฝืนย่อมถูกบังคับลงโทษ”

อาจสรุปได้ว่า “กฎหมายคือ บรรดาข้อบังคับของรัฐหรือประเทศที่ใช้บังคับความประพฤติทั้งหลายของบุคคลอันเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกัน ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็ต้องมีความผิดและถูกลงโทษ”

โดยอาจแยกอธิบาย ความหมายข้างต้นดังนี้

1. กฎหมายเป็นข้อบังคับของรัฐ หมายถึง กฎหมายเป็นข้อกำหนดในการสั่งหรือห้ามกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. กฎหมายเป็นข้อบังคับความประพฤติของพลเมือง หมายถึง ข้อบังคับที่มีลักษณะเป็นคำสั่งหรือข้อห้ามนั้นใช้บังคับความประพฤติ หรือการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ และเป็นข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไป

3. กฎหมายนั้น หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือผลร้ายอย่างอื่น หมายถึง กฎหมายย่อมมีสภาพบังคับให้พลเมืองปฏิบัติตาม ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับโทษ

4. โทษหรือผลร้ายอันอันเกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น เจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการบังคับ หมายถึง การลงโทษหรือก่อให้เกิดผลร้ายแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย กระทำในนามของรัฐ ผู้เสียหายจะแก้แค้นหรือลงโทษกันเองตามใจชอบไม่ได้

5. กฎหมายมีผลใช้บังคับตลอดไปจนกว่าจะมีการประกาศยกเลิกโดยองค์กรที่มีอำนาจในการตรากฎหมาย

กฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองรัฐได้แก่ “รัฐธรรมนูญ” ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด และมีอำนาจเหนือกฎหมายอื่น หากมีการข้อหรือแย้งกันระหว่างรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น รัฐธรรมนูญย่อมมีผลใช้บังคับ กฎหมายอื่นย่อมตกเป็นโมฆะ โดยกฎเกณฑ์ทางกฎหมายเกิดขึ้นตามความจำเป็นและตามกิจกรรมแต่ละประเภทในสังคม กฎเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย เรียกว่า กฎหมายอาญา และกฎหมายที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของพลเมือง เรียกว่า กฎหมายแพ่ง ซึ่งกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งเป็นหลักสำคัญในการจัดระเบียบสังคมเรื่อยมา

2. วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

กฎหมายในสมัยปัจจุบันมีเนื้อหาครอบคลุมกิจการในสังคมทุกด้าน อาจสรุปวัตถุประสงค์หลักได้ดังนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของรัฐ
2. เป็นกลไกในการระงับข้อพิพาทโดยสันติ
3. ปกป้องและประสานผลประโยชน์ของปัจเจกชน ส่วนรวม และประโยชน์สาธารณะ
4. พัฒนาสังคมไปสู่ความก้าวหน้าทุก ๆ ด้าน โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคม

3. ลักษณะสำคัญของกฎหมาย

กฎหมายของแต่ละประเทศมีลักษณะสำคัญและสาเหตุของการเกิดแตกต่างกัน อาจจำแนกได้ 2 ลักษณะคือ

1. กฎหมายลายลักษณ์อักษร เกิดขึ้นจากการบัญญัติขององค์กรที่มีอำนาจในการตรากฎหมาย โดยการจัดรวมรวมไว้เป็นหมวดหมู่ ประเทศที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษรได้แก่ประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายต่าง ๆ เช่น ไทย เยอรมันนี ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ อิตาลี และสเปน เป็นต้น

2. กฎหมายที่มีได้บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นกฎหมายที่เกิดจากจารีตประเพณี อันประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับทั่วไปว่าเป็นกฎหมาย หรือคำพิพากษา บรรทัดฐานของศาล ประเทศที่ใช้กฎหมายที่มีได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และประเทศที่อยู่ในเครือจักรภพอังกฤษ เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น

4. ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายต่อสังคม

มนุษย์ต้องอยู่รวมกันเป็นสังคม ดังนั้นจึงต้องมีกติกาควบคุมหรือจัดระเบียบทางสังคม เพื่อวางแนวทางสำหรับการอยู่ร่วมกันไว้ กำหนดบทบาทของแต่ละคนให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเรียบร้อย กฎหมายย่อมมีความสำคัญในฐานะเป็นกติกาที่ผู้ปกครองรัฐกำหนดให้สมาชิกของสังคมปฏิบัติ โดยกำหนดไว้อย่างแน่นอนและมีความเด็ดขาด คือ ไม่ปล่อยให้พลเมืองเลือกปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามใจชอบได้ หากฝ่าฝืนย่อมจะต้องได้รับโทษหรือผลร้ายจากกฎหมายที่ตนฝ่าฝืนนั้น

กฎหมายสร้างความเป็นระเบียบแก่สังคมและประเทศชาติ ช่วยทำให้การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมเป็นไปอย่างสงบ ถึงแม้จะมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นก็ต้องแก้ไขด้วยสันติวิธี ถ้าหากสังคมใดบุคคลไม่เคารพกฎหมาย หรือกฎหมายไม่มีความศักดิ์สิทธิ์แล้ว สังคมนั้นจะเกิดการจลาจลสับสนวุ่นวาย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนมีความรู้ในกฎหมายเพื่อที่จะปฏิบัติตามได้ถูกต้อง ถ้าประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายแล้วก็จะเกิดปัญหาข้อขัดแย้งขึ้น อันอาจเป็นความขัดแย้งระหว่างประชาชนด้วยกัน หรือระหว่างประชาชนกับข้าราชการผู้ที่ปฏิบัติกรไปตามหน้าที่ หรือระหว่างประชาชนกับรัฐ เช่น กรณีเขื่อนปากมูล หรือโครงการประชาพิการณ์ท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งปรากฏอยู่เสมอว่าความขัดแย้งเหล่านี้เกิดจากความไม่เข้าใจอันเนื่องมาจากความไม่รู้กฎหมายทั้งสิ้น

ดังนั้น ในทางกฎหมายจึงเกิดหลักเกณฑ์สำคัญที่ว่า “ความไม่รู้กฎหมายไม่เป็นข้อแก้ตัว” ทั้งนี้เพราะหากให้มีการกล่าวอ้างได้แล้ว การบังคับใช้กฎหมายก็จะไม่เป็นธรรมแก่คนทุกคน จึงมีหลักกฎหมายที่ว่า “บุคคลใดจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นความรับผิดชอบตามกฎหมายไม่ได้”

การปกครองที่มีระเบียบหลักเกณฑ์ของกฎหมายจะเป็นแนวทางนำไปสู่ประโยชน์สุขส่วนรวม กฎหมายจึงเป็นสิ่งจำเป็นของรัฐเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ขจัดความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างประชาชนด้วยกัน หรือระหว่างประชาชนกับรัฐ หรือระหว่างรัฐกับรัฐ เป็นต้น

กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างความสงบสุข และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม นอกจากนี้ กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์สำคัญเพื่อก่อให้เกิดขึ้นความยุติธรรม ในกรณีที่เกิดการกระทบกระทั่งกันขึ้น มีฟ้องร้องคดีขอความยุติธรรมจากศาล ศาลก็ตัดสินโดยยึดด้วยบทกฎหมายเป็นหลัก

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคมคือ

1. กฎหมายเป็นระเบียบวินัยของสังคม มนุษย์สร้างกฎหมายเพื่อเป็นแบบแผนในการกำหนดความประพฤติของบุคคลในสังคม ทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดองค์กรที่ทำหน้าที่ลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ตลอดจนวินัยจัดการกระทำ และควบคุมความประพฤติไว้ด้วย

2. กฎหมายช่วยแก้ปัญหาสังคม ในปัจจุบันสังคมมีปัญหาในด้านต่าง ๆ มากมาย รัฐจึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาสังคม ทำให้มีคำกล่าวที่ว่า “มีสังคมที่ไหน มีกฎหมายที่นั่น” การที่สมาชิกในสังคมมีความเป็นอยู่ที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ความจำเป็นและความสำคัญของกฎหมายก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและแก้ไข จัดทำกฎหมายใหม่เพิ่มขึ้นเพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่น กฎหมายให้ความเสมอภาคระหว่างชายกับหญิง กฎหมายสิทธิบัตร กฎหมายฟอกเงิน เป็นต้น ดังนั้น ประชาชนต้องให้ความร่วมมือกับรัฐในการแก้ปัญหา นั่นคือการปฏิบัติตามกฎหมาย จะช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม กฎหมายจึงเป็นสิ่งควบคู่กับสังคม

บรรณานุกรม

หยุด แสงอุทัย. (2520). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

จรูญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ จำกัด. พิมพ์ครั้งที่ 6.

สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2534). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิยมวิทยา.

ใบงานที่ 2

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม

ใบงานนอกชั่วโมงเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

บอกความสำคัญของกฎหมายได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

กิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคมไทย

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง "ชนคนบนทางม้าลาย"
2. เกี่ยวกับใคร : คนขับรถที่ได้สัญญาณไฟเขียว กับคนเดินถนนบนทางม้าลาย
ที่ไหน : หน้าศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เมื่อไร : วันวิสาขบูชา อย่างไร : รถยนต์โดยสารขับมาชนคนเดินบนทางม้าลาย
3. สาเหตุเนื่องมาจาก ความประมาท
4. ผลที่ได้รับ นางสนองล้มหัวฟาดพื้นบาดเจ็บสาหัส ส่วนนางลิ่ง คนเดินนำหน้าถึงแก่ความตายนายบุญเรือนคนขับรถโดยสารถูกจำคุก 4 ปี
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม 1) ความเสียหายต่อชีวิตร่างกายของผู้ข้ามถนน 2) ผลต่อครอบครัวของนายบุญเรือน (ผู้ขับรถโดยสาร) และนางลิ่งและนางสนอง (คนเดินข้ามถนน)
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย
ฝ่ายคนเดินบนทางม้าลาย : สิทธิของคนเดินถนนบนทางม้าลาย กำลังจะข้ามถนนเพราะเป็นจังหวะที่ไม่มีรถ
ฝ่ายขับรถยนต์โดยสาร : สิทธิของคนขับรถที่ได้ไฟเขียว ซึ่งสัญญาณไฟจราจรอยู่ข้างหน้า นายบุญเรือนเปลี่ยนเป็นสีเขียว นายบุญเรือนจึงเร่งออกรถด้วยความเร็วเพื่อเลี่ยงรถ

ใบงานที่ 3

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม

เวลา 30 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

บอกความสำคัญของกฎหมายได้

วัสดุอุปกรณ์

บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคมไทยของใบงานที่ 2 ที่เป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างที่ 1 เรื่องที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมในใบงานที่ 2 ที่เป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบงานที่ 3 (ต่อ)

เรื่อง.....

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล.....

.....

.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล.....

.....

.....

2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก.....

เหตุผลทางลบ.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก.....

เหตุผลทางลบ.....

3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

.....

.....

4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน

5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคม

เวลา 30 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

บอกความสำคัญของกฎหมายได้

วัสดุอุปกรณ์

บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายที่มีต่อสังคมไทยของใบงานที่ 2 ที่เป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างที่ 1 เรื่องที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมในใบงานที่ 2 ที่เป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบงานที่ 3 (ต่อ)

เรื่อง

“ชนคนบนทางม้าลาย”

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

เห็นด้วยว่าคนเดินบนถนนทางม้าลายมีสิทธิ เพราะ 1) เดินข้ามถนนบนทางม้าลาย 2) เป็นจังหวะที่นางสนองและนางลิ่งเห็นว่ามีรถ

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล 1) แม้วางสนองและนางลิ่งจะข้ามถนนบนทางม้าลาย แต่ควรจะต้องด้วยความระมัดระวัง อาจเพราะอยู่ในวัยชรา จึงเดินข้ามถนนช้า เป็นเหตุให้รถชน 2) เมื่อนางสนองและนางลิ่งก้าวลงจากทางเท้าข้ามถนนตรงทางข้ามนั้น เป็นจังหวะที่สัญญาณไฟจราจรเปลี่ยนเป็นสีเขียว คนขับรถโดยสารซึ่งเป็นคันแรกที่ติดไฟแดงจอดอยู่ช่องขวาสุด จึงเร่งออกรถด้วยความเร็วเพื่อเลี้ยวขวาไปทำข้าง

2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก เห็นด้วยกับสิทธิของคนเดินบนทางข้าม เพราะปฏิบัติตามกฎจราจร

เหตุผลทางลบ คนเดินบนทางม้าลายอาจไม่ใช้ความระมัดระวังในการข้าม

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก ไม่เห็นด้วย เพราะสิทธิของคนขับรถที่ได้สัญญาณไฟเขียว

เหตุผลทางลบ คนขับรถอาจขับรถด้วยความเร็วโดยปราศจากความระมัดระวัง

3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59, มาตรา 291 และมาตรา 300 ประกอบกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก

4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

1) การที่คนชราข้ามถนน ควรมีคนช่วยเหลือ เพราะจากข้อเท็จจริงนั้นนางสนองและนางลิ่งอยู่ในวัยชรา

2) ตำรวจจราจรและสัญญาณไฟ

“ ชนคนบนทางม้าลาย ”

ตามประมวลกฎหมายอาญา

ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต

มาตรา 291 “ ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ”

หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย

มาตรา 300 “ ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ”

หมวด 4 ความรับผิดในทางอาญา

มาตรา 59 **วรรค 1** “ บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะ
ได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้
กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง
ให้ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา ”

วรรค 4 “ กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำ
โดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตาม
วิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้
แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ ”

ประกอบกับบทบัญญัติแห่งมาตรา 22 (4) วรรค 2 แห่ง พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522

ศาลฎีกาโดยคำพิพากษาฎีกาที่ 7231/2539 พิพากษากลับ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ (ที่ให้ยกฟ้อง)

ใบความรู้ที่ 2

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย

เวลา 10 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกแหล่งที่มาของกฎหมายได้
2. แบ่งประเภทของกฎหมาย พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างประกอบได้

เนื้อหาสาระ

1. ที่มาของกฎหมาย

หลักกฎหมายพื้นฐาน กฎหมายต้องมีผู้ออกหรือรับรองอย่างเป็นทางการ เรียกว่า “ที่มาของกฎหมาย” และคำว่า “ที่มาของกฎหมาย” อาจหมายถึง กฎเกณฑ์ที่จะถือว่ามีสถานะภาพเป็นกฎหมายและผู้พิพากษามีพันธะผูกพันหรือมีหน้าที่ที่จะต้องนำกฎเกณฑ์นั้น ไปตัดสินคดีจะค้นหาได้จากแหล่งใด แหล่งที่มาของกฎหมายมีมากมายหลายทาง สามารถแบ่งที่มาของกฎหมายได้ ดังนี้ จารีตประเพณี การออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ คำสั่งและกฤษฎีกาที่ออกโดยฝ่ายบริหาร คำพิพากษาของศาล และความคิดเห็นของนักวิชาการ

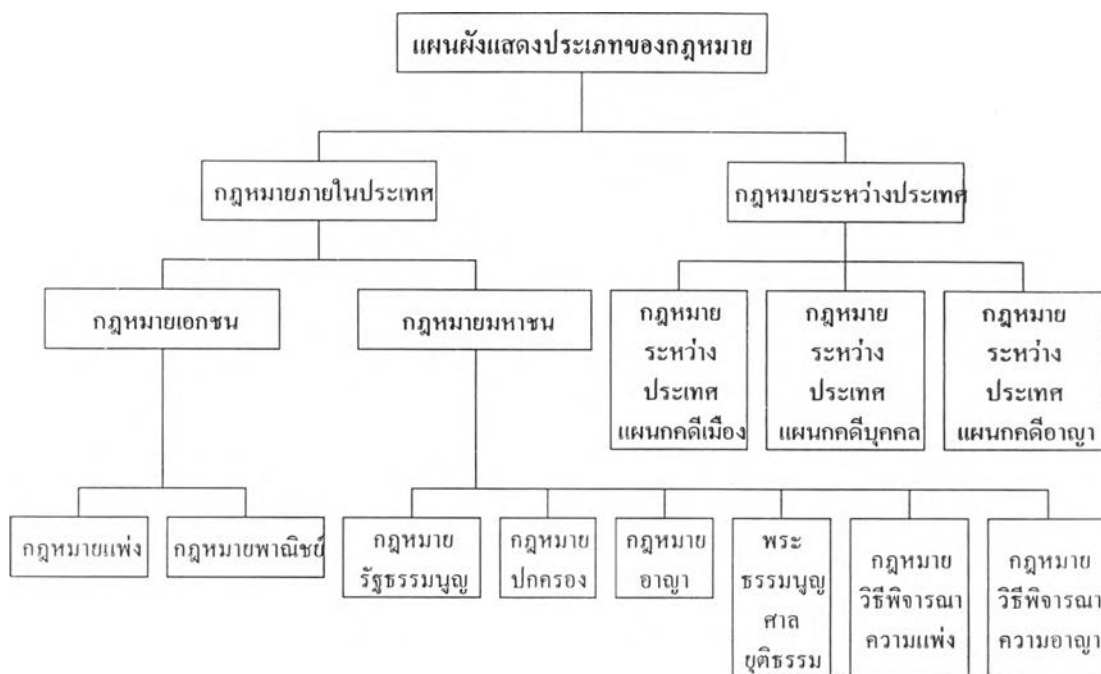
2. การแบ่งประเภทของกฎหมาย

– ตามลักษณะขององค์กรที่มีอำนาจตรากฎหมาย เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ รัฐสภา ฝ่ายบริหาร ได้แก่ คณะรัฐมนตรี และองค์กรปกครองท้องถิ่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล เป็นต้น

– ตามลักษณะของสภาพบังคับ ได้แก่ กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายว่าด้วยความผิดและโทษตามที่บัญญัติในกฎหมายอาญา และกฎหมายแพ่ง เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของบุคคล

อาจแบ่งโดยแหล่งกำเนิดเป็นกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ ดังแผนผังข้างล่าง

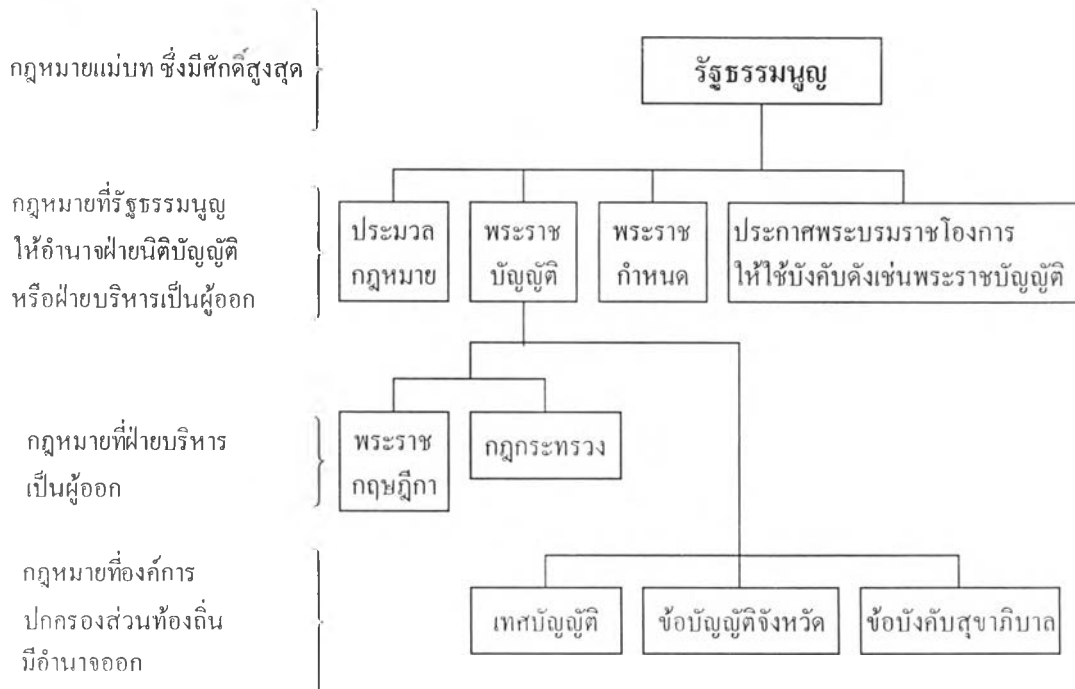

(สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และคณะ, 2534)

3. การจัดลำดับความสำคัญของกฎหมาย

เพื่อให้ทราบว่ากฎหมายฉบับใดมีความสำคัญมากกว่า และสามารถยกเลิกกฎหมายที่มีศักดิ์เท่ากัน หรือต่ำกว่าได้ ดังแผนผังแสดงระดับชั้นของกฎหมาย

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543)

4. ประโยชน์ของการจัดลำดับของกฎหมายตามศักดิ์

มีประโยชน์ในทางปฏิบัติ คือ การแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกกฎหมายใด ต้องทำโดยกฎหมายที่มีศักดิ์เท่ากันหรือสูงกว่า

บรรณานุกรม

กมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

จรูญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์. (2534). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป หน่วยที่ 1-8 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 29.

สุขุม นवलสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ. (2534). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิคมวิทยา.

ใบงานที่ 4

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกแหล่งที่มาของกฎหมายได้
2. แบ่งประเภทของกฎหมาย พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างประกอบได้

วัสดุอุปกรณ์

ใบความรู้ที่ 2

กิจกรรม

ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 2 แล้วอธิบายคำต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ละเอียด

1. แหล่งที่มาของกฎหมายมีหลายทาง คือ .....
- .....
- .....
2. การแบ่งประเภทของกฎหมายตามลักษณะขององค์กรที่มีอำนาจตรากฎหมายมี 3 องค์กรคือ
  1. .... 2. .... 3. ....
3. การแบ่งประเภทของกฎหมายตามลักษณะของสภาพบังคับมี 2 ลักษณะคือ
  1. .... 2. ....
4. การจัดลำดับความสำคัญของกฎหมายมีประโยชน์คือ .....
- .....
- .....
5. ประโยชน์ของการจัดลำดับของกฎหมายตามศักดิ์คือ .....
- .....
- .....

ใบคำตอบที่ 2

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย

เวลา 5 นาที

เฉลยคำตอบ

1. แหล่งที่มาของกฎหมายมีหลายทาง คือ จารีตประเพณี การออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ คำสั่ง และกฤษฎีกาที่ออกโดยฝ่ายบริหาร คำพิพากษาของศาล และความคิดเห็นนักวิชาการ
2. การแบ่งประเภทของกฎหมายตามลักษณะขององค์กรที่มีอำนาจตรากฎหมายมี 3 องค์กร คือ
  1. ฝ่ายนิติบัญญัติ
  2. ฝ่ายบริหาร
  3. องค์กรปกครองท้องถิ่น
3. การแบ่งประเภทของกฎหมายตามลักษณะของสภาพบังคับมี 2 ลักษณะคือ
  1. กฎหมายอาญา
  2. กฎหมายแพ่ง
4. การจัดลำดับความสำคัญของกฎหมายมีประโยชน์คือ ทำให้ทราบว่ากฎหมายฉบับใดมีความสำคัญมากกว่าและสามารถยกเลิกกฎหมายที่มีศักดิ์เท่ากัน หรือต่ำกว่าได้
5. ประโยชน์ของการจัดลำดับของกฎหมายตามศักดิ์ คือ การแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกกฎหมายใด ต้องทำโดยกฎหมายที่มีศักดิ์เท่ากัน หรือสูงกว่า

ใบงานที่ 5

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกแหล่งที่มาของกฎหมายได้
2. แบ่งประเภทของกฎหมาย พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างประกอบได้

วัสดุอุปกรณ์

ใบงานที่ 2

กิจกรรม

ให้นักเรียนอ่านใบงานที่ 2 แล้วตอบคำถามต่าง ๆ ในช่องว่างต่อไปนี้

1. ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายในใบงานที่ 2 จะจัดอยู่ประเภทของกฎหมาย คือ .....
2. ประเภทของกฎหมายในใบงานที่ 2 มีที่มาของกฎหมาย คือ.....

โดยแบ่งประเภทตามลักษณะคือ .....

เอกสารเสริมความรู้ที่ 2

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ที่มาของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกแหล่งที่มาของกฎหมายได้
2. แบ่งประเภทของกฎหมาย พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างประกอบได้

เนื้อหาสาระ

1. ที่มาของกฎหมาย

หลักกฎหมายพื้นฐานที่ว่า กฎหมายต้องมีผู้ออกและรับรองอย่างเป็นทางการเรียกว่า ที่มาของกฎหมาย โดยผู้ออกหรือรับรองกฎหมายจะต้องเป็นผู้มีอำนาจในการออกหรือรับรองกฎหมาย

คำว่า “ที่มาของกฎหมาย” หมายถึง กฎเกณฑ์ที่จะถือว่ามีสถานภาพเป็นกฎหมาย และผู้พิพากษามีพันธะผูกพัน หรือมีหน้าที่จะต้องนำกฎเกณฑ์นั้น ไปตัดสินคดีโดยค้นหาได้จากแหล่งใด โดยแหล่งที่มาของกฎหมายมีอยู่หลายทาง สามารถแบ่งได้ดังนี้

1.1 จารีตประเพณี เป็นแนวปฏิบัติที่ใช้ควบคุมความประพฤติของมนุษย์ที่มีได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการยึดถือและปฏิบัติกันมาเป็นเวลานาน

1.2 การออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นการออกกฎหมายซึ่งเป็นแหล่งที่ตรงที่สุด

1.3 คำสั่ง และกฤษฎีกาที่ออกโดยฝ่ายบริหาร เป็นกฎหมายที่ฝ่ายบริหารออกมาบังคับใช้ทุกรัฐ

1.4 คำพิพากษาของศาล คือ ผู้พิพากษาเคยตัดสินคดีเช่นนี้มาก่อน เมื่อมีคดีคล้ายกัน ผู้พิพากษาจะยึดเอาคำตัดสินที่แล้วมาเป็นหลัก

1.5 ความคิดเห็นของนักวิชาการ เป็นการวิเคราะห์วิจารณ์เกี่ยวกับความยุติธรรมของนักวิชาการทางกฎหมาย ช่วยผลักดันให้เกิดการตรากฎหมายใหม่นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายนั้น

2. การแบ่งประเภทของกฎหมาย

- 2.1 การแบ่งประเภทของกฎหมายตามลักษณะขององค์กรที่มีอำนาจตรากฎหมาย อาจแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ

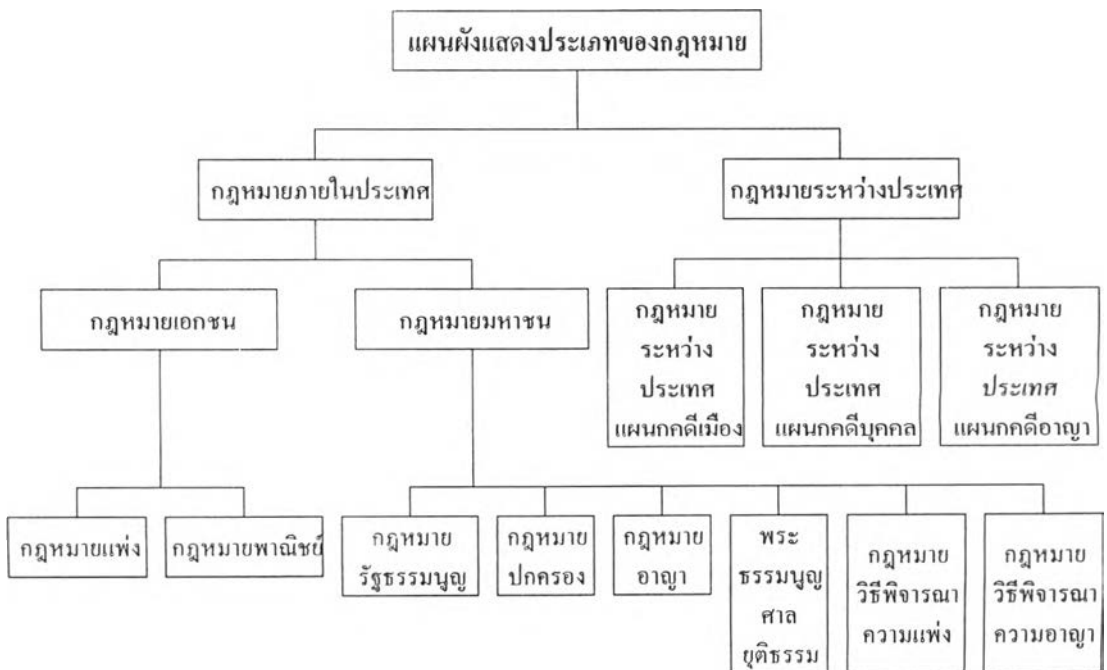
- ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ รัฐสภา มีอำนาจในการตราพระราชบัญญัติ โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
- ฝ่ายบริหาร ได้แก่ คณะรัฐมนตรี มีอำนาจตรากฎหมายได้ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา และกฎกระทรวง
- องค์การปกครองท้องถิ่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจออกกฎหมายใช้บังคับได้เฉพาะท้องถิ่นของตน

2.2 การแบ่งประเภทของกฎหมายตามลักษณะของสภาพบังคับ

อาจแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ

- กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายว่าด้วยความผิดและมีโทษตามที่บัญญัติในกฎหมายอาญา ความรับผิดและโทษในทางอาญา ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน
- กฎหมายแพ่ง เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของบุคคล ความรับผิดในทางแพ่ง ได้แก่ การชดใช้ค่าเสียหาย หรือจ่ายค่าสินไหมทดแทน

นอกจากนี้การแบ่งประเภทของกฎหมายอาจจะแบ่งโดยแหล่งกำเนิดเป็นกฎหมายภายในซึ่งบัญญัติในองค์กรของรัฐที่มีอำนาจบัญญัติกฎหมายใช้ในประเทศ ซึ่งต่างจากกฎหมายภายนอกที่บัญญัติโดยองค์กรระหว่างประเทศ ดังสรุปตามแผนผังข้างล่าง

(สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2534)

3. ประเภทของกฎหมาย

กฎหมายเอกชน เป็นกฎหมายซึ่งรัฐได้บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกัน แบ่งสาขาของกฎหมายเอกชน ได้แก่ กฎหมายแพ่ง กฎหมายพาณิชย์

กฎหมายมหาชน เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับบรรดาข้อบังคับทั้งหลายที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมืองของรัฐ แบ่งสาขาได้ดังนี้คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง กฎหมายอาญา พระธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กฎหมายระหว่างประเทศ คือ หลักกฎหมายหรือข้อตกลงร่วมกันที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐด้วยกัน หรือระหว่างรัฐต่อองค์การระหว่างประเทศ แบ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล

กฎหมายแพ่ง เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยสถานะและความเกี่ยวพันระหว่างบุคคลในทางครอบครัว หนี้ในทางกรรมสิทธิ์ ในทางมรดก

กฎหมายพาณิชย์ เป็นบทบัญญัติใช้บังคับแก่บุคคลทั้งหลายที่มีนิติสัมพันธ์เชิงพาณิชย์

กฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายที่กำหนดระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดในรัฐและความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเหล่านี้ต่อกันและกัน เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ

กฎหมายปกครอง เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดระเบียบการปกครอง และกำหนดระเบียบในการบริหารราชการแผ่นดิน

กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยความผิด และกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิด พระธรรมนูญศาลยุติธรรม เป็นกฎหมายที่กำหนดเรื่องการจัดองค์กรของศาลยุติธรรม วางระเบียบและกำหนดหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในงานของศาลยุติธรรม เขตอำนาจศาล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วย หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญา

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ว่าด้วยข้อบังคับที่จะใช้ในการดำเนินคดีเมื่อเกิดกรณีพิพาทกันในทางแพ่ง

กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง เป็นกฎเกณฑ์ข้อบังคับว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ

กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในต่างรัฐ เพื่อขจัดความขัดแย้งในการใช้กฎหมายภายในของประเทศคู่กรณีมาบังคับความสัมพันธ์ระหว่างกัน

กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐด้วยกันในทางคดีอาญาบัญญัติเกี่ยวกับความผิดในคดีอาญาของเอกชน แล้วมีการหลบหนีข้ามแดนไปประเทศอื่น เป็นการร่วมมือปราบปรามอาชญากรรม

4. การจัดลำดับความสำคัญของกฎหมาย

กฎหมายที่ออกมาใช้ในสังคม ย่อมเกิดจากองค์กรต่างกัน จึงมีลำดับความสำคัญไม่เท่าเทียมกัน รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด กฎหมายอื่นจะขัดกับรัฐธรรมนูญไม่ได้

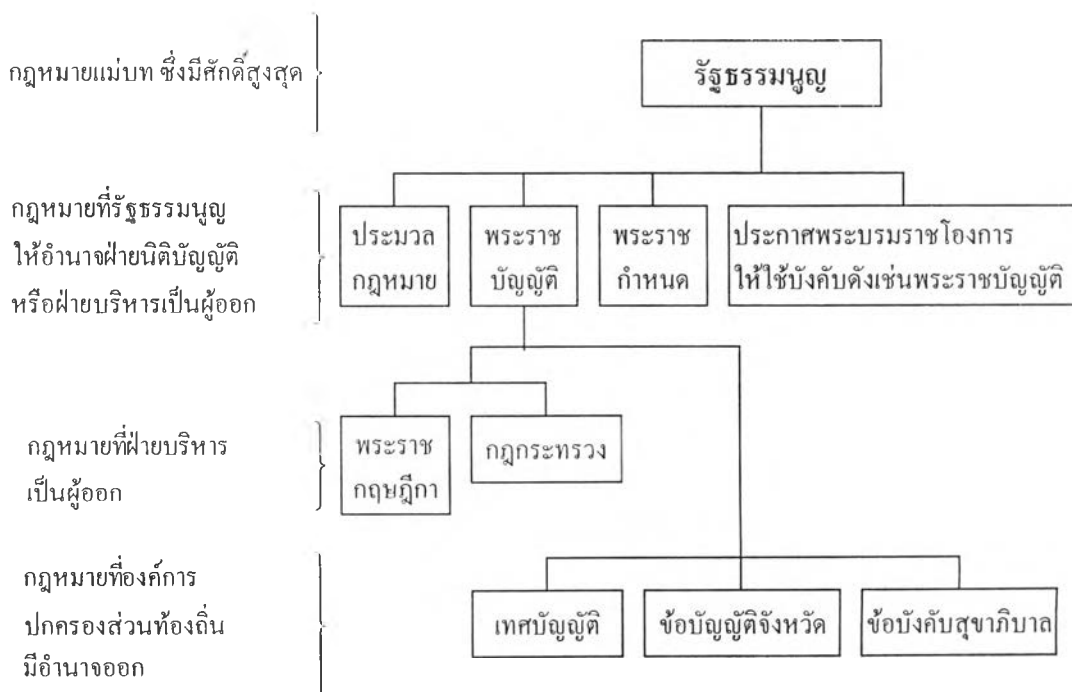
กฎหมายที่ออกโดยรัฐสภา หรือรัฐธรรมนูญได้มอบอำนาจให้ตราขึ้นในกรณีพิเศษ ตามความจำเป็นย่อมมีศักดิ์สูงรองลงมาจากรัฐธรรมนูญ

กฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหาร โดยอาศัยกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภา เป็นกฎหมายลำดับรองลงมาจากกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภา

กฎหมายที่ออกโดยองค์กรปกครองตนเอง โดยอาศัยอำนาจกฎหมายอื่นย่อมมีศักดิ์ต่ำกว่ากฎหมายที่ออกโดยรัฐสภาหรือฝ่ายบริหาร

สรุป การจัดลำดับกฎหมายตามศักดิ์เพื่อให้ทราบว่ากฎหมายฉบับใดมีความสำคัญมากกว่า และสามารถยกเลิกกฎหมายที่มีศักดิ์เท่ากันหรือต่ำกว่าได้ แต่ไม่อาจยกเลิกกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่าได้ หากจัดลำดับความสำคัญตามศักดิ์ของกฎหมาย ดังแผนผัง

แผนผังแสดงระดับชั้นของกฎหมาย

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543)

- รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดว่าด้วยหลักการจัดระเบียบในการปกครองประเทศ
- พระราชบัญญัติ คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอให้เฉพาะคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น
- ประมวลกฎหมาย เป็นกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้นโดยรวบรวมบทบัญญัติของกฎหมาย เรื่องเดียวกันเองมาจัดเป็นหมวดหมู่ โดยวางหลักเกณฑ์ให้ต่อเนื่องกัน และอยู่กันอย่างเป็นระเบียบ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น
- พระราชกำหนด เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ และทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีเฉพาะในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษได้แก่ มีความจำเป็นเร่งด่วนในอันที่จะรักษาความปลอดภัย ความมั่นคง หรือรักษาผลประโยชน์ของประเทศ
- พระราชกฤษฎีกา คือกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี เป็นกฎหมายที่ฝ่ายบริหารออกโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย
- กฎกระทรวง คือกฎหมายที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนดเป็นผู้ออกเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ กฎกระทรวงเป็นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหารเช่นเดียวกับพระราชกฤษฎีกา แต่แตกต่างกันที่ ถ้าเป็นเรื่องสำคัญมากจะออกเป็นพระราชกฤษฎีกา ถ้าสำคัญรองลงมาออกเป็นกฎกระทรวง
- ข้อบัญญัติจังหวัด คือ กฎหมายที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดตราขึ้น เพื่อใช้บังคับในเขตจังหวัดนอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล
- เทศบัญญัติ คือ กฎหมายที่เทศบาลนคร เทศบาลเมือง หรือเทศบาลตำบลแล้วแต่กรณี ออกบังคับใช้ในเขตเทศบาล โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496
- ข้อบังคับสุขาภิบาล คือกฎหมายที่สุขาภิบาลออกใช้บังคับในเขตสุขาภิบาลโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495

5. ประโยชน์ของการจัดลำดับของกฎหมายตามศักดิ์

การทราบศักดิ์ของกฎหมายมีประโยชน์ในทางปฏิบัติคือ การแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายใด ต้องกระทำโดยกฎหมายที่มีศักดิ์เท่ากันหรือสูงกว่า เช่น การแก้ไขรัฐธรรมนูญก็ต้องทำโดยตรารัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม การยกเลิกพระราชกฤษฎีกาก็ต้องทำโดยตราพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาฉบับใหม่จะออกกฎกระทรวงมายกเลิกพระราชกฤษฎีกาไม่ได้

บรรณานุกรม

- กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- จรูญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์. (2534). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป หน่วยที่ 1-8 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 29.
- สุขุม นवलสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สุคนธ์ สิ้นรพานนท์ และคณะ. (2534). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิมิตวิทยา.

ใบความรู้ที่ 3

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหาสาระ

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นกฎหมายเอกชนที่ใช้บังคับเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยกัน อันได้แก่ ความเกี่ยวข้องกันของบุคคลในประเทศตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

บุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ บุคคลธรรมดา และนิติบุคคล

สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย

ผู้เยาว์จะใช้สิทธิทำกิจการใดๆ โดยลำพังไม่ได้ ต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรมกระทำการแทน หรือต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมเสียก่อน การทำกิจการนั้นๆ จึงจะสมบูรณ์ตามกฎหมาย

นิติบุคคล คือ บุคคลที่กฎหมายกำหนดสิทธิและหน้าที่เหมือนบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่บางอย่างซึ่งจะเป็นได้เฉพาะแก่บุคคลธรรมดา

การหมั้นและการสมรส

ชายหญิงทำการหมั้น หรือทำการสมรสได้ เมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ แต่ถ้าชายหญิงที่มีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ จะทำการหมั้นหรือทำการสมรสกันจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง แต่ถ้าชายหญิงอายุต่ำกว่า 17 ปีบริบูรณ์ จะทำการหมั้นหรือทำการสมรสไม่ได้ ถึงแม้ว่าจะได้รับความยินยอมจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองก็ตาม และในการสมรสนั้น คู่สมรสจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการสมรสตามที่กฎหมายกำหนด

การรับบุตรบุญธรรม

บุคคลจะรับบุตรบุญธรรมได้ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี และแก่กว่าบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์การรับบุตรบุญธรรม

การรับมรดก

ผู้มีสิทธิรับมรดกและส่วนแบ่งมรดก ได้แก่ ทายาท วัด แผ่นดิน ทายาทแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ทายาทโดยธรรม และผู้รับพินัยกรรม คู่สมรสที่มีชีวิตอยู่นั้นจัดเป็นทายาทโดยธรรม

การซื้อขาย

การทำสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษต้องทำตามแบบ คือทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ขายฝาก

สัญญาขายฝาก เป็นสัญญาซื้อขายอย่างหนึ่งที่ผู้ขายฝากจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบแก่ผู้รับซื้อฝาก เพราะกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นตกเป็นของผู้ซื้อฝากนับแต่เวลาทำสัญญาขายฝาก

การเช่า

การเช่าสังหาริมทรัพย์ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ส่วนการเช่าอสังหาริมทรัพย์ จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ต้องรับผิดชอบ และหากการเช่ามีกำหนดระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป จะต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่จึงจะสมบูรณ์

การเช่าซื้อ

สัญญาเช่าซื้อจะต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย

การค้าประกัน

ต้องทำหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ค้าประกัน มิฉะนั้นจะฟ้องร้องบังคับคดีเอาแก่ผู้ค้าประกัน ไม่ได้ หน้าที่ของผู้ค้าประกันคือเมื่อลูกหนี้ผิดนัดเมื่อใด เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้เมื่อนั้น

การจำนอง และการจำนำ

เป็นการนำทรัพย์สินไปเป็นหลักประกันการชำระหนี้การกู้ยืม

การกู้ยืมเงิน

การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมเป็นสำคัญจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ และในการชำระหนี้กู้ยืมเงินจะต้องมีหลักฐานแสดงว่าได้มีการชำระหนี้เงินกู้ยืมจำนวนนั้นแล้วพร้อมทั้งลงลายมือชื่อผู้ให้กู้ยืม หรือผู้ให้กู้ยืมเงินส่งหลักฐานการกู้ยืมเงินคืนให้แก่ผู้กู้ยืมเงิน หรือมีการบันทึกข้อความในหลักฐานการกู้ยืมเงินว่าได้รับการชำระหนี้กู้ยืมเงินรายนี้แล้วพร้อมทั้งลงลายมือชื่อผู้ให้กู้ยืมเงิน

การคิดดอกเบี้ยการกู้ยืมเงินกำหนดไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี หากไม่ได้รับอัตราดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงินแล้ว กฎหมายกำหนดให้ผู้ให้กู้ยืมเงินมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

บรรณานุกรม

- กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- จรูญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย ศรีคำ. (2540). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- สุขุม นवलสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ. (2534). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิยมวิทยา.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ. (2534). แบบฝึกทักษะการเรียนรู้และประเมินผลสังคมศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิยมวิทยา.

ใบงานที่ 6

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เวลา 10 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์

ใบความรู้ที่ 3

กิจกรรม

ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 3 แล้วตอบคำถามต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ .....
2. นิติบุคคล คือ .....
3. ชายหญิงทำการหมั้น หรือทำการสมรสได้ เมื่ออายุครบ .....ปีบริบูรณ์ แต่ถ้าชายหญิงที่มีอายุครบ ..... ปีบริบูรณ์ จะทำการหมั้น หรือทำการสมรสจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แต่ถ้าชายหญิงอายุต่ำกว่า .....ปีบริบูรณ์จะทำการหมั้น หรือทำการสมรสไม่ได้ ถึงแม้ว่าจะได้รับความยินยอมจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครองก็ตาม
4. ทายาทแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1..... 2.....
5. แบบของสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ จะต้องทำตามแบบคือ .....
6. สัญญาขายฝากคือ .....
7. การค้ำประกันคือ .....
8. การกู้ยืมเงินตั้งแต่ ..... บาทขึ้นไป จะต้อง มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมเป็นสำคัญ จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้

ใบคำตอบที่ 3

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวัน ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เวลา 5 นาที

เฉลยคำตอบ

1. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์คือ กฎหมายเอกชนที่ใช้บังคับเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยกัน
2. นิติบุคคลคือ บุคคลที่กฎหมายกำหนดสิทธิและหน้าที่เหมือนบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่บางอย่าง ซึ่งจะเป็นได้เฉพาะแก่บุคคลธรรมดา
3. ชายหญิงทำการหมั้น หรือทำการสมรสได้เมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ แต่ถ้าชายหญิงที่มีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ จะทำการหมั้นหรือทำการสมรสจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แต่ถ้าชายหญิงอายุต่ำกว่า 17 ปีบริบูรณ์ จะทำการหมั้นหรือทำการสมรสไม่ได้ ถึงแม้ว่าจะได้รับความยินยอมจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครองก็ตาม
4. ทายาท แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1. ทายาทโดยธรรม 2. ทายาทโดยพินัยกรรม
5. แบบของสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ จะต้องทำตามแบบคือ ทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
6. สัญญาขายฝากคือ สัญญาซื้อขายอย่างหนึ่งที่ผู้ขายฝากจะเป็นผู้เสียเปรียบแก่ผู้รับซื้อฝาก เพราะกรรมสิทธิในทรัพย์สินนั้นตกเป็นของผู้ซื้อฝากนับแต่เวลาทำสัญญาขายฝาก
7. การค้ำประกันคือ การทำหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งที่ลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกัน
8. การกู้ยืมเงินตั้งแต่ 50 บาทขึ้นไป จะต้องมียุติบัตรหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมเป็นสำคัญจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้

ใบงานที่ 7

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เวลา 10 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

กิจกรรม

ให้นักเรียนสมมติเหตุการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง .....
2. เขียนเรื่องเหตุการณ์สมมติ.....
3. เกี่ยวกับใคร : ..... ที่ไหน : .....
เมื่อไร : ..... อย่างไร : .....
4. สาเหตุเนื่องมาจาก.....
5. ผลที่ได้รับ .....
6. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม .....
7. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย.....

ใบกรณีศึกษาที่ 2

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กรณีศึกษาที่ 2 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ยาฆ่าแมลงฆ่าคน

การทำไร่ ทำนาสมัยก่อน ปุ๋ยไม่ต้องใส่เพราะดินดี ยาฆ่าแมลงก็ไม่ต้องพ่น เพราะความสมดุลทางธรรมชาติยังไม่เสียไป แมลงทั้งหลายไม่เหิมเกริมเหมือนทุกวันนี้ การใช้ปุ๋ย ใช้ยาฆ่าแมลง ทำให้เราต้องเสียเงินตราต่างประเทศไปเป็นจำนวนมากมาย นั้นยังไม่สำคัญเท่าไร ไอ้เจ้าปุ๋ยก็ดี ยาฆ่าแมลงก็ดี มันได้คร่าเอาชีวิตชาวไร่ชาวนาผู้นำสงสารไปมากต่อมาก ในแต่ละปี

คำพิพากษาฎีกาเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับยาฆ่าแมลงฆ่าเปลี้ยกระโดดในนา โดยนายเผือก ซึ่งมีนาอยู่ที่สามโก้ ได้ร่วมกันกับพวกคิดยาฆ่าเปลี้ยกระโดดในนาชื่อ "มิพชิน" ไปได้ประมาณ 1 สัปดาห์ ก็มาจ้างนางทองคำให้ไปเกี่ยวข้าวพร้อมกับคนอื่นๆ อีกหลายคน

ยาชนิดนี้เป็นยาฝุ่น มันจะสลายตัวภายหลังฉีด 14 วัน แต่ถ้าหากไม่มีฝนตกแล้ว มันจะติดอยู่ตามต้นข้าวนานถึง 1 เดือนจึงจะสลายตัว เจอสารพิษยาฆ่าแมลงเข้าไปก็ป่วย โดยเฉพาะนางทองคำถึงกับสลบไม่ได้สติ น้ำลายฟูมปาก กล้ามเนื้อเกร็งและกระตุก ประสาทถูกทำลายไม่ฟื้น ต้องหอบหิ้วกันไปรักษาที่โรงพยาบาลสระบุรี

นางทองคำลงมือเกี่ยวข้าว เมื่อวันที่ 12-13 ธันวาคม ถึงปีใหม่ก็ไม่ได้ผลงกับครอบครัว เพราะต้องนอนเจ็บอยู่ในโรงพยาบาลต่างๆ อยู่ 3 เดือนเศษ จนกระทั่งวันที่ 25 มีนาคม นางทองคำก็ตาย นายสุทัศน์ สามีนางทองคำ กับลูกนางทองคำอายุ 3 ขวบ ได้ร่วมกันเป็นโจทก์ฟ้องนายเผือก เมียนายเผือกกับลูกเขยนายเผือกรวม 3 คน เป็นจำเลย โดยระบุว่าจำเลยทั้ง 3 เป็นการละเมิด ทำให้นางทองคำถึงแก่ความตาย จำเลยทั้ง 3 ต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ทั้งสองรวม 5 รายการ คือ

ค่าปลงศพ 20,000 บาท ค่ารักษาพยาบาล รพ. หมอประเจิด 45,000 บาท โรงพยาบาลสระบุรี 7,920 บาท ค่าคนเฝ้าไข้ 9,500 บาท ค่าเสียหายจากการขาดประโยชน์ทำมาหาได้จากประกอบอาชีพของผู้ตาย 3 เดือน 15 วัน วันละ 50 บาท เป็นเงิน 5,050 บาท รวมเป็นค่าเสียหายทั้งสิ้น 87,470 บาท และขอเรียกค่าขาดไร้อุปการะของโจทก์ที่ 1 เป็นเงิน 40,000 บาท และค่าขาดไร้อุปการะของโจทก์ที่ 2 ซึ่งเป็นบุตรผู้เยาว์เป็นเงิน 40,000 บาท ขอให้ศาลบังคับจำเลยทั้ง 3 ร่วมกันหรือแทนกันชำระเงิน จำนวน 167,470 บาท พร้อมดอกเบี้ย จำเลยปฏิเสธว่าไม่เคยพ่นยาฆ่าแมลงและนางทองคำก็ตายหลังจากมารับจ้างเกี่ยวข้าวตั้งหลายเดือน ระหว่างพิจารณาคดีนายสุทัศน์เกิดตายลงไปอีกคนหนึ่ง นายชั้น พ่อนายสุทัศน์ยื่นคำร้องขอเข้ามาเป็นคู่ความแทน นายสุทัศน์โจทก์ที่ 1 และเป็นผู้แทนเฉพาะคดีของโจทก์ที่ 2 ซึ่งเป็นผู้เยาว์ศาลอนุญาต

.....(นายชาวบ้าน ไทยรัฐ 5 เม.ย. 2541)

ใบงานที่ 7

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เวลา 10 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

กิจกรรม

ให้นักเรียนสมมติเหตุการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง ..... “ ยาม่าแมลงฆ่าคน ” .....
  2. เกี่ยวกับใคร : นายเผือก กับนางทองคำ ที่ไหน : ที่น้ำข้าว สามโก้ เมื่อไร : วันที่ 12 - 13 ธันวาคม อย่างไร : สารพิษยาม่าแมลง .....
  3. สาเหตุเนื่องมาจาก .. นายเผือกกับพวกได้ฉีดยาม่าเพลิงกระโดดโนนา ประมาณ 1 สัปดาห์แล้วจ้างนางทองคำเกี่ยวข้าวพร้อมกับคนอื่น เจอสารพิษยาม่าแมลง ป่วยจนกระทั่งถึงแก่ความตาย .....
  4. ผลที่ได้รับ .. นางทองคำตาย นายเผือกต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน .....
  5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม 1) สารพิษของยาม่าแมลงต้องปฏิบัติตามสลากที่บ่งบอกการใช้ 2) ผู้ฉีดยาม่าเพลิงกระโดดปราศจากความระมัดระวัง ไม่คำนึงถึงสุขภาพผู้อื่น 3) ความปลอดภัยต่อชีวิต และร่างกายของผู้อื่น ส่งผลต่อครอบครัว .....
  6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามคำนิยามของแต่ละฝ่าย .....
- นายเผือก : ไม่เคยพ่นยาม่าแมลง และนางทองคำหลังจากรับจ้างเกี่ยวข้าวหลายเดือน
- นางทองคำ : ความเจ็บป่วยเกิดจากการรับจ้างเกี่ยวข้าวในนาที่มีสารพิษตกค้าง

ใบงานที่ 8

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เวลา 15 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์

ใบงานที่ 7 ที่เป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในใบงานที่ 7 ในชั้นเรียน โดยร่วมอภิปรายเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

“ ยามาแมลงหมากน ”

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ลักษณะ 5 ละเมิด

หมวด 1 ความรับผิดเพื่อละเมิด

มาตรา 420 “ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ”

หมายเหตุ และถ้าหากการทำละเมิดนั้นเข้าองค์ประกอบความผิดทางอาญาด้วย นอกจากผู้ทำละเมิดจะต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในทางแพ่งแล้ว ยังคงต้องรับผิดและรับโทษในทางอาญาจากการกระทำอันเดียวกันนั้น

ศาลฎีกาโดยคำพิพากษาฎีกาที่ 7224/2539 จำเลยต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนที่เรียกร้องคือ 167,470 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี จนกว่าจะชำระเสร็จ

เอกสารเสริมความรู้ที่ 3

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหาสาระ

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นกฎหมายเอกชนที่ใช้บังคับเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยกัน ประเทศไทยได้รวมเอากฎหมายแพ่งและพาณิชย์เข้าไว้ด้วยกัน เรียกว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หลักกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันที่ควรรู้มีดังนี้

1. บุคคล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ บุคคลธรรมดา และนิติบุคคล

1.1 บุคคลธรรมดา สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอด หมายถึง ต้องเป็นการคลอดที่สำเร็จเรียบร้อยบริบูรณ์ แล้วรอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย เมื่อมีสภาพบุคคลแล้วย่อมมีสิทธิหรือใช้สิทธิได้ตามกฎหมาย แต่กฎหมายได้จำกัดความสามารถในการใช้สิทธิของบุคคลบางประเภทเพื่อคุ้มครองผู้ที่อาจเสียเปรียบผู้อื่นได้ง่าย บุคคลเหล่านี้ได้แก่

– ผู้เยาว์ คือ ผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และบุคคลจะพ้นจากการเป็นผู้เยาว์ได้ 2 กรณีคือ เมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ หรือเมื่อทำการสมรสตามบทบัญญัติของกฎหมาย คือเมื่อชายและหญิงมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ ผู้เยาว์จะทำกิจการใด ๆ ต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรมทำการแทน หรือได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมเสียก่อน

ผู้แทนโดยชอบธรรม คือ ผู้ที่มีอำนาจทำนิติกรรมต่าง ๆ แทนผู้เยาว์หรือให้ความยินยอมแก่ผู้เยาว์ในการทำนิติกรรม ได้แก่ ผู้ใช้อำนาจปกครอง ผู้ปกครอง

นิติกรรมที่ผู้เยาว์สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง ได้แก่ กิจการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เยาว์ฝ่ายเดียว และเป็นกิจการที่ต้องทำเองเฉพาะตัว หรือกิจการที่เป็นการสมควรแก่ฐานะรูป และเป็นกรจำเป็นเพื่อการเลี้ยงชีพตามควร โดยผู้เยาว์อาจทำนิติกรรมได้เมื่ออายุครบ 15 ปีบริบูรณ์

- คนไร้ความสามารถ หมายถึง คนวิกลจริตที่ศาลได้มีคำสั่งแล้วว่าเป็นคนไร้ความสามารถไม่อาจทำนิติกรรมได้เอง และให้อยู่ในความดูแลของผู้อุปการ

ผู้อุปการ คือ ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลคนไร้ความสามารถ รวมทั้งการจัดการดูแลทรัพย์สินและทำหน้าที่ต่าง ๆ แทนคนไร้ความสามารถ

- คนเสมือนไร้ความสามารถ หมายถึง บุคคลผู้ไม่สามารถจัดทำกรงานของตนเองได้เพราะกายพิการ จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ความประพฤติดุร้าย เสเพลเป็นอาชังหรือเพราะเป็นคนติดสุรายาเมา โดยถูกศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถให้อยู่ในความดูแลของผู้พิทักษ์

ผู้พิทักษ์ คือ บุคคลที่ศาลแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเหลือ ควบคุมดูแล และเป็นผู้ให้ความยินยอมแก่คนเสมือนไร้ความสามารถในการทำนิติกรรมบางอย่างตามที่กฎหมายกำหนดไว้

1.2 นิติบุคคล คือ บุคคลที่กฎหมายกำหนดขึ้น อาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก่ ทบวงการเมือง วัดวาอาราม ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนแล้ว บริษัทจำกัด สมาคม มูลนิธิที่ได้รับอำนาจแล้ว

2. สิทธิและหน้าที่ของบุคคล

สิทธิเป็นประโยชน์ที่กฎหมายรับรองหรือคุ้มครอง โดยสิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งที่คู่กัน สิทธิอาจแยกออกเป็น สิทธิเกี่ยวกับบุคคล อันได้แก่ สิทธิที่บุคคลมีเหนือชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ สิทธิเกี่ยวกับครอบครัว ได้แก่ สิทธิระหว่างสามีภรรยา สิทธิระหว่างบิดามารดากับบุตร และสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้แก่ สิทธิของการเป็นเจ้าของ เช่น กรรมสิทธิเป็นต้น สิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน บุคคลจะต้องเคารพในสิทธิของผู้อื่น

3. ครอบครัว

3.1 การหมั้น ชายหญิงเมื่อมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์จะทำการหมั้นกันได้ ถ้าเป็นผู้เยาว์ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เมื่อทำการหมั้นกันแล้ว ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่หญิงทันที ผลของการหมั้นที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ทั้งสองฝ่ายต่างมีความผูกพันกันตามสัญญาหมั้น ถ้าฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้น อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกให้รับผิดชอบค่าทดแทน ในกรณีที่ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายผิดสัญญาหมั้น ให้คืนของหมั้นแก่ฝ่ายชายด้วย

3.2 การสมรส ชายและหญิงต้องมีอายุครบสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ทั้งสองคน ถ้าอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ จะต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเสียก่อน ต้องไม่เป็นคนวิกลจริตหรือเป็นบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ไม่เป็นญาติสืบสายโลหิตเดียวกันหรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ไม่เป็นคู่สมรสของบุคคลอื่น ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้ การสมรสต้องได้รับความยินยอมจากชาย

และหญิงนั้น หญิงที่เคยสมรสแล้วสามีตายหรือหย่าขาดจากสามีเดิมจะสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อเวลาไม่น้อยกว่าสามร้อยสิบวันได้ล่วงพ้นไปแล้ว เว้นแต่คลอดบุตรระหว่างนั้น หรือสมรสกับคู่สมรสเดิม หรือมีใบรับรองแพทย์ว่ามีที่ตั้งครรภ์ หรือมีคำสั่งศาลให้สมรสได้ การสมรสจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้จดทะเบียนสมรสแล้ว

3.3 การรับรองบุตร บุตรซึ่งเกิดจากหญิงที่เป็นภรรยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส นั้น เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิง แต่เป็นบุตรนอกกฎหมายของชาย กฎหมายเปิดโอกาสให้ชายจดทะเบียนรับรองบุตรได้ และถือว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของชายตั้งแต่วันจดทะเบียน

3.4 บุตรบุญธรรม บุคคลที่จะจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมได้นั้นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี และต้องแก่กว่าบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี

4. มรดก

เมื่อบุคคลใดตาย ถ้าทำพินัยกรรมไว้ มรดกจะตกทอดแก่บุคคลซึ่งผู้ตายระบุไว้ในพินัยกรรม ถ้าไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ มรดกจะตกแก่บุคคลที่เป็นทายาทและคู่สมรส

กองมรดก ได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตายรวมทั้งสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน

ทายาท แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ทายาทโดยธรรมและผู้รับพินัยกรรม

1) ทายาทโดยธรรม แบ่งออกเป็น 2 พวก คือ ญาติและคู่สมรส

ทายาทที่เป็นญาติ แบ่งออกได้ 6 ชั้น คือ 1) ผู้สืบสันดาน 2) บิดามารดา 3) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 4) พี่น้องร่วมแต่บิดาหรือมารดา 5) ปู่ ย่า ตา ยาย 6) ลุง ป้า น้า อา

ก่อนแบ่งมรดกต้องแบ่งทรัพย์สินที่เป็นสินสมรสให้แก่คู่สมรสที่มีชีวิตก่อนครั้งหนึ่ง ส่วนที่เหลือจึงจะตกเป็นกองมรดกเพื่อจัดแบ่งแก่ทายาทต่อไป และคู่สมรสมีสิทธิในมรดกเท่ากับทายาทชั้นหนึ่ง

2) ผู้รับพินัยกรรม เป็นทายาทมีสิทธิตามพินัยกรรม พินัยกรรม คือ คำตั้งยกทรัพย์สินหรือแบ่งทรัพย์สิน หรือวางข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเมื่อตายแล้ว หรือในการอื่น ๆ ที่กฎหมายรับรอง ซึ่งมีผลเมื่อตายแล้ว

5. หลักในการทำนิติกรรม

นิติกรรม เป็นการกระทำของบุคคลที่กระทำลงไปโดยประสงค์จะให้ผลผูกพันใช้บังคับกันได้ตามกฎหมาย เช่น การซื้อขาย การเช่า การทำสัญญาต่าง ๆ เป็นต้น

ซื้อขาย คือ สัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ซื้อ โดยผู้ซื้อได้ใช้ราคาทรัพย์สินนั้นเป็นเงินแก่ผู้ขายเป็นการตอบแทน

การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ เช่น เรือกำปั่นที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ต้องทำตามแบบ คือ ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าไม่ทำตามแบบ ย่อมตกเป็นโมฆะ คือ เป็นการเสียเปล่าเท่ากับไม่มีการทำสัญญาเลย ตัวอย่างเช่น นายแดงขายที่ดินแก่นายเขียว โดยนำโฉนดไปมอบให้นายเขียว แต่ไม่ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือ และไม่จดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานที่ดิน

การซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาซื้อขายตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไป ต้องมีหลักฐานการซื้อขายเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือวางมัดจำ หรือได้ชำระหนี้บางส่วน ถ้าไม่ได้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง กฎหมายห้ามมิให้ฟ้องร้องบังคับคดีต่อศาล

ขายฝาก คือ สัญญาซื้อขายซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายฝากตกไปยังผู้ซื้อ โดยมีข้อตกลงในขณะทำสัญญาว่าผู้ขายมีสิทธิไถ่ทรัพย์สินคืนได้

เช่าทรัพย์สิน คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น การเช่าสังหาริมทรัพย์ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ แต่การเช่าอสังหาริมทรัพย์จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ต้องรับผิดชอบ และถ้าเป็นการเช่าอสังหาริมทรัพย์เกินกว่าสามปีขึ้นไปหรือตลอดอายุของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่า จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นจะฟ้องร้องบังคับคดีได้เพียงสามปี

เช่าซื้อ คือ สัญญาเจ้าของเอาทรัพย์สินนั้นออกให้เช่าและให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนคราว ๆ สัญญาเช่าซื้อจะต้องทำเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะเป็นโมฆะ ในกรณีผิดนัดสองคราวติด ๆ กัน เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ และบรรดาเงินที่ได้ใช้มาก่อนแล้วให้รับเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน และเจ้าของทรัพย์สินก็ชอบที่จะกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้

การกู้ยืมเงิน เป็นสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้กู้ ได้ขอยืมเงินจำนวนหนึ่งตามที่ได้กำหนดไว้จากบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้กู้ และผู้กู้ตกลงว่าจะคืนเงินจำนวนดังกล่าวตามเวลาที่กำหนดไว้โดยผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยให้แก่ผู้ให้กู้ในอัตราที่ตกลงกันตามกฎหมาย การกู้ยืมเงินเกินกว่า 50 บาทขึ้นไป ต้องทำหลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมเงินนั้นไว้เป็นหลักฐาน จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้

กฎหมายกำหนดการคิดดอกเบี้ยการให้กู้ยืมเงิน ไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าคิดเกินตามที่กฎหมายกำหนด จะมีผลให้ดอกเบี้ยเป็นโมฆะทั้งหมด คือไม่มีสิทธิได้รับดอกเบี้ยเลย ผู้ให้กู้ยืมเงินมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีเท่านั้น

ค้ำประกัน คือ สัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งซึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่งเพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น หน้าที่ของผู้ค้ำประกัน คือ เมื่อลูกหนี้

ผิคนัดเมื่อใด เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้เมื่อนั้น การค้าประกันแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ประกันด้วยบุคคล (คือค้าประกัน) และประกันด้วยทรัพย์สิน (คือจำนองและจำนำ)

การจำนอง คือ การที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้จำนองซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จะจำนองเอาอสังหาริมทรัพย์ของตนไปจดทะเบียนไว้กับบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้รับจำนอง เพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ (ผู้จำนองไม่ต้องส่งมอบที่ทรัพย์สินให้แก่ผู้รับจำนอง) ทรัพย์สินที่จำนองได้ ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์พิเศษ และสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติให้จดทะเบียนจำนองได้ เช่น เครื่องจักรขนาดใหญ่ เป็นต้น

โดยการจำนองต้องทำเป็นหนังสือและนำไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจรับจดทะเบียนจำนองตามกฎหมาย

การบังคับจำนอง ผู้รับจำนองต้องมีจดหมายแจ้งแก่ลูกหนี้ให้ชำระหนี้ในเวลาอันสมควร เมื่อถึงกำหนดลูกหนี้ไม่นำเงินมาชำระหนี้ ผู้รับจำนองต้องฟ้องผู้จำนองต่อศาลเพื่อยึดทรัพย์สินที่จำนองและขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ หรือขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่จำนองนั้นหลุดเป็นกรรมสิทธิ์ของตน หากเข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้

การจำนำ คือ การที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้จำนำ นำสังหาริมทรัพย์ไปมอบให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ที่ผู้จำนำเป็นหนี้ผู้รับจำนำ

การบังคับจำนำ ผู้รับจำนำต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือให้ลูกหนี้มาชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในเวลาที่กำหนด ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนำมีสิทธิเอาทรัพย์สินที่จำนำออกขายทอดตลาดได้ แต่ต้องบอกให้ผู้จำนำทราบถึงวันและสถานที่ที่จะขายทอดตลาด เมื่อขายทอดตลาดแล้ว ผู้รับจำนำมีสิทธิหักเงินชำระหนี้แก่ตนจนครบ หากมีเงินเหลือให้คืนแก่ผู้จำนำ แต่ถ้าขาดเงินอยู่เท่าใด ผู้จำนำต้องใช้คืนให้แก่ผู้รับจำนำจนครบถ้วน

บรรณานุกรม

กรมตททองธรรมชชาติ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

จรุญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. วิชัย ศรีคำ. (2540). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสกาลาดพร้าว.

สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

สุนทร สินธพานนท์ และคณะ. (2534). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิยมวิทยา.

สุนทร สินธพานนท์ และคณะ. (2534). แบบฝึกทักษะการเรียนรู้และประเมินผลสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิยมวิทยา.

ใบความรู้ที่ 4

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวัน ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหาสาระ

การที่คนมีความสัมพันธ์กับคนอื่นอาจก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางอาญา นอกเหนือจากทางแพ่งตามที่ได้เรียนมาแล้ว คนทุกคนต้องมีความรู้เบื้องต้นทางกฎหมายอาญาเพื่อจะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ไม่กระทำความผิดกฎหมายอันเป็นเหตุให้ต้องรับโทษ

กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายมหาชนที่บัญญัติว่าการกระทำหรือไม่กระทำให้เป็นความผิด และกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด

– องค์ประกอบความผิดทางอาญา คือ ต้องมีการกระทำ และมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และต้องมีเจตนา

– บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาเมื่อมีการกระทำโดยเจตนา ในกรณีที่ไม่มีเจตนาหรือเป็นการกระทำโดยประมาทอาจมีความผิด หากกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด

โดยสรุปหลักเกณฑ์สำคัญของความผิด ตามกฎหมายอาญา มีดังนี้

1. จะมีความผิดในทางอาญาต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด
2. จะต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับโทษ
3. กฎหมายอาญาจะไม่มีผลย้อนหลังให้บุคคลรับโทษหากในขณะที่กระทำไม่มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่อาจย้อนหลังในทางเป็นคุณได้
4. กฎหมายอาญาจะต้องตีความโดยเคร่งครัด จะลงโทษในกรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนไม่ได้

ความผิดประเภทต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญาที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ได้แก่ ความผิดต่อชีวิต ร่างกาย ความผิดต่อทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และยกยอกทรัพย์ เป็นต้น

1. ความผิดต่อชีวิต คือ ความผิดที่กระทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ไม่ว่าจะโดยเจตนาไม่เจตนา หรือกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

ตัวอย่างเช่น แดงมาสูราแล้วยิงปืนเข้าไปในกลุ่มคน กระสุนปืนถูกคนตาย 2 คน ดังนั้นแดงมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา

2. ความผิดต่อร่างกาย คือ การกระทำทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย ไม่ว่าจะทำร้ายร่างกายผู้อื่นไม่ถึงบาดเจ็บหรือจนเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตัวอย่างเช่น นักเรียนวัยรุ่นนุกพวกตีกันเข้าทำร้ายร่างกายผู้อื่น

3. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ คือ ทำผิดต่อทรัพย์ของผู้อื่น แบ่งเป็น

3.1 ลักทรัพย์ คือ ผู้กระทำความผิดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วยไปเป็นของตนเอง เช่น นายแดงเห็นนายขาวเอากระเป๋าเงินเก็บไว้ลิ้นชัก จึงแอบหยิบกระเป๋าเงินไปเป็นของตนเองเป็นความผิดฐานลักทรัพย์

3.2 วิ่งราวทรัพย์ คือ ผู้กระทำความผิดได้ลักทรัพย์ของผู้อื่นโดยฉกฉวยเอาไปซึ่งหน้า

3.3 ชิงทรัพย์ คือ ลักทรัพย์โดยใช้กำลังหรือขู่ว่าจะทำร้าย

3.4 ปล้นทรัพย์ คือ ลักทรัพย์โดยร่วมกันชิงทรัพย์ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

3.5 กรรโชกทรัพย์ คือ ข่มขู่ให้คนอื่นให้ทรัพย์หรือจะให้ทรัพย์แก่ตน

3.6 ริดเอาทรัพย์ คือ ขูเอาทรัพย์สินของผู้อื่นโดยเปิดเผยความลับของผู้อื่น

3.7 ฉ้อโกงทรัพย์ คือ เอาทรัพย์ของผู้อื่นโดยการหลอกลวงให้หลงเชื่อและส่งมอบทรัพย์

3.8 ยักยอกทรัพย์ คือ ครอบครองทรัพย์ของผู้อื่นแล้วเบียดบังทรัพย์เป็นของตนเอง

3.9 รับของโจร คือ ผู้ทำผิดได้ช่วยกันซ่อนเร้น จำหน่าย พาเอาไปเสีย ชื้อ รับจํานำหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์ที่กระทำความผิด

3.10 ทำให้เสียทรัพย์ คือ ทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วยเสียหาย

นอกจากกฎหมายอาญาแล้วยังมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืน การจราจรทางบก การรับราชการทหาร แรงงาน ภาษีอากร สิ่งเสพติด สิ่งแวดล้อม ควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น

- กฎหมายว่าด้วยสิ่งเสพติด มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ เช่น พรบ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

- กฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืน ผู้ใช้มีอาวุธปืนไว้ครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตย่อมมีความผิด

- กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร ผู้มีเงินได้ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือนิติบุคคลต้องเสียภาษีกรณีเป็นผู้เข้าว่ามีเงินได้ให้ผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้ยื่นรายการแทน

- กฎหมายเกี่ยวกับการเจรจาทางบก ผู้ขับขี่ยานพาหนะและคนเดินเท้า หากฝ่าฝืนกฎจราจรย่อมมีความผิดและถูกลงโทษ
- กฎหมายแรงงาน เป็นกฎหมายเอกชนกึ่งมหาชน ที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง
- กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร พรบ. ราชการทหาร กำหนดให้ชายไทยอายุ 17 ปีบริบูรณ์ต้องแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน
- กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ บัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะ โดยมีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทำหน้าที่รับผิดชอบ
- กฎหมายควบคุมโรคติดต่อ พรบ. โรคติดต่อ พ.ศ. 2533 และโรคเอดส์ ควรมีการอบรมสมาชิกในชุมชนรู้จักสังเกตอาการสำคัญของโรคติดต่อ เพื่อป้องกันมิให้แพร่เชื้อต่อไป

บรรณานุกรม

- พรสวรรค์ เพชรแดง. (2536). หนังสือเสริมประสบการณ์วิชาสังคมศึกษา ม. 4 ส 402. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พีสิกส์เซ็นเตอร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์. (2543). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป หน่วยที่ 1-8 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พิมพ์ครั้งที่ 29.
- สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2534). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิยมวิทยา.

ใบงานที่ 9

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา
และกฎหมายอื่น ๆ

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์

ใบความรู้ที่ 4

กิจกรรม

ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 4 แล้วอธิบายคำต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ละเอียด

1. กฎหมายอาญา คือ .....
- .....
2. องค์ประกอบความผิดอาญาคือ 1..... 2.....
- 3..... 4.....
3. บุคคลจะต้องรับความผิดทางอาญาเมื่อมีการกระทำโดยเจตนา ในกรณีที่ไม่เจตนา หรือกระทำโดยประมาทอาจมีความผิดได้ก็ต่อเมื่อ.....
4. ความผิดต่อชีวิต คือ .....
- .....
5. ความผิดต่อร่างกาย คือ .....
- .....
6. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ คือ .....
7. ลักทรัพย์ คือ .....
- .....

ใบงานที่ 9 (ต่อ)

8. วิ่งราวทรัพย์ คือ.....
.....
9. ชิงทรัพย์ คือ .....
10. รีดเอาทรัพย์ คือ .....
11. กระ โชกทรัพย์ คือ .....
- .....
12. น้อ โกงทรัพย์ คือ .....
- .....
13. ยักยอกทรัพย์ คือ .....
- .....
14. รับของโจร คือ.....
.....
15. ทำให้เสียทรัพย์ คือ.....
.....
16. ปล้นทรัพย์ คือ.....
.....
17. ผู้มีเงินได้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือนิติบุคคล จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วย .....
- .....
18. กฎหมายที่เกี่ยวข้องระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างคือ .....
- .....

ใบคำตอบที่ 4

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา
และกฎหมายอื่น ๆ

เวลา 5 นาที

เฉลยคำตอบ

1. กฎหมายอาญา คือ กฎหมายมหาชนที่บัญญัติว่าการกระทำหรือไม่กระทำใดเป็นความผิด และกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด
2. องค์ประกอบความผิดอาญา คือ 1. ต้องมีการกระทำ 2. มีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด 3. กำหนดโทษ 4. ต้องมีเจตนา
3. บุคคลจะต้องรับความผิดทางอาญาเมื่อมีการกระทำโดยเจตนา ในกรณีที่ไม่มีเจตนาหรือกระทำโดยประมาทอาจมีความผิดได้ก็ต่อเมื่อ กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด
4. ความผิดต่อชีวิต คือ ความผิดที่กระทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ไม่ว่าจะโดยเจตนา ไม่เจตนา หรือกระทำโดยประมาทให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
5. ความผิดต่อร่างกาย คือ การกระทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย ไม่ว่าจะทำร้ายร่างกายผู้อื่นไม่ถึงบาดเจ็บ หรือจนเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ
6. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ คือ ทำผิดต่อทรัพย์ของผู้อื่น
7. ลักทรัพย์ คือ ผู้กระทำความผิดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือผู้อื่นเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วยไปเป็นของตนเอง
8. วิ่งราวทรัพย์ คือ ผู้กระทำความผิดได้ลักทรัพย์ของผู้อื่นโดยฉกฉวยเอาไปซึ่งหน้า
9. ชิงทรัพย์ คือ ลักทรัพย์โดยใช้กำลังหรือขู่ว่าจะทำร้าย
10. ริดเอาทรัพย์ คือ ขูเอาทรัพย์สินของผู้อื่น โดยเปิดเผยความลับของผู้อื่น
11. กรรโชกทรัพย์ คือ ข่มขู่ให้คนอื่นให้ทรัพย์หรือจะให้ทรัพย์แก่ตน
12. น้อ โกงทรัพย์ คือ เอาทรัพย์ของผู้อื่น โดยการหลอกลวงให้หลงเชื่อและส่งมอบทรัพย์
13. ยักยอกทรัพย์ คือ ครอบครองทรัพย์ของผู้อื่นแล้วเบียดบังทรัพย์เป็นของตน
14. รับของโจร คือ ผู้ทำผิดได้ช่วยกันซ่อนเร้น จำหน่าย พาเอาไปเสีย ซ้อ รับจํานำ หรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์ที่กระทำความผิด
15. ทำให้เสียทรัพย์ คือ ทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่น หรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยเสียหาย
16. ปล้นทรัพย์ คือ ลักทรัพย์โดยร่วมกันชิงทรัพย์ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป
17. ผู้มีเงินได้ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือนิติบุคคล จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยภาษีอากร
18. กฎหมายที่เกี่ยวข้องของระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง คือ กฎหมายแรงงาน

ใบกรณีศึกษาที่ 3

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น

กรณีศึกษาที่ 3 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา

สั้มหล่น

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 352 บัญญัติถึงองค์ประกอบความผิดฐานลักขโมยไว้ว่า “ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักขโมย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์สินได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง”

แล้วถ้าหากอยู่ดีๆ มีการ โอนเงินมาเข้าบัญชีเงินฝากของเราในธนาคารแล้ว เราถือว่า สั้มหล่น แล้วเบิกเอาไปใช้เล่าจะเป็นอย่างไร?

ก็ต้องเป็นเรื่อง เหมือนอย่างที่เคยเป็นมาแล้วหลายเรื่อง รวมทั้งเรื่องที่อยู่ดีๆ ก็มีเงินจำนวน 2,132,777 บาท (สองล้านหนึ่งแสนสามหมื่นสองพันเจ็ดร้อยเจ็ดสิบเจ็ดบาทถ้วน) ลอยมาเข้าบัญชีของนางสุภาพรที่ธนาคารแห่งหนึ่ง เห็นเงินมากมายออกอย่างนั้น นางสุภาพรก็เลยเบิกเงินจนหมดเกลี้ยง ปิดบัญชีเลย

ถามว่านางสุภาพรรู้ได้อย่างไรว่าอยู่ดีๆ ก็มีเงินลอยมาเข้าบัญชีนางเอง?

คำตอบก็คือ เดิมนางสุภาพรมีเงินฝากของตนเองอยู่จำนวนหนึ่ง ต่อมาคงจะเห็นว่าชื่อนี้ไม่ถูกโฉลกหรืออย่างไรไม่ทราบได้ จึงไปเปลี่ยนเป็นชื่อ “ชื่นจิต” แล้วไปขอเปลี่ยนชื่อเจ้าของบัญชีเดิมจากสุภาพรเป็นชื่นจิต จึงได้รู้ว่า มีเงินในบัญชีมากมายออกอย่างนั้น

วันที่ไปเปลี่ยนชื่อเจ้าของบัญชีจากสุภาพรเป็นชื่นจิต คือวันที่ 16 ธันวาคม ต่อมาอีก 3 วัน คือวันที่ 19 ธันวาคม ก็ไปถอนเงินปิดบัญชี

ธนาคารทราบเรื่องว่าเงินจำนวนดังกล่าวได้รับฝากไว้เพื่อเข้าบัญชีอื่น แต่พนักงานกดเลขผิดไปตัวหนึ่งจึงมาหล่นลงในบัญชีของนางสุภาพร ในวันที่ 30 ธันวาคม และสืบสาวราวเรื่องไป จึงได้ทราบว่าเงินจำนวนนี้ได้โอนผิดไปตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม

เรื่องจึงถึง ตำรวจ และถึง อัยการ

(ทนายชาวบ้าน ไทยรัฐ 28 ก.พ. 2542)

ใบงานที่ 10

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา
และกฎหมายอื่น ๆ

เวลา 10 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมาย
อาญา

กิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง .....
2. เกี่ยวกับใคร :.....ที่ไหน :.....
เมื่อไร :.....อย่างไร :.....
3. สาเหตุเนื่องมาจาก.....
4. ผลที่ได้รับ .....
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม .....
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย.....

ใบงานที่ 10

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา

เวลา 10 นาที

และกฎหมายอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา

กิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง..... “ สัมหล่น ” .....
2. เกี่ยวกับใคร : นางสุภาพร กับธนาคาร ที่ไหน : ธนาคาร เมื่อไร : เดือน ธันวาคม อย่างไร : มีการโอนเงินมาเข้าในบัญชี.....
3. สาเหตุเนื่องมาจาก..... พนักงานธนาคารกดเลขบัญชีผิด ทำให้จำนวนเงิน 2,132,777 บาท ลอยมาเข้าบัญชีของนางสุภาพร เนื่องจากนางสุภาพรขอเปลี่ยนชื่อเจ้าของบัญชีเดิมจากสุภาพร เป็น ชื่นจิต จึงรู้ว่าไม่มีเงินอยู่ในบัญชี ต่อมาอีกสามวันถอนเงินปิดบัญชี.....
4. ผลที่ได้รับ..... นางสุภาพรถูกจำคุก 8 เดือน และให้ใช้เงินที่ยักยอกไปทั้งหมดคืนธนาคาร.....
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม 1) ความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ธนาคารมีผลต่อผู้ฝากเงิน.....
2) การเจตนาทุจริตมีผลต่อผู้อื่น.....
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย.....
นางสุภาพร : ..... สามารถเบิกเงินในบัญชีของตนเองได้ แม้จะเป็นเงินโอนเข้ามาในบัญชีผิดพลาด
ธนาคาร : ..... ธนาคารโอนและส่งมอบเงินให้โดยสำคัญผิด.....

ใบงานที่ 11

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา
และกฎหมายอื่น ๆ

เวลา 15 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์

ใบงานที่ 10 ที่เป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญาในใบงานที่ 10 ในชั้นเรียน โดยร่วมอภิปรายเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบงานที่ 11 (ต่อ)

เรื่อง.....

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล.....

.....

.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล.....

.....

.....

2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก.....

เหตุผลทางลบ.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก.....

เหตุผลทางลบ.....

3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

.....

.....

4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน

5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 11 (ต่อ)

เรื่อง “ สัมหล่น ”

- วัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

เห็นด้วยกับนางสุภาพร เพราะเป็นการที่ธนาคารผิดพลาด เจ้าหน้าที่ธนาคารโอนเงินเข้ามาในบัญชีเงินฝากของตน สามารถเบิกเอาไปใช้จ่ายได้

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล ไม่เห็นด้วยกับนางสุภาพร เพราะ 1) เงินที่เจ้าหน้าที่ธนาคารโอนเข้ามาในบัญชีของตนนั้น เป็นเงินของผู้อื่น 2) มีเจตนาไปถอนเงินปิดบัญชีจากธนาคาร
- ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก สามารถเบิกเงินในบัญชีตนเองได้

เหตุผลทางลบ เงินที่เข้ามาอยู่ในบัญชีของตนนั้นเป็นเงินของผู้อื่น

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก ธนาคารโอนเงินเข้าบัญชีโดยล้าถนัด

เหตุผลทางลบ เป็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ธนาคารที่บกพร่องต่อหน้าที่
- ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 (ยกยอกทรัพย์)
- ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
- สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

  - 1) ความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ควรมีบทบัญญัติลงโทษอย่างเคร่งครัด
  - 2) เจตนาในการทุจริต เบียดบังเงินของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง เป็นการกระทำความผิด ควรสร้างค่านิยมในสังคม

“ สัมพันธ์ ”

ตามประมวลกฎหมายอาญา

ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

หมวด 5 ความผิดฐานลักขโมย

มาตรา 352 “ ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือบุคคลที่ 3 โดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักขโมย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ในทางครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบโดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินที่หาย ซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง ”

ศาลฎีกาโดยคำพิพากษาฎีกาที่ 4442/2540 วินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดฐานลักขโมย มีเจตนาทุจริต ถือว่าเงินจำนวนดังกล่าวได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของจำเลย เพราะธนาคารส่งมอบโดยสำคัญผิด

เอกสารเสริมความรู้ที่ 4

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวัน ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหาสาระ

1. กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญามีสาระสำคัญแตกต่างกันพอสรุปได้ดังนี้

กฎหมายแพ่ง	กฎหมายอาญา
1. เป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผลประโยชน์ของเอกชน	1. เป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผลประโยชน์ของมหาชน หรือของสังคมส่วนรวม
2. เป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคล	2. เป็นกฎหมายที่กำหนดว่าการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดเป็นความผิด
3. ลักษณะของสภาพบังคับเป็นการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อให้ผู้เสียหายกลับสู่สภาพเดิม	3. ลักษณะของสภาพบังคับเป็นการลงโทษ 5 สถาน ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับและริบทรัพย์สิน
4. ทรัพย์สินที่บังคับได้จากผู้ทำผิดทางแพ่งจะตกแก่ผู้เสียหายที่ถูกละเมิด	4. ทรัพย์สินที่บังคับได้มาจากการกระทำผิดในคดีอาญา จะตกเป็นของแผ่นดิน
5. ความรับผิดทางแพ่งจะตกถึงทายาทผู้รับมรดกด้วย	5. ความรับผิดทางอาญาเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล เมื่อผู้ทำผิดถึงแก่ความตายคดีเป็นอันสิ้นสุด
6. สามารถนำเอาจารีตประเพณีมาใช้ในการตีความกฎหมายได้	6. ต้องตีความอย่างเคร่งครัด ห้ามมิให้นำเอาจารีตประเพณีมาใช้ในการตีความกฎหมาย

(พรสวรรค์ เพชรแดง, 2536)

2. การกระทำที่จะต้องรับผิดชอบในทางอาญา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1 การกระทำผิดโดยเจตนา คือ การกระทำผิดโดยรู้สำนึกและประสงค์ต่อผลหรือถึงเห็นผลในการกระทำนั้น โดยอาจพิจารณาความหมายของเจตนาได้ 2 นัยคือ

- เจตนาในแง่ของการกระทำ คือ กระทำโดยรู้สำนึก หรือละเว้นการกระทำ โดยการรู้สำนึก

- เจตนาในแง่ของผลของการกระทำ คือ ผู้กระทำเจตนาต่อผลที่เกิดขึ้น ความประสงค์ต่อผลเกิดจากการกระทำ

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 117/2515 จำเลยยิงปืนเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยทราบดีว่ามีคนอยู่ในบ้าน และกระสุนปืนอาจถูกผู้เสียหาย และผู้อยู่อาศัยในบ้านหลังนั้นได้ ถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2804/2519 ยิงปืนสั้นเข้าไปยังกลุ่มคนโดยสารในเรือหางยาว ถูกหัวเรือห่างคนที่หัวเรือ 2 สอก ย่อมเล็งเห็นว่าอาจถูกคนในเรือตาย เป็นเจตนาฆ่า

2.2 การทำผิดโดยไม่เจตนา คือ การกระทำผิดโดยไม่ได้ประสงค์ต่อผลหรือมิได้เล็งเห็นผลในการกระทำนั้น

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 225/2503 จำเลยเตะและชกผู้ตายบริเวณหน้า ผู้ตายล้มศีรษะฟาดพื้น กระโหลกศีรษะแตก และตายในวันรุ่งขึ้น ถือว่าความตายเป็นผลที่บังเกิดขึ้นจากการกระทำของจำเลย จำเลยมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา

2.3 การกระทำผิดโดยประมาท คือ การกระทำผิดโดยไม่เจตนา ปราศจากความระมัดระวัง ตามมาตรา 59 วรรค 4 แห่งประมวลกฎหมายอาญา อธิบายการกระทำโดยประมาทว่าเป็นการกระทำผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจไม่ใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอ

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1740/2514 แดงขับรถบรรทุกขงในเวลากลางคืน มิได้จอดให้ชัดเจนทางซ้าย โดยมิได้เปิดไฟเพื่อให้รถผ่านไปมาเห็นได้ เป็นเหตุให้ดำขับรถมาชนและคนในรถโดยสารถึงแก่ความตาย ถือว่าแดงกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ แดงผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท

3. ผู้กระทำผิดอาญา อาจแบ่งได้ดังนี้

- กรณีที่ผู้กระทำผิดได้ลงมือกระทำความผิดด้วยตนเอง

- กรณีที่มีผู้อื่นมาร่วมกระทำความผิด เช่น เป็นตัวการ เป็นผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน โดยผู้ที่ใช้ผู้อื่นไปกระทำความผิด เป็นผู้ใช้ต้องรับโทษเท่ากับผู้กระทำความผิด หรือในกรณีที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด ผู้สนับสนุนต้องรับโทษสองในสามของผู้กระทำความผิด

อาจกล่าวได้ว่าในการทำผิดอาญารายหนึ่งอาจมีผู้ต้องรับผิดทางอาญาหลายคน เพราะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้น การเกี่ยวข้องอาจเป็นลักษณะตัวการ หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเจตนาร่วมกันกระทำความผิดรายหนึ่งผู้ให้ให้กระทำความผิด เป็นผู้ก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้บังคับ ชูเชิญ จ้าง วาน ยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีใด ๆ ผู้สนับสนุนเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือความสะดวกในการที่ผู้อื่นก่อนหรือขณะกระทำความผิด

4. การรับโทษทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษทางอาญา แต่หากการกระทำไม่เป็นการผิดทางอาญาแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

– การกระทำที่ไม่เป็นความผิด เช่นการกระทำที่ป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ

– การกระทำที่เป็นความผิด แต่ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ เช่น การกระทำโดยจำเป็น หรือเด็กอายุไม่เกิน 7 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด แต่กฎหมายยกเว้นโทษ

– การกระทำที่เป็นการกระทำผิด แต่ได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษ เช่น การกระทำผิดโดยบันดาลโทสะ ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

5. องค์ประกอบความผิดทางอาญา คือ ต้องมีการกระทำ และมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และต้องมีเจตนา

บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาเมื่อมีการกระทำโดยเจตนา ในกรณีที่ไม่มีเจตนาหรือเป็นการกระทำโดยประมาทอาจมีความผิด หากกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด

โดยสรุปหลักเกณฑ์สำคัญของความผิด ตามกฎหมายอาญา มีดังนี้

1. จะมีความผิดในทางอาญาต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด
2. จะต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับโทษ

3. กฎหมายอาญาจะไม่มีผลย้อนหลังให้บุคคลรับโทษหากในขณะที่ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่อาจย้อนหลังในทางเป็นคุณได้

4. กฎหมายอาญาจะต้องตีความโดยเคร่งครัด จะลงโทษในกรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนไม่ได้

ความผิดประเภทต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญาที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ได้แก่ ความผิดต่อชีวิต ร่างกาย ความผิดต่อทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และชกขอยกทรัพย์ เป็นต้น

1. ความผิดต่อชีวิต คือ ความผิดที่กระทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ไม่ว่าจะโดยเจตนา ไม่เจตนา หรือกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

ตัวอย่างเช่น แดงเมาสุราแล้วยิงปืนเข้าไปในกลุ่มคน กระสุนปืนถูกคนตาย 2 คน ดังนั้นแดงมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา

การวินิจฉัยว่าผู้กระทำความผิดนั้นมีเจตนาฆ่าหรือไม่นั้น พิจารณาจากการกระทำ อาวุธที่ใช้ บาดแผลที่ผู้ตายได้รับ และพฤติการณ์อื่นประกอบกันเพื่อหยั่งถึงเจตนาดังกล่าว (คำพิพากษาฎีกาที่ 1076/2511)

2. ความผิดต่อร่างกาย คือ การกระทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย ไม่ว่าจะทำร้ายร่างกายผู้อื่นไม่ถึงบาดเจ็บหรือจนเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตัวอย่างเช่น นักเรียนวัยรุ่นนยอกพวก ตีกันเข้าทำร้ายร่างกายผู้อื่น

หากผู้กระทำความผิดทำร้ายแล้ว แต่การกระทำไม่ตลอดหรือไม่บรรลุผลก็เป็นการพยายามกระทำความผิด ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 276/2515 จำเลยถือมีดพร้ายาวประมาณ 2 สอก ในท่าจะจู่จะฟันและวิ่งไล่ตามหลัง ห่างกันเพียง 2 วา แม้จะฟันไม่สำเร็จก็เป็นความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกาย

นอกจากนี้ความผิดฐานทำร้ายร่างกายยังมีเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักเช่น การทำร้ายร่างกายบุพการีมีโทษหนักกว่าการทำร้ายบุคคลทั่วไป

3. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ คือ ทำผิดต่อทรัพย์ของผู้อื่น แบ่งเป็น

3.1 ลักทรัพย์ คือ ผู้กระทำความผิดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปเป็นของตนเอง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 บัญญัติว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท” เช่น นายแดงเห็นนายขาวเอากระเป๋าเงินเก็บไว้ลินชัก จึงแอบหยิบกระเป๋าเงินไปเป็นของตนเองเป็นความผิดฐานลักทรัพย์

คำว่า “ทรัพย์” มิได้หมายความว่า ต้องเป็นวัตถุที่มีรูปร่างเท่านั้น ดังนั้นกระแสไฟฟ้าก็ถือเป็นทรัพย์ด้วย การลักกระแสไฟฟ้าจึงเป็นความผิดทางลักทรัพย์

นอกจากนี้การลักพระพุทธรูปหรือวัตถุโบราณทางศาสนา กฎหมายถือว่าเป็น เหตุการณ์ที่ต้องลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักขึ้น และการลักทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือ ตำรวจ หรือมี หรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด กฎหมายก็ถือว่าเป็นเหตุการณ์เช่นกัน

3.2 วิ่งราวทรัพย์ คือ ผู้กระทำความผิดได้ลักทรัพย์ของผู้อื่นโดยฉกฉวยเอาไปซึ่งหน้า การฉกฉวยเอาซึ่งหน้า คือการเอาทรัพย์ไปจากการครอบครองของผู้อื่น ได้กระทำโดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า คือต้องเอาไปต่อหน้าผู้ครอบครองทรัพย์นั้น เช่น นายดำเห็นนางสาวกล้วยถือกระเป๋าอยู่ นั่งรถเมล์ จึงเข้าไปกระชากกระเป๋าแล้ววิ่งหนีไป การกระทำของนายดำผิดฐานวิ่งราวทรัพย์

3.3 ชิงทรัพย์ คือ การลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันทีนั้น จะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้ความสะดุ้งแก่การลักทรัพย์หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือให้ยื่นซึ่งทรัพย์นั้น หรือยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ หรือปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือให้พ้นจากการจับกุม ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 1453/2519 จำเลยลักกระบือ เจ้าของไล่ตามจนจะทัน จำเลยทิ้งกระบือหนี เจ้าของไล่ติดตามต่อไปอีกเพื่อจับกุม จำเลยชักปืนขู่เข็ญจะประทุษร้ายเจ้าของ จำเลยมีความผิดฐานชิงทรัพย์

3.4 ปล้นทรัพย์ คือ ลักทรัพย์โดยร่วมกันชิงทรัพย์ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เช่น นาย ก, นาย ข และนาย ค ร่วมกันตีศีรษะนายเขียวแย่งเอาสร้อยแล้วหลบหนีไปเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์

3.5 กรรโชกทรัพย์ คือ ช่มชู้ให้คนอื่นให้ทรัพย์หรือจะให้ทรัพย์แก่ตน เช่น นายเขียวช่มชู้นายกลมว่าให้มอบเงินสดแก่ตน มิฉะนั้นจะทำร้ายร่างกายนายกลม นายกลมกลัวจึงมอบเงินให้นายเขียว ดังนั้นนายเขียวมีความผิดฐานกรรโชกทรัพย์

3.6 รีดเอาทรัพย์ คือ ช่มชู้ทรัพย์สินของผู้อื่นโดยเปิดเผยความลับของผู้อื่น

3.7 ถ้อโกงทรัพย์ คือ เอาทรัพย์ของผู้อื่นโดยการหลอกลวงให้หลงเชื่อและส่งมอบทรัพย์

3.8 ชักยอกทรัพย์ คือ ครอบครองทรัพย์ของผู้อื่นแล้วเบียดบังทรัพย์เป็นของตนเอง เช่น นางสาวแจ้วยืมเครื่องคอมพิวเตอร์จากนางสาวจิบ แล้วต่อมานางสาวแจ้วเอาเครื่องคอมพิวเตอร์ไปขายเพื่อเอาเงินมาใช้เอง

3.9 รับของโจร คือ ผู้ทำผิดได้ช่วยกันซ่อนเร้น จำหน่าย พาเอาไปเสีย ซื่อ รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์ที่กระทำผิด

3.10 ทำให้เสียทรัพย์ คือ ทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยเสียหาย

4. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

กฎหมายอื่นซึ่งกำหนดความผิดต่อพลเมืองทั่วไป นอกเหนือจากกฎหมายอาญา เช่น บทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก กฎหมายแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร กฎหมายภาษีอากร กฎหมายว่าด้วยสิ่งเสพติดให้โทษ กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และกฎหมายควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น

1) กฎหมายว่าด้วยสิ่งเสพติด

เนื่องจากสิ่งเสพติดให้โทษเป็นอันตรายต่อบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และความมั่นคงของประเทศ จึงมีกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ได้แก่ พรบ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยแบ่งสิ่งเสพติดให้โทษตามกฎหมายเป็น เฮโรอีน ผีน มอร์ฟีน กัญชา ฯลฯ ผู้ใดมี เสพ ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายสิ่งเสพติดให้โทษย่อมมีความผิด

2) กฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืน

การมีอาวุธปืนไว้ในความครอบครอง ต้องได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนจากนายทะเบียนท้องที่ หากมิได้รับอนุญาตย่อมมีความผิดฐานมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต และหากผู้ใดพกพาอาวุธปืนโดยมิได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวจากผู้มีอำนาจ

เช่น อธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้นั้นย่อมมีความผิดฐานพกพาอาวุธปืนโดยมิได้รับอนุญาต มีโทษจำคุกไม่เกินห้าปี ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำและปรับ

3) กฎหมายภาษีอากร

บุคคลธรรมดาที่มีหน้าที่เสียภาษีหากตนมีเงินได้ และนิติบุคคลต้องเสียภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิ การเสียภาษีให้รัฐเป็นหน้าที่สำคัญของพลเมือง ภาษีที่สำคัญ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน เป็นต้น ในกรณีที่ผู้มีเงินได้เป็นผู้เยาว์ ให้ผู้แทนโดยชอบธรรม ได้แก่ บิดา มารดา เป็นผู้มีหน้าที่ยื่นรายการแทน การหลีกเลี่ยงการเสียภาษี เจ้าพนักงานภาษีมียุติวิธีประณามภาษี โดยอาจลี้ภัยปรับเงินเพิ่ม และถูกฟ้องเรียกให้ชำระภาษี มีทั้งโทษปรับและจำคุก

4) กฎหมายเกี่ยวกับการจราจรทางบก

ผู้ขับขี่ยานพาหนะ และคนเดินเท้า ต้องปฏิบัติตามกฎจราจร ผู้ขับขี่ยานพาหนะทุกคนต้องรู้กฎจราจร เพราะต้องมีการสอบความรู้ความสามารถในทางทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อรับใบอนุญาตขับรถ หากไม่ได้รับใบอนุญาตย่อมมีความผิด ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรย่อมมีความผิดและถูกลงโทษไม่ว่าจะเป็นผู้ขับขี่รถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือคนเดินเท้าก็ตาม

การปฏิบัติตามกฎจราจรสำหรับคนเดินเท้า ในกรณีประสงค์จะข้ามในทางข้ามหรือทางร่วมทางแยกที่มีสัญญาณจราจรควบคุมให้ปฏิบัติดังนี้

– เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีแดงให้รถหยุดด้านใด ให้คนเดินเท้าข้ามทางเดินรถภายในทางข้ามตามที่รถหยุด แต่หากมีสัญญาณจราจรไฟสีเขียวให้รถผ่านด้านใด ห้ามมิให้เดินข้ามและเมื่อมีสัญญาณไฟจราจรสีเหลือง ให้คนเดินเท้าหยุดรอบนทางเท้าบนเกาะแบ่งทางเดินรถ

5) กฎหมายแรงงาน

เป็นกฎหมายเอกชนถึงมหาชนที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง รัฐออกกฎหมายที่เกี่ยวกับแรงงานเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทั้งฝ่ายลูกจ้างและนายจ้าง ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องจ้างแรงงาน กฎหมายคุ้มครองแรงงาน พรบ. แรงงานสัมพันธ์ พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน และ พรบ. จัดตั้งศาลแรงงาน และวิธีพิจารณาคดีแรงงาน เป็นต้น

6) กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร

พรบ. รับราชการทหาร ได้กำหนดให้ ชายสัญชาติไทย เมื่ออายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของตน เว้นแต่พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หรือเป็นเปรียญ นักบวชในพุทธศาสนา ผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกคุมขังหรือควบคุมของเจ้าหน้าที่ และบุคคลที่ไม่มีคุณสมบัติตามกฎหมายกระทรวง ได้รับยกเว้นไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกิน และเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ในปี พ.ศ. ใด ผู้ขึ้นบัญชีทหารกองเกินไว้แล้วต้องแสดงตน

เพื่อรับหมายเรียกเข้ารับราชการทหาร ถ้าไม่ไปรับหมายเรียกมีความผิดจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารจะมีความผิดจำคุกไม่เกิน 3 ปี

7) กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะ เพื่อประโยชน์ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทำหน้าที่รับผิดชอบด้านนโยบาย และประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของชาติ ยังมี 3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดซึ่งมีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา

8) กฎหมายควบคุมโรคติดต่อ

พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2533 และโรคเอดส์ โรคติดต่อที่เป็นอันตรายต่อชุมชน วิธีการป้องกันโรคติดต่อโดยมาตรการทางกฎหมาย เช่น มีประกาศให้สมาชิกของชุมชนทราบถึงอาการสำคัญของโรคติดต่อต่าง ๆ ควรอบรมให้สมาชิกของชุมชนรู้จักสังเกตอาการสำคัญของโรคติดต่อ เพื่อหาวิธีป้องกันมิให้แพร่เชื้อต่อไป ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ ได้กำหนดโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความอยู่ 15 ชนิด ได้แก่ อหิวาตกโรค กาฬโรค ไข้ทรพิษ ไข้เหลือง คอตีบ โรคบาดทะยักในเด็กเกิดใหม่ โปลิโอ ไข้สมองอักเสบ โรคพิษสุนัขบ้า ไข้รากสาดใหญ่ โรคแอนแทรกซ์ โรคทริคิโนซิส ไข้กาฬหลังแอ่น โรคคคหะราดระยะติดต่อ และโรคเอดส์ โดยกำหนดให้โรค 4 ชนิดคือ อหิวาตกโรค กาฬโรค ไข้ทรพิษ และไข้เหลือง เป็นโรคติดต่ออันตราย และในปัจจุบัน โรคติดต่อที่กำลังแพร่หลายเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี คือ โรคภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง หรือโรคเอดส์ (AIDS) ย่อมาจาก Acquired Immune Deficiencies Syndrome) มีการประกาศให้เป็นโรคติดต่อต้องแจ้งความตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2528 โดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับวันที่ 2 (พ.ศ. 2528)

บรรณานุกรม

- พรสวัสดิ์ เพชรแดง. (2536). หนังสือเสริมประสบการณ์วิชาสังคมศึกษา ม. 4 ส 402. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาวิชานิติศาสตร์. (2543). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป หน่วยที่ 1-8 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช พิมพ์ครั้งที่ 29.
- สุขุม นवलสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สุคนธ์ สนิธพานนท์ และคณะ. (2534). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิยมวิทยา.

ใบกรณีศึกษาที่ 4

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น

กรณีศึกษาที่ 4 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอื่น

ไวยุผู้ป่วย ‘เอดส์’ ถูกละเมิดสิทธิ์

เนื่องจากวันนี้ (1 ธ.ค.) เป็น “วันเอดส์โลก” นายนิมิตร เทียนอุดม ผู้อำนวยการมูลนิธิเข้าถึงเอดส์ ได้ให้สัมภาษณ์ผ่านทางรายการ “เสียงเพื่อผู้บริโภค” ทางสถานีวิทยุ FM.97.5 ขณะนี้สิทธิ์ของผู้ติดเชื้อเอดส์มีปัญหาใน 2 เรื่องใหญ่คือ สิทธิ์ในการตรวจเลือด และสิทธิ์ในการเข้าถึงการรักษา

นายนิมิตร กล่าวด้วยว่า ตามรัฐธรรมนูญกำหนดว่าเจ้าของร่างกายมีสิทธิ์ที่อนุญาตให้ใครตรวจร่างกายของตนเองได้ ซึ่งแพทย์สภากีฮีดตามนี้ โดยการตรวจเลือด จะต้องได้รับความยินยอมก่อน แต่ในทางปฏิบัติขณะนี้ไม่ได้เป็นเช่นนั้น ทุกวันนี้ผู้หญิงที่ไปฝากครรภ์จะไปฝากท้องที่โรงพยาบาลก็จะถูกขอให้ตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอดส์ และโรคอื่น ๆ โดยอ้างถึงความปลอดภัยของเด็ก

“จึงอยากจะเรียกร้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องการกับการตรวจเลือด ไม่ว่าจะแพทย์ หรือเจ้าของกิจการ เคารพสิทธิดังกล่าวนี้ด้วย และควรจะมีการหากระบวนการในการเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะตรวจหาเชื้อเอดส์ด้วย” นายนิมิตร กล่าว

ผู้อำนวยการมูลนิธิเข้าถึงเอดส์ กล่าวด้วยว่า การตรวจเลือด ควรจะมีการให้คำปรึกษา ก่อน เพราะผลการตรวจที่ออกมามีความสำคัญ ต้องให้เขารู้ว่า อาจจะมีอะไรเกิดขึ้นถ้าผลออกมาว่าติดเชื้อเอดส์ ดังนั้นจึงให้คนไข้ตัดสินใจว่าจะตรวจหรือไม่ อย่างไรก็ตามความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์และความพร้อมในการยอมรับในสังคมไทย แม้ว่าจะดีขึ้น แต่ก็ยังไม่ถึงจุดที่จะบอกกับทุกคนได้ว่า ตนเองเป็นโรคเอดส์

สำหรับปัญหาเรื่องสิทธิ์ในการเข้าถึงการรักษานั้น นายนิมิตร บอกว่า ปัจจุบันนี้คนไข้ไม่มีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นในการรักษา หรือบอกทางเลือกที่ต้องการกับแพทย์ได้ เพราะแพทย์ไทยยังไม่คุ้นกับการที่จะถูกต่อรองและตั้งคำถามในการรักษา และหากคนไข้ให้ความเห็นต่อการรักษาที่ต้องการ ก็จะถูกถามกลับในลักษณะที่ว่า “อย่ารู้ดีกว่าแพทย์”

(บ้านเมือง 2 ธ.ค. 2543 ปีที่ 29 ฉบับที่ 13793 หน้า 5)

ใบงานที่ 12

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา
และกฎหมายอื่น ๆ

เวลา 10 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมาย
อื่น ๆกิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอื่น ๆ

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง .....
2. เกี่ยวกับใคร : ..... ที่ไหน : .....
- เมื่อไร : ..... อย่างไร : .....
3. สาเหตุเนื่องมาจาก.....
4. ผลที่ได้รับ .....
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม .....
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย.....

ใบงานที่ 12

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา
และกฎหมายอื่น ๆ

เวลา 10 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมาย
อื่น ๆกิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกฎหมายอื่น ๆ

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง ..... “ โวยผู้ป่วยเอดส์ถูกละเมิดสิทธิ ”
2. เกี่ยวกับใคร : คนไข้ กับแพทย์ ที่ไหน : โรงพยาบาล เมื่อไร : 1 ธันวาคม 2543
อย่างไร : ถูกละเมิดสิทธิ
3. สาเหตุเนื่องมาจาก สิทธิของผู้ติดเชื้อเอดส์ คนไข้ไม่มีสิทธิและแสดงความคิดเห็นในการรักษา
หรือบอกทางเลือกที่ต้องการกับแพทย์
4. ผลที่ได้รับ คนไข้หรือผู้หญิงที่ไปฝากครรภ์ที่โรงพยาบาล ถูกขอให้ตรวจเลือด และโรคอื่นโดย
อ้างถึงความปลอดภัยของเด็ก
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม 1) เป็นการละเมิดสิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทั้งที่เจ้าของ
ร่างกายมีสิทธิที่อนุญาตให้ตรวจร่างกายของตนเองได้ 2) สิทธิในการตรวจเลือด และสิทธิใน
การเข้ารักษา
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย
คนไข้ : เจ้าของร่างกายมีสิทธิอนุญาตให้ใครตรวจร่างกายของตนเอง
แพทย์ : คนไข้ไม่มีสิทธิ และแสดงความคิดเห็นในการรักษา

ใบงานที่ 13

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา
และกฎหมายอื่น ๆ

เวลา 15 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์

ใบงานที่ 12 ที่เป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอื่น ๆ ในใบงานที่ 12 ในชั้นเรียน โดยร่วมอภิปรายเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบงานที่ 13 (ต่อ)

เรื่อง.....

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล .....

.....

.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล .....

.....

.....

2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก.....

เหตุผลทางลบ.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก.....

เหตุผลทางลบ.....

3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

.....

.....

4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน

5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 13

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา
และกฎหมายอื่น ๆ

เวลา 15 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง

สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติตนตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์

ใบงานที่ 12 ที่เป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง กฎหมายกับชีวิตประจำวันในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอื่น ๆ ในใบงานที่ 12 ในชั้นเรียน โดยร่วมอภิปรายเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบงานที่ 13 (ต่อ)

เรื่อง “ไวยผู้ป่วยเอดส์ถูกละเมิดสิทธิ”

- ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

เห็นด้วยกับคนไข้เพราะ 1) สิทธิในการตรวจเลือด และสิทธิในการเข้ารับการรักษา เป็นสิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ 2) การตรวจเลือดควรจะมีการให้คำปรึกษา ก่อน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล ไม่เห็นด้วยกับคนไข้ เพราะ 1) แพทย์ทำตามหน้าที่ในการรักษาคนไข้ 2) แพทย์ไม่ก้าวก่ายการตัดสินใจถามในการรักษา และคนไข้ไม่มีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นในการรักษา
- ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก เห็นด้วยกับคนไข้ เพราะเจ้าของร่างกายมีสิทธิที่อนุญาตให้ใครตรวจร่างกายของตนเองได้

เหตุผลทางลบ ประชาชนไม่เข้าใจสิทธิของตนอย่างแท้จริง

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก ไม่เห็นด้วยกับคนไข้ เพราะเป็นสิทธิของแพทย์ในการตรวจเลือด

เหตุผลทางลบ กระบวนการในการเตรียมความพร้อมของผู้ตรวจหาเชื้อเอดส์
- ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 31 “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย
- ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง
- 1) ควรมีการออกกฎระเบียบจากแพทยสภาว่าการตรวจเลือดคนไข้จะต้องได้รับคำยินยอมก่อน.....
  - 2) รณรงค์ถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน เช่น สิทธิในการตรวจเลือด หรือสิทธิในการเข้ารับการรักษา.....
  - 3) แพทยสภาควรรหากระบวนการในการเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะตรวจหาเชื้อเอ็ดส์.....

แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียน

แผนการฝึกทักษะที่ 1

วิชา ส 402 สังคมศึกษา (ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย)

จำนวน 1 ข้อ

เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

เวลา 5 นาที

ไม่ปฏิบัติตนตามกฎหมายและมาตรการที่จะให้พลเมืองปฏิบัติตนตามกฎหมาย

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำสั่ง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางสังคมด้านกฎหมายในเรื่องที่กำหนดให้โดยแสดงความคิดเห็นตามประเด็นคำถามต่าง ๆ ดังนี้

เหตุการณ์ นายตี๋อาชีพขับรถสองแถวรับจ้างซึ่งรับส่งคนโดยสาร ได้นำรถยนต์โดยสารที่พื้นผิ้ออกมาวิ่งรับคนโดยสาร โดยเอากระสอบคลุมพื้นตรงที่ผู้ไว้ไม่ให้ผู้โดยสารเห็น ระหว่างทางที่รถวิ่งอยู่นั้นเด็กชายน้อยนักเรียนคนหนึ่ง ซึ่งโดยสารรถคันนั้นเดินไปเหยียบตรงกระสอบที่ปูปิดไว้ นั้น พื้นทะเล เด็กชายน้อยตกลงจากพื้นรถที่ทะเลลงไปยังพื้นถนน ล้อหลังรถโดยสารคันนั้นทับกระโหลกศีรษะแตกตายคาที่

กำหนด ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ( ) ในช่องว่างที่กำหนดให้แล้วแสดงความคิดเห็นที่เป็นจุดยืนของตนเอง

- 1) นายตี๋ ( ) มีความผิด หรือ ( ) เพราะว่ามี
  1. ....
  2. ....
- 2) เด็กชายน้อย ( ) ผิด หรือ ( ) ถูก เพราะว่ามี
  1. ....
  2. ....
- 3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหา
  1. ....
  2. ....
- 4) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสังคม
  1. ....
  2. ....
- 5) ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
  1. ....
  2. ....

เฉลยคำตอบ
แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแผน 1

เหตุการณ์

- 1) นายดี (X) ผิด หรือ ( ) ถูก เพราะ
  1. มีความผิดฐานใช้ยานพาหนะรับจ้างขนส่งคนโดยสารอันมีลักษณะน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคล
  2. ทำให้เกิดอันตรายและเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยประมาท
- 2) เด็กชายน้อย ( ) หรือ (X) ถูก เพราะ
  1. ไม่ทราบถึงวาระที่มีพื้นผุออกมาวิ่งรับคนโดยสาร
  2. การเกิดอุบัติเหตุถึงแก่ความตายของเด็กชายน้อยเป็นผลมาจากความประมาทของนายดี
- 3) ผลที่เกิดขึ้นจากปัญหา
  1. เด็กชายน้อยถึงแก่ความตาย
  2. นายดีต้องถูกดำเนินคดี และชดใช้ค่าเสียหาย
- 4) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสังคม
  1. ครอบครัวของเด็กชายน้อยสูญเสียบุตร สืบเนื่องจากความประมาท
  2. การที่พื้นรถยนต์โดยสารทะลุแต่เอากระสอบมาคลุม อาจจะทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นในสังคม
- 5) ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
  1. ควรออกมาตราการในการควบคุมตรวจสอบสภาพรถรับจ้างขนส่งคนโดยสารก่อนที่จะวิ่งรับคนโดยสาร
  2. ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกแก่ผู้มีอาชีพขับรถยนต์โดยสารรับจ้างให้มีความรับผิดชอบต่อการบริการสาธารณะ และให้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในสังคม

แผนการฝึกทักษะที่ 2

แผนการฝึกทักษะที่ 2

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

เวลา 3 คาบ

1. สาระสำคัญ

ศึกษาถึงหน่วยงานและบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาได้โดยระบุถึงผู้ใช้กฎหมายและผู้บังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกหน่วยงาน บุคคลและหน้าที่ เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้
2. บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาได้

3. เนื้อหาสาระ

1. กระบวนการยุติธรรม หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย
2. ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมาย
3. กระบวนการยุติธรรมทางด้านคดีแพ่งและคดีอาญา

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

คาบที่ 1

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ
2. ครูเริ่มนำเข้าสู่บทเรียน โดยให้นักเรียนร่วมกันสนทนาถึงข่าวและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน และครูกล่าวนำถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

3. แจกวัสดุประสงค์การเรียนรู้ของเรื่อง หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม โดยแยกเป็นจุดประสงค์ปลายทาง และจุดประสงค์นำทางในเรื่องที่จะศึกษาตลอดระยะเวลา 3 คาบ

4. แจกวัสดุประสงค์นำทาง เมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 1 แล้วจะสามารถอธิบายถึงหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้

5. นักเรียนรับใบความรู้ที่ 5 เรื่อง หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม แล้วตอบคำถามในใบงานที่ 14

6. นักเรียนจับคู่ตรวจใบงานที่ 14 จากใบคำตอบที่ 5

7. หัวหน้านักเรียนรวบรวมใบงานที่ 14 ส่งเพื่อครูตรวจความถูกต้องเรียบร้อย

8. ยกตัวอย่างปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม จากใบกรณีศึกษาที่ 5 ให้นักเรียนรับทราบ

9. ให้นักเรียน 2 – 4 คน แสดงความรู้ความเข้าใจของปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม แล้วครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียนตามแบบประเมินที่ 1

10. นักเรียนแต่ละคนได้รับมอบหมายให้ไปหาข่าวหรือบทความ หนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม แล้วครูแจกใบงานที่ 15 ให้นักเรียนเพื่อวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 15

11. นำส่งใบงานที่ 15 ในชั้นเรียนคาบต่อไป

12. นักเรียนรับเอกสารเสริมความรู้ที่ 5 แล้วให้นักเรียนนำไปศึกษาเพิ่มเติม

คาบที่ 2

1. นักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามเพื่อทบทวนความรู้เดิมที่ได้อ่านจากใบความรู้ที่ 5 และเอกสารเสริมความรู้ที่ 5

2. แจกวัสดุประสงค์นำทางเมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 2 แล้ว จะมีทักษะการแสดงเหตุผลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งร่วมกันบนพื้นฐานของกฎหมาย นอกจากนี้จะสามารถอธิบายถึงขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งในการบังคับใช้กฎหมาย

3. นักเรียนนำเสนอผลงานในใบงานที่ 15 ตามลำดับรายชื่อ เป็นจำนวน 6 – 8 คน ซึ่งไม่ซ้ำกับคนเดิมที่เคยนำเสนอไป แล้วครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียน ตามแบบประเมินที่ 1

4. นักเรียนส่งใบงานที่ 15 ที่ได้จากการค้นหาข่าว บทความ หนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม
5. เลือกหัวข้อจากใบงานที่ 15 จำนวน 1 เรื่อง เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน
6. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 8-10 คน เพื่อร่วมกันอภิปรายจากตัวอย่างใบงานที่ 15 ที่ได้รับการเสนอ
7. แจกใบงานที่ 16 ให้แต่ละกลุ่มลงบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในใบงานที่ 16 ร่วมกัน โดยระบุจุดยืนของแต่ละฝ่าย โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืน พร้อมทบทวนปัญหาความขัดแย้ง
8. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ตามแบบประเมินที่ 2
9. นักเรียนช่วยกันสรุป และครูให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างเพิ่มเติม
10. แต่ละกลุ่มรวบรวมใบงานที่ 16 ส่ง เพื่อครูตรวจความเรียบร้อย
11. นักเรียนรับใบความรู้ที่ 6 เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งในการบังคับใช้กฎหมาย แล้วตอบคำถามในใบงานที่ 17
12. นักเรียนจับคู่ตรวจใบงานที่ 17 จากใบคำตอบที่ 6
13. หัวหน้านักเรียนรวบรวมใบงานที่ 17 ส่งเพื่อครูตรวจความถูกต้องเรียบร้อย
14. ยกตัวอย่างปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งของการบังคับใช้กฎหมาย จากใบกรณีศึกษาที่ 6 ให้นักเรียนรับทราบ
15. นักเรียนแต่ละคนได้รับมอบหมายให้ไปหาข่าวหรือบทความ หนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งของการบังคับใช้กฎหมาย ลงในใบงานที่ 18 ที่แจกให้ที่จะวิเคราะห์ในการนำเสนอในชั้นเรียนคาบต่อไป
16. นักเรียนรับแจกเอกสารเสริมความรู้ที่ 6 แล้วให้นักเรียนนำไปศึกษาเพิ่มเติม

คาบที่ 3

1. นักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามเพื่อทบทวนความรู้เดิมที่ได้อ่านจากใบความรู้ที่ 6 และเอกสารเสริมความรู้ที่ 6
2. แจ้งวัตถุประสงค์นำทาง เมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 3 แล้ว จะมีทักษะการแสดงเหตุผลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งร่วมกันบนพื้นฐานของกฎหมาย นอกจากนี้จะสามารถอธิบายกระบวนการยุติธรรมคดีอาญาในการบังคับใช้กฎหมายไทย

3. นักเรียนนำเสนอผลงานในใบงานที่ 18 ตามลำดับรายชื่อเป็นจำนวน 6 – 8 คน ซึ่งไม่ซ้ำกับคนเดิมที่เคยนำเสนอไป แล้วครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียนตามแบบประเมินที่ 1
4. นักเรียนส่งใบงานที่ 18 ที่ได้จากการค้นคว้าหาข่าว บทความ หนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง
5. เลือกหัวข้อจากใบงานที่ 18 จำนวน 1 เรื่อง เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน
6. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 8 – 10 คน เพื่อร่วมกันอภิปรายจากตัวอย่างใบงานที่ 18 ที่ได้รับการเสนอ
7. แจกใบงานที่ 19 ให้แต่ละกลุ่มลงบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในใบงานที่ 19 ร่วมกัน โดยระบุจุดยืนของแต่ละฝ่าย โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนพร้อมทบทวนปัญหาความขัดแย้ง
8. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ตามแบบประเมินที่ 2
9. นักเรียนช่วยกันสรุป และครูให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างเพิ่มเติม
10. แต่ละกลุ่มรวบรวมใบงานที่ 19 ส่งเพื่อครูตรวจความเรียบร้อย
11. นักเรียนรับใบความรู้ที่ 7 เรื่อง กระบวนการยุติธรรมคดีอาญาในการบังคับใช้กฎหมาย แล้วตอบคำถามในใบงานที่ 20
12. นักเรียนจับคู่ตรวจใบงานที่ 20 จากใบคำตอบที่ 7
13. หัวหน้านักเรียนรวบรวมใบงานที่ 20 ส่งเพื่อครูตรวจความถูกต้องเรียบร้อย
14. ยกตัวอย่างปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมคดีอาญาในการบังคับใช้กฎหมาย จากใบกรณีศึกษาที่ 7 ให้นักเรียนรับทราบ
15. นักเรียนรับเอกสารเสริมความรู้ที่ 7 แล้วให้นักเรียนนำไปศึกษาเพิ่มเติม
16. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม
2. ใบงานที่ 14 เรื่อง หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม
3. ใบคำตอบที่ 5 เรื่อง หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม
4. ใบกรณีศึกษาที่ 5 เรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

5. ใบคำตอบของใบงานรายบุคคล กรณีศึกษาที่ 5
6. ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 5
7. ใบงานที่ 15 นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับหน่วยงานบุคคล และหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม เป็นกิจกรรมรายบุคคล
8. เอกสารเสริมความรู้ที่ 5 เรื่อง หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่เกี่ยวข้องกับการยุติธรรม
9. ใบงานที่ 16 นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม
10. ใบความรู้ที่ 6 เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งในการบังคับใช้กฎหมาย
11. ใบงานที่ 17 เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งในการบังคับใช้กฎหมาย
12. ใบคำตอบที่ 6 เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งในการบังคับใช้กฎหมาย
13. ใบกรณีศึกษาที่ 6 เรื่อง ปัญหาขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งของการบังคับใช้กฎหมาย
14. ใบคำตอบของใบงานรายบุคคล กรณีศึกษาที่ 6
15. ใบคำตอบของใบงานรายบุคคล กรณีศึกษาที่ 6
16. ใบงานที่ 18 นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งของการบังคับใช้กฎหมาย เป็นกิจกรรมรายบุคคล
17. เอกสารเสริมความรู้ที่ 6 เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งในการบังคับใช้กฎหมาย
18. ใบงานที่ 19 นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง เป็นกิจกรรมกลุ่ม
19. ใบความรู้ที่ 7 เรื่อง กระบวนการยุติธรรมคดีอาญาในการบังคับใช้กฎหมาย
20. ใบงานที่ 20 เรื่อง กระบวนการยุติธรรมคดีอาญาในการบังคับใช้กฎหมาย
21. ใบคำตอบที่ 7 เรื่อง กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา
22. ใบกรณีศึกษาที่ 7 เรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมคดีอาญาในการบังคับใช้กฎหมาย
23. ใบคำตอบของใบงานรายบุคคล กรณีศึกษาที่ 7
24. ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 7
25. เอกสารเสริมความรู้ที่ 7 เรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมคดีอาญาในการบังคับใช้กฎหมาย

6. การวัดและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตพฤติกรรมรายบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมแผนการฝึกทักษะในการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่ 1

- ความเข้าใจ
- ความสนใจ
- การแสดงความคิดเห็น
- การตอบคำถาม
- การยอมรับฟังผู้อื่น
- การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- การนำไปใช้

2. สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในการเข้าร่วมกิจกรรมแผนการฝึกทักษะในการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่ 2

- การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม
- การแสดงความคิดเห็น
- การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
- ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- การร่วมปรับปรุงผลงานกลุ่มให้ถูกต้อง
- ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ความรู้
- ทักษะทางวาจา
- ความสามารถทางสังคม

3. ตรวจสอบการปฏิบัติงานจากใบงานในการเข้าร่วมกิจกรรมแผนการฝึกทักษะในการเรียนการสอนแบบประเมินที่ 3

- ความถูกต้อง
- ครอบคลุมเนื้อหา
- ความสะอาด เรียบร้อยการทำงาน
- การรักษาเวลา
- การเตรียมความพร้อม

4. ตรวจสอบและให้คะแนนผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เครื่องมือ

1. แบบประเมินที่ 1 สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบประเมินที่ 2 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. ใบงาน
4. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
5. แผ่นโป่งใส
7. ใบกรณีศึกษา

เกณฑ์การประเมิน

1. ประเมินพฤติกรรมรายบุคคล ตามแบบประเมินที่ 1 มีเกณฑ์ดังนี้
  - แยกพิจารณาเป็นรายละเอียดหัวข้อ เช่น ความเข้าใจ ความสนใจ การแสดงความคิดเห็น การตอบคำถาม การยอมรับฟังผู้อื่น การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และการนำไปใช้
  - ให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละพฤติกรรมตามหัวข้อ โดยเกณฑ์วัดเป็นรายหัวข้อ

ระดับดีมาก	ได้คะแนนประเมิน	5 คะแนน
ระดับดี	ได้คะแนนประเมิน	4 คะแนน
ระดับพอใช้	ได้คะแนนประเมิน	3 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนประเมิน	2 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ได้คะแนนประเมิน	1 คะแนน

2. ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ตามแบบประเมินที่ 2 มีเกณฑ์ดังนี้
  - แยกพิจารณาเป็นรายละเอียดหัวข้อ เช่น การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย การร่วมปรับปรุงผลงานกลุ่มให้ถูกต้อง ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ความรู้ ทักษะทางวาจา และความสามารถทางสังคม
  - ให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละพฤติกรรมตามหัวข้อ โดยเกณฑ์วัดเป็นรายหัวข้อ

ระดับดีมาก	ได้คะแนนประเมิน	5 คะแนน
ระดับดี	ได้คะแนนประเมิน	4 คะแนน
ระดับพอใช้	ได้คะแนนประเมิน	3 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนประเมิน	2 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ได้คะแนนประเมิน	1 คะแนน

3. ประเมินผลการปฏิบัติงานจากใบงาน ตามแบบประเมินที่ 3 มีเกณฑ์ดังนี้

- แยกพิจารณาเป็นรายละเอียด เช่น ความถูกต้อง ครบคลุมเนื้อหา ความสะอาด เรียบร้อยการทำงาน การรักษาเวลา และการเตรียมความพร้อม
- ให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละหัวข้อตามการปฏิบัติงานในใบงาน โดยเกณฑ์วัดเป็นรายหัวข้อ

ระดับดีมาก	ได้คะแนนประเมิน	5 คะแนน
ระดับดี	ได้คะแนนประเมิน	4 คะแนน
ระดับพอใช้	ได้คะแนนประเมิน	3 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนประเมิน	2 คะแนน
ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ได้คะแนนประเมิน	1 คะแนน

4. เกณฑ์ประเมินแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ระดับดีมาก	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	9-10 ข้อ
ระดับดี	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	7-8 ข้อ
ระดับพอใช้	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	5-6 ข้อ
ระดับที่ต้องปรับปรุง	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	3-4 ข้อ
ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	0-2 ข้อ

7. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ หรือฟังข่าวจากโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นขัดแย้งในสังคม และนำมาร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเหล่านั้นในแง่ที่เกี่ยวกับกฎหมาย

8. ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

(ตรวจสอบ / นิเทศ / เสนอแนะ / รับรอง)

8.1 เห็นสมควรเสนอให้ / มอบ / และ ส่ง ก.ม. สอดคล้อง กับ จุดประสงค์
ของเรื่องนี้ แต่ควรเพิ่ม และ ความคม เวลา ใน หน่วยงาน ที่
มี ความ ขาด แล เพื่อ ให้ เป็น หน้าที่ เร่ง เกิด ความ เมื่อ หมด และ
อีก ๑๑

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่ 14 เดือน .. พ.ศ. ๒๕๕๕

บันทึกผลการฝึกทักษะที่ 2

1. ผลการสอบ

- 1.1 เห็นไม่สมบูรณ์จากผลขาดในข้อนี้ว่าในข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้
- 1.2 ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้
- 1.3 ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้
- 1.4 ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้

2. อุปสรรคและปัญหา

- 2.1 ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้
- 2.2 ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้
- 2.3 .....
- 2.4 .....

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- 3.1 ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้
- 3.2 ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้
- 3.3 ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้
- 3.4 ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้ข้อนี้

ลงชื่อ.....ผู้สอน
 (.....)
 ตำแหน่งอาจารย์.....ระดับ.....
 วันที่ 10 เดือน.....พ.ศ. 2544

แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียน

แผนการฝึกทักษะที่ 2

วิชา ส 402 สังคมศึกษา (ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย) จำนวน 10 ข้อ
เรื่อง กระบวนการยุติธรรม หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย เวลา 5 นาที
ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- 1) องค์กรของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมหรือขังผู้ต้องหา จำเลย และผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลคือองค์กรใด
  - ก) กรมราชทัณฑ์กับศาลยุติธรรม
  - ข) กรมราชทัณฑ์กับกรมตำรวจ
  - ค) กรมตำรวจกับสำนักงานอัยการสูงสุด
  - ง) ศาลยุติธรรมกับสำนักงานอัยการสูงสุด
- 2) บุคคลในข้อใดต่อไปนี้มีหน้าที่ใช้และบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย
  - ก) ผู้ว่าราชการจังหวัด
  - ข) คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ
  - ค) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้เป็นรัฐมนตรี
  - ง) คณะรัฐมนตรีในกรณีซึ่งเป็นผู้จัดทำพระราชกำหนด
- 3) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ข้อใดผิด
  - ก) จำเลยยังมีใช้ผู้กระทำความผิดจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด
  - ข) โทษทางอาญาที่จะลงโทษแก่จำเลยผู้กระทำความผิดประกอบด้วยโทษประหารชีวิต จำคุก กักกัน ปรับ และริบทรัพย์สิน
  - ค) พนักงานอัยการจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยทำความผิด
  - ง) หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทนายความ พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์
- 4) หากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งของรัฐถูกฟ้องคดีเป็นจำเลย บุคคลใดจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการสู้คดีแทนรัฐ
  - ก) ทนายความจากสภาทนายความแห่งประเทศไทย
  - ข) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา
  - ค) เจ้าพนักงานบังคับคดี
  - ง) พนักงานอัยการ

- 5) ข้อใดหมายถึงการดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย
- ก) จสต. ปรีชา ตักเตือนนายคำว่าย่ำขั้บรตฝ่าไฟแดง หากกระทำเช่นนี้จะโดนปรับ
  - ข) รตอ. พิษณุ เปรียบเทียบปรับนายกล้า ฐานไม่ข้ามถนนบนทางม้าลาย
  - ค) ศาลพิพากษาประหารชีวิตนายเหี่ยม ฐานเจตนาฆ่านางหทัยตายอย่างทารุณ โหดร้าย
  - ง) ถูกทุกข้อ
- 6) การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายข้อใดที่พลเมืองทำได้เองไม่ต้องเกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงานก็ได้
- ก) นายแดงเป็นโจทก์ฟ้องคดีต่อศาลให้ลงโทษนายเก่งฐานบุกรุกเข้าไปในบ้านของคนยามวิกาล
  - ข) นายชาติเห็นว่านายช่วง นางช้อย นายเข้ม เล่นการพนันโดยผิดกฎหมาย จึงจับตัวคนทั้งสามส่งตำรวจ
  - ค) นายแท่นยึดทรัพย์นายเมืองเพราะค้างค่าเช่าสามเดือนไม่ยอมจ่าย
  - ง) นายอินดีหัวหน้างานจับเพื่อเป็นการทดแทนที่นายอินดีหัวหน้าเมื่อสามเดือนที่แล้ว
- 7) คำพิพากษาของศาลใดถือว่าสิ้นสุดที่โจทก์หรือจำเลยจะฟ้องร้องต่อไปไม่ได้แล้ว
- ก) ศาลรัฐธรรมนูญ
  - ข) ศาลฎีกา
  - ค) ศาลปกครอง
  - ง) ศาลแขวง
- 8) ข้อใดถูกต้องที่สุด
- ก) พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาส่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีอาญาเท่านั้น
  - ข) ผู้พิพากษาที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะต้องรับฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ จนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง
  - ค) คดีอาญาที่ถึงที่สุดในระดับศาลฎีกาแล้วไม่อาจจะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้อีก
  - ง) เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ทำหน้าที่ในการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล รวมถึงการขอลดหย่อนโทษด้วย
- 9) อำนาจฟ้องคดีแพ่งเกิดขึ้นเมื่อใด
- ก) เมื่อถูกหนี้ยักจกริต
  - ข) เมื่อเจ้าหน้าที่ถึงแก่กรรม
  - ค) เมื่อสิทธิตามกฎหมายแพ่งถูกโต้แย้ง
  - ง) เมื่อศาลพิพากษาให้จำคุกถูกหนี้ยักจกริต
- 10) การชี้สองสถาน หมายความว่าอย่างไร
- ก) การสืบพยานในศาล
  - ข) การฟ้องคดี
  - ค) การแถลงการณ์ปิดคดี
  - ง) การกำหนดประเด็นข้อพิพาทและการกำหนดหน้าที่นำพยานมาสืบในประเด็นต่าง ๆ ของคดี

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
แผนการฝึกทักษะ 2 (จำนวน 10 ข้อ)

ข้อ 1 ตอบ ก

ข้อ 2 ตอบ ก

ข้อ 3 ตอบ ข

ข้อ 4 ตอบ ง

ข้อ 5 ตอบ ง

ข้อ 6 ตอบ ก

ข้อ 7 ตอบ ข

ข้อ 8 ตอบ ข

ข้อ 9 ตอบ ค

ข้อ 10 ตอบ ง

ใบความรู้ที่ 5

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย

เวลา 5 นาที

ในกระบวนการยุติธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้

เนื้อหาสาระ

1. กระบวนการยุติธรรม หมายถึง วิธีดำเนินการนำตัวผู้กระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย มาพิจารณาคดีตามขั้นตอนในศาล และทำการพิพากษาว่าจะลงโทษหรือหาแนวทางแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดเป็นคนดี
2. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม โดยมีหน่วยงานและบุคคลที่ใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมดังนี้
  - 2.1 ประชาชน หมายถึง ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ผู้กระทำผิด ผู้ทำละเมิด
  - 2.2 พนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน หรือตำรวจ หมายถึง เจ้าพนักงานที่กฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
  - 2.3 พนักงานอัยการ หมายถึง ข้าราชการที่รับราชการในสำนักงานอัยการสูงสุด หรือเจ้าพนักงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ฟ้องคดีผู้ต้องหาต่อศาล
  - 2.4 ทนายความ หมายถึง บุคคลที่จดทะเบียนและได้รับใบอนุญาตให้มีสิทธิประกอบวิชาชีพทนายความจากสภาทนายความ
  - 2.5 ศาล หมายถึง หน่วยงานของกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญที่สุด
  - 2.6 กรมบังคับคดี หมายถึง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามคำสั่งของศาลเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล
  - 2.7 กรมราชทัณฑ์ หมายถึง หน่วยงานที่ดำเนินการควบคุม ดูแล อบรม ผู้ได้รับโทษจำคุกหรือกักขังในเรือนจำหรือทัณฑสถานตามคำพิพากษาของศาล

3. **หน่วยงาน และบุคคลที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม โดยมีหน้าที่ดังนี้**
- 3.1 ประชาชน มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่พนักงานในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย และปฏิบัติตามกฎหมาย
  - 3.2 เจ้าพนักงานปกครอง พนักงานสอบสวน หรือตำรวจ มีหน้าที่ตามอำนาจความยุติธรรมในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและบ้านเมือง
  - 3.3 พนักงานอัยการ มีหน้าที่กลั่นกรอง ตรวจสอบสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาว่าสมควรฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยหรือไม่ และทำหน้าที่เป็นทนายโจทก์หรือทนายจำเลยให้ส่วนราชการในคดีแพ่ง
  - 3.4 ทนายความ มีหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงจากลูกความทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลย ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา เพื่อเสนอต่อศาล
  - 3.5 ศาล มีหน้าที่ดำเนินการพิจารณาคดีตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยผู้พิพากษา มีอิสระในการพิพากษาคดี และการพิจารณาพิพากษาในนามพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
  - 3.6 เจ้าพนักงานบังคับคดี มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลเพื่อคุ้มครองสิทธิของกลุ่มความ
  - 3.7 พนักงานราชทัณฑ์หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ มีหน้าที่ปฏิบัติงานในเรือนจำเพื่อดำเนินการแก่ผู้ต้องโทษ โดยการควบคุม อบรม สงเคราะห์ และแก้ไขผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี

บรรณานุกรม

- จรูญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย ศรีคำ. (2540). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- ธีระ ศรีธรรมรักษ์ และคณะ. (2530). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สวนพิมพ์.
- สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ คู่มือครู. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ใบงานที่ 14

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

เวลา 5 นาที

ในกระบวนการยุติธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้

วัสดุอุปกรณ์

ใบความรู้ที่ 1

กิจกรรม

ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 5 แล้วอธิบายคำต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ละเอียด

1. กระบวนการยุติธรรม หมายถึง.....
.....
2. พนักงานอัยการ หมายถึง.....
.....
3. ทนายความ หมายถึง.....
.....
4. การบังคับคดี หมายถึง.....
.....
5. เจ้าพนักงานปกครอง พนักงานสอบสวน หรือตำรวจ มีหน้าที่คือ.....
.....
.....
6. พนักงานอัยการ มีหน้าที่.....
.....
.....

- 7. ทนายความ มีหน้าที่คือ.....
.....
.....
- 8. ศาล มีหน้าที่คือ .....
.....
.....
- 9. เจ้าพนักงานบังคับคดี มีหน้าที่คือ.....
.....
.....
- 10. พนักงานราชทัณฑ์ หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ มีหน้าที่คือ .....
.....
.....

ใบคำตอบที่ 5

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย
ในกระบวนการยุติธรรม

เวลา 5 นาที

เฉลยคำตอบ

1. กระบวนการยุติธรรม หมายถึง วิธีดำเนินการนำตัวผู้กระทำผิด หรือฝ่าฝืนกฎหมายมาพิจารณาคดีตามขั้นตอนในศาล และทำการพิพากษาว่าจะลงโทษหรือหาแนวทางแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดเป็นคนดี
2. พนักงานอัยการ หมายถึง ข้าราชการที่รับราชการในสำนักงานอัยการสูงสุด หรือเจ้าพนักงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ฟ้องคดีผู้ต้องหาต่อศาล
3. ทนายความ หมายถึง บุคคลที่จดทะเบียนและได้รับใบอนุญาตให้มีสิทธิประกอบวิชาชีพทนายความจากสภาทนายความ
4. การบังคับคดี หมายถึง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามคำสั่งของศาลเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล
5. เจ้าพนักงานปกครอง พนักงานสอบสวน หรือตำรวจ มีหน้าที่ตามอำนาจความยุติธรรมในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและบ้านเมือง
6. พนักงานอัยการ มีหน้าที่ กลั่นกรอง ตรวจสอบสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาว่าสมควรฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยหรือไม่ และทำหน้าที่เป็นทนายโจทก์หรือทนายจำเลยให้ส่วนราชการในคดีแพ่ง
7. ทนายความ มีหน้าที่ รวบรวมข้อเท็จจริงจากลูกความทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา เพื่อเสนอต่อศาล
8. ศาล มีหน้าที่ ดำเนินการพิจารณาคดีตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยผู้พิพากษามีอิสระในการพิพากษาคดีและการพิจารณาพิพากษาในนามพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
9. เจ้าพนักงานบังคับคดี มีหน้าที่ ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลเพื่อคุ้มครองสิทธิของคู่ความ
10. พนักงานราชทัณฑ์ หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ มีหน้าที่ ปฏิบัติงานในเรือนจำเพื่อดำเนินการแก่ผู้ต้องโทษ โดยการควบคุม อบรม สงเคราะห์ และแก้ไขผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี

ใบกรณีศึกษาที่ 5

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

กรณีศึกษาที่ 5 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

การรื้อถอนอาคารที่ก่อสร้าง

คณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดฟ้องว่า นายทวี เดชพิมลก่อสร้างตึกแถวคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น 4 คูหา ลงบนที่ดินโฉนดเลขที่ 678 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ของนายทวี ซึ่งอยู่ในเขตผังเมืองรวมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 41 (พ.ศ. 2531) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ที่ประกาศใช้บังคับ และนายทวีทราบกฎหมายดังกล่าวแล้วโดยผังเมืองรวมได้กำหนดให้บริเวณที่ดินดังกล่าวอยู่ในเขตที่จะสร้างถนนขึ้นใหม่และขยายถนนเดิมให้กว้างขึ้น การกระทำของนายทวีจึงเป็นการใช้ประโยชน์ในที่ดินผิดไปจากที่กำหนดไว้ในผังเมืองรวม คณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดบอกกล่าวให้นายทวีรื้อถอนอาคารที่ก่อสร้างแล้ว นายทวีเพิกเฉย ขอให้บังคับนายทวีรื้อถอนอาคารที่ก่อสร้างทั้งหมดออกจากบริเวณที่ก่อสร้าง ถ้านายทวีไม่ยอมรื้อถอนขอให้คณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเป็นผู้รื้อถอนเองโดยให้นายทวีเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

นายทวีให้การว่า นายทวีก่อสร้างอาคารโดยได้รับอนุญาตจากคณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดตามกฎหมายแล้ว กฎกระทรวง ฉบับที่ 41 (พ.ศ. 2531) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 แล้ว ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้นายทวีรื้อถอนอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น 4 คูหา ที่ก่อสร้างทั้งหมดออกจากที่ดินโฉนดเลขที่ 678 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ถ้าไม่ปฏิบัติตามให้คณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเป็นผู้รื้อถอนอาคารดังกล่าวโดยให้นายทวีเสียค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน

นายทวีอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษากลับให้ยกฟ้องคณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

คณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดฎีกา

ใบงานที่ 15

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง หน่วยงาน บุคคลและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับ หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทย

กิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง .....
- .....
2. เกี่ยวกับใคร : ..... ที่ไหน : .....
- เมื่อไร : ..... อย่างไร : .....
- .....
3. สาเหตุเนื่องมาจาก .....
- .....
4. ผลที่ได้รับ .....
- .....
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม .....
- .....
- .....
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย.....
- .....

ใบคำตอบของใบงานรายบุคคล กรณีศึกษาที่ 5

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง หน่วยงาน บุคคลและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับ หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทย

กิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง การรื้อถอนอาคารที่ก่อสร้าง
2. เกี่ยวกับใคร : นายทวี เดชพิมลกับเจ้าพนักงานท้องถิ่น ที่ไหน : ร้อยเอ็ด
เมื่อไร : ปี พ.ศ. 2541 อย่างไร : นายทวี เคยได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารในที่ดิน แต่ต่อมาเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ระงับการก่อสร้าง
3. สาเหตุเนื่องมาจาก อาคารดังกล่าวอยู่ในบริเวณที่จะขยายถนนอันเป็นเขตผังเมือง
4. ผลที่ได้รับ ให้รื้อถอนอาคารพิพาท
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม 1) การที่รัฐขยายแนวถนนใหม่ในที่ของประชาชนจนก่อให้เกิดความเดือดร้อนในการรื้อถอนอาคาร 2) การขยายแนวถนนทำให้ประชาชนมีความขัดแย้งกับเจ้าพนักงานของรัฐ
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย
เจ้าพนักงานท้องถิ่น : รัฐมีความจำเป็นที่จะต้องขยายแนวถนนเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม
นายทวี : การก่อสร้างอาคารในที่ดินของตนควรมีสติธิอันชอบด้วยกฎหมาย

ใบงานที่ 16

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง หน่วยงาน บุคคลและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับ หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทย

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างใบงานที่ 15 ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมเป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 5

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง หน่วยงาน บุคคลและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับ หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทย

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างใบงานที่ 15 ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมเป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบกำกับของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 5 (ต่อ)

เรื่อง การรื้อถอนอาคารที่ก่อสร้าง

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล .....

เห็นด้วยกับเจ้าพนักงานท้องถิ่น เพราะ

- 1) การขยายแนวถนนใหม่ จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 2) การขยายแนวถนนในแนวเขตผังเมืองเป็นตำรวจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่สามารถกระทำได้ตามกฎกระทรวง

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล .....

ไม่เห็นด้วย เพราะ ประชาชนเคยได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารในที่ดินควรจะมีสิทธิตามที่เคยได้รับอนุญาต ไม่ควรให้ระงับการก่อสร้างและรื้อถอนอาคาร

2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก การขยายแนวถนนในเขตผังเมือง เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกระทำได้

เหตุผลทางลบ การขยายแนวถนนส่งผลต่อประชาชน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก ประชาชนได้รับความเดือดร้อน

เหตุผลทางลบ เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

3. ผู้สอนให้ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....
พรบ. การผังเมือง กฎกระทรวง ฉบับที่ 41 (พ.ศ. 2531) กฎกระทรวงฉบับที่ 323 (พ.ศ. 2540)

4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน

5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

- 1) ในการขยายแนวถนน ควรจะทำให้ประชาชนและผู้ที่เคยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ก่อสร้างอาคารในที่ดิน เดือดร้อนน้อยที่สุด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7160/2541

คณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด โจทก์
นายทวี เศษพิมล จำเลย

ศาลฎีกาคณะคดีปกครองวินิจฉัยว่า “ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ตามวันเวลาเกิดเหตุตามฟ้อง จำเลยได้ก่อสร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น รวม 4 คูหา ในที่ดินของจำเลย โฉนดเลขที่ 678 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่ต่อมาเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีคำสั่งให้จำเลยระงับการก่อสร้างเพราะอาคารที่จำเลยก่อสร้างอยู่ในบริเวณที่จะขยายถนน อันเป็นเขตที่ให้ใช้ผังเมืองรวมบังคับตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 41 (พ.ศ. 2531) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2531 และมีระยะเวลาใช้บังคับ 5 ปี มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่าจำเลยมีสิทธิปลูกสร้างอาคารพิพาทตามฟ้องหรือไม่ โดยโจทก์ฎีกาว่าแม้ระยะเวลาการใช้บังคับ 5 ปี ตามกฎหมาย ฉบับที่ 41 (พ.ศ. 2531) จะสิ้นสุดลงก่อนที่ศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษาและไม่มีกรขยายระยะเวลาห้ามต่อไปอีก แต่ขณะที่จำเลยก่อสร้างอาคารพิพาทยังอยู่ในอายุการบังคับใช้ของกฎหมายดังกล่าว จึงเป็นการใช้ที่ดินผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในผังเมืองรวม อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายข้างต้น จำเลยจึงไม่มีสิทธิก่อสร้างอาคารพิพาทและต้องรื้อถอนออกไป การกระทำของจำเลยเป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์และโจทก์บอกกล่าวให้จำเลยรื้อถอนออกไปแล้ว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาประเทศให้เจริญขึ้น เพราะการที่จำเลยก่อสร้างอาคารดังกล่าว ทำให้ไม่สามารถขยายถนนตามผังเมืองรวมได้ ทำให้เสียหาย เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการคมนาคมและการขนส่งของประเทศนั้น เห็นว่าแม้ในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น กฎกระทรวง ฉบับที่ 41 (พ.ศ. 2531) ซึ่งมีระยะเวลาใช้บังคับ 5 ปี จะสิ้นสุดผลใช้บังคับไป แต่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค 1 มีกฎหมาย ฉบับที่ 323 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2540 ใช้บังคับอีก มีกำหนด 5 ปี โดยกำหนดไว้ในข้อ 2 ว่า ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมในท้องที่ตำบลเหนือเมือง ตำบลในเมือง ตำบลดงลาน ตำบลรอบเมือง ตำบลขอนแก่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด และตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายกฎหมายนี้ ซึ่งตามรายการประกอบแผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่งท้ายกฎหมายฉบับดังกล่าวได้กำหนดบริเวณถนนที่จะก่อสร้างใหม่ และถนนเดิมที่จะขยายเขตทางเริ่มต้นจากถนนราชการดำเนินบริเวณที่ดินราชการดำเนินบรรจบกับถนนกองพล 10 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ระยะประมาณ 200 เมตร จนบรรจบกับถนนจันทร์เกษม แล้วไปทางทิศใต้ตามแนวถนนเดิม ระยะประมาณ 740 เมตร ตรงกับที่กำหนดไว้ในรายการประกอบแผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่งท้ายกฎหมาย ฉบับที่ 41 (พ.ศ. 2531) ตามฟ้อง ศาลฎีกาจึงชอบที่จะยกกฎหมายฉบับนี้ขึ้นปรับใช้แก่คดีนี้ได้ ดังนั้น การ

ก่อสร้างอาคารตามฟ้องของจำเลยจึงต้องห้ามตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 323 (พ.ศ. 2540) และฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องบังคับให้จำเลยรื้อถอนอาคารพิพาทได้ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค 1 ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกาฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น”

พิพากษากลับ ให้บังคับคดีไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

เอกสารเสริมความรู้ที่ 5

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง หน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกหน่วยงาน บุคคล และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้

เนื้อหาสาระ

1. กระบวนการยุติธรรม หมายถึง วิธีดำเนินการนำตัวผู้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย มาพิจารณาคดีตามขั้นตอนในศาล และทำการพิพากษาว่าจะลงโทษหรือหาแนวทางแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดเป็นคนดี โดยการนำคดีเข้าสู่ศาลเพื่อพิจารณา จะต้องดำเนินการตามวิธีหรือกระบวนการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยกฎเกณฑ์การพิสูจน์ความจริงในกรณีที่มีข้อขัดแย้งของคนในสังคม เรียกว่า ระบบการพิจารณาคดี ซึ่งกระบวนการยุติธรรมจะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้ มากน้อยเพียงไร ขึ้นกับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

2. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย อาจแบ่งออกได้ดังนี้

2.1 ประชาชน หมายถึง ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ผู้ต้องหาคือผู้ถูกจับกุม โดยสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิด จำเลยผู้ถูกฟ้องต่อศาลว่ากระทำความผิด หรือพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ตลอดจนผู้ประกันตนและผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งประชาชนเกี่ยวข้องและใช้กฎหมายกับชีวิตประจำวัน

2.2 พนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน หรือตำรวจ หมายถึง เจ้าพนักงานที่กฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

- พนักงานฝ่ายปกครอง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน

- พนักงานสอบสวนหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้น “นายร้อยตำรวจตรี” หรือเทียบเท่าขึ้นไป มีอำนาจ “สืบสวน” และ “สอบสวน” คดีอาญา ซึ่งได้เกิดหรือเชื่อว่าจะได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน ผู้มีอำนาจสอบสวนแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ นายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป และในเขตจังหวัดอื่น ๆ ได้แก่ พนักงาน

ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปกศออำเภอ และตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

2.3 พนักงานอัยการ หมายถึง ข้าราชการที่รับราชการในสำนักงานอัยการสูงสุด หรือเจ้าพนักงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ฟ้องคดีผู้ต้องหาต่อศาล เรียกว่า เป็นทนายของแผ่นดินหรือของรัฐ ทำหน้าที่เป็นโจทก์ในคดีอาญา และเป็นทนายของคดีแพ่งบางประเภทให้แก่ประชาชนตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เช่น คดีอุทลุม

2.4 ทนายความ หมายถึง บุคคลที่จดทะเบียนและได้รับใบอนุญาตให้มีสิทธิประกอบวิชาชีพทนายความจากสภาทนายความ เป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ป้อนหาข้อกฎหมายทั้งในคดีแพ่งและอาญา ตลอดจนทำหน้าที่ว่าความแทนคู่ความในศาล

2.5 ศาล หมายถึง หน่วยงานและกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญที่สุด ซึ่งอำนาจตุลาการเป็นหนึ่งในอำนาจอธิปไตยตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม แบ่งเป็น ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา (ศาลสูงสุด) ซึ่งมีผู้พิพากษาเป็นผู้ดำเนินการพิจารณาและพิพากษาคดีตามกฎหมาย

2.6 กรมบังคับคดี หมายถึง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามคำสั่งของศาลเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล เช่น การบังคับคดีแพ่ง ให้ขายทรัพย์สินทอดตลาดของจำเลยตามคำพิพากษาเพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ หรือการบังคับคดีอาญา กรณีนายประกันผิดสัญญาประกันต่อศาล ตลอดจนการบังคับคดีล้มละลาย เป็นต้น

2.7 กรมราชทัณฑ์ หมายถึง หน่วยงานที่ดำเนินการควบคุม ดูแล อบรม ผู้ได้รับโทษจำคุกหรือกักขังในเรือนจำ หรือทัณฑสถาน ตามคำพิพากษาของศาล ตลอดจนควบคุมตัวผู้ต้องหาทั้งก่อนหรือระหว่างศาลพิจารณาคดี ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

3. หน่วยงานและบุคคลที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

3.1 ประชาชน มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงานในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย และปฏิบัติตามกฎหมายเป็นพลเมืองดี

3.2 เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน หรือตำรวจ มีหน้าที่ตามอำนาจความยุติธรรมในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและบ้านเมือง ป้องกันปราบปรามจับกุมผู้กระทำความผิดทุกประเภทโดยไม่จำกัด ตลอดจน สืบสวน สอบสวนคดีอาญาก่อนนำคดีขึ้นฟ้องต่อศาล

- การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐาน ซึ่งปฏิบัติตามอำนาจเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความคิด (ป.วิอาญา มาตรา 1 (10)) เป็นจุดเริ่มต้นกระบวนการยุติธรรม (ธีระและคณะ, 2530)

- การสอบสวน หมายถึง การควบคุมพยานหลักฐานและดำเนินการอื่น ซึ่งพนักงานสอบสวนได้กระทำไปเพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์เกี่ยวกับความคิดที่ได้มีการกล่าว

หา เพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ (ป. วิอาญา มาตรา 1 (11)) ขั้นตอนนี้เป็นกรกระทำต่อ เนื่องจากการสืบสวน

3.3 พนักงานอัยการ มีหน้าที่กลั่นกรอง ตรวจสอบจำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาว่าสมควรฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยหรือไม่ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ทนายโจทก์หรือทนายจำเลย ว่าความให้ส่วนราชการในคดีแพ่งดำเนินคดีความทั้งหลายในนามของรัฐบาล

ตามพระราชบัญญัติอัยการ พ.ศ. 2498 มาตรา 11 ยังได้ระบุอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการไว้ เช่น ในคดีแพ่ง หรือคดีอาญา ถ้าเจ้าพนักงานถูกฟ้องในเรื่องที่ได้กระทำไปตามหน้าที่ หรือราษฎรผู้ใดถูกฟ้องในเรื่องที่ได้ทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงานที่สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมกับเจ้าพนักงานกระทำการในหน้าที่ราชการ หากอัยการเห็นสมควรจะแก้ต่างก็ได้ หรือในคดีแพ่ง ถ้านิติบุคคลซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา เป็นโจทก์หรือจำเลย และมีใช่เป็นคดีพิพาทกับรัฐบาล หากเห็นสมควรอัยการรับแก้ต่างก็ได้ ตลอดจนหรือในคดีที่ศาลชั้นต้นลงโทษบุคคลใดโดยลำพัง หากศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ปล่อยบุคคลนั้น เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการจะฎีกาก็ได้

3.4 ทนายความ มีหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงจากลูกความทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลย ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา เพื่อเสนอต่อศาลในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อคดี โดยต้องอยู่ในกรอบประเพณี เรียกว่า “มรรยาททนายความ”

3.5 ศาล หลักประกันที่สำคัญในการให้ความยุติธรรม มีหน้าที่ดำเนินการพิจารณาคดีตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยผู้พิพากษามีอิสระในการพิพากษาคดีและการพิจารณาพิพากษาในนามพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

– ศาลชั้นต้น (District Court) ทำหน้าที่รับฟ้องทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา เป็นการฟ้องชั้นเริ่มต้นในเขตกรุงเทพมหานคร เช่น ศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลแรงงานกลาง ศาลภาษีอากรกลาง ศาลแขวง ศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลคดีเด็กและเยาวชน เป็นต้น ในเขตจังหวัดอื่น เช่น ศาลจังหวัด ศาลแขวง เป็นต้น ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน 10,000 บาท และคดีอาญา ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

– ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) เป็นศาลสูงกว่าศาลชั้นต้น มีหน้าที่ดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้น โดยมีอำนาจพิพากษายืนตาม แก้ไข หรือกลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น นอกจากนี้ยังมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องที่ยื่นตามกฎหมายในการคัดค้านคำสั่งศาลชั้นต้น ตลอดจนชี้ขาดคดีที่ศาลอุทธรณ์มีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมายอื่น เป็นต้น ปัจจุบันศาลอุทธรณ์ พิจารณาคดีอุทธรณ์ในกรุงเทพมหานคร ส่วนศาลอุทธรณ์ภาค รับคดีที่อุทธรณ์มาจากการพิพากษาของศาลจังหวัด แต่ทั้งศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค มีที่ทำการตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร

- ศาลฎีกา (Supreme Court) เป็นศาลสูงสุด คดีใดที่พิจารณาพิพากษาโดยศาลฎีกาให้ถือว่าคดีนั้นถึงที่สุด จะฟ้องร้องต่อไปไม่ได้ ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ หรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยตามกฎหมายอื่น ศาลฎีกามีอยู่เพียงศาลเดียว ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดี ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 นาย โดยประธานศาลฎีกาเป็นประมุขของฝ่ายตุลาการด้วย

ในการปฏิรูประบบศาลและกระบวนการยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ “ระบบศาลคู่” โดยกำหนดให้ศาลปกครองมีหน้าที่พิจารณาคดีปกครองเท่านั้น ซึ่งเป็นคดีข้อพิพาทของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงาน รวมทั้งรัฐวิสาหกิจแยกต่างหากจากศาลยุติธรรม และยังได้บัญญัติให้มีศาลอื่น ๆ อีก เพื่อทำหน้าที่พิจารณาข้อขัดแย้ง พิพากษาคดีนอกเหนืออำนาจศาลยุติธรรม ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ หน้าที่หลักคือควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ เพื่อรักษาความเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญถือเป็นเด็ดขาด ผูกพันทุกองค์การของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลทุกศาล นอกจากนี้ยังมีศาลทหารที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหาร และคดีอื่นที่กฎหมายบัญญัติ เป็นต้น

3.6 เจ้าพนักงานบังคับคดี มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลเพื่อคุ้มครองสิทธิของคู่ความ โจทก์มีหน้าที่ร้องขอต่อศาลให้ออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีปฏิบัติตามคำสั่งของศาล เช่น ยึดทรัพย์สินขายทอดตลาด เป็นต้น เจ้าพนักงานบังคับคดี สังกัดกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

3.7 พนักงานราชทัณฑ์ หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ จะเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งขั้นตอนก่อนศาลพิจารณา ระหว่างพิจารณา และภายหลังที่ศาลพิพากษาคดีแล้ว โดยต้องดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล มีหน้าที่ปฏิบัติงานในเรือนจำเพื่อดำเนินการแก่ผู้ต้องโทษโดยการควบคุม อบรม สงเคราะห์ และแก้ไขผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีในสังคมภายหลังพ้นโทษแล้ว เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย

บรรณานุกรม

- จรูญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย ศรีคำ. (2540). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- ธีระ ศรีธรรมรักษ์ และคณะ. (2530). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สวนพิมพ์.
- สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาฉบับบูรณาการแบบ คู่มือครู. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ใบความรู้ที่ 6

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งได้

เนื้อหาสาระ

1. ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง วิธีการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมที่กฎหมายกำหนดไว้ในการบังคับใช้กฎหมาย โดยกระบวนการยุติธรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (2) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

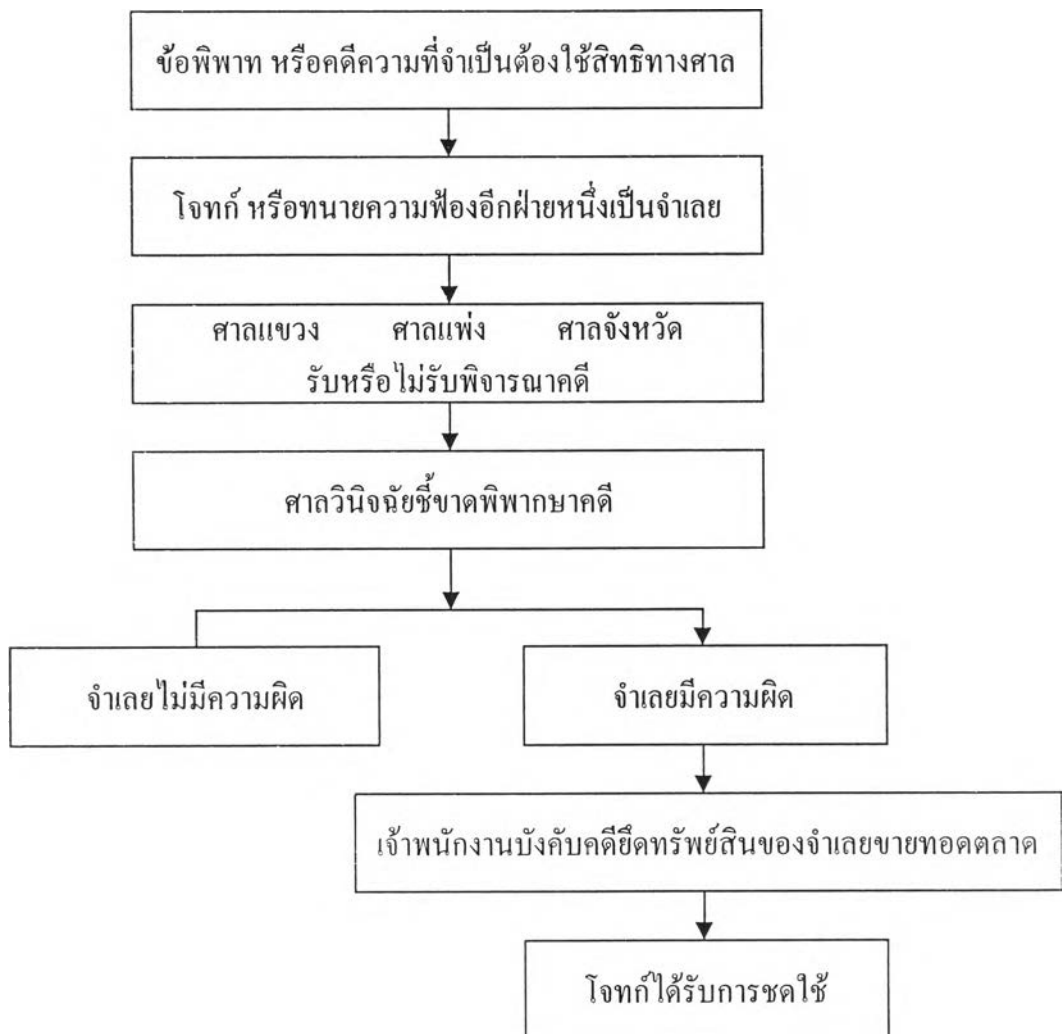
โดยการพิจารณาว่าจะใช้ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมายใดนั้นจะต้องขึ้นกับว่าการกระทำใดเป็นละเมิดหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายแพ่งก็จะใช้ตามกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง แต่ถ้าการทำความผิดตามกฎหมายอาญาก็ให้ดำเนินขั้นตอนตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

2. กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งในการบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง วิธีการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมที่กฎหมายกำหนดไว้ในการบังคับใช้กฎหมายกับการกระทำที่เป็นการกระทำผิดตามกฎหมายแพ่ง โดยลักษณะของความรับผิดชอบทางแพ่ง มี 3 ลักษณะคือ (1) ความรับผิดชอบอันเกิดจากการไม่ชำระหนี้ (2) ความรับผิดชอบอันเกิดจากละเมิดสิทธิของผู้อื่น และ (3) ความรับผิดชอบที่มีกฎหมายบัญญัติให้รับผิดชอบในทางแพ่ง

โดยกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งมี 2 วิธี ขึ้นอยู่กับลักษณะของคดีดังนี้ (1) ลักษณะของคดีมีข้อพิพาท คือ ผู้ถูกละเมิดใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อที่จะให้ผู้ทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทน (2) ลักษณะของคดีไม่มีข้อพิพาท คือ ผู้ร้องใช้สิทธิทางศาลให้ตนมีอำนาจบางอย่างตามกฎหมาย

หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายทางแพ่งมี 2 ประเภทคือ (1) หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทางด้านคดีอาญาซึ่งมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายในทางแพ่ง (2) หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายด้านคดีแพ่ง เช่น ทนายความ พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา และเจ้าพนักงานบังคับคดี เป็นต้น

ในกระบวนการยุติธรรมด้านคดีแพ่ง สรุปตามแผนภูมิได้ดังนี้

บรรณานุกรม

- จรูญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์. (2527). เอกสารการสอนรายวิชากฎหมายสำหรับชาวบ้าน หน่วยที่ 5 – 8 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 1.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์. (2531). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป หน่วยที่ 9 – 15 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 12.
- สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ใบงานที่ 17

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งได้

วัสดุอุปกรณ์

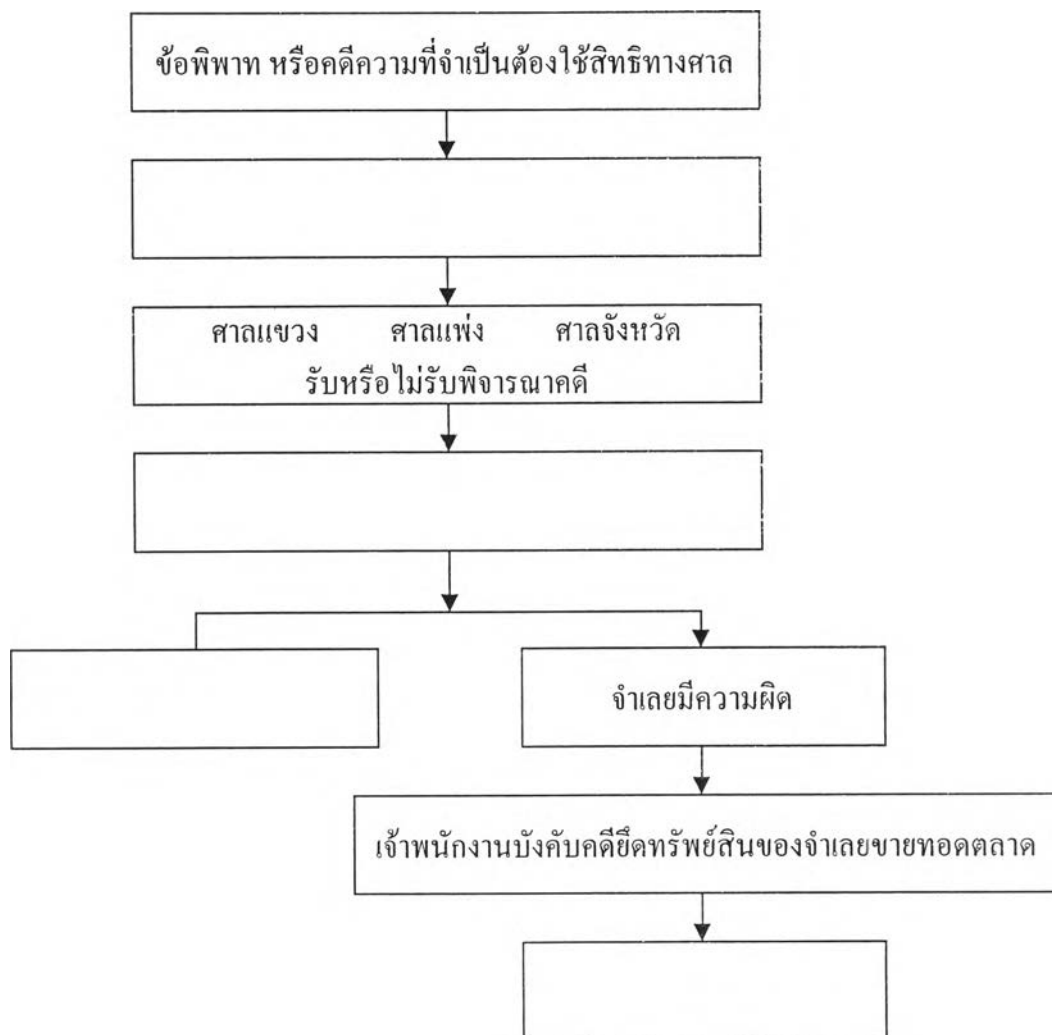
ใบความรู้ที่ 6

กิจกรรม

ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 6 แล้วเติมคำในช่องว่างและอธิบายคำต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ละเอียด

1. ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง.....
.....
2. กระบวนการยุติธรรม แบ่งออก ..... ประเภท คือ .....
.....
3. กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งในการบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง .....
.....
4. การกระทำผิดกฎหมายแพ่งมีลักษณะของความรับผิดชอบ แบ่งออก ..... ลักษณะ คือ .....
.....
.....
5. กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งที่แบ่งตามลักษณะของคดีมี ..... วิธี คือ .....
.....
6. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายคดีแพ่งมี ..... ประเภท คือ .....
.....
.....

7. กระบวนการยุติธรรมด้านคดีแพ่ง

ใบคำตอบที่ 6

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

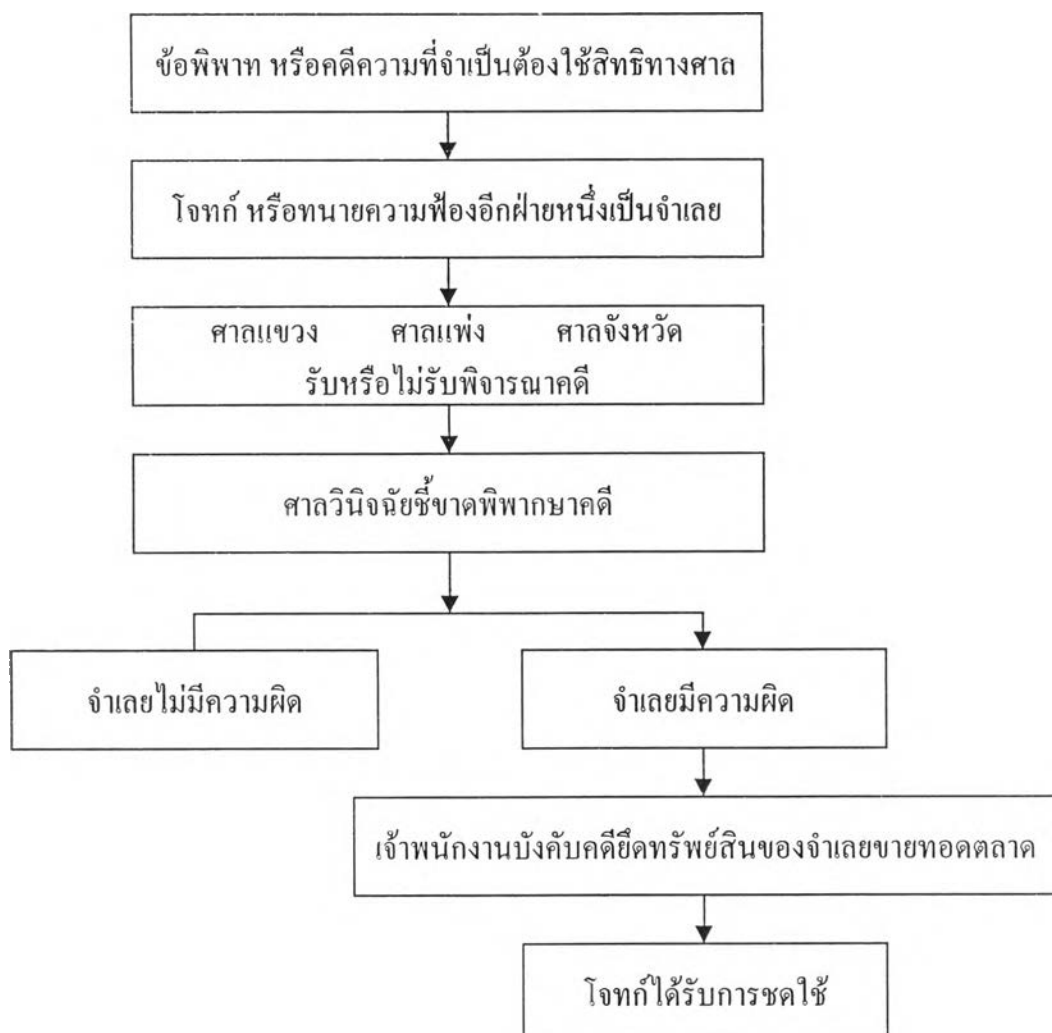
เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

เวลา 5 นาที

เฉลยคำตอบ

1. ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง วิธีการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมที่กฎหมายกำหนดไว้ในการบังคับใช้กฎหมาย
2. กระบวนการยุติธรรม แบ่งออก 2 ประเภท คือ (1) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (2) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา
3. กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งในการบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง วิธีการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมที่กฎหมายกำหนดไว้ในการบังคับใช้กฎหมายกับการกระทำที่เป็นการกระทำผิดกฎหมายแพ่ง
4. การกระทำผิดกฎหมายแพ่งมีลักษณะของความรับผิด แบ่งออก 3 ลักษณะ คือ (1) ความรับผิดอันเกิดจากการไม่ชำระหนี้ (2) ความรับผิดอันเกิดจากละเมิดสิทธิของผู้อื่น (3) ความรับผิดที่มีกฎหมายบัญญัติให้รับผิดในทางแพ่ง
5. กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งที่แบ่งตามลักษณะของคดีมี 2 วิธี คือ (1) วิธีตามลักษณะของคดีมีข้อพิพาท (2) วิธีตามลักษณะของคดีไม่มีข้อพิพาท
6. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายคดีแพ่งมี 2 ประเภท คือ (1) หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทางด้านคดีอาญาซึ่งมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายในทางแพ่ง (2) หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายด้านคดีแพ่ง

7. กระบวนการยุติธรรมด้านคดีแพ่ง

ใบกรณีศึกษาที่ 6

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

กรณีศึกษาที่ 6 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

๒๒ การบังคับคดีและการขายทอดตลาด

คดีสืบเนื่องมาจากศาลชั้นต้นพิพากษาให้ พ.ต.ท.ชวลิต สิทธารถ ชำระหนี้แก่โจทก์จำนวน 1,000,000 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ย จำนวนไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าว หจก.โรจรับจำนำเมโทรขอให้บังคับคดี เจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินเพื่อขายทอดตลาดชำระหนี้ตามคำพิพากษา พันเอกวง ปันสนธิ ผู้ซื้อทรัพย์สินซึ่งเป็นผู้รับจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้บริสุทธิ โจทก์ไม่คัดค้าน ศาลชั้นต้นอนุญาต ต่อมาโจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินการบังคับคดีภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนด ศาลชั้นต้นให้ถอนการบังคับคดีและอนุญาตให้ผู้ซื้อทรัพย์สินเข้าสวมสิทธิบังคับคดีต่อไป ต่อมาเจ้าพนักงานบังคับคดีขายทอดตลาดทรัพย์สินดังกล่าวไปในราคา 4,000,000 บาท โดยผู้ซื้อทรัพย์สินเป็นผู้ซื้อได้

จำเลยยื่นคำร้องว่า การขายทอดตลาดไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเจ้าพนักงานบังคับคดีประเมินราคาทรัพย์สินไว้เพียง 1,425,000 บาท ซึ่งต่ำกว่าราคาท้องตลาดมาก ทั้งปรากฏว่าในวันขายทอดตลาดมีผู้เข้าฟังการประมูลถึง 150 คน แต่มีผู้เข้าสู้ราคาเพียง 3 คนรวมทั้งนายกมล ไชยโรจน์รักษ์ ซึ่งเป็นผู้รับมอบอำนาจจากผู้คัดค้าน ซึ่งเป็นผู้ประมูลได้ในราคา 4,000,000 บาท แต่สำนักงานวางทรัพย์สินกลางได้ประเมินราคาทรัพย์สินดังกล่าวไว้ 3,768,800 บาท ราคาที่ประมูลได้ถึงสูงกว่าราคาสำนักงานวางทรัพย์สินกลางประเมินไว้เพียงเล็กน้อย เป็นการประมูลโดยสมรู้กัน และราคาที่ขายยังต่ำกว่าราคาท้องตลาดมาก เพราะทรัพย์สินดังกล่าวมีราคาในท้องตลาดไม่ต่ำกว่า 6,000,000 บาท ขอให้เพิกถอนการขายทอดตลาดและให้ประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สินใหม่ดังกล่าว

ผู้ซื้อทรัพย์สินยื่นคำคัดค้านว่า การขายทอดตลาดได้กระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ราคาที่ขายก็เป็นราคาที่สมควร ขอให้ยกคำร้อง

ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องของจำเลย

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

ใบงานที่ 18

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

กิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง .....
2. เกี่ยวกับใคร : ..... ที่ไหน : .....
- เมื่อไร : ..... อย่างไร : .....
3. สาเหตุเนื่องมาจาก .....
4. ผลที่ได้รับ .....
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม .....
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย.....

ใบคำตอบของใบงานรายบุคคล กรณีศึกษาที่ 6

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

กิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง การบังคับคดี และการขายทอดตลาด
2. เกี่ยวกับใคร : หจก. โรงรับจำนำเมโทร กับ พ.ต.ท. ชวลิต สิทธิสาร
ที่ไหน : สำนักงานวางทรัพย์กลาง เมื่อไร : พ.ศ.2541 อย่างไร : เจ้าพนักงานบังคับ
3. สาเหตุเนื่องมาจาก การไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา
4. ผลที่ได้รับ ให้บังคับคดีโดยการขายทอดตลาด
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม เจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องประเมินราคาที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง โดยมีเจตนาสุจริต หากกระทำโดยไม่สุจริตจะเป็นการขายทอดตลาดโดยไม่ชอบ
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย
โรงรับจำนำเมโทร : เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ และขายทอดตลาดได้กระทำโดยชอบด้วย
กฎหมาย ราคาขายเป็นราคาที่สมควร
พ.ต.ท. ชวลิต : การขายทอดตลาดไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะประเมินราคาทรัพย์ต่ำกว่า
ราคาท้องตลาดมาก เป็นการประเมินโดยสมรักัน

ใบงานที่ 19

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างใบงานที่ 18 ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งเป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบงานที่ 19 (ต่อ)

เรื่อง.....

1. ระบุจุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดขึ้นของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน ..... คน โดยมีเหตุผล .....

.....

.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน .....คน โดยมีเหตุผล .....

.....

.....

2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก.....

เหตุผลทางลบ.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก.....

เหตุผลทางลบ.....

3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

.....

.....

4. ทบทวนจุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน ..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน ..... คน

5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 6

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างใบงานที่ 18 ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งเป็นตัวอย่งนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 6 (ต่อ)

เรื่อง การบังคับคดีและการขายทอดตลาด

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

เห็นด้วยกับโรงรับจำนำเมโทร ซึ่งขอให้บังคับคดี เนื่องจาก พ.ต.ท. ชวลิต ไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีไม่มีอำนาจบังคับหรือห้ามมิให้ผู้ใดเข้าสู่อาคาร และการประเมินราคาทรัพย์สินกระทำโดยชอบ

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล .....

ไม่เห็นด้วยกับ เพราะ เจ้าพนักงานบังคับคดีประเมินราคาทรัพย์สินต่ำกว่าราคาท้องตลาดมาก การขายทอดตลาดมิชอบด้วยกฎหมาย
2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก การสู่อาคารในการขายทอดตลาด เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่มีอำนาจบังคับผู้ใด

เหตุผลทางลบ การมีผู้เข้าสู่อาคารน้อย แสดงว่าเป็นการขายทอดตลาดโดยมิชอบ

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก การประเมินราคาทรัพย์สินต่ำกว่าราคาท้องตลาดมาก

เหตุผลทางลบ ราคาที่ขายทอดตลาดเป็นราคาขายที่สมควร
3. ผู้สอนให้ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ม. 509 การขายทอดตลาด

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ม. 306
4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

  - 1) การบังคับคดีโดยการขายทอดตลาด หากกระทำโดยไม่ชอบ จะส่งผลต่อผู้อื่น
  - 2) หากการบังคับคดีกระทำโดยเจตนาสุจริต และเป็นการขายทรัพย์สินในราคาที่พอสมควรแล้ว จะไม่มีเหตุในการเพิกถอนการขายทอดตลาด

เอกสารเสริมความรู้ที่ 6

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่ง

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งได้

เนื้อหาสาระ

1. ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง วิธีการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมที่กฎหมายกำหนดไว้ในการบังคับใช้กฎหมาย โดยที่กฎหมายไทยมีขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายจะต้องปฏิบัติตามวิธี กระบวนการยุติธรรม ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยนับตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการวินิจฉัยชี้ขาดตัดสิน และการบังคับคดีโดยใช้วิธีวิเคราะห์ตามกระบวนการยุติธรรมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละลักษณะของคดีที่เกิดขึ้น

กระบวนการยุติธรรม แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของเอกชนหรือระหว่างบุคคล และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นกระบวนการที่พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ มีบทบาทเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือประโยชน์ของส่วนรวมและสังคม

ในการพิจารณาหากการกระทำใดเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายแพ่งถือว่าเป็นคดีแพ่ง และการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาถือว่าเป็นคดีอาญา โดยในการดำเนินคดีแพ่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีอำนาจดำเนินคดีแพ่ง ผู้เสียหายต้องดำเนินการติดต่อทนายความเพื่อให้ฟ้องคดีต่อศาล ส่วนการดำเนินคดีอาญา ผู้เสียหายแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อส่งสำนวนต่ออัยการฟ้องศาล หรือผู้เสียหายเองจะฟ้องร้องต่อศาลโดยตรงก็ได้

หลักในการพิจารณาว่ากฎหมายใดเป็นกฎหมายแพ่ง หรือกฎหมายใดเป็นกฎหมายอาญา ในกรณีที่ เป็นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายทั่วไป ให้พิจารณาลักษณะของความรับผิดชอบ หากมีการกำหนดลักษณะของความรับผิดชอบว่า ต้องระวางโทษ คำว่า “โทษ” แสดงลักษณะของคดีอาญา ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน แต่หากมิได้ระบุคำว่า “โทษ” ไว้ชัด เพียงระบุลักษณะเฉพาะไว้โดยตรง เช่น จำคุก หรือปรับ หรือขอให้ส่งมอบทรัพย์สิน

สิน หรือฟ้องชดใช้ค่าเสียหาย เบี่ยงปรับต่าง ๆ โดยพิจารณาความรับผิดชอบได้ 3 ลักษณะคือ ความรับผิดชอบจากการไม่ชำระหนี้ ความรับผิดชอบจากการละเมิดสิทธิของผู้อื่นที่เข้าลักษณะละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และความรับผิดชอบที่กฎหมายบัญญัติให้รับผิดชอบทางแพ่ง เช่น ความรับผิดชอบของกรรมการที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัท เป็นต้น

จากประเภทของกระบวนการยุติธรรม ดังที่ได้กล่าวข้างต้น หลังจากที่ได้พิจารณาและทราบว่าเป็นคดีแพ่งและคดีอาญาแล้ว จึงจะดำเนินกระบวนการยุติธรรมตามประเภทของคดีในที่นี่จะกล่าวถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งในหัวข้อต่อไป

2. กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งในการบังคับใช้กฎหมาย

กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ระหว่างบุคคลในกรณีที่มีการละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายแพ่ง เอกชนจะเป็นผู้เริ่มดำเนินการยื่นฟ้องร้องคดีแพ่งโดยการใช้สิทธิทางศาล ลักษณะคดีที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ได้แก่

- คดีมีข้อพิพาท คือ ผู้ถูกละเมิดสิทธิดำเนินการเรียกร้องความเสียหายที่จะต้องได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทำละเมิด

- คดีไม่มีข้อพิพาท คือ ผู้ร้องมีความจำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลเพื่อให้ศาลแต่งตั้งคนให้มีอำนาจกระทำการบางอย่างตามกฎหมาย ลักษณะคดีแบบนี้จะไม่มีจำเลย เช่น ร้องขอเป็นผู้จัดการมรดก ร้องขอให้ศาลตั้งเป็นคนسابสูญ เป็นต้น

2.1 หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางด้านคดีแพ่ง ได้แก่ ประชาชน ผู้ถูกละเมิด หรือเป็นเจ้าหน้าที่ ทนายความ ศาล และเจ้าพนักงานบังคับคดี เป็นต้น อาจแบ่งเป็นหน่วยงานได้ 2 ประเภทคือ

2.1.1 หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทางด้านคดีอาญาซึ่งมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายในทางแพ่ง เมื่อมีการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาและการกระทำนั้นเป็นการผิดสัญญาหรือละเมิดในทางแพ่ง ต้องมีการดำเนินการบังคับให้ชดใช้ค่าเสียหายในทางแพ่ง ในกรณีเป็นความรับผิดชอบในทางแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ผู้เสียหายสามารถร้องขอต่อศาลให้กำหนดค่าเสียหายในทางแพ่งไปพร้อมกับคดีอาญา ไม่ต้องแยกดำเนินคดีเป็นคดีแพ่งต่างหาก

2.1.2 หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายด้านคดีแพ่ง

- ทนายความ ต้องได้รับอนุญาตจากสภาทนายความให้ประกอบอาชีพทนายความ

- พนักงานอัยการ เป็นผู้ที่ทำการแก้ต่างในศาล

- ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาคดีแพ่งอาจเป็นผู้พิพากษาชุดเดียวกับที่พิพากษาคดีอาญา เว้นแต่บางศาล เช่น ผู้พิพากษาศาลแพ่งทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งโดยเฉพาะเท่านั้น

- เจ้าพนักงานบังคับคดี หลังจากที่ถูกพิพากษามีคำพิพากษาแล้ว โจทก์มีหน้าที่ร้องขอให้ศาลออกคำบังคับและหมายบังคับคดี เพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำเลยมาชำระหนี้

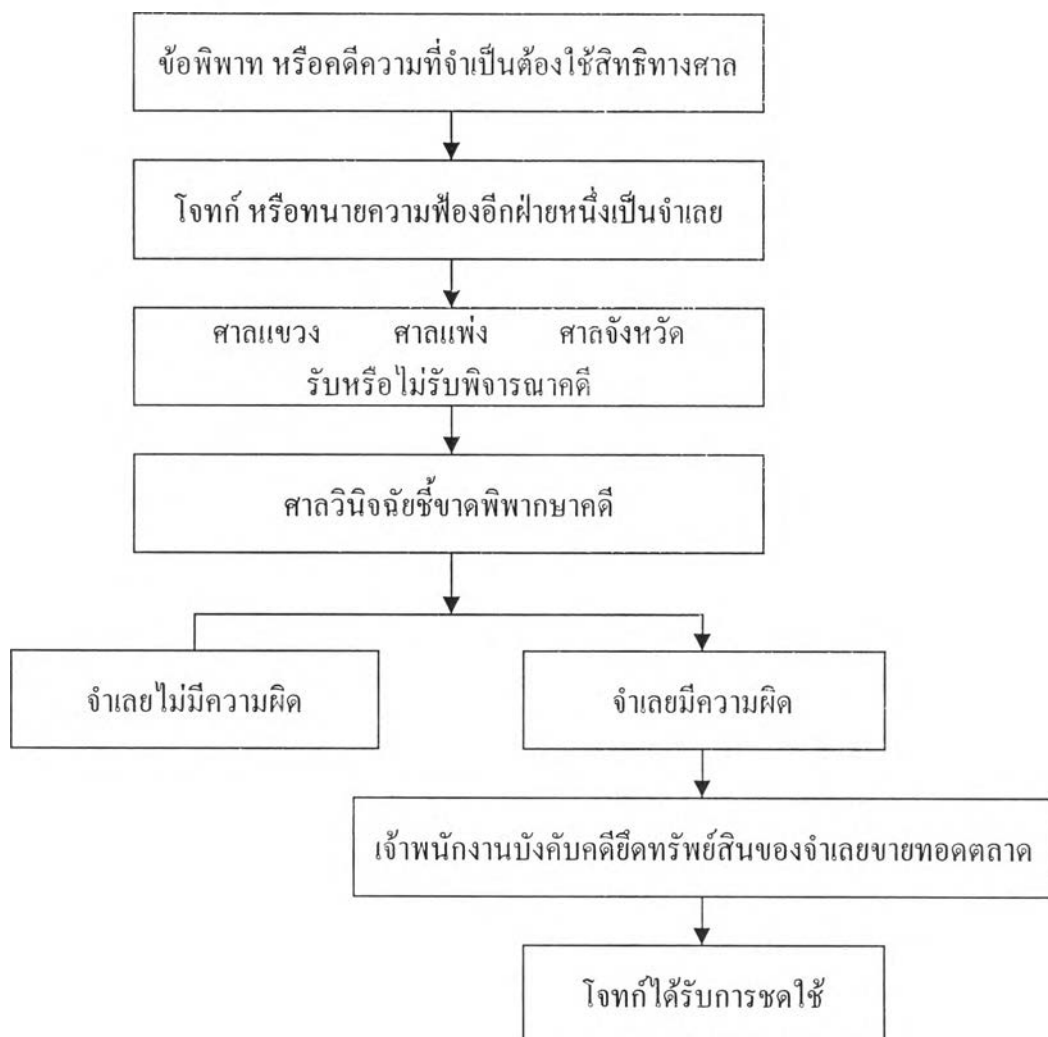
2.2 การดำเนินคดีและการพิจารณาคดีแพ่ง

ผู้เสียหายที่เป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งนั้นต้องถูกโต้แย้งสิทธิ คือ ผู้อื่นทำให้สิทธิของเขาเสียหาย ทำให้โจทก์ต้องฟ้องคดีต่อศาล โดยส่งสำเนาคำฟ้องให้จำเลย ณ ที่อยู่ของจำเลย หากจำเลยไม่ยอมรับ โจทก์มีสิทธิขอให้ศาลสั่งปิดหมาย เมื่อจำเลยรับสำเนาคำฟ้องของโจทก์ ต้องยื่นคำให้การภายใน 15 วัน นับแต่วันรับ ส่วนกรณีปิดหมาย มีผลเมื่อพ้น 15 วัน นับแต่วันปิด

เมื่อศาลตรวจคำฟ้องและคำให้การจำเลยในข้อใดที่โจทก์อ้างแล้วจำเลยไม่ยอมรับ ศาลจะดำเนินการชี้สองสถาน เป็นการกำหนดประเด็นข้อพิพาท แล้วให้โจทก์จำเลยนำสืบในประเด็นข้อพิพาทนั้นโดยนำพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุเข้าสืบ ซึ่งการสืบตามประเด็นคือ สืบตามประเด็นข้อพิพาทที่ศาลกำหนดไว้ โจทก์และจำเลยนำสืบนอกประเด็นไม่ได้ เมื่อสืบพยานเรียบร้อยแล้ว ศาลจะพิพากษาคดี

ในชั้นศาล คดีแพ่งต้องฟ้องต่อศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัด หรือศาลแขวง เมื่อศาลแพ่งหรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาคดีแพ่งพิพากษาแล้ว โจทก์ต้องขอให้ศาลออกคำบังคับคดีไปยึดทรัพย์ของจำเลยมาชำระหนี้ตามคำพิพากษา การพิจารณาคดีในศาลแพ่งในศาลชั้นต้น จะต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าคู่ความที่มาศาล แต่ในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา ศาลเพียงแต่พิจารณาจากพยานหลักฐานในสำนวนวินิจฉัยคดีได้ ซึ่งทั้งนี้ผู้เสียหายต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแพ่ง เช่น ค่าทนายความ และค่าธรรมเนียมศาล นอกจากนี้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะยุติข้อพิพาทหรือประนีประนอมยอมความ

ในกระบวนการยุติธรรมด้านคดีแพ่ง อาจกล่าวสรุปแสดงขั้นตอนและการดำเนินการตามแผนภูมิกระบวนการยุติธรรมด้านคดีแพ่ง ดังนี้

บรรณานุกรม

- จรูญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์. (2527). เอกสารการสอนรายวิชากฎหมายสำหรับชาวบ้าน หน่วยที่ 5 – 8 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 1.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์. (2531). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป หน่วยที่ 9 – 15 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 12.
- สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ใบความรู้ที่ 7

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญาได้

เนื้อหาสาระ

กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญา เมื่อมีการกระทำผิดทางอาญาตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีดำเนินการขั้นตอนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

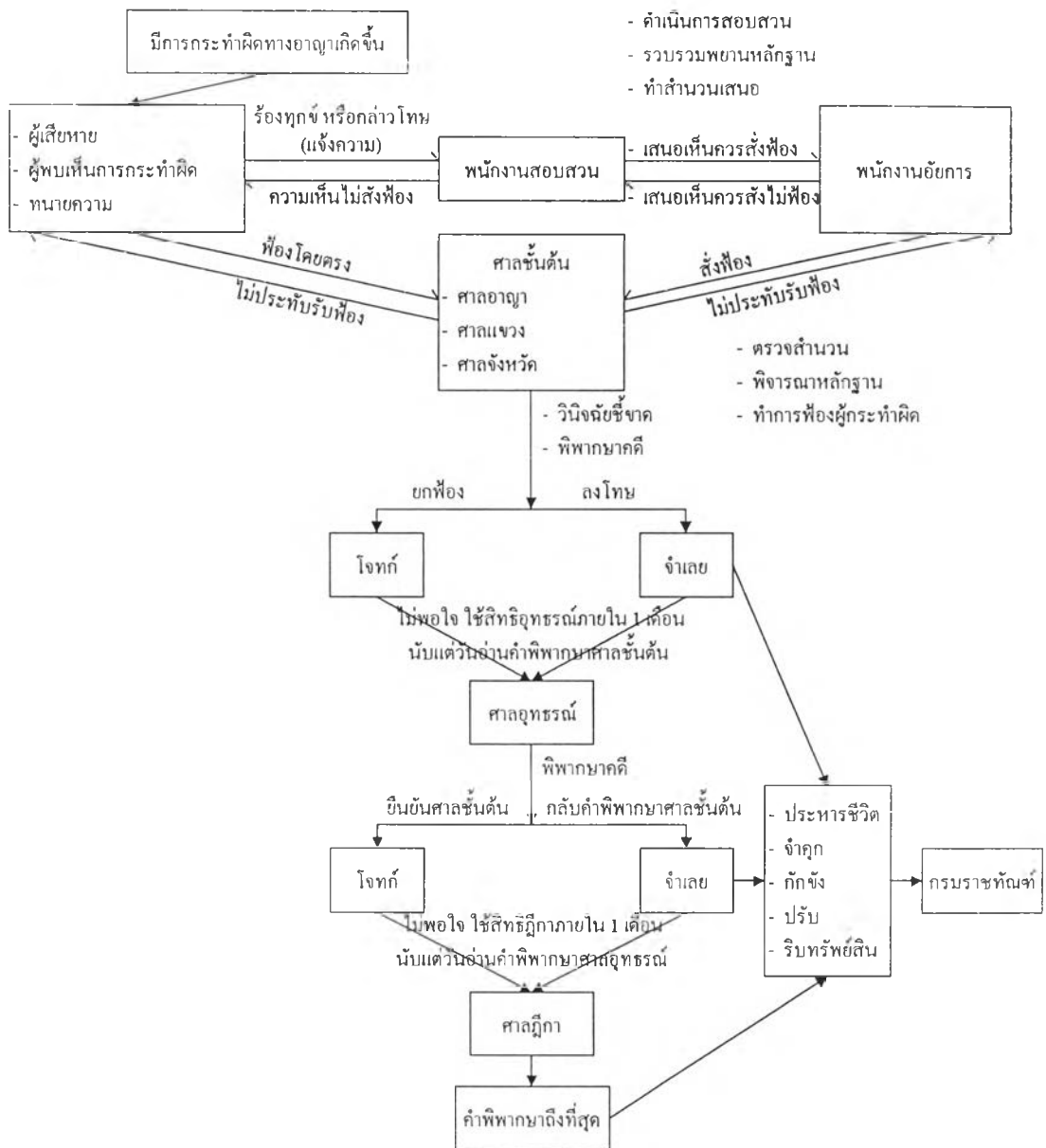
1. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายด้านคดีอาญา ได้แก่ ตำรวจ ทนายความ อัยการ เจ้าหน้าที่ของศาล ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

2. การดำเนินคดีและการพิจารณาคดีอาญา แบ่งออก 2 ขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาก่อนถึงศาล คือ ขั้นตอนที่มีการแจ้งความโดยผู้เสียหาย หรือผู้ที่มีใช้ผู้เสียหายต่อเจ้าพนักงานปกครอง หรือตำรวจ แล้วตำรวจจะสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิด เมื่อสืบสวนได้ความว่าผู้ใดกระทำความผิด ตำรวจมีอำนาจจับกุมผู้ต้องสงสัยเมื่อจับกุมแล้วตำรวจมีอำนาจสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ต้องหากระทำผิดทำบันทึกการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อส่งสำนวนสอบสวนต่ออัยการ โดยมีมาตรการการจับ การค้น และการควบคุมหรือขัง เพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม

2.2 ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาต่อศาล คือ ขั้นตอนที่มีสิทธิฟ้องคดีอาญาต่อศาล เมื่อมีการประทับฟ้องจนถึงการพิจารณาคดีแล้วมีการพิพากษาคดีเป็นที่สุด โดยมีขั้นตอนทางศาลที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ศาลคือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ในกรณีการพิพากษาคดีเป็นที่สุดแล้ว จำเลยยังมีสิทธิทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อมีพระราชวินิจฉัย ผู้มีสิทธิฟ้องคดีอาญาต่อศาลคือ อัยการ และผู้เสียหาย

สรุปขั้นตอนการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมด้านคดีอาญา

บรรณานุกรม

จรูญ สุภาพ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาวิชารัฐศาสตร์. (2527). เอกสารการสอนรายวิชากฎหมาย สำหรับชาวบ้าน หน่วยที่ 5 – 8 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. พิมพ์ครั้งที่ 1.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาวิชานิติศาสตร์. (2531). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป หน่วยที่ 9 – 15 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. พิมพ์ครั้งที่ 12.

สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาฉบับบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ใบงานที่ 20

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญาได้

วัสดุอุปกรณ์

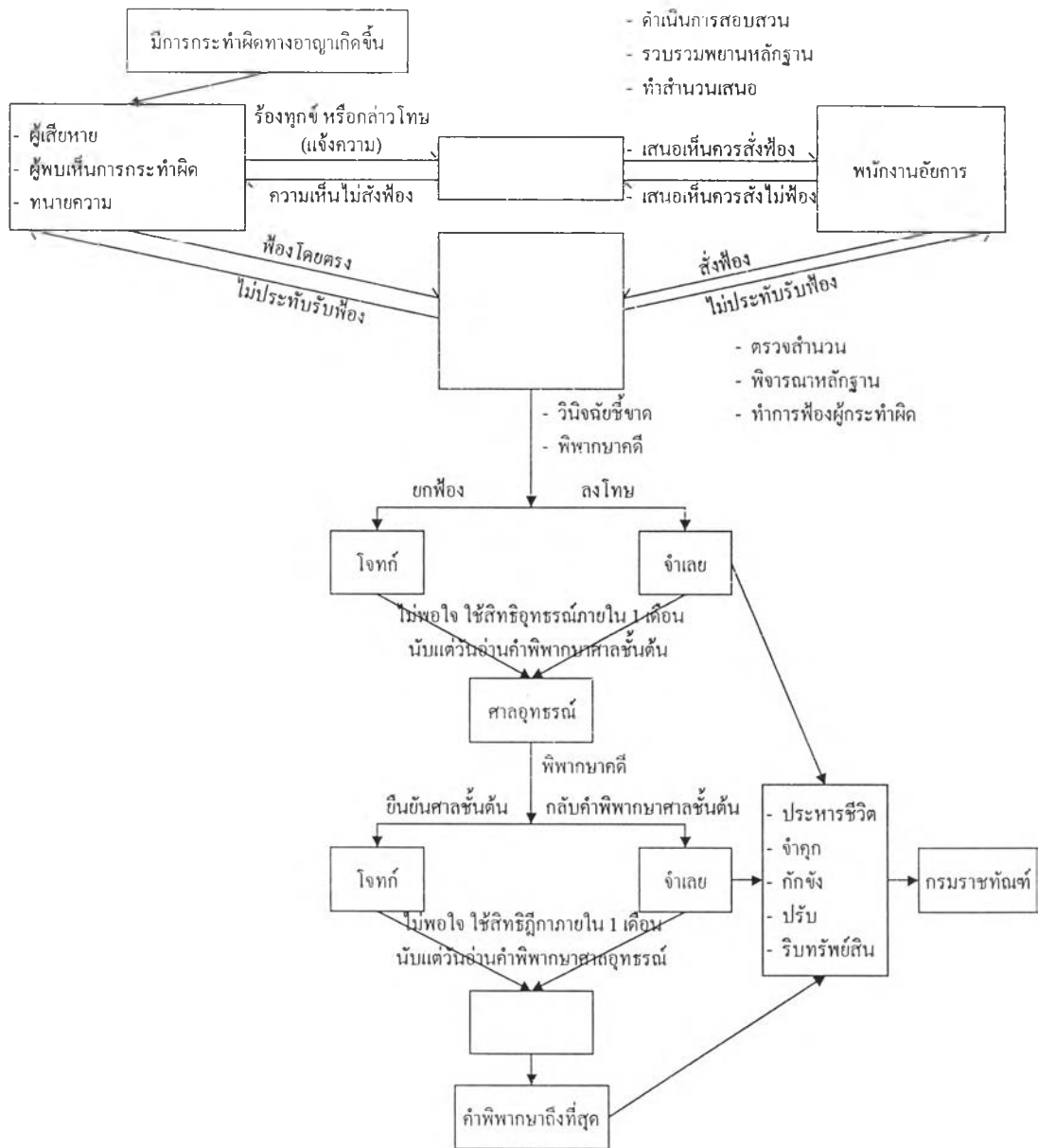
ใบความรู้ที่ 7

กิจกรรม

ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 7 แล้วอธิบายคำต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ละเอียด

1. กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา หมายถึง.....
.....
.....
2. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายด้านคดีอาญา ได้แก่ .....
.....
3. การดำเนินคดีและการพิจารณาคดีอาญา แบ่งออก 2 ขั้นตอนคือ (1) .....
..... (2).....
4. มาตรการที่ช่วยให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาก่อนถึงศาล คือ .....
5. ศาลที่ใช้ในการพิพากษาคดีทั้ง 3 ศาลคือ .....

6. ขั้นตอนการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมด้านคดีอาญา

ใบคำตอบที่ 7

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

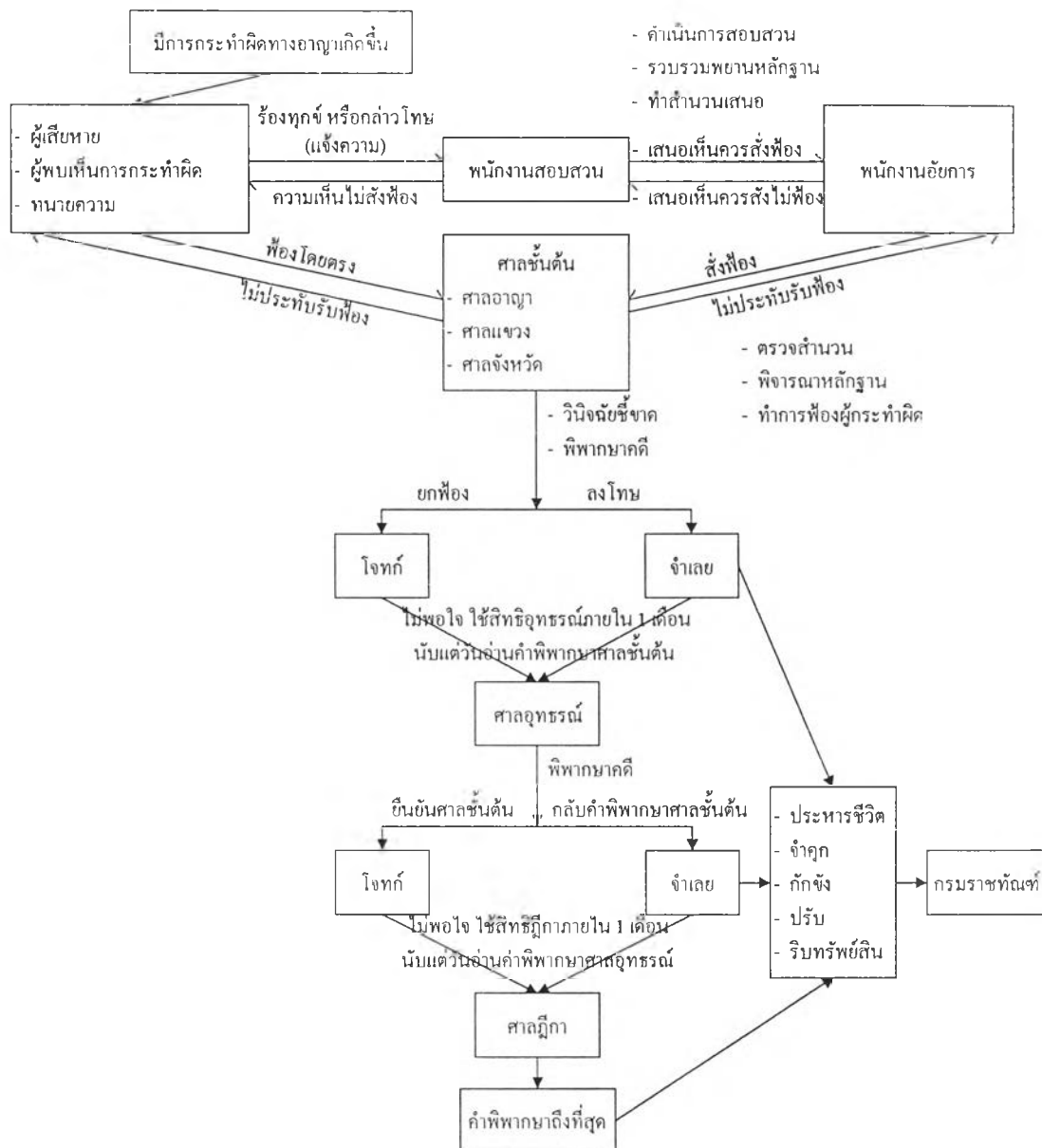
เรื่อง กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา

เวลา 5 นาที

เฉลยคำตอบ

1. กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญา เมื่อมีการกระทำผิดทางอาญาตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีดำเนินการขั้นตอนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
2. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายด้านคดีอาญา ได้แก่ ตำรวจ ทนายความ อัยการ เจ้าหน้าที่ของศาล ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์
3. การดำเนินคดีและการพิจารณาคดีอาญา แบ่งออก 2 ขั้นตอนคือ (1) ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาก่อนถึงศาล (2) ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาต่อศาล
4. มาตรการที่ช่วยให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาก่อนถึงศาล คือ การจับ การค้น และการควบคุมหรือขัง
5. ศาลที่พิพากษาคดีทั้ง 3 ศาลคือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

6. ขั้นตอนการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมด้านคดีอาญา

ใบกรณีศึกษาที่ 7

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

กรณีศึกษาที่ 7 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ชั่งโดยผิดกฎหมาย

การปฏิบัติการตามมาตรา 240 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90 อันเป็นบทบัญญัติให้ศาลตรวจสอบว่ามีการคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่(เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญมาตรา 31 และ 26)นั้น ศาลจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกคุมขังเป็นสำคัญ

ฉะนั้น เมื่อมีเหตุอันสมควรเชื่อว่าอาจมีการคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็ถือว่ามิมีมูลที่ศาลดำเนินการตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ได้

เรื่องเดิมมีอยู่ว่า ได้มีผู้เสียหายไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน สน.ยานนาวา ว่า มี ชาย 4 คน คือ นายแสวง นายสุพรรณ นายเสาร์กับนายหนู ได้ ร่วมกันบุกรุกในเวลากลางคืน ทำให้เสียหายและลักทรัพย์ หลังจากนั้นรองสารวัตรสืบสวนสอบสวนได้จับ นายอนันต์ (เป็นคนที่ 5) ที่ สน.ยานนาวา แล้วนำไปฝากขัง

นายอนันต์ถูกคุมขังรวม 4 วัน ก็ร้องศาลว่า การจับกุมและคุมขังระหว่างสอบสวนดังกล่าวมิชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ไม่ปรากฏว่ามีการออกหมายจับนายอนันต์ตามรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีก็ปรากฏข้อมูลเบื้องต้นเพียงว่า ผู้ร้องทุกข์กล่าวหาว่ามีผู้กระทำความผิดเพียง 4 คน (ไม่มีชื่อนายอนันต์ด้วย)/ไม่ปรากฏชัดว่ามีเหตุอันสมควรว่าควรนำตัวนายอนันต์มาสอบสวนดำเนินคดีด้วยหรือไม่/ไม่ปรากฏว่านายอนันต์ตกเป็นผู้ต้องหาซึ่งถูกสงสัยโดยมีเหตุอันสมควรที่จะออกหมายจับได้/ไม่ปรากฏว่า การจับนายอนันต์เป็นการจับเพราะกระทำความผิดซึ่งหน้า/หรือพบนายอนันต์กำลังพยายามกระทำความผิด/หรือพบนายอนันต์โดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่า นายอนันต์จะกระทำความผิด โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถใช้ในการกระทำความผิด/หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่านายอนันต์ได้กระทำความผิดมาแล้วและจะหลบหนี จึงไม่ใช่กรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจจะจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ

ส่วนกรณีที่ระบุในรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีว่าผู้เสียหายแจ้งให้จับโดยได้มีการร้องทุกข์ไว้แล้ว ก็ปรากฏว่าผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ว่านายอนันต์ได้ร่วมกับคนทั้ง 4 กระทำความผิด

ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำร้องของนายอนันต์ เพราะเห็นว่าคำร้องของนายอนันต์ไม่มีมูลที่จะดำเนินการต่อไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 240

คดีขึ้นไปถึงศาลฎีกา

ใบคำตอบของใบงานรายบุคคล กรณีศึกษาที่ 7

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา

ใบงานนอกชั่วโมงเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญาได้

วัตถุประสงค์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา

กิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง ขังโดยผิดกฎหมาย
2. เกี่ยวกับใคร : นายอนันต์ กับพนักงานสอบสวน ที่ไหน : สน. ยานนาวา
เมื่อไร : 2541 อย่างไร : นายอนันต์ถูกจับกุมและคุมขัง
3. สาเหตุเนื่องมาจาก มีผู้เสียหายแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน สน. ยานนาวา ว่ามีชาย 4 คน
ร่วมกันบุกรุกในเวลากลางคืน ทำให้เสียหายและลักทรัพย์
4. ผลที่ได้รับ ร้องต่อศาลว่า การจับกุมและคุมขังระหว่างสอบสวนมิชอบด้วยกฎหมาย
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม 1) การจับกุมและคุมขังต้องทำโดยชอบด้วยกฎหมาย
2) สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ถูกคุมขังตามรัฐธรรมนูญ
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย
นายอนันต์ : 1) ไม่ปรากฏว่ามีการออกหมายจับ และไม่ปรากฏชัดว่ามีเหตุอันสมควรที่จะนำ
ตัวมาสอบสวนดำเนินคดี
2) ผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ว่านายอนันต์ได้ร่วมกับคนทั้ง 4 กระทำความผิด
พนักงานสอบสวน : ได้ปฏิบัติในการจับกุมและควบคุมนายอนันต์โดยถูกต้องตามกฎหมาย

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 7

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา

ใบงานนอกชั่วโมงเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนในการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญาได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากใบกรณีศึกษาที่ 7 เรื่องที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญาเป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 7 (ต่อ)

เรื่อง ชังโดยผิดกฎหมาย

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

เห็นด้วยกับนายอนันต์ เพราะ

  - 1) การจับกุมและคุมขังต้องทำโดยมีการออกหมายจับ
  - 2) ผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ว่านายอนันต์ร่วมกับคนทั้ง 4 กระทำความผิด

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน .....คน โดยมีเหตุผล.....

ไม่เห็นด้วยกับนายอนันต์ เพราะ เจ้าหน้าที่ตำรวจคุมขังและจับกุมนายอนันต์โดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิด จึงเป็นการจับโดยชอบด้วยกฎหมาย
2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก ผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ว่านายอนันต์ร่วมกระทำความผิด

เหตุผลทางลบ นายอนันต์อาจมีลักษณะที่น่าสงสัยว่ากระทำความผิด

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก พนักงานสอบสวนดำเนินการจับนายอนันต์โดยชอบ

เหตุผลทางลบ การจับนายอนันต์มิใช่เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับโดยไม่ต้องมีหมายจับ
3. ผู้สอนให้ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 240 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90
4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

การดำเนินการคุมขังและจับกุม ต้องกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

“ขังโดยผิดกฎหมาย”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 240

“ในกรณีที่มีการคุมขังตัวบุคคลในคดีอาญา หรือในกรณีอื่นใด ผู้ถูกคุมขังเอง พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง มีสิทธิร้องต่อศาลท้องถิ่นที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาว่า การคุมขังเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีคำร้องเช่นว่านี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจของศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90 เป็นวิธีการคุ้มครองผู้ถูกคุมขังหรือจำคุกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

“เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกควบคุม หรือขังโดยผิดกฎหมาย หรือถูกจำคุกผิดจากคำพิพากษาของศาล บุคคลเหล่านั้นมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ปล่อยคือ

- 1) บุคคลที่ถูกเข้าเช่นนั้น
- 2) สามีภรรยา หรือญาติของผู้นั้น หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง
- 3) พนักงานอัยการ
- 4) ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือพัศดี

เมื่อได้รับคำร้องดังนั้น ให้ศาลหมายเรียกเจ้าพนักงาน หรือบุคคลอื่นซึ่งก่อให้เกิดการควบคุม ขัง หรือจำคุก และผู้ที่ถูกควบคุม ขัง หรือจำคุก มาพร้อมกัน ถ้าเป็นที่พอใจศาลว่าการควบคุมหรือการขังนั้นผิดกฎหมาย หรือการจำคุกนั้นผิดจากคำพิพากษา ก็ให้ศาลสั่งปล่อยผู้นั้นไป”

ศาลฎีกาโดยคำพิพากษาฎีกาที่ 466/2541 พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้นและอุทธรณ์ โดยถือว่าตามพฤติการณ์แห่งคดีถือว่าคำร้องของนายอนันต์มีมูล

บรรณานุกรม

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2530), กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : มิตรนราการพิมพ์. พิมพ์ครั้งที่ 3.

ผู้มีอำนาจจับ (คะนิง กุไซช, 2530)

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มี 3 ประเภทคือ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ พนักงานสอบสวน และราษฎร

1) การจับโดยพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ

หลักเกณฑ์

จะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับไม่ได้ (มาตรา 78 วรรคแรก ป.วิ.อาญา) เว้นแต่กรณี ดังนี้

1.1 เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ได้แก่ ความผิดทุกประเภทที่เห็นกำลังกระทำ หรือแม้ไม่พบเห็นโดยชัดแจ้ง อาจถือเป็นความผิดซึ่งหน้าได้ หากเมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตัวผู้กระทำความผิดโดยมีเสียงร้องเอะอะ หรือพบบุคคลหนึ่งทันใดหลังจากทำผิดในแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ และมีสิ่งของ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือมีร่องรอยพิรุณเห็น ประจักษ์ที่เสื้อผ้าเนื้อตัว

1.2 เมื่อพบบุคคลนั้นกำลังพยายามกระทำความผิดหรือพบโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นทำผิด

1.3 มีเหตุอันควรสงสัยว่า ผู้นั้นได้ทำผิดมาแล้ว และจะหลบหนี

1.4 เมื่อมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่า บุคคลนั้นได้ทำความผิด และแจ้งด้วยว่าได้ร้องทุกข์ตามระเบียบไว้แล้ว

1.5 หากบุคคลที่ถูกจับตามหมายหลบหนีหรือมีผู้ช่วยให้หนีไปได้ ให้มีอำนาจติดตามจับกุมโดยไม่ต้องมีหมายอีก

2) จับโดยราษฎร

หลักเกณฑ์

ราษฎรมีอำนาจจับในกรณีดังนี้

2.1 เมื่อเจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับได้ร้องขอให้ราษฎรช่วยจับ

2.2 เมื่อราษฎรจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าตามมาตรา 80 และความผิดนั้นเป็นประเภทที่ระบุไว้ เช่น พบในอาคารซึ่งแทบไม่สงสัยเลยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดแล้วสด ๆ หรือราษฎรพบเห็นบุคคลซึ่งได้กระทำความผิด ไล่จับโดยมีเสียงเอะอะ หรือพบบุคคลทันทีทันใดหลังจากกระทำความผิด ฯลฯ

เอกสารเสริมความรู้ที่ 7

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

บอกขั้นตอนการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญาได้

เนื้อหาสาระ

กระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญา เมื่อมีการกระทำผิดทางอาญาตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีดำเนินการขั้นตอนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายด้านคดีอาญา ได้แก่ ตำรวจ หมาย ความ อัยการ เจ้าหน้าที่ของศาล ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

- ตำรวจ เป็นเจ้าหน้าที่ขั้นต้นของกระบวนการยุติธรรมที่รับแจ้งความจากผู้เสียหาย หรือผู้ที่พบเห็นการกระทำผิด ที่ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อตำรวจในเขตที่เกิดการกระทำผิดเกิดขึ้น หรือสถานีตำรวจภูธร เพื่อให้ติดตามผู้กระทำผิดมาดำเนินคดี การร้องทุกข์คือการที่ผู้เสียหาย แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจว่ามีการทำผิดเกิดขึ้น เพื่อติดตามผู้ทำผิดมาดำเนินคดี การลงโทษคือการที่ผู้พบเห็นหรือทราบว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อติดตามผู้ทำผิดมาดำเนินคดี ซึ่งการร้องทุกข์ กล่าวโทษ ทั่วไปเรียกว่า “การแจ้งความ” โดยตำรวจมีบทบาทตั้งแต่รับแจ้งความ จับกุมผู้ต้องสงสัย ค้นตัวบุคคลและสถานที่ ควบคุมและสอบสวนผู้ต้องหา ผู้เสียหายและพยาน ตลอดจนทำความเข้าใจสำนวนว่าควรตั้งฟ้องหรือไม่ เพื่อส่งสำเนาสอบสวนไปยังอัยการในกรณีที่เห็นควรตั้งฟ้อง

- อัยการ มีหน้าที่โดยตรงในการฟ้องร้องดำเนินคดีผู้กระทำผิดต่อศาลแพ่งหรือศาลอาญา โดยจะพิจารณากลับกรองดูตามหลักฐาน หากเห็นสมควรตั้งฟ้องก็จะดำเนินการฟ้องคดีอาญา

- หมาย ความ ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดต่อศาล โดยไม่ประสงค์จะให้ทางราชการดำเนินคดี ผู้เสียหายอาจหาหมายความมาช่วยเหลือร่างฟ้อง และดำเนินการทางศาล

- เจ้าหน้าที่ของศาล มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้พิพากษาด้านการรับฟ้อง ส่งหมาย คำคู่ความ และงานธุรการของศาล ได้แก่ จำศาล เจ้าหน้าที่รับฟ้อง และเจ้าหน้าที่ธุรการของศาล เป็นต้น
- ผู้พิพากษา บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีทั้งปวง โดยผู้พิพากษาสามารถตัดสินทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา โดยประสานความยุติธรรมแก่คู่กรณี
- เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ มีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดซึ่งศาลพิพากษาให้รับโทษจำคุกไว้ในทัณฑสถานหรือเรือนจำ

การฟ้องร้องคดีอาญาต่อศาล ไม่มีค่าขึ้นศาล แต่เสียค่าธรรมเนียมเล็กน้อย โดยในการดำเนินคดีอาญาต้องแบ่งพิจารณาว่าการกระทำผิดนั้นเป็นความผิดต่อแผ่นดินหรือต่อส่วนตัว หากเป็นคดีอาญาแผ่นดิน เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจดำเนินคดี แม้ผู้เสียหายไม่ติดใจดำเนินคดีก็ตาม แต่ถ้าเป็นคดีความผิดส่วนตัว ผู้เสียหายมีอำนาจประนีประนอมยอมความ หรือยุติคดีได้

2. การดำเนินคดีและการพิจารณาคดีอาญา

การดำเนินคดีอาญาได้ต้องมีความผิดเกิดขึ้นและจับกุมผู้กระทำความผิดได้ อาจแบ่งการดำเนินคดีอาญาเป็นขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาก่อนถึงศาล และขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาต่อศาล

2.1 ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาก่อนถึงศาล

คือ ขั้นตอนที่มีการแจ้งความโดยผู้เสียหาย หรือผู้ที่มิใช่ผู้เสียหายต่อเจ้าพนักงานปกครอง หรือตำรวจ แล้วตำรวจจะสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด เมื่อสืบสวนได้ความว่าผู้ใดกระทำความผิด ตำรวจมีอำนาจจับกุมผู้ต้องสงสัย เมื่อจับกุมแล้วตำรวจมีอำนาจสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ต้องหากระทำความผิดทำบันทึกการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อส่งสำนวนสอบสวนต่ออัยการ โดยที่กฎหมายกำหนดมาตรการในการดำเนินการเพื่อปกป้องสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาว่าทำผิดจริง

ในการดำเนินคดีอาญาก่อนถึงศาลต้องมีมาตรการในการจับ การค้น และการควบคุมตัวหรือขังเป็นมาตรการในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม

การจับเป็นมาตรการที่กฎหมายกำหนดโดยสรุปมีดังนี้

ผู้จับ ได้แก่ เจ้าพนักงาน เช่น พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ

ผู้ถูกจับ ได้แก่ ผู้ต้องหา จำเลย

ทั้งนี้ การจะจับผู้ใดต้องมีหมายจับ เว้นแต่ เป็นกรณีการทำผิดซึ่งหน้า พยายามทำความผิดหรือมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิด มีเหตุอันควรสงสัยว่าทำผิดมาแล้ว และจะหลบหนี มีการแจ้งความร้องทุกข์ไว้แล้ว หรือเจ้าพนักงานชั้นผู้ใหญ่ เช่น ข้าราชการฝ่ายปกครอง ตั้งแต่ปลัดอำเภอ หัวหน้ากิ่งอำเภอขึ้นไป หรือตำรวจตั้งแต่หัวหน้ากิ่งสถานีตำรวจยศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเป็นผู้จับเอง โดยผู้จับต้องแจ้งชื่อหาก่อนจับ และส่งให้ผู้ถูกจับไปสถานีตำรวจ

การคืน แบ่งเป็น การคืนตัว และการคืนในที่รโหฐาน

มาตรการในการคืนตัว ได้แก่ ห้ามมิให้คืนตัวผู้ใดในที่สาธารณะ เว้นแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด มีไว้เพื่อจะใช้ทำความผิดหรือได้มาโดยกระทำความผิด และผู้จับมีอำนาจคืนตัวผู้ถูกจับ โดยการคืนตัวต้องสุภาพ ส่วนการคืนในที่รโหฐาน ต้องมีหมายคืน เว้นแต่ มีเสียงร้องให้ช่วยหรือปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำในที่รโหฐาน หรือมีความสงสัยตามสมควรว่าสิ่งของได้มาโดยการกระทำความผิดซ่อนอยู่และมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากสิ่งของจะถูกโยกย้ายไปก่อน เป็นต้น เจ้าพนักงานผู้คืนต้องแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการคืนในที่รโหฐาน และคืนต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่และมีพยาน 2 คน ต้องทำบันทึกรายละเอียดการคืน อ่านให้ฟังก่อนลงชื่อรับรอง

การควบคุมตัวหรือขังผู้ถูกจับต้องมีให้เกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้หนีเท่านั้น ซึ่งในความผิดลหุโทษ (จำคุกไม่เกิน 1 เดือน ปรับไม่เกิน 1,000 บาท) ควบคุมตัวไว้เท่าเวลาที่ถามชื่อ ที่อยู่ และจดคำให้การเท่านั้น เสร็จแล้วต้องปล่อยตัว แต่หากเป็นความผิดที่โทษหนักกว่าลหุโทษ ควบคุมตัวได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่นำตัวมาถึง หากมีเหตุจำเป็นจะใช้เวลาเกิน 48 ชั่วโมงได้แต่ไม่เกิน 7 วัน

2.2 ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาต่อศาล คือ ขั้นตอนที่มีสิทธิฟ้องคดีอาญาต่อศาล เมื่อมีการประทับฟ้องจนถึงการพิจารณาคดีแล้วมีการพิพากษาคดีเป็นที่สิ้นสุด

ผู้มีสิทธิฟ้องคดีอาญาต่อศาล คือ อัยการ และผู้เสียหาย

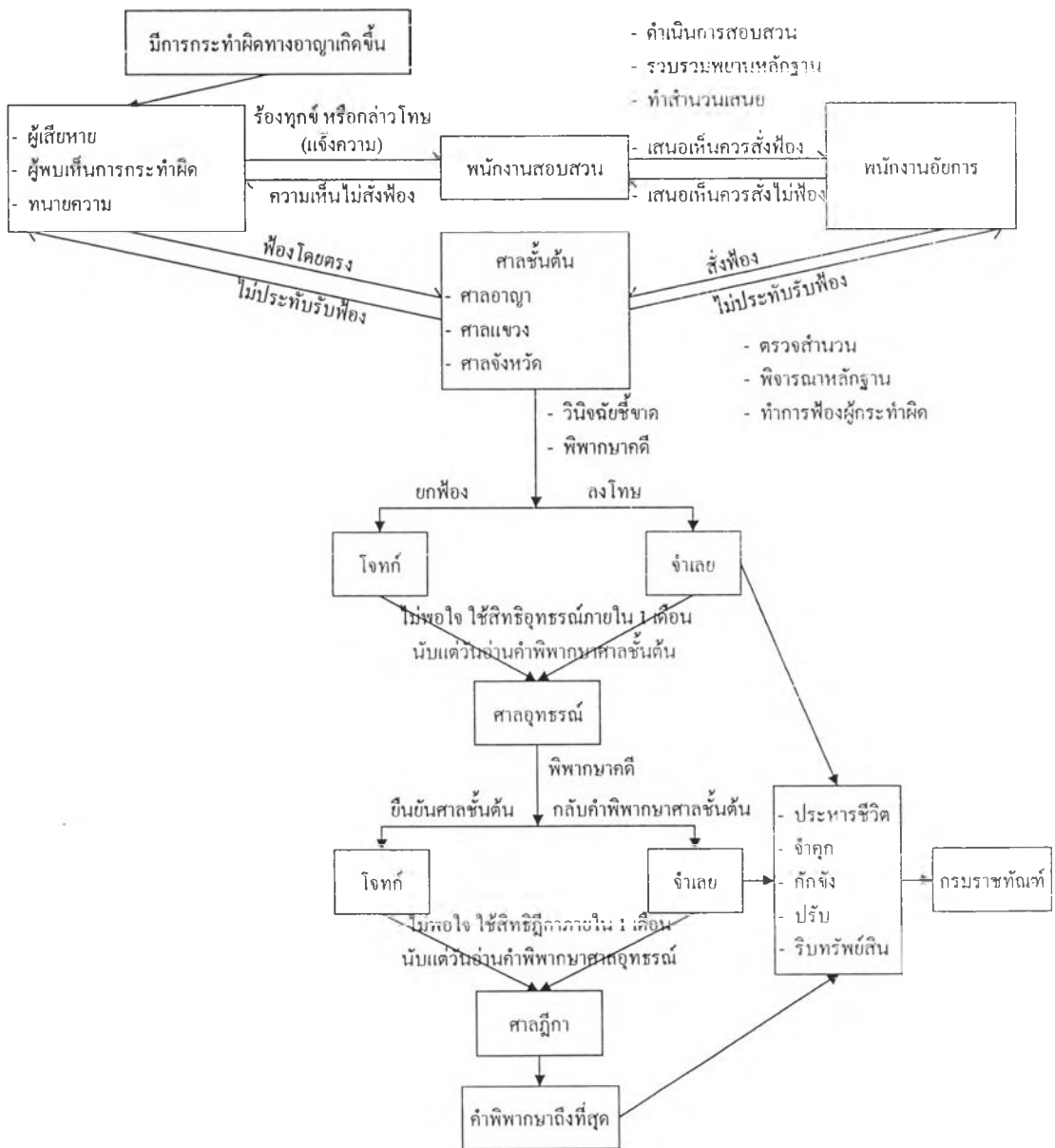
- อัยการ เมื่อมีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนส่งสำนวนมาให้อัยการตรวจสำนวน และเห็นว่ามีความผิดฐานเพียงพอที่จะฟ้องต่อศาล โดยศาลจะตั้งประทับฟ้องโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง

- ผู้เสียหาย กรณีผู้เสียหายฟ้องเอง ศาลจะส่งไต่สวนมูลฟ้องก่อน เมื่อคดีมีมูลศาลจะประทับฟ้อง เมื่อมีการประทับฟ้อง ศาลจะนัดสอบคำให้การจำเลย ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจะพิพากษาคดีทันที หากจำเลยให้การปฏิเสธ ศาลต้องนัดสืบพยานต่อไป โดยในการสืบพยานในคดีอาญานั้น โจทก์ต้องนำพยานเข้าสืบก่อนเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย พยานที่นำมาสืบอาจเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ที่สามารถพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิด เมื่อโจทก์จำเลยสืบพยานเสร็จแล้ว ศาลจะพิพากษาคดี หากโจทก์หรือจำเลยไม่พอใจ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษา เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาแล้วฝ่ายที่ไม่พอใจมีสิทธิยื่นฎีกาต่อศาลฎีกาภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันอ่านคำพิพากษา ศาลอุทธรณ์

การอุทธรณ์ฎีกา ต้องพิจารณาว่าต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาตามกฎหมายหรือไม่

การถวายฎีกา เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว จำเลยมีสิทธิอุทธรณ์ได้ ถวายต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขอรับพระราชทานอภัยโทษ หากเป็นโทษประหารชีวิตต้องรอไว้ 60 วัน เพื่อให้จำเลยอุทธรณ์ได้ โดยให้เป็นไปตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชวินิจฉัย

จากที่ได้กล่าวข้างต้น สามารถสรุปขั้นตอนการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมด้านคดีอาญาได้ดังนี้

แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้

แผนการฝึกทักษะที่ 2

วิชา ส 402 สังคมศึกษา (ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย)

จำนวน 1 ข้อ

เรื่อง หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

เวลา 5 นาที

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำสั่ง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางสังคมด้านกฎหมายในเรื่องที่กำหนดให้โดยแสดงความคิดเห็นตามประเด็นคำถามต่าง ๆ ดังนี้

เหตุการณ์ นายคำคู่อริของนายขาวใช้ก้อนอิฐข้างกระจกหน้าต่างบ้านของนายขาวแตกเสียหาย ต่อหน้านายขาว แล้ววิ่งหนีไป นายขาววิ่งไล่ตามเพื่อจับตัวพร้อมทั้งร้องตะโกนอะอะขอใ้คนช่วยจับด้วย พลตำรวจเหลืองซึ่งประจำอยู่สถานีตำรวจต่างท้องที่ประสบเหตุการณ์ขณะที่นายขาววิ่งไล่จับนายคำจึงร่วมวิ่งไล่ตามเพื่อจับตัวนายคำด้วย ดังนั้นหากนายขาวและพลตำรวจเหลืองวิ่งไล่ทันนายคำ ทั้งสองจะมีอำนาจจับตัวนายคำหรือไม่

กำหนด ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ( ) ในช่องว่างที่กำหนดให้แล้วแสดงความคิดเห็นที่เป็นจุดยืนของตนเอง

1) นายขาว ( ) ไม่มีอำนาจจับตัวนายคำ หรือ ( ) มีอำนาจจับตัวนายคำ เพราะว่า

1. ....

2. ....

2) พลตำรวจ ( ) ไม่มีอำนาจจับตัวนายคำ หรือ ( ) มีอำนาจจับตัวนายคำ เพราะว่า

1. ....

2. ....

3) ผลที่เกิดขึ้นจากปัญหา

1. ....

2. ....

4) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสังคม

1. ....

2. ....

5) ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

1. ....

2. ....

เฉลยคำตอบ
แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแผน 2

เหตุการณ์

- 1) นายขาว (X) ไม่มีอำนาจจับตัวนายดำ หรือ ( ) มีอำนาจจับตัว
  1. แม้นายดำจะกระทำผิดซึ่งหน้านายขาว แต่ประเภทความผิดไม่ได้ระบุให้ราษฎรมีอำนาจจับ
  2. ความผิดฐานทำให้เสียหายทรัพย์ ไม่ใช่ผู้เสียหายคือนายขาวจะมีอำนาจจับโดยตรง
- 2) พลดำตรวจเหลือ ( ) ไม่มีอำนาจจับ หรือ (X) มีอำนาจจับตัวนายดำ
  1. มีเหตุอันควรสงสัยว่านายดำได้กระทำความผิดมาแล้วและจะหลบหนี
  2. นายขาววิ่งไล่ตามเพื่อจับตัวนายดำโดยมีเสียงร้องเอะอะโวยวายประกอบกับพลดำตรวจเหลือพบทันใดหลังจากทำผิดในแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ
- 3) ผลที่เกิดขึ้นจากปัญหา
  1. เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของนายขาว
  2. นายดำถูกจับจากการทำผิด โดยทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องชดใช้ค่าเสียหาย
- 4) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสังคม
  1. ความขัดแย้งของบุคคลก่อให้เกิดความเสียหายและความเดือดร้อนวุ่นวายในสังคม
  2. ทำให้สังคมไม่มีความปลอดภัยเนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดจากการกระทำของนายดำ
- 5) ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
  1. การปลูกจิตสำนึกให้พลเมืองมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี
  2. ให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการทางวิธีพิจารณาความอาญา

ธงคำตอบ

แม้นายดำจะกระทำผิดซึ่งหน้านายขาว แต่ความผิดนั้นเป็นความผิดฐานทำให้เสียหายทรัพย์ ซึ่งมิได้ระบุไว้ในบัญชีท้าย ป.วิ.อ. กรณีไม่เข้าตาม ป.วิ.อ. มาตรา 79 นายขาวราษฎรจึงไม่มีอำนาจจับนายดำ ส่วนพลดำตรวจเหลือมีเหตุอันควรสงสัยว่านายดำได้กระทำความผิดมาแล้ว และจะหลบหนี พลดำตรวจเหลือย่อมมีอำนาจจับได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 78 (3)

แผนการฝึกทักษะที่ 3

แผนการฝึกทักษะที่ 3

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมือง

เวลา 2 คาบ

ไม่ปฏิบัติตามตามกฎหมาย และมาตรการที่จะให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย

1. สาระสำคัญ

ศึกษาถึงกรณีที่เกิดปัญหาในสังคมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะก่อให้เกิดผลเสียได้ทั้งกับ ผู้ไม่ปฏิบัติและกับประเทศชาติได้ โดยเมื่อยกกรณีศึกษาแล้วสามารถเข้าใจวิเคราะห์ และอภิปราย ถึงบทบาทของกฎหมายในสังคม ตลอดจนสามารถปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดี มีส่วนในการรักษา กฎหมายของประเทศ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตาม ตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

1. เมื่อยกกรณีศึกษาเรื่องบุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นักเรียนสามารถ วิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกับประเทศชาติ
2. อภิปรายถึงมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดีได้

3. เนื้อหาสาระ

1. ผลเสียที่เกิดขึ้นในกรณีที่เกิดปัญหาในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
2. มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

คาบที่ 1

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ
2. ครูเริ่มนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนร่วมกันสนทนาถึงข่าวหรือเหตุการณ์ในชีวิต ประจำวันเรื่องบุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

3. แจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของเรื่อง การตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยแยกเป็นจุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทางในเรื่องที่จะศึกษาตลอดระยะเวลา 2 คาบ
4. แจ้งวัตถุประสงค์นำทาง เมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 1 แล้วจะสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกับประเทศชาติได้
5. นักเรียนรับใบความรู้ที่ 8 เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกับประเทศชาติ แล้วตอบคำถามในใบงานที่ 21
6. นักเรียนจับคู่ตรวจใบงานที่ 21 จากใบคำตอบที่ 8
7. หัวหน้านักเรียนรวบรวมใบงานที่ 21 ส่งเพื่อครูตรวจความถูกต้องเรียบร้อย
8. นักเรียนร่วมกันสนทนาซักถาม และช่วยกันยกตัวอย่างกรณีศึกษาหรือเหตุการณ์สมมติเกี่ยวกับบุคคลในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะมีผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ทั้งกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกับประเทศชาติ
9. ให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8-10 คน เพื่อร่วมกันอภิปรายจากตัวอย่างที่คัดเลือกกรณีศึกษาหรือเหตุการณ์สมมติ
10. นักเรียนรับใบงานที่ 22 ให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์และบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในใบงานที่ 22 ร่วมกัน โดยระบุจุดยืนของแต่ละฝ่าย โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนพร้อมทบทวนปัญหาความขัดแย้งจากบุคคลในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
11. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ตามแบบประเมินที่ 2
12. นักเรียนช่วยกันสรุป และ ครูให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งจากการที่บุคคลในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย พร้อมยกตัวอย่างเพิ่มเติม
13. แต่ละกลุ่มรวบรวมใบงานที่ 22 ส่งเพื่อครูตรวจความถูกต้องเรียบร้อย
14. นักเรียนรับเอกสารเสริมความรู้ที่ 8 แล้วให้นักเรียนนำไปศึกษาเพิ่มเติม

คาบที่ 2

1. นักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามเพื่อทบทวนความรู้เดิมที่ได้อ่านจากใบความรู้ที่ 8 และเอกสารเสริมความรู้ที่ 8
2. แจ้งวัตถุประสงค์นำทางเมื่อนักเรียนเรียนจนครบคาบที่ 2 แล้วจะมีทักษะในการแสดงเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งจากการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนี้จะสามารถอธิบายเรื่องถึงมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองได้

3. นักเรียนแต่ละคนเลือกปัญหาความขัดแย้งทางสังคมจากการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมจากเรื่องที่เราได้กำหนดไว้ แล้วครูแจกใบงานที่ 23 ให้นักเรียนเพื่อวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 23

4. นักเรียนนำเสนอผลงานในใบงานที่ 23 ตามลำดับรายชื่อ เป็นจำนวน 2 – 4 คน ซึ่งไม่ซ้ำกับคนเดิมที่เคยนำเสนอไป แล้วครูสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียน ตามแบบประเมินที่ 1

5. นักเรียนส่งใบงานที่ 23 ที่ได้จากการเลือกเนื้อเรื่องของปัญหาความขัดแย้งทางสังคมจากการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

6. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่ม 8 – 10 คน เพื่อร่วมกันอภิปรายจากใบกรณีศึกษาที่ 8 ในชั้นเรียน

7. แจกใบงานที่ 24 ให้แต่ละกลุ่มลงบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในใบงานที่ 24 ร่วมกัน โดยระบุดูจุดยืนของแต่ละฝ่าย โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนพร้อมทบทวนปัญหาความขัดแย้ง

8. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนตามแบบประเมินที่ 2

9. นักเรียนช่วยกันแสดงเหตุผลและครูให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดีได้

10. แต่ละกลุ่มรวบรวมใบงานที่ 24 ส่งเพื่อครูตรวจความเรียบร้อย

11. นักเรียนรับใบความรู้ที่ 9 เรื่อง มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดี แล้วตอบคำถามในใบงานที่ 25

12. นักเรียนจับคู่ตรวจใบงานที่ 25 จากใบคำตอบที่ 9

13. หัวหน้านักเรียนรวบรวมใบงานที่ 25 ส่งเพื่อครูตรวจความถูกต้องเรียบร้อย

14. นักเรียนร่วมกันสนทนา ซักถาม และอภิปรายถึงมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดีได้ และยกตัวอย่างเพิ่มเติม พร้อมกับครูสรุปในเนื้อหา

15. นักเรียนรับเอกสารเสริมความรู้ที่ 9 แล้วให้นักเรียนนำไปศึกษาเพิ่มเติม

16. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ

17. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนตามแผนการฝึกทักษะเมื่อเรียนครบทั้ง 3 แผน จำนวน 50 ข้อ

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ใบความรู้ที่ 8 เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกับประเทศชาติ
2. ใบงานที่ 21 เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกับประเทศชาติ
3. ใบคำตอบที่ 8 เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกับประเทศชาติ

4. ใบงานที่ 22 นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากตัวอย่างเรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับบุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย จะมีผลกระทบที่เกิดขึ้นได้กับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกับประเทศชาติ

5. ใบกรณีศึกษาที่ 8 เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

6. ใบงานที่ 23 นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมจากการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม

7. เอกสารเสริมความรู้ที่ 8 เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกับประเทศชาติ

8. ใบงานที่ 24 นักเรียนอภิปรายร่วมกัน เรื่อง ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมจากการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม

9. ใบกรณีศึกษาที่ 9 เรื่อง มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย

10. ใบความรู้ที่ 9 เรื่อง มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดี

11. ใบงานที่ 25 เรื่อง มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดี

12. ใบคำตอบที่ 9 เรื่อง มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดี

13. เอกสารเสริมความรู้ที่ 9 เรื่อง มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดี

6. การวัดและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตพฤติกรรมรายบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมแผนการฝึกทักษะในการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่ 1

- ความเข้าใจ
- ความสนใจ
- การแสดงความคิดเห็น
- การตอบคำถาม
- การยอมรับฟังผู้อื่น
- การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- การนำไปใช้

2. สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในการเข้าร่วมกิจกรรมแผนการฝึกทักษะในการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่ 2

- การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม
- การแสดงความคิดเห็น
- การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น

- ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- การร่วมปรับปรุงผลงานกลุ่มให้ถูกต้อง
- ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ความรู้
- ทักษะทางวาจา
- ความสามารถทางสังคม

3. ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานจากใบงานในการเข้าร่วมกิจกรรมแผนการฝึกทักษะในการเรียนการสอนแบบประเมินที่ 3

- ความถูกต้อง
- ครอบคลุมเนื้อหา
- ความสะอาด เรียบร้อยการทำงาน
- การรักษาเวลา
- การเตรียมความพร้อม

4. ตรวจสอบและให้คะแนนผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เครื่องมือ

1. แบบประเมินที่ 1 สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบประเมินที่ 2 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. ใบงาน
4. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
5. แผ่นโป่งใส
6. ใบกรณีศึกษา

เกณฑ์การประเมิน

1. ประเมินพฤติกรรมรายบุคคล ตามแบบประเมินที่ 1 มีเกณฑ์ดังนี้
  - แยกพิจารณาเป็นรายละเอียดหัวข้อ เช่น ความเข้าใจ ความสนใจ การแสดงความคิดเห็น การตอบคำถาม การยอมรับฟังผู้อื่น การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และการนำไปใช้
  - ให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละพฤติกรรมตามหัวข้อ โดยเกณฑ์วัดเป็นรายหัวข้อ

ระดับดีมาก	ได้คะแนนประเมิน	5 คะแนน
ระดับดี	ได้คะแนนประเมิน	4 คะแนน
ระดับพอใช้	ได้คะแนนประเมิน	3 คะแนน

ระดับที่ต้องปรับปรุง ได้คะแนนประเมิน 2 คะแนน

ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง ได้คะแนนประเมิน 1 คะแนน

2. ประเมินพฤติกรรมกรรมการทำงานกลุ่ม ตามแบบประเมินที่ 2 มีเกณฑ์ดังนี้

- แยกพิจารณาเป็นรายละเอียดหัวข้อ เช่น การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย การร่วมปรับปรุงผลงานกลุ่มให้ถูกต้อง ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ความรู้ ทักษะทางวาจา และความสามารถทางสังคม

- ให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละพฤติกรรมตามหัวข้อ โดยเกณฑ์วัดเป็นรายหัวข้อ

ระดับดีมาก ได้คะแนนประเมิน 5 คะแนน

ระดับดี ได้คะแนนประเมิน 4 คะแนน

ระดับพอใช้ ได้คะแนนประเมิน 3 คะแนน

ระดับที่ต้องปรับปรุง ได้คะแนนประเมิน 2 คะแนน

ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง ได้คะแนนประเมิน 1 คะแนน

3. ประเมินผลการปฏิบัติงานจากใบงาน ตามแบบประเมินที่ 3 มีเกณฑ์ดังนี้

- แยกพิจารณาเป็นรายละเอียดหัวข้อ เช่น ความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหา ความสะอาดเรียบร้อยการทำงาน การรักษาเวลา และการเตรียมความพร้อม

- ให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละหัวข้อตามการปฏิบัติงานในใบงาน โดยเกณฑ์วัดเป็นรายหัวข้อ

ระดับดีมาก ได้คะแนนประเมิน 5 คะแนน

ระดับดี ได้คะแนนประเมิน 4 คะแนน

ระดับพอใช้ ได้คะแนนประเมิน 3 คะแนน

ระดับที่ต้องปรับปรุง ได้คะแนนประเมิน 2 คะแนน

ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง ได้คะแนนประเมิน 1 คะแนน

4. เกณฑ์ประเมินแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ระดับดีมาก ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง 9-10 ข้อ

ระดับดี ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง 7-8 ข้อ

ระดับพอใช้ ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง 5-6 ข้อ

ระดับที่ต้องปรับปรุง ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง 3-4 ข้อ

ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง 0-2 ข้อ

7. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ หรือฟังข่าวจากโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นขัดแย้งในสังคม และนำมาร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเหล่านั้นในแง่ที่เกี่ยวกับกฎหมาย

8. ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

(ตรวจสอบ / นิเทศ / เสนอแนะ / รับรอง)

- 8.1 นักเรียนมีตงามกระตือรือร้น ร้องขอให้เลิกเกมกระดานออนไลน์
เป็นไปจากแผนการสอนที่กำหนด
- 8.2 นักเรียน และ ครู ต่างมีทงแลกเปลี่ยน ตงมตงกัน และ นักเรียน
มีตงมที่พอใจในเลิกเกมกระดานออนไลน์

ลงชื่อ.....
(เม ตรีรัตน์ หุทธิเกศม)
ตำแหน่ง.....หัวหน้าแผนกวิชาสังคม
วันที่ ๑3 เดือน..... ก.พ. พ.ศ. ๒๕๖๖

บันทึกผลการฝึกทักษะที่ 3

1. ผลการสอบ

- 1.1 ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างดีในบทเรียนนี้ และได้มีสมาธิจดจ่อในการปฏิบัติ
- 1.2 ในการทบทวนข้อสอบที่มอบหมายให้ และนักเรียนได้จัดทำ
- 1.3 มีหน้าที่ ๑/๑๑ เวลาที่ฝึกฝนทักษะที่มอบหมาย
- 1.4 ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างดีในบทเรียนนี้ และได้มีสมาธิจดจ่อในการปฏิบัติ

2. อุปสรรคและปัญหา

- 2.1 เวลาในการทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างดีในบทเรียนนี้ และได้มีสมาธิจดจ่อในการปฏิบัติ
- 2.2 ทักษะที่นักเรียนได้ฝึกฝนจากวิชาอื่น ๆ มาใช้ในการเรียนรู้อย่างดี
- 2.3 ทักษะที่นักเรียนได้ฝึกฝนมาใช้ในการเรียนรู้อย่างดี และได้มีสมาธิจดจ่อในการปฏิบัติ
- 2.4 .....

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- 3.1 จัดเวลาในการทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างดีในบทเรียนนี้ และได้มีสมาธิจดจ่อในการปฏิบัติ
- 3.2 ทักษะที่นักเรียนได้ฝึกฝนจากวิชาอื่น ๆ มาใช้ในการเรียนรู้อย่างดี และได้มีสมาธิจดจ่อในการปฏิบัติ
- 3.3 .....
- 3.4 .....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
 (.....)
 ตำแหน่งอาจารย์.....ระดับ.....
 วันที่ 23 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้

แผนการฝึกทักษะที่ 3

วิชา ส 402 สังคมศึกษา (ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย)

จำนวน 10 ข้อ

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตาม

ตามกฎหมาย และมาตรการที่จะให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย

เวลา 5 นาที

ชื่อ _____

ชั้น _____

เลขที่ _____

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- 1) มูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการใช้กฎหมายเหนือกฎหมายในสังคมปัจจุบันคือข้อใด
  - ก) บัญญัติกฎหมายโดยไม่คำนึงถึงฐานะและการศึกษาของพลเมือง
  - ข) บัญญัติกฎหมายโดยไม่คำนึงถึงความเป็นอยู่ของพลเมือง
  - ค) บัญญัติกฎหมายโดยไม่เหมาะสมกับสภาพของสังคม
  - ง) บัญญัติกฎหมายโดยมีสภาพบังคับที่รุนแรงเกินไป
- 2) ข้อใดเป็นปัญหาขั้นต้นที่ก่อให้เกิดคดีข่มขืนกระทำชำเรา วังราวทรัพย์เพิ่มมากขึ้นในสังคมปัจจุบัน
  - ก) ความปล่อยปละละเลยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
  - ข) เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เพียงพอกับความต้องการของสังคม
  - ค) สังคมปัจจุบันต่างคนต่างเห็นแก่ตัวไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  - ง) คนปัจจุบันเปิดช่องให้ตนเองตกเป็นเหยื่อของการกระทำผิดกฎหมายมากขึ้น
- 3) เหตุใดกฎหมายแต่ละสังคมจึงแตกต่างกัน

ก) สภาพแวดล้อมต่างกัน	ข) จารีตประเพณีต่างกัน
ค) ประวัติศาสตร์ต่างกัน	ง) ระบบการปกครองต่างกัน
- 4) เมื่อมีคนเกิดในครอบครัวใดก็ตาม ตามกฎหมายเจ้าบ้านต้องมีหน้าที่แจ้งต่อ

ก) หัวหน้าเขต	ข) นายอำเภอ
ค) กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน	ง) นายทะเบียนท้องที่
- 5) สาเหตุสำคัญที่บุคคลจำนวนมากกระทำผิดกฎหมายในประเทศ เป็นเพราะ

ก) ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ	ข) สังคมเสื่อมโทรม
ค) ประชาชนหันหลังให้วัด	ง) ประชาชนขาดความรู้เรื่องกฎหมาย

- 6) ข้อใดต่อไปนี้จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายนิติกรรมสัญญา จึงจะถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- นางลำไยซื้อข้าวกับแม่ค้าขาประจำทุกวัน
  - นางช่อม่วงจ้างนายซัชชชุดหลุมปลูกต้นไม้
  - นายประชาซื้อแหวนเพชร 3 กะรัต หนัก 100 กรัม น.ส.ดวงใจ
  - นายสุชาติซื้อรถสองแถวของนายสมควรเพื่อไว้บรรทุกของ
- 7) การป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของพลเมืองควรใช้วิธีใดที่เหมาะสมที่สุด
- เร่งปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้รัดกุมยิ่งขึ้น
  - ให้การศึกษาแก่ประชาชนด้านกฎหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม
  - เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ให้มากเพียงพอกับประชาชน
  - ระบุนโยบายให้รุนแรงเข้มงวดมากขึ้น
- 8) ข้อใดมิใช่สาเหตุที่ทำให้ประชาชนฝ่าฝืนกฎหมาย
- เศรษฐกิจตกต่ำทั่วประเทศ
  - อัตราการศึกษาของประชากรสูง
  - กฎหมายประกาศใช้มาก คนไม่ทราบ
  - กฎหมายล้าหลังและกำหนดโทษต่ำ
- 9) “นิติบุคคล หมายถึง บุคคลตามกฎหมายมีสิทธิและหน้าที่ได้เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่บางประการซึ่งโดยสภาพแล้วจะมีได้เฉพาะบุคคลธรรมดา” หมายความว่า
- บุคคลธรรมดามีสิทธิและหน้าที่บางอย่างซึ่งนิติบุคคลไม่มี
  - บุคคลธรรมดามีสิทธิมากกว่านิติบุคคล
  - นิติบุคคลและบุคคลธรรมดามีสิทธิและหน้าที่เท่า ๆ กัน
  - นิติบุคคลอาจมีสิทธิได้มากกว่าบุคคลธรรมดา
- 10) “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ข้อใดมีความหมายใกล้เคียงกับข้อความดังกล่าวมากที่สุด
- แดงมีสิทธินั่งรถรับส่งของโรงเรียนได้เท่าเทียมขาว
  - บุคคลทุกคนมีสิทธิเป็นทหารได้หากได้รับการคัดเลือก
  - รัฐจะใช้กฎหมายแก่บุคคลทุกคนเท่าเทียมกัน
  - บุตรและธิดาจะได้รับเงินค่าขนมและได้รับความคุ้มครองจากพ่อแม่เท่า ๆ กัน

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
แผนการฝึกทักษะ 3 (จำนวน 10 ข้อ)

ข้อ 1 ตอบ ค

ข้อ 2 ตอบ ง

ข้อ 3 ตอบ ก

ข้อ 4 ตอบ ง

ข้อ 5 ตอบ ง

ข้อ 6 ตอบ ง

ข้อ 7 ตอบ ข

ข้อ 8 ตอบ ค

ข้อ 9 ตอบ ก

ข้อ 10 ตอบ ค

ใบความรู้ที่ 8

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมือง

เวลา 5 นาที

ไม่ปฏิบัติตามตามกฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมายตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

เมื่อยกกรณีศึกษาเรื่อง บุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกับประเทศชาติ

เนื้อหาสาระ

1. การปฏิบัติตามกฎหมาย

การปฏิบัติตามกฎหมาย หมายถึง การกระทำตามกติกาหลักที่ใช้ในการควบคุมกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ในสังคมที่เป็นการจัดระเบียบของสังคมอันก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม โดยผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับประโยชน์จากการที่กฎหมายรับรองการกระทำ ส่วนผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับการลงโทษในลักษณะความผิดทางอาญา หรือทางแพ่ง หรือได้รับความเสียหายจากการที่กฎหมายไม่รับรองการกระทำ

การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดี มีบัญญัติไว้ 2 กรณีคือ

(1) กรณีที่กฎหมายบัญญัติว่าห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำ หากมีการฝ่าฝืนการกระทำจะถือว่าผู้นั้นกระทำผิดกฎหมาย เช่น ห้ามฆ่าผู้อื่น ห้ามฉ้อโกง ห้ามลักทรัพย์ เป็นต้น

(2) กรณีที่กฎหมายบัญญัติว่าผู้หนึ่งผู้ใดจะต้องกระทำ หากผู้นั้นฝ่าฝืนไม่กระทำจะถือว่าผู้นั้นกระทำผิดกฎหมาย เช่น เห็นเด็กตกน้ำทั้งที่ตนเองก็เป็นคนที่ว่ายน้ำเก่ง แต่กลับเพิกเฉยไม่ช่วย อย่างนี้ถือว่ากระทำผิดกฎหมาย

แนวทางในการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายมี 2 แนวทางคือ

(1) การปลูกฝังเจตคติที่ดีในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายที่ให้ตระหนักถึงความยุติธรรมของกฎหมาย

(2) การปลูกฝังจริยธรรมที่ดีในด้านการปฏิบัติตนตามกฎหมายที่ให้ตระหนักถึงความประพฤติกี่ดีงาม ความถูกต้อง และความยุติธรรม เป็นสำคัญ

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นในกรณีที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตนตามกฎหมาย

สามารถแบ่งได้ 3 ระดับ ตามผลกระทบที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1) ผลกระทบต่อตนเอง เช่น ตนเองไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อราชการ ในกรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการทำบัตรประชาชน และการทำทะเบียนบ้าน

(2) ผลกระทบต่อชุมชน เช่น ชุมชนมีแต่ความสกปรก มีมลพิษต่าง ๆ ในกรณีไม่ปฏิบัติตนตามกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด

(3) ผลกระทบต่อประเทศชาติ เช่น ประเทศชาติจะไม่ได้รับการพัฒนาดังกล่าวถึง ในกรณีไม่ปฏิบัติตนตามกฎหมายเกี่ยวกับการเสียภาษีอากรให้รัฐ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตนตามกฎหมาย โดยทั่วไปมีดังนี้

- (1) ไม่มีความสงบเรียบร้อยในสังคม ชุมชน ประเทศชาติ
- (2) ไม่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ในสังคม
- (3) ไม่สามารถสร้างความยุติธรรมในสังคมได้
- (4) ไม่สามารถสร้างความเท่าเทียมกันให้แก่พลเมืองทุกคน โดยจะมีการเลือกปฏิบัติเกิดขึ้น

(5) ไม่สามารถสร้างการคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองได้

(6) ไม่สามารถที่จะปกป้องสิทธิมนุษยชนของพลเมืองได้ โดยไม่เคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคนของพลเมืองด้วยกัน

(7) ไม่สามารถบริหารกฎหมายให้มีเอกภาพและมีศักยภาพ

(8) ไม่สามารถนำกฎหมายมาใช้บังคับได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีเหตุผล

(9) ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(10) ไม่สามารถทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์

บรรณานุกรม

- กมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. สาขาวิชานิติศาสตร์. (2533). กฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หน่วยที่ 1 – 7 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. พิมพ์ครั้งที่ 4.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. สาขาวิชานิติศาสตร์. (2533). กฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หน่วยที่ 8 – 15 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. พิมพ์ครั้งที่ 4.
- พรสวัสดิ์ เพชรแดง. (2536). หนังสือเสริมประสบการณ์วิชาสังคมศึกษาม.4 ส 402. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พีสิกส์เซ็นเตอร์.
- สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2534). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิยมวิทยา.

ใบงานที่ 21

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมายตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

เมื่อยกกรณีศึกษาเรื่อง บุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกับประเทศชาติ

วัสดุอุปกรณ์

ใบความรู้ที่ 8

กิจกรรม

ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 8 แล้วอธิบายความหมายต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ละเอียด

1. การปฏิบัติตามกฎหมาย หมายถึง.....
 .....
 .....
 .....
 .....
2. การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดี มีบัญญัติไว้..... กรณี คือ
 .....
 .....
 .....
 .....

3. แนวทางในการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายมี .....แนวทาง คือ

.....
.....
.....
.....

4. ผลกระทบที่เกิดขึ้น ในกรณีที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย สามารถแบ่งได้..... ระดับ
ตามผลกระทบที่เกี่ยวข้อง คือ.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยทั่วไปคือ.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ใบคำตอบที่ 8

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมือง

ใบงานนอกชั่วโมงเรียน

ไม่ปฏิบัติตามตามกฎหมาย

เฉลยคำตอบ

1. การปฏิบัติตามกฎหมาย คือ การกระทำตามกติกาหลักที่ใช้ในการครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ในสังคมที่เป็นการจัดระเบียบของสังคมอันก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม โดยผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับประโยชน์จากการที่กฎหมายรับรองการกระทำ ส่วนผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับการลงโทษในลักษณะความผิดทางอาญา หรือทางแพ่ง หรือได้รับความเสียหายจากการที่กฎหมายไม่รับรองการกระทำ
2. การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดี มีบัญญัติไว้ 2 กรณีคือ
  - (1) กรณีที่กฎหมายบัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำ หากมีการฝ่าฝืนกระทำ จะถือว่าผู้นั้นกระทำผิดกฎหมาย
  - (2) กรณีที่กฎหมายบัญญัติว่า ผู้หนึ่งผู้ใดจะต้องกระทำ หากผู้นั้นฝ่าฝืนไม่กระทำ จะถือว่าผู้นั้นกระทำผิดกฎหมาย
3. แนวทางในการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายมี 2 แนวทาง
  - (1) การปลูกฝังเจตคติที่ดีในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายที่ให้ตระหนักถึงความยุติธรรมของกฎหมาย
  - (2) การปลูกฝังจริยธรรมที่ดีในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายที่ให้ตระหนักถึงความประพฤติที่ดีงาม ความถูกต้อง และความยุติธรรมเป็นสำคัญ
4. ผลกระทบที่เกิดขึ้น ในกรณีที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย มี 3 ระดับ ตามผลกระทบที่เกี่ยวข้องคือ
  - (1) ผลกระทบต่อตนเอง
  - (2) ผลกระทบต่อชุมชน
  - (3) ผลกระทบต่อประเทศชาติ

5. ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยทั่วไปมีดังนี้
- (1) ไม่มีความสงบเรียบร้อยในสังคม ชุมชน ประเทศชาติ
  - (2) ไม่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ในสังคม
  - (3) ไม่สามารถสร้างคุณธรรมในสังคมได้
  - (4) ไม่สามารถสร้างความเท่าเทียมกันให้แก่พลเมืองทุกคน โดยจะมีการเลือกปฏิบัติเกิดขึ้น
  - (5) ไม่สามารถสร้างการคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองได้
  - (6) ไม่สามารถที่จะปกป้องสิทธิมนุษยชนของพลเมืองได้ โดยไม่เคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคนของพลเมืองด้วยกัน
  - (7) ไม่สามารถบริหารกฎหมายให้มีเอกภาพและมีศักยภาพ
  - (8) ไม่สามารถนำกฎหมายใช้บังคับได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีเหตุผล
  - (9) ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - (10) ไม่สามารถทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์

ใบกรณีศึกษาที่ 8

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 8 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ
ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เรื่องที่ 1

คราบน้ำมัน

คลังน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล น้ำมันโซล่า และน้ำมันเครื่องของบริษัทไพศาลยนต์ฯ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ บริษัทให้คนงานล้างทำความสะอาดโกดัง 3 หลัง เป็นเหตุให้คราบน้ำมันต่าง ๆ ไหลลงสู่แม่น้ำจำนวนมาก ฝาน้ำมันลอยตามกระแสน้ำ ในแม่น้ำมีเรือราษฎรปลูกขึ้นออกไปและมีแพอยู่อาศัยริมฝั่ง ชาวบ้านทิ้งถ่านไฟลงแม่น้ำหลังหุงอาหารเสร็จแล้วเป็นปกติ จึงลุกไหม้ฝาน้ำมันที่ลอยตามน้ำ ไฟลุกลามไปไหม้บ้านเรือนและแพหลายหลัง เจ้าของเรือนและแพร่วมกันฟ้องบริษัทให้ชดใช้ค่าเสียหาย บริษัทผู้คิดว่าไฟไหม้เกิดจากเชื้อเพลิงของชาวบ้านทิ้งลงไปเอง ถ้าฝาน้ำมันที่ลอยน้ำไม่ทำให้เกิดไฟไหม้ บริษัทจึงไม่ต้องรับผิดชอบ

ชาวบ้านผิด หรือบริษัทผิด ?

ใบกรณีศึกษาที่ 8

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 8 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ
ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เรื่องที่ 2

บ้านเรือนเคียงกัน

นายเสือกกับนายสิงห์มีที่ดินและรั้วบ้านอยู่ชิดติดกัน แต่มีเรื่องบาดหมางกันไม่พูดกันมา 7 ปีแล้ว ต้นนุ่นในบ้านของนายสิงห์แตกกิ่งก้านสาขา กิ่งยื่นรูก้าเข้าไปในเขตบ้านของนายเสือกคลุมพืชผลในบริเวณสวนครัวที่นายเสือกปลูกไว้ ทำให้ไม่องงามเท่าที่ควร นายเสือกจึงตัดกิ่งนุ่นที่รูก้าเข้ามาทิ้งเสีย 10 กิ่ง โดยไม่บอกกล่าวให้นายสิงห์ทราบเพื่อให้นายสิงห์ตัดเอง เมื่อนายสิงห์พบว่าต้นไม้ตนเองถูกตัดกิ่ง นายสิงห์จึงไปแจ้งความกล่าวหาว่านายเสือกตัดกิ่งนุ่นของตนโดยไม่บอกกล่าว ขอให้ดำเนินคดีกับนายเสือกฐานทำให้เสียทรัพย์ ดังนี้ นายเสือกมีความผิดตามข้อกล่าวหานายสิงห์หรือไม่

ใบกรณีศึกษาที่ 8

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 8 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ
ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เรื่องที่ 3

เงินกู้มีปัญหา

นายดี ให้นายชินกู้เงินไปหนึ่งแสนบาท ครบกำหนดตามสัญญาแล้ว นายชินไม่ยอมชำระ นายดีทวงถามหลายครั้ง นายชินผัดผ่อนตลอดมา นายดีจึงประกาศโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ว่านายชินกู้เงินนายดีไปหนึ่งแสนบาท ครบกำหนดแล้วไม่ชำระคืน ทวงถามก็ผัดผ่อนขอให้ชำระหนี้ภายใน 7 วัน นายชินอ่านหนังสือพิมพ์แล้วก็เห็นว่า เป็นการประจานให้เสียหายเพราะนายชินเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยูจกของคนทั่วไป ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงในทางการค้าและถูกดูหมิ่น นายชินจึงฟ้องนายดีว่าหมิ่นประมาท ดังนั้นนายดี หรือนายชินมีความผิดหรือไม่อย่างไร

ใบกรณีศึกษาที่ 8

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 8 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ
ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เรื่องที่ 4

เหตุเกิดจากค่าแรงตายหญ้า

นายคำถ้อมีคตตายหญ้ากลับจากสวน ได้เข้าไปในบ้านของนางขาวเพื่อทวงค่าแรงที่นางขาวค้างอยู่ 2,000 บาท นางขาวบอกว่าให้รอสามีกลับมาก่อน นายคำจึงโกรธใช้มีคตตายหญ้าที่ถือมานั้นฟันนางขาว แต่ไม่ถูกคตนางขาว เมื่อฟันไม่ถูก นายคำจึงเดินไปเอาเครื่องปั่นไฟราคา 5,000 บาท ของนางขาวไป โดยนายคำพูดว่า จะยัดเอาไว้ให้นางขาวไปจ่ายค่าแรงของตนก่อน แล้วนายคำจะคืนให้ ดังนี้ การกระทำของนายคำและนางขาวผิดหรือไม่ อย่างไร

ใบกรณีศึกษาที่ 8

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 8 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ
ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เรื่องที่ 5

ทิ้งอกริมตลิ่ง

นายไทย และนายจีน มีที่ดินคนละแปลงติดต่อกัน โดยที่ดินของนายไทยซึ่งมีเนื้อที่ 100 ตารางวา อยู่ด้านหน้าติดกับแม่น้ำ ที่ดินของนายจีนอยู่ลึกเข้าไปทางด้านหลัง ต่อมาที่ดินของนายไทยถูกน้ำเซาะพังทลายเป็นแม่น้ำทั้งหมด หลังจากนั้นอีก 10 ปี ตรงที่เคยเป็นที่ดินของนายไทยเกิดขึ้นเงินงอกเป็นที่ดินติดต่อกันกับที่ดินของนายจีนออกไปเป็นเนื้อที่ 80 ตารางวา นายไทยได้ถมที่ดินออกไปอีก 20 ตารางวา และครอบครองอยู่ นายไทยและนายจีนต่างอ้างสิทธิในที่ดินแปลงทิ้งอกริมตลิ่งนั้น ดังนี้ ที่ดินพิพาทนั้นควรตกเป็นสิทธิแก่ผู้ใด

ใบงานที่ 22

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

เมื่อขกรกรณีศึกษาเรื่อง บุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกับประเทศชาติ

วัสดุอุปกรณ์

บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ที่เป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากกรณีศึกษา เรื่องที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติที่เป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1.	เลขที่.....
2.	เลขที่.....
3.	เลขที่.....
4.	เลขที่.....
5.	เลขที่.....
6.	เลขที่.....
7.	เลขที่.....
8.	เลขที่.....
9.	เลขที่.....
10.	เลขที่.....

ใบงานที่ 22 (ต่อ)

เรื่อง.....

1. ระบุจุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดขึ้นของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล .....

.....
.....
.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน โดยมีเหตุผล .....

.....
.....
.....

2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก.....

เหตุผลทางลบ.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก.....

เหตุผลทางลบ.....

3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

.....
.....

4. ทบทวนจุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน.....คน

5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

.....
.....
.....
.....

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 8

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

เมื่อขกรณศึกษาเรื่อง บุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกับประเทศชาติ

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและตามผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมายได้

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากใบกรณีศึกษาที่ 8 เรื่องที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นตัวอย่างนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบงานที่ 22 (ต่อ)

เรื่องที่ 1 “คราบน้ำมัน”

1. ระบุจุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดขึ้นของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล.....

  - 1) บริษัทผิดเพราะการปล่อยคราบน้ำมันไหลลงแม่น้ำ อาจก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อาศัยบริเวณใกล้เคียง.....
  - 2) ความประมาทเลินเล่อของบริษัท เป็นผลทำให้เกิดไฟไหม้บ้านเรือนของชาวบ้าน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล.....

    - 1) ชาวบ้านผิดเพราะชาวบ้านทิ้งถ่านไฟเหลือใช้ลงในแม่น้ำทำให้ไฟไหม้.....
    - 2) ชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียงกับบริษัทควรรักษาความระมัดระวังด้วยตนเอง ซึ่งไฟไหม้เกิดจากเชื้อเพลิงที่ชาวบ้านทิ้งลงไปเอง.....
2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก น้ำมันเป็นทรัพยากรอันตราย อาจถูกไหม้ได้.....
 เหตุผลทางลบ ถ้าไม่มีฝาน้ำมันที่บริษัทปล่อยลงแม่น้ำแล้ว ไฟจะไม่ไหม้.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก ชาวบ้านไม่ควรทิ้งถ่านไฟเหลือใช้ลงในแม่น้ำ.....
 เหตุผลทางลบ ชาวบ้านริมฝั่งทิ้งถ่านไฟลงแม่น้ำหลังหุงอาหารเสร็จเป็นประจำทุกวัน.....
3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 291, 300 เรื่อง ประมาทเลินเล่อ เทียบเคียงคำพิพากษาฎีกาที่ 2359/2522 และคำพิพากษาฎีกาที่ 2086/2523
4. ทบทวนจุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง
  - 1) รัฐควรมีมาตรการกำหนดให้บริษัทที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ห้ามปล่อยน้ำมันหรือเชื้อเพลิงลงสู่แหล่งน้ำ ไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม.....
  - 2) หน่วยงานราชการควรมีการจัดระบบการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยสู่แม่น้ำ.....
  - 3) ควรอบรมปลูกฝังให้พลเมืองมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม.....

ใบงานที่ 22 (ต่อ)

เรื่องที่ 2 “บ้านเรือนเคียงกัน”

- ระบุงดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนงุดขึ้นของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

  - นายสิงห์ผิด เพราะนายเสือตัดกิ่งไม้เนื่องจากกิ่งไม้รุกเข้าไปในบ้านของนายเสือ
  - กิ่งไม้ที่รุกเข้าไปในที่ดินของนายเสือ ทำให้ปกคลุมพืชทำให้ไม่งอกงาม

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล.....

  - นายเสือผิด เพราะการที่รั้วบ้านอยู่ชิดติดกัน เป็นธรรมชาติของต้นไม้ที่จะแตกกิ่งก้านเข้าไปบริเวณบ้านนายเสือ
  - นายเสือควรบอกก่อนที่จะตัดกิ่งไม้ที่รุกเข้าไป
- ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายเสือมีสิทธิตัดกิ่งไม้เพราะป้องกันสิทธิโดยเจตนาเพื่อยังความเสียหาย.....

เหตุผลทางลบ นายสิงห์ควรดูแลรักษาต้นไม้ของตนไม่ให้รุกเข้าไปในที่ดินผู้อื่น

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายเสือควรบอกก่อนตัดกิ่งไม้.....

เหตุผลทางลบ ต้นไม้ที่รุกเข้าไปปกคลุมพืชผลของนายเสือทำให้ไม่งอกงาม.....
- ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ละเมิด และมาตรา 1337 การป้องกันสิทธิเพื่อยังความเสียหาย ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 ทำให้เสียทรัพย์.....
- ทบทวนงุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
- สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

  - ควรอบรมและปลูกฝังให้เยาวชนมีลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัย ฟังพากัน โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่.....
  - ควรมีการให้ความรู้แก่ชุมชนในความรับผิดชอบทรัพย์สิน หรือสิ่งปลูกสร้างไม่ให้ก่อความเดือดร้อนกับผู้อยู่บริเวณใกล้เคียง.....

ใบงานที่ 22 (ต่อ)

เรื่องที่ 3 “เงินกู้มีปัญหา”

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล.....

  - 1) เห็นว่านายตีผิด เพราะทำเกินกว่าเหตุ ประจานนายจีน.....
  - 2) นายตีควรบอกกล่าวกับนายจีนก่อนว่าจะลงประกาศหนังสือพิมพ์.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล.....

  - 1) เห็นว่านายจีนผิดเพราะนายตีได้ทวงถามหลายครั้งแล้ว แต่นายจีนผิดผ่อนตลอดมา.....
  - 2) นายตีไม่ได้มีเจตนาใส่ความนายจีน เพราะนายจีนเป็นหนี้เงินกู้ที่ยังไม่ชำระเป็นข้อความที่เป็นความจริง ไม่เป็นการหมิ่นประมาท.....
2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายตีลงประกาศหนังสือพิมพ์ เป็นการประจานนายจีน.....

เหตุผลทางลบ นายจีนมีความคิดที่จะไม่คืนเงินนายตี.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายตีทำไปเพื่อต้องการเงิน และบอกกล่าวให้ชำระหลายครั้ง.....

เหตุผลทางลบ นายจีนไม่มีเงินมาชำระนายตี.....
3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204 วรรคแรก (เจ้าหนี้มีสิทธิเดือนลูกหนี้) ประกอบคำพิพากษาฎีกาที่ 1739/2523.....
4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

  - 1) ควรปลูกฝังค่านิยมให้ถูกต้องในเรื่องความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น.....
  - 2) ควรให้การอบรมและเอาใจใส่ให้เยาวชนรู้ถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศ.....

ใบงานที่ 22 (ต่อ)

เรื่องที่ 4 “เหตุเกิดจากค่าแรงขายหน้า”

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

  - 1) นายคำมีสิทธิที่จะทวงเงินที่ค้างไว้จากนางขาว .....
  - 2) เนื่องจากนายคำยังไม่ได้รับเงินค่าแรง จึงมีสิทธิยึดเครื่องปั่นไฟเอาไว้ก่อน .....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน ..... คน โดยมีเหตุผล.....

  - 1) นายคำไม่มีสิทธิที่จะยึดเอาเครื่องปั่นไฟของนางขาวไปตามใจชอบ .....
  - 2) นายคำถือมีคดียาฆ่ามาพินนางขาว ทั้งที่นางขาวบอกว่าให้รอสามีกลับมาก่อน .....
2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายคำมีสิทธิยึดของไปจนกว่าจะได้เงิน เหตุผลสมควร .....

เหตุผลทางลบ นายคำไม่ควรบุกรุกเข้าไปในบริเวณบ้านของนางขาว .....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายคำไม่มีสิทธิที่จะทำร้ายร่างกายผู้อื่น .....

เหตุผลทางลบ นายคำทวงถามเงินค่าแรงที่ค้างอยู่ แต่กลับบอกว่าให้รอสามีกลับมาก่อน .....
3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง .....

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 364 (ความผิดฐานบุกรุก) มาตรา 295, 80 (ความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกาย) เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2549/2532 .....
4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง
  - 1) ควรปลูกฝังค่านิยมในการประพฤตินั้นเป็นพลเมืองดี .....
  - 2) การไม่ปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดีจะส่งผลกระทบต่อสังคม และประเทศชาติ .....

ใบงานที่ 22 (ต่อ)

เรื่องที่ 5 “ ทิ้งอกริมตลิ่ง ”

1. ระบุจุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดขึ้นของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

  - 1) เห็นว่านายไทยถูก ที่ดินเดิมเป็นที่ดินของนายไทย ซึ่งหน้าดินติดอยู่กับแม่น้ำแต่ถูกน้ำเซาะพังทลาย
  - 2) ที่ดินของนายไทยเกิดขึ้นเงินงอก จึงถมที่ดินออกไป และเจตนาแสดงการครอบครองเป็นเวลา 10 ปี

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน ..... คน โดยมีเหตุผล .....

  - 1) เห็นว่านายจีนถูก เพราะที่ดินของนายจีนอยู่ลึกไปทางด้านหลังและเป็นที่ดินติดต่อกับนายไทย
  - 2) ที่ดินของนายไทยถูกน้ำเซาะพังทลาย ดังนั้นนายไทยจึงควรหมดสิทธิในการครอบครองแล้ว และควรเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน
2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก ที่ดินบริเวณที่นายไทยถมที่ดินออกไปเคยเป็นที่ดินของนายไทยมาก่อน

เหตุผลทางลบ ที่ดินของนายไทยถูกน้ำเซาะพังเป็นแม่น้ำไปแล้ว

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก ที่ดินของนายไทยที่ถูกน้ำเซาะควรจะเป็นของแผ่นดิน

เหตุผลทางลบ นายไทยแสดงเจตนาครอบครอง
3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง .....
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 และมาตรา 1367 เทียบเคียงคำพิพากษาฎีกาที่ 677/2490
4. ทบทวนจุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง
  - 1) ควรปลูกฝังค่านิยมและอบรมถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในสังคม
  - 2) ควรให้ความรู้แก่เยาวชนในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศ

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 8 (ต่อ)

เรื่องที่ 1

กรรบ้าน้ำมัน

ชงคำตอบ

น้ำมันดังกล่าวเป็นทรัพย์สินอันตราย ถ้าถูกสิ่งทีร้อนจัด หรือเชื้อเพลิงอาจลุกไหม้ได้ บริษัทต้องรับผิดชอบในการที่ให้น้ำมันอันเป็นทรัพย์สินอันตรายในครอบครองคนไหลลลยไปบนคิวน้ำ แล้วเกิดความเสียหายขึ้นจากน้ำมันนั้น การที่เกิดไฟไหม้เพราะมีคนอื่นทิ้งเชื้อเพลิงไปถูกฝ้าน้ำมัน ถ้าคาดเห็นได้ว่าจะมีเหตุเช่นนั้นเกิดขึ้นได้ ถือว่าเป็นผลโดยตรงจากการประมาทเลินเล่อของคนที่ทำให้น้ำมันไหลลงแม่น้ำ กรณีนี้วิญญูชนควรคาดเห็นได้แล้วว่า ชาวบ้านริมแม่น้ำอาจทิ้งถ่านไฟ เหลือใช้ลงแม่น้ำเป็นปกติ ผลที่เกิดไฟไหม้บ้านเรือนและแพของชาวบ้านเกิดจากฝ้าน้ำมันที่บริษัทปล่อยให้ไหลลงแม่น้ำ ถ้าไม่มีฝ้าน้ำมันที่บริษัทปล่อยให้ไหลลงแม่น้ำแล้ว ไฟจะไม่ไหม้ จึงเป็นผลโดยตรงจากความประมาทเลินเล่อของบริษัท บริษัทจึงต้องรับผิดชอบ (เทียบตามคำพิพากษาฎีกาที่ 2359/2522 และคำพิพากษาฎีกาที่ 2086/2523)

เรื่องที่ 2

บ้านเรือนเคียงกัน

ชงคำตอบ

1) การที่นายสิงห์ปล่อยให้กิ่งไม้ของตนรูกล้ำเข้าไปในเขตที่ดินของนายเสื่อปกคลุมพืชผลของนายเสื่อทำให้ไม่งอกงามเท่าที่ควรนั้น เป็นการละเมิดสิทธิเหนือที่ดินของนายเสื่อ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420

2) นายเสื่อมีสิทธิปฏิบัติการเพื่อยังความเสียหาย หรือความเดือดร้อน แม้จะไม่บอกกล่าวนายสิงห์ก่อน เป็นการเจตนาป้องกันสิทธิของตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1337

3) นายเสื่อไม่มีเจตนาทางอาญา และไม่มี ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา 358 (คำพิพากษาฎีกา ประชุมใหญ่ที่ 1846/2500)

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 8 (ต่อ)

เรื่องที่ 3

เงินกู้มีปัญหา

ธงคำตอบ

- 1) นายดีเป็นเจ้าของหนี้มีสิทธิให้คำเตือนลูกหนี้ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204 วรรคแรก เพราะนายชินเป็นหนี้เงินกู้ซึ่งยังมีได้ชำระ
- 2) การกระทำของนายดีมิได้กั้นแกล้งลงประกาศในหน้าหนังสือพิมพ์โดยมีเจตนาไม่สุจริต
- 3) ข้อความที่ประกาศไม่เป็นการไล่ความนายชินโดยประการที่น่าจะให้นายชินเสียชื่อเสียงในทางการค้าหรือถูกดูหมิ่น นายดีไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 1739/2523)

เรื่องที่ 4

เหตุเกิดจากค่าแรงตายหย่า

ธงคำตอบ

- 1) นายคำไม่มีความผิดฐานบุกรุก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 362 และ 364 เพราะนางสาวค้ำค่าแรง ดังนั้นการที่นายคำเข้าไปบ้านนางสาวจึงมีเหตุสมควร ไม่มีเจตนารบกวนการครอบครองบ้านของนางสาว การที่นายคำถือมีค้ำเข้าไปด้วย ไม่ปรากฏว่าตั้งใจทำร้ายแต่แรก
- 2) การที่นายคำพินางสาว แต่ไม่ถูกคว นายคำมีความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295, 80
- 3) นายคำมีความผิดฐานลักทรัพย์ แต่มิใช่ชิงทรัพย์ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2549/2532)

เรื่องที่ 5

ที่งอกริมตลิ่ง

ธงคำตอบ

- 1) ที่ดินนายไทยถูกน้ำเซาะพังเป็นแม่น้ำ ที่ดินนั้นจึงเป็นทางน้ำอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ดังนั้นนายไทยเจ้าของที่ดินจะอ้างเฉย ๆ ไม่ได้ (ปพพ. มาตรา 1304 (2) คำพิพากษาฎีกาที่ 677/2490)
- 2) ที่ดินที่นายไทยถมที่ดินออกไป 20 ตารางวา ไม่ใช่ที่งอกริมตลิ่ง เพราะมิได้งอกตามธรรมชาติ (คำพิพากษาฎีกาที่ 924/2510) แต่เมื่อนายไทยครอบครองอยู่ นายไทยจึงมีสิทธิครอบครองในที่ดิน 20 ตารางวานี้ (ปพพ. มาตรา 1367) แม้จะยื่นต่อแผ่นดินไม่ได้ แต่ยื่นต่อนายเงินได้

เอกสารเสริมความรู้ที่ 8

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามตามกฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

เมื่อขกรณศึกษาเรื่อง บุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกับประเทศชาติ

เนื้อหาสาระ

1. การปฏิบัติตามกฎหมาย

การปฏิบัติตามกฎหมาย หมายถึง การกระทำตามคติหลักที่ใช้ในการครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ในสังคมที่เป็นการจัดระเบียบของสังคมอันก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมนั้น โดยผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับประโยชน์จากการที่กฎหมายรับรองการกระทำ ส่วนผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับการลงโทษในลักษณะความผิดทางอาญา หรือทางแพ่ง หรือได้รับความเสียหายจากการที่กฎหมายไม่รับรองการกระทำ

ในการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดีมีบัญญัติไว้เป็น 2 กรณีคือ

(1) กรณีที่กฎหมายบัญญัติว่าห้ามมิให้ผู้นึงผู้ใดกระทำ หากมีการฝ่าฝืนกระทำจะถือว่าผู้นั้นกระทำผิดกฎหมาย เช่น ห้ามฆ่าผู้อื่น ห้ามฉ้อโกง ห้ามลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งถ้าเราปฏิบัติตามกฎหมายไม่กระทำการอันกฎหมายห้ามเอาไว้แล้ว ก็ถือว่าเราได้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีของประเทศชาติในทางตรงข้ามกัน บุคคลใดกระทำการอันกฎหมายห้ามเอาไว้ถือว่ากระทำผิดกฎหมาย

(2) กรณีที่กฎหมายบัญญัติว่าให้ผู้นึงผู้ใดจะต้องกระทำ หากผู้นั้นฝ่าฝืนไม่กระทำ จะถือว่าผู้นั้นกระทำผิดกฎหมาย เช่น เห็นผู้อื่นตกอยู่ในอันตรายแห่งชีวิต ซึ่งตนเองช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเอง หรือผู้อื่น แต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น หรือในกรณีที่เป็นคนเมานอนหลับการางรถไฟ ซึ่งสามารถที่จะดึงหรือลากออกมาให้พ้นรางได้แต่กลับไม่ทำ หรือเห็นเด็กตกน้ำทั้งที่ตนเองก็เป็นคนที่ว่ายน้ำเก่ง แต่กลับเพิกเฉยไม่ช่วย อย่างนี้ถือว่ามีความผิดต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ การที่ผู้ปกครองเด็ก

ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายประถมศึกษาจะต้องได้รับโทษ เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดจะต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า หรือผู้ขับขี่พาหนะจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายจราจร คนเดินเท้าก็ต้องปฏิบัติตามกฎจราจรเช่นกัน หรือประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายทะเบียนราษฎรในเรื่องคนเกิด คนตาย คนย้ายที่อยู่ เป็นต้น จะมีผลดีต่อสังคมและตนเอง

ดังนั้น ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย โดยการปลูกฝังเจตคติที่ดีในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายที่ให้ตระหนักถึงความยุติธรรมของกฎหมาย และการปลูกฝังจริยธรรมที่ดีในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายที่ให้ตระหนักถึงความประพฤติที่ดีงาม ความถูกต้อง และความยุติธรรม เป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ครอบครัว และชุมชน การยกย่องผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย การต่อต้านผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสนใจหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอยู่เสมอ เพื่อกำหนดพฤติกรรมของตนเองได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น

โดยทั่วไปหากผู้ใดได้รับการปลูกฝังเจตคติและจริยธรรมที่ดีดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามกฎหมายอย่างถูกต้อง แต่ในทางตรงกันข้ามหากผู้ใดไม่มีเจตคติและจริยธรรมที่ดีก็อาจก่อให้เกิดการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายได้ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อตนเอง ชุมชน และประเทศชาติในที่สุด

อาจกล่าวได้ว่า พลเมืองผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งพลเมืองโดยทั่วไปย่อมเป็นผู้อยู่ได้บังคับของกฎหมาย และมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และอาจเป็นผู้ใช้กฎหมาย และมีส่วนช่วยบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายได้ในบางโอกาส สามารถมีบทบาทโดยช่วยเจ้าพนักงานในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายทางอ้อมได้ เช่น แจ้งว่ามีอาการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นต่อเจ้าพนักงาน และตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พลเมืองยังสามารถช่วยให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายได้โดยวิธีทางต่าง ๆ เช่น ร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขอให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่ากฎหมายมีบทบัญญัติขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ฟ้องหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติตามหน้าที่ในการรักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนขอข้อมูล คำชี้แจง หรือเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐ และแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่กระทบต่อส่วนได้เสียของตนหรือชุมชนเพื่อรับรู้ หรือคัดค้าน หรืออุทธรณ์การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองได้

ถ้าพลเมืองผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างดีแล้ว ย่อมจะมีส่วนส่งเสริมการใช้และการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายและมีประสิทธิภาพได้ ทำให้การฝ่าฝืนกฎหมายน้อยลง เจ้าพนักงานจะมีภาระที่ต้องปฏิบัติลดลง ส่งผลกระทบต่อเกิดขึ้นกับสังคมและประเทศชาติน้อยลงด้วย

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
อาจแบ่งออกได้ 3 ระดับตามผลกระทบที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 ผลกระทบต่อตนเอง

เนื่องจากกฎหมายมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เมื่อบุคคลเกิดต้องมีการแจ้งเกิด การตั้งชื่อ นามสกุล การบันทึกลงในทะเบียนบ้าน หากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายข้อนี้แล้วก็จะมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในสังคม เช่น ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับทางราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การรักษาพยาบาล เป็นต้น

2.2 ผลกระทบต่อชุมชน

ถ้าบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของชุมชนนั้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อชุมชนนั้น ๆ เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายการรักษาความสะอาด ก็จะทำให้ชุมชนนั้นมีแต่ความสกปรก มีมลพิษต่าง ๆ ภายในชุมชน และถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายการจราจรก็จะทำให้ชุมชนไม่มีความเป็นระเบียบในการสัญจร เกิดการจราจรติดขัด มีการเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง เป็นต้น

2.3 ผลกระทบต่อประเทศชาติ

ถ้าบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น ในกรณีกฎหมายอาญา หรือกฎหมายภาษีอากรอย่างเคร่งครัดแล้ว ก็จะทำให้ประชาชนในประเทศชาตินั้นไม่มีความสุข และไม่สามารถที่จะนำเงินรายได้จากภาษีอากรไปพัฒนาหรือทำนุบำรุงประเทศชาติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติมีแต่อาชญากรรมเกิดขึ้นมากมาย และประเทศชาติจะไม่ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงในการใช้เงินจากภาษีอากร เป็นต้น

3. กล่าวโดยสรุปผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยทั่วไปแล้วมีดังนี้

- (1) ไม่มีความสงบเรียบร้อยในสังคม ชุมชน ประเทศชาติ
- (2) ไม่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ในสังคม
- (3) ไม่สามารถสร้างคุณธรรมในสังคม
- (4) ไม่สามารถสร้างความเท่าเทียมกันให้แก่พลเมืองทุกคนโดยจะมีการเลือกปฏิบัติเกิดขึ้น
- (5) ไม่สามารถที่สร้างการคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองได้
- (6) ไม่สามารถที่จะปกป้องสิทธิมนุษยชนของพลเมืองได้โดยไม่เคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคนของพลเมืองด้วยกัน
- (7) ไม่สามารถบริหารกฎหมายให้มีเอกภาพและมีศักยภาพ
- (8) ไม่สามารถนำกฎหมายมาใช้บังคับได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีเหตุผล
- (9) ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (10) ไม่สามารถทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์

บรรณานุกรม

- กมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สาขาวิชานิติศาสตร์. (2533). กฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หน่วยที่ 1 – 7 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 4.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สาขาวิชานิติศาสตร์. (2533). กฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หน่วยที่ 8 – 15 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 4.
- พรสวัสดิ์ เพชรแดง. (2536). หนังสือเสริมประสบการณ์วิชาสังคมศึกษา ม.4 ส 402. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ. (2534). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิยมวิทยา.

ใบงานที่ 23

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมือง
ไม่ปฏิบัติตามตามกฎหมาย

ใบงานนอกชั่วโมงเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตาม
ตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

เมื่อยกกรณีศึกษาเรื่อง บุคลากรในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นักเรียนสามารถ
วิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกับประเทศชาติ

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และผล
กระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ

กิจกรรม

ให้นักเรียนนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางสังคมด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการที่พลเมือง
ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

1. ปัญหาความขัดแย้ง เรื่อง .....
2. เกี่ยวกับใคร : ..... ที่ไหน : .....
เมื่อไร : ..... อย่างไร : .....
3. สาเหตุเนื่องมาจาก .....
4. ผลที่ได้รับ .....
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม .....
6. ระบุปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามค่านิยมของแต่ละฝ่าย.....

ใบกรณีศึกษาที่ 9

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

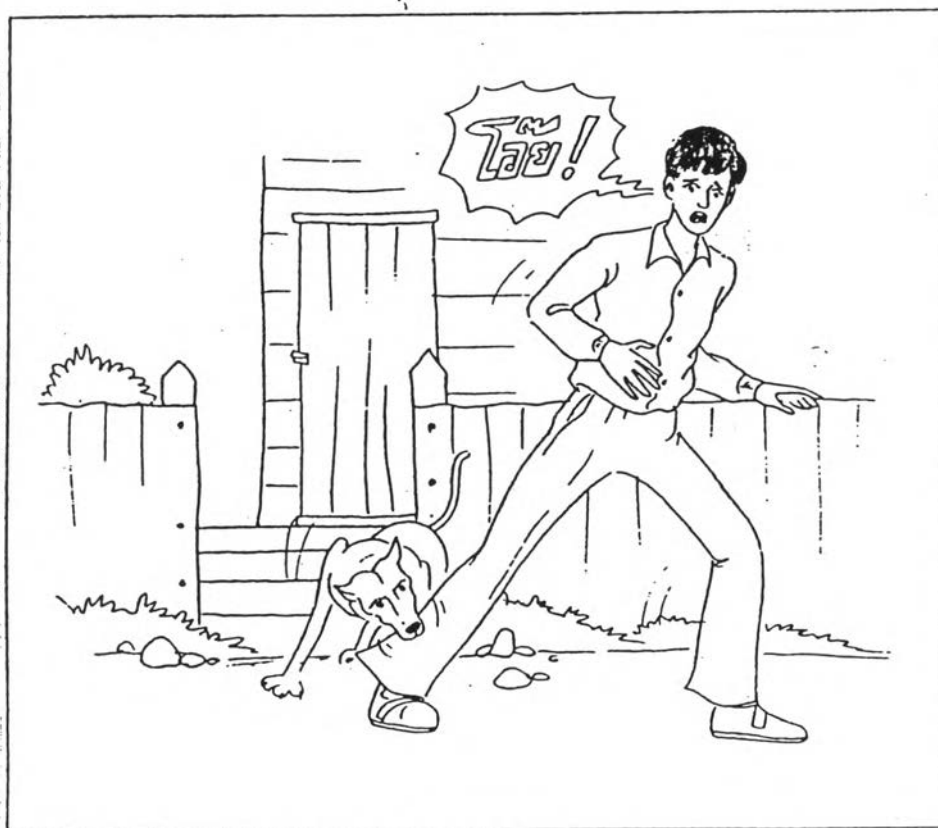
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 9 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ
ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เรื่องที่ 1

เจ้าของสัตว์ต้องรับผิดชอบหรือไม่

นายเอกราช ได้เลี้ยงสุนัขตัวผู้ชื่อ พเนจร ไว้ในบ้านตนเอง โดยปกติจะขังไว้ในกรงขัง ต่อมาในวันปิยมหาราช วันที่ 23 ตุลาคม 2540 ได้ปล่อยเจ้าพเนจรออกจากกรงขังแล้วออกมา นอกรั้วบ้านไปหาสุนัขตัวเมียชื่อ น้องแค้น หลังจากนั้นเจ้าพเนจรเข้าไปกัดนายธงชัย ผู้เป็นเจ้าของ น้องแค้นในบ้านนายธงชัยเอง แล้วนายธงชัยจะให้นายเอกราชรับผิดชอบ แต่นายเอกราชจะไม่รับผิดชอบโดยอ้างว่าเขาไม่มีความผิด และนายธงชัยไปไล่เจ้าพเนจรจึงถูกกัดเอง จึงเกิดเรื่องทะเลาะวิวาทขึ้นระหว่างนายเอกราชกับนายธงชัย ดังนั้นนายเอกราชหรือนายธงชัยจะต้องรับผิดชอบ และเจ้าของสัตว์ต้องรับผิดชอบหรือไม่

ใบกรณีศึกษาที่ 9

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 9 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ
ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เรื่องที่ 2

บิดามารดาต้องรับผิดชอบ (ในการกระทำของบุตรผู้เยาว์) หรือไม่

หนูแจ้ว อายุ 5 ปี เล่นก้อนหินที่หน้าบ้านยายมีเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2535 โดยที่นางมาลี ซึ่งเป็นแม่ของหนูแจ้วไม่ได้ดูแลบุตรปล่อยให้เล่นตามประสาเด็ก ต่อมาหนูแจ้วได้ปาก้อนหินไป ถูกกระจกหน้าบ้านยายมีแตกเสียหาย ยายมีจึงทะเลาะวิวาทกับนางมาลีโดยยายมีว่านางมาลีไม่ดูแลลูกสาวแถมปล่อยให้ลูกปาก้อนหินถูกกระจกบ้านตนแตกเสียหาย ต้องรับผิดชอบในสิ่งที่หนูแจ้วทำ นางมาลีต่อว่ายายมีว่าเด็กไม่รู้เรื่อง เล่นตามประสาเด็ก จะให้ตนรับผิดชอบได้อย่างไร ดังนั้น นางมาลีจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของหนูแจ้วหรือไม่ อย่างไร

ใบกรณีศึกษาที่ 9

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

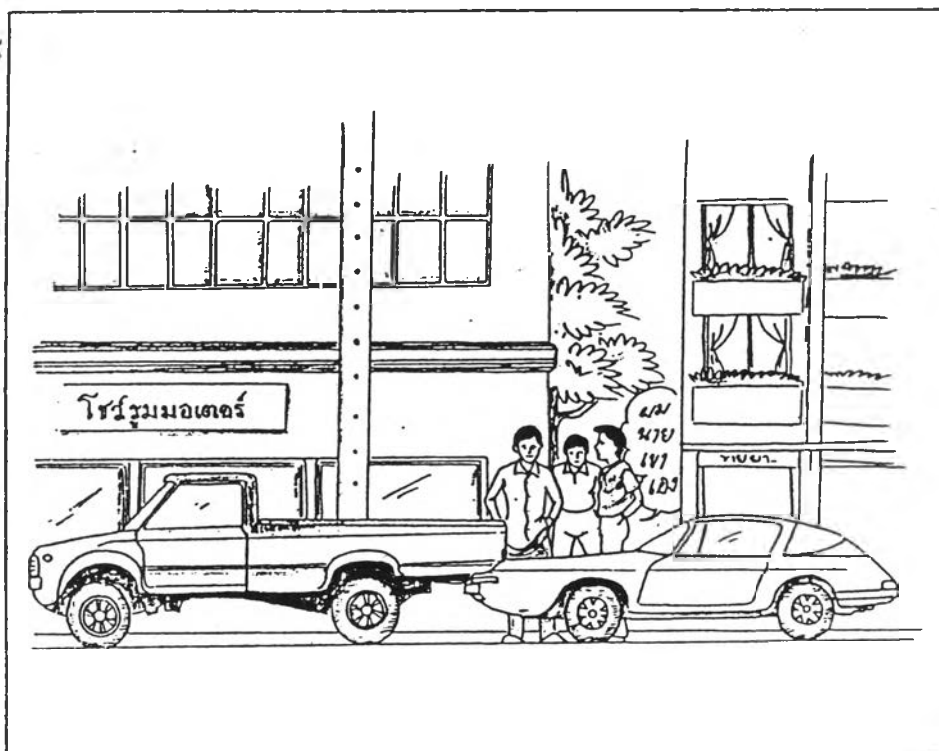
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 9 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ
ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เรื่องที่ 3

นายจ้างต้องรับผิดชอบหรือไม่

นายสมคิดเป็นลูกจ้างของบริษัท เอ็มดี จำกัด มีนายสีสันเป็นเจ้าของบริษัท โดยนายสมคิดมีหน้าที่เป็นพนักงานขับรถ ได้ขับรถไปส่งบุตรของนายสีสันซึ่งเป็นนายจ้างไปโรงเรียนในวันเปิดเทอมวันแรก เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2543 ระหว่างทาง นายสมคิดขับรถโดยประมาทชนรถของนายสาครที่หน้าโรงเรียน ทำให้รถเสียหายอย่างมาก ดังนี้ นายสีสันผู้เป็นนายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบนายสมคิดถูกจ้างหรือไม่ อย่างไร และนายสาครสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากความเสียหายดังกล่าวได้กับใคร

ใบกรณีศึกษาที่ 9

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 9 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ
ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เรื่องที่ 4

หลานเศรษฐี

ชายทองคำได้พาหลานชายชื่อ นายทองรูป ไปจดทะเบียนยกที่ดินพร้อมบ้านของตนเองให้นายทองรูปที่สำนักงานที่ดินบางเขนในตอนเช้าเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2543 ตกเย็นในวันเดียวกันนั้นนายทองรูปได้เมาสุรา ทูบตี ขับไล่ และค้าขายทองคำให้ออกจากบ้านไปอยู่ที่วัด แล้วชายทองคำไปปรึกษายายทองมาเพื่อนบ้านแถวละแวกนั้นให้ไปเป็นเพื่อนที่สำนักงานที่ดิน เพื่อจะเรียกถอนคืนการให้ที่ดินที่ได้ยกให้นายทองรูปหลานชาย ดังนั้นชายทองคำจะสามารถเรียกคืนที่ดินพร้อมบ้านซึ่งยกให้คืนได้หรือไม่ อย่างไร

ใบกรณีศึกษาที่ 9

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

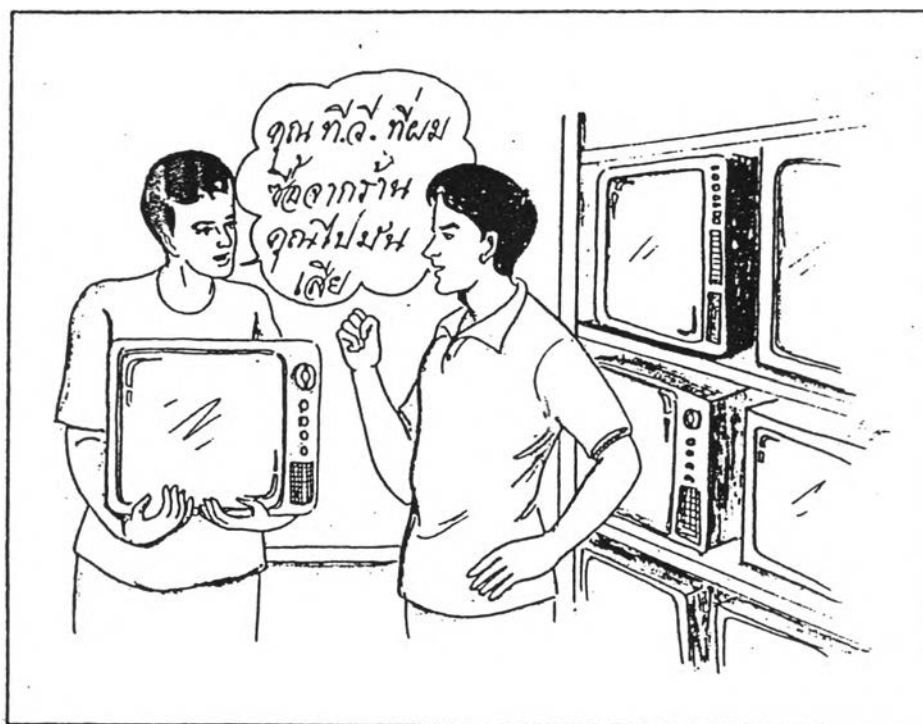
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 9 ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติ
ในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เรื่องที่ 5

ชื่อของข่าวคบคปร้อง

นายสนั่น ได้ซื้อโทรทัศน์จากร้านยอดทีวีของนายยอดเจ้าของร้าน ในวันสงกรานต์ที่ 13 เมษายน 2539 ราคา 5,500 บาท เมื่อนายสนั่นนำโทรทัศน์กลับไปถึงบ้านเปิดโทรทัศน์ดู ปรากฏว่าโทรทัศน์มีแต่ภาพกับไม่มีเสียง นายสนั่นจึงรีบเอาโทรทัศน์มาคืนนายยอด นายยอดปฏิเสธไม่รับคืน นายสนั่นจึงได้เถียงกับนายยอดอย่างรุนแรง โดยนายสนั่นโมโหมาก และบอกว่าจะไม่รับคืนโทรทัศน์ได้อย่างไรทั้งที่นายยอดขายโทรทัศน์ให้คนไปยังไม่ทันข้ามคืนเลยก็เสียหายแล้ว นายสนั่นจึงเรียกร้องให้นายยอดคืนเงิน แต่นายยอดไม่คืนเงินให้ โดยอ้างว่าทางร้านเมื่อขายสินค้าแล้วไม่รับคืน ดังนั้น นายยอดจะต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของโทรทัศน์ดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 9

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

อภิปรายถึงมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดีได้

วัสดุอุปกรณ์

ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและตามผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมายได้

กิจกรรม

ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันจากใบกรณีศึกษาที่ 9 เรื่องที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นตัวอย่งนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8 – 10 คน

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....
7. .... เลขที่.....
8. .... เลขที่.....
9. .... เลขที่.....
10. .... เลขที่.....

ใบงานที่ 24 (ต่อ)

เรื่อง ..... “เจ้าของสัตว์ต้องรับผิดชอบหรือไม่” .....

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

  - 1) เห็นด้วยกับนายธงชัย เพราะนายเอกราชเป็นเจ้าของสัตว์ ควรใช้ความระมัดระวังดูแลสัตว์
  - 2) การที่นายธงชัยถูกกักเกิดจากการกระทำของสุนัข ซึ่งเจ้าของคือนายเอกราช

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล.....

  - 1) เห็นด้วยกับนายเอกราช เพราะนายธงชัยเดินไปให้สุนัขกัดเอง
  - 2) หากนายธงชัยไม่ไปไล่สุนัข ก็จะไม่ถูกกัดและได้รับบาดเจ็บ
2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายเอกราชไม่ใช้ความระมัดระวัง ปล่อยให้สุนัขกัดผู้อื่น
เหตุผลทางลบ นายเอกราชไม่ได้ตั้งใจปล่อยสุนัขกัด

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายธงชัยเดินไปให้สุนัขกัดและไปไล่สุนัขเอง
เหตุผลทางลบ เจ้าของสุนัขควรใช้ความระมัดระวังตามพฤติกรรมอันสมควร
3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 433
4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง
  - 1) ควรให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงดูแลสัตว์ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนเสียหายกับผู้อื่นในสังคม
  - 2) อบรมและปลูกฝังค่านิยมในการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี และรับผิดชอบต่อผลเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น
  - 3) ควรรณรงค์ให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงนำสัตว์เลี้ยงไปฉีดวัคซีน

ใบงานที่ 24 (ต่อ)

เรื่อง ..... “ บิดามารดาต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้เยาว์หรือไม่ ”

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน ..... คน โดยมีเหตุผล .....

เห็นว่านางมาลี ซึ่งเป็นแม่ของหนูแจ้ว ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของหนูแจ้ว เพราะนางมาลีเป็นผู้ปกครองเด็ก ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำผิดของผู้เยาว์

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน ..... คน โดยมีเหตุผล .....

เห็นว่านางมาลีไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของหนูแจ้ว เพราะหนูแจ้วยังเป็นผู้เยาว์อายุเพียง 5 ปี การที่ปาก่อนหินไปถูกกระจกยายมีเสีหาย จึงไม่น่าจะเป็นความผิด
2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง ให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นางมาลีต้องรับผิดชอบต่อยายมีผู้เสียหายอันเกิดจากการกระทำของหนูแจ้ว

เหตุผลทางลบ นางมาลีไม่ดูแลบุตรให้ดี ปล่อยให้เล่นตามประสาเด็ก

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นางมาลีไม่ได้อยู่ในช่วงที่หนูแจ้วปาก่อนหินใส่กระจกยายมี

เหตุผลทางลบ ยายมีผู้เสียหายควรได้รับการชดเชยค่าเสียหาย
3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง .....

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 73 ประกอบมาตรา 77 ระบุว่า เด็กอายุไม่เกิน 7 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่บิดามารดา ผู้ปกครอง ต้องรับผิดชอบแทนในการกระทำของเด็ก
4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน ..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน ..... คน
5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

  - 1) ควรมีการอบรม ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว
  - 2) พ่อแม่และผู้ปกครองควรดูแลและให้ความเอาใจใส่แก่เด็กเพื่อไม่ให้เด็กกระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อันส่งผลต่อผู้อื่น และคนในสังคม

ใบงานที่ 24 (ต่อ)

เรื่อง “ นายจ้างต้องรับผิดชอบหรือไม่ ”

1. ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

นายสีสัน เจ้าของบริษัท ต้องรับผิดชอบ เพราะนายสมคิดถูกจ้างของนายสีสันขับรถไปส่งบุตรของนายสีสัน ซึ่งเป็นนายจ้าง จึงเป็นการที่นายสมคิดกระทำการแทนนายจ้าง

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล.....

นายสีสันเจ้าของบริษัทไม่ควรรับผิดชอบ เพราะการที่นายสมคิดขับรถไปชนรถนายสาครนั้นเป็นการกระทำของนายสมคิดเองไม่เกี่ยวกับการกระทำของนายสีสันผู้เป็นนายจ้างแต่อย่างใด
2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายสีสันเจ้าของบริษัทต้องร่วมรับผิดชอบ เพราะนายสมคิด.....
ถูกจ้างทำละเมิดในการทางที่จ้าง.....

เหตุผลทางลบ บุคคลย่อมรับผิดชอบในการกระทำของตนเองมิใช่การกระทำ.....
ของผู้อื่น.....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก ไม่ใช่เป็นการกระทำของนายสีสัน.....

เหตุผลทางลบ นายสมคิดเป็นลูกจ้างของนายสีสัน.....
3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 และมาตรา 426 นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบ
ลูกจ้างในผลละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำผิดในทางการที่จ้างนั้น และต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกในการละเมิดนั้น.....
4. ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง
  - 1) ควรมีการอบรมและให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่พลเมืองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเองและ.....
ผู้อื่นในชีวิตประจำวัน.....
  - 2) ปกป้องค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคม.....

ใบงานที่ 24 (ต่อ)

เรื่อง

“ หลานเนรคุณ ”

- ระบุจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดยืนของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล .....

เห็นว่ายายทองคำ สามารถเรียกคืนการยกที่ดินให้จากนายทองชูบ เพราะการกระทำของนายทองชูบ หมิ่นประมาท และทำร้ายผู้ยกให้อย่างรุนแรง ถือว่าเป็นการเนรคุณ จึงถอนคืนการให้ที่ดินได้

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน ..... คน โดยมีเหตุผล.....

เห็นว่า นายทองชูบ ทำการทบตี ขับได้ และด่ายายทองคำ โดยอาจกระทำไปเพราะความมีเมตตาสุรา
- ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก การกระทำของนายทองชูบเป็นการเนรคุณต่อยายทองคำ .....

เหตุผลทางลบ นายทองชูบกระทำโดยเนื่องจากเมาสุรา .....

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายทองชูบเมาสุรา อาจไม่ได้ตั้งใจ .....

เหตุผลทางลบ นายทองชูบทำร้ายร่างกายและหมิ่นประมาทยายทองคำ .....
- ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง .....

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 บุคคลโดยกททรัพย์ให้บุคคลหนึ่ง และต่อมาผู้รับการยกให้ทำการหมิ่นประมาทผู้ยกทรัพย์สินให้อย่างร้ายแรง ผู้ยกให้สามารถจะเรียกเอาทรัพย์สินที่ยกให้คืนได้
- ทบทวนจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
- สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

  - ควรมีการอบรม ปลุกฝังเยาวชนให้มีความกตัญญูกตเวที
  - ปลุกจิตสำนึกให้เยาวชนรู้จักตอบแทนคุณแก่ผู้มีพระคุณ อันจะส่งผลให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมในอนาคต

ใบงานที่ 24 (ต่อ)

เรื่อง “ชื่อของชำรุดบกพร่อง”

1. ระบุจุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยชี้แจงเหตุผลที่สนับสนุนจุดขึ้นของแต่ละฝ่าย และนับจำนวนของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล.....

นายยอดต้องรับผิดชอบ เพราะนายสนั่นผู้ซื้อโทรทัศน์ต้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ แต่กลับไม่มีเสียง มีแต่ภาพ จึงเป็นการที่คุณสมบัติของสินค้าชำรุดบกพร่อง ดังนั้นนายยอดเจ้าของร้านจึงต้องรับผิดชอบ ไม่สามารถปฏิเสธความรับผิดชอบ

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน โดยมีเหตุผล.....

นายยอดไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะนายสนั่นผู้ซื้อนำโทรทัศน์กลับไปเปิดที่บ้าน อาจเป็นการที่นายสนั่นเป็นผู้ทำเสียหายเอง และนายสนั่นควรตรวจสอบสินค้าให้เรียบร้อยก่อนออกจากร้าน
2. ทบทวนปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่างให้แต่ละฝ่ายปรึกษาหารือถึงเหตุผลของความขัดแย้งทั้งทางบวกและทางลบ

ฝ่ายที่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายยอดต้องรับผิดชอบเพราะโทรทัศน์ชำรุดบกพร่อง

เหตุผลทางลบ นายสนั่นไม่สามารถทราบได้ว่าโทรทัศน์เสียหรือชำรุดบกพร่อง

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหตุผลทางบวก นายยอดไม่ต้องรับผิดชอบเพราะนายสนั่นควรตรวจสอบดูสินค้าให้เรียบร้อยก่อน

เหตุผลทางลบ นายยอดจะปฏิเสธอ้างว่าเมื่อขายสินค้าและไม่รับคืนเนื่องจากสินค้าชำรุดบกพร่องไม่ได้
3. ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง.....

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472 กำหนดให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องเฉพาะกรณีที่ความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นเหตุให้ของนั้นเสื่อมความเหมาะสมของประโยชน์
4. ทบทวนจุดขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งของแต่ละฝ่ายหลังจากได้รับทราบข้อมูลจากผู้สอน มีการซักถามกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงเหตุผล แล้วนับจำนวนคน

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน..... คน
5. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ยกตัวอย่าง

  - 1) ควรอบรมและให้คำแนะนำแก่ผู้ขายสินค้าให้มีความสุจริตและซื่อสัตย์ต่อการขายสินค้า.....
  - 2) ควรปลูกจิตสำนึกและค่านิยมให้ผู้ประกอบการธุรกิจในการขายสินค้ามีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค อันจะส่งผลต่อการประพฤติดนเป็นพลเมืองดีต่อสังคมในอนาคต.....

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 9 (ต่อ)

เรื่องที่ 1

เจ้าของสัตว์ต้องรับผิดชอบหรือไม่

ชงคำตอบ

หากมีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์ เช่น วัว ควาย เข้าไปกินต้นกล้า และทำความเสียหายในนาของผู้อื่น หรือสุนัขที่เลี้ยงไว้ออกจากบ้านไปกัดบุคคลอื่น เจ้าของสัตว์หรือผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำของสัตว์นั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการ รักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์นั้น หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่น หรือพิสูจน์ได้ว่า ความเสียหายนั้นย่อมจะเกิดขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวัง (มาตรา 433 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

เรื่องที่ 2

บิดามารดาต้องรับผิดชอบ (ในการกระทำของบุตรผู้เยาว์) หรือไม่

ชงคำตอบ

บิดามารดาต้องรับผิดชอบ (ในการกระทำของบุตรผู้เยาว์) หรือไม่ ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า เด็กอายุยังไม่เกินเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ นอกจากนี้มาตรา 77 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ยังบัญญัติว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ต้องรับผิดชอบแทนในการกระทำของเด็ก

เรื่องที่ 3

นายจ้างต้องรับผิดชอบหรือไม่

ชงคำตอบ

โดยทั่วไปบุคคลย่อมรับผิดชอบเฉพาะในการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ต้องรับผิดชอบในการกระทำของบุคคลอื่น มาตรา 425 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลละเมิดซึ่งลูกจ้างได้กระทำผิดไปในทางการที่จ้างนั้น และมาตรา 426 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นายจ้างจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกในการละเมิดของลูกจ้างนั้น

ใบคำตอบของใบงานกลุ่ม กรณีศึกษาที่ 9 (ต่อ)

เรื่องที่ 4

หลานเนรคุณ

ธงคำตอบ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 หากบุคคลใดยกทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และหากต่อมาผู้รับการยกให้หมิ่นประมาทผู้ยกทรัพย์สินให้อย่างร้ายแรง ผู้ยกให้สามารถจะเรียกเอาทรัพย์สินที่ยกให้คืนได้

เรื่องที่ 5

ชื่อของชำรุดบกพร่อง

ธงคำตอบ

การซื้อขายโดยทั่วไป กฎหมายกำหนดให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องเฉพาะกรณีที่ความชำรุดบกพร่องนั้นถึงขนาดเป็นเหตุให้ของนั้นเสื่อมราคา หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ในการใช้สอย (มาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

ใบความรู้ที่ 9

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย

เวลา 10 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

อภิปรายถึงมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดีได้

เนื้อหาสาระ

1. มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย โดยให้ขึ้นไปตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ เพื่อให้สังคมมีความสงบสุข เป็นระเบียบเรียบร้อย มีดังนี้

- 1) ร่วมมือกันแก้ไขเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมาย
- 2) ปรับปรุงด้านเกี่ยวกับอำนาจความยุติธรรมในทุกส่วนให้รวดเร็วและได้รับความนับถือว่าเป็นแหล่งที่พึ่ง
- 3) แก้ไขสาเหตุที่เป็นแรงผลักดันและจูงใจให้มีการกระทำความผิด
- 4) แก้ไขโทษทางอาญาให้สูงขึ้นที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรง
- 5) นำมาตรการเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำของผู้กระทำความผิดที่ติดนิสัยไม่เข็ดหลาบ โดยใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย
- 6) การแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ไม่ควรใช้วิธีลงโทษที่รุนแรง แต่ให้ลงโทษโดยใช้สติวิจารณ์ญาณเป็นสำคัญ มุ่งการแก้ไขและหาสาเหตุจูงใจที่ก่อให้เกิดกระทำความผิด

2. ปัญหาการบังคับให้ขึ้นไปตามกฎหมายของสังคมไทย โดยมีที่มาของปัญหา 3 ประการดังนี้

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับตัวบทกฎหมาย เช่น ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม ไม่เป็นธรรม ไม่เห็นชอบจากคนส่วนใหญ่ เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ ไม่มีการเผยแพร่ ไม่ชัดเจน มีความคลุมเครือ
- 2) ปัญหาด้านบังคับให้ขึ้นไปตามกฎหมาย เช่น เจ้าหน้าที่มีกำลังไม่เพียงพอ ไม่มีเครื่องมือที่ดีพอ เจ้าหน้าที่ละเลยไม่จับกุม ปราบปราม เจ้าหน้าที่เลือกปฏิบัติ เป็นต้น

3) ปัญหาเกิดจากผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น พลเมืองขาดความสนใจ ไม่มี ความรู้ตามกฎหมาย พลเมืองไม่รับผิดชอบในการใช้สิทธิเลือกผู้จัดทำกฎหมาย ทำให้ได้ตามความ ต้องการของพลเมืองส่วนใหญ่ พลเมืองไม่เลื่อมใสและไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจนเคยชิน พลเมือง ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับกฎหมาย พลเมืองเปิดช่องให้ตนเองเป็นเหยื่อของผู้กระทำ ผิด พลเมืองยกย่องการได้ประโยชน์มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย พลเมืองที่เป็นสื่อมวลชนเผยแพร่ การกระทำผิดให้อื้อฉาว ใ้รายละเอียด ทำให้เกิดการเลียนแบบ เป็นต้น

3. แนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาในการใช้และบังคับใช้กฎหมาย มี 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านตัวบทกฎหมาย ผู้จัดทำกฎหมายต้องมีความรู้และคำนึงถึงสภาพความเป็น อยู่อย่างเหมาะสม มีความเป็นไปได้ของสังคม ไม่มีผลกระทบต่อพลเมืองที่ดี ได้รับการเผยแพร่ให้ พลเมืองรับทราบ และปฏิบัติตาม เป็นต้น

2) ด้านการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย เจ้าพนักงานผู้บังคับให้เป็นไปตาม กฎหมาย ต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีคุณธรรม ต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยไม่ชักช้า เป็นต้น

3) ด้านผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองต้องมีความสนใจ มีความรู้ ได้ รับการอบรม มีทัศนคติ และเจตคติที่ดีต่อกฎหมาย

4. สรุปมาตรการในการป้องกันและแก้ไขในที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตาม กฎหมายในฐานะพลเมืองดี มี 2 มาตรการสำคัญดังนี้

1) มาตรการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยการทำให้กฎหมายศักดิ์สิทธิ์ มี ผลบังคับได้จริงตามข้อห้าม หรือข้อบังคับให้ปฏิบัติโดยอาศัยกระบวนการยุติธรรม

2) มาตรการศึกษาอบรมประชาชน โดยการอบรมให้ประชาชนมีระเบียบวินัย มี ความรับผิดชอบ รู้จักสิทธิของตนและผู้อื่น มีศีลธรรม ปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองอย่างเคร่งครัด มี ค่านิยมที่ถูกต้อง และส่งเสริมให้พลเมืองมีเจตคติและจริยธรรมที่ถูกต้อง เป็นต้น

3. ยกตัวอย่างปัญหาที่เกิดจากผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย คือ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาในการใช้และบังคับใช้กฎหมายมี .....ด้าน คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. สรุปมาตรการในการป้องกันและแก้ไขในการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายใน
ฐานะพลเมืองดี มี .....มาตรการสำคัญ คือ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบคำตอบที่ 9

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย

เวลา 5 นาที

เฉลยคำตอบ

1. ยกตัวอย่างมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย คือ
  - 1) ร่วมมือกันแก้ไขเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมาย
  - 2) ปรับปรุงด้านเกี่ยวกับอำนาจความยุติธรรมในทุกส่วนให้รวดเร็วและได้รับความนับถือว่าเป็นแหล่งที่พึ่ง
  - 3) แก้ไขสาเหตุที่เป็นแรงผลักดันและจงใจให้มีการกระทำความผิด
  - 4) แก้ไขโทษทางอาญาให้สูงขึ้นที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรง
  - 5) นำมาตรการเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำของผู้กระทำความผิดที่ติดนิสัยไม่เจ็ดหลาย โดยใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย
  - 6) การแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิด ไม่ควรใช้วิธีลงโทษที่รุนแรง แต่ให้ลงโทษโดยใช้สติวิจารณ์ญาณเป็นสำคัญ มุ่งการแก้ไขและหาสาเหตุของใจที่ก่อให้เกิดกระทำความผิด
2. ปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายของสังคมไทย มี 3 ประการ คือ
  - 1) ปัญหาเกี่ยวกับตัวบทกฎหมาย เช่น ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม ไม่เป็นธรรม ไม่เห็นชอบจากคนส่วนใหญ่ เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ ไม่มีการเผยแพร่ ไม่ชัดเจน มีความคลุมเครือ
  - 2) ปัญหาด้านบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย เช่น เจ้าหน้าที่มีกำลังไม่เพียงพอ ไม่มีเครื่องมือที่ดีพอ เจ้าหน้าที่ทะเลยมไม่จับกุมปราบปราม เจ้าหน้าที่เลือกปฏิบัติ เป็นต้น
  - 3) ปัญหาเกิดจากผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น พลเมืองขาดความสนใจ ไม่มีความรู้ตามกฎหมาย พลเมืองไม่รับผิดชอบในการใช้สิทธิเลือกผู้จัดทำกฎหมาย ทำให้ได้ตามความต้องการของพลเมืองส่วนใหญ่ พลเมืองไม่เลื่อมใสและไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจนเคยชิน พลเมืองไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับกฎหมาย พลเมืองเปิดช่องให้ตนเองเป็นเหยื่อของผู้กระทำผิด พลเมืองยกย่องการได้ประโยชน์มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย พลเมืองที่เป็นสื่อมวลชนเผยแพร่การกระทำผิดให้อื้อฉาว ใ้รายละเอียด ทำให้เกิดการเลียนแบบ เป็นต้น

3. ยกตัวอย่างปัญหาที่เกิดจากผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย คือ
  - 1) พลเมืองขาดความสนใจ ไม่มีความรู้ตามกฎหมาย
  - 2) พลเมืองไม่รับผิดชอบในการใช้สิทธิเลือกผู้จัดทำกฎหมาย ทำให้ได้ตามความต้องการของพลเมืองส่วนใหญ่
  - 3) พลเมืองไม่เลื่อมใสและไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจนเคยชิน
  - 4) พลเมืองไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับกฎหมาย
  - 5) พลเมืองเปิดช่องให้ตนเองเป็นเหยื่อของผู้กระทำผิด
  - 6) พลเมืองยกข้ออ้างได้ประโยชน์มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
  - 7) พลเมืองที่เป็นสื่อมวลชนเผยแพร่การกระทำผิดให้อื้อฉาวให้ละเอียด ทำให้เกิดการเลียนแบบ เป็นต้น
4. แนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาในการใช้และบังคับใช้กฎหมายมี 3 ด้าน คือ
  - 1) ด้านตัวบทกฎหมาย
  - 2) ด้านการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย
  - 3) ด้านผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย
5. สรุปมาตรการในการป้องกันและแก้ไขในการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดี มี 2 มาตรการสำคัญ คือ
  - 1) มาตรการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย
  - 2) มาตรการศึกษาอบรมประชาชน

เอกสารเสริมความรู้ที่ 9

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง มาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

ตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

จุดประสงค์นำทาง

อภิปรายถึงมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดีได้

เนื้อหาสาระ

บุคคลมีสิทธิตามที่กฎหมายคุ้มครองและยังมีหน้าที่ต่อสังคมที่ตนเกิดมา ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ทางศีลธรรม ที่พึงพาอาศัยกันในระดับครอบครัว หรือเป็นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ดังหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดหน้าที่ของชาวไทย โดยให้บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายการที่สังคมจะมีความสุข เป็นระเบียบเรียบร้อยนั้น รัฐควรมีมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องความปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สิน การทำผิดทางเพศ ปัญหาอุบัตินัยต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นมาตรการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายไม่ประพาศผิดเกี่ยวกับชีวิต ทรัพย์สิน ทางเพศ ตลอดจนอุบัตินัยต่าง ๆ มีดังนี้

1. ร่วมมือกันแก้ไขเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมาย
2. ปรับปรุงเกี่ยวกับอำนวยความสะดวกกรรมทุกส่วน ให้รวดเร็วและได้รับความนับถือว่าเป็นแหล่งที่พึ่ง
3. แก้ไขสาเหตุที่เป็นแรงผลักดันและจงใจให้มีการกระทำความผิด
4. แก้ไขโทษทางอาญาให้สูงขึ้น ที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไปตลอดจนความรู้สึกด้านจิตใจ ครอบครัวของผู้ได้รับความเสียหาย และภัยต่อส่วนรวมเช่น ยาเสพติดที่ร้ายแรง การใช้อาวุธสงคราม เป็นต้น
5. นำมาตรการเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำของผู้กระทำความผิดที่คิดนิสัยไม่ซัดหาลาบ โดยใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย อันเป็นวิธีการที่มุ่งหมายให้สังคมปลอดภัย

6. การแก้ไขปัญหาคดีและเยาวชนกระทำผิด ไม่ควรใช้วิธีลงโทษที่รุนแรงแต่ให้ลงโทษโดยใช้สติวิจารณ์ญาณเป็นสำคัญ มุ่งการแก้ไขและหาสาเหตุของใจที่ก่อให้เกิดการกระทำ ความผิด

สุภาศติกฎหมายลาติน กล่าวว่า “การเคารพเชื่อฟังกฎหมาย คือแก่นสาระสำคัญของกฎหมาย” “Obedience is the essence of law” (จรัญ โฆษณานันท์, 2531)

สุภาศติกฎหมายนี้แสดงไว้ชัดเจนว่า สาระสำคัญของกฎหมายคือ สภาพบังคับที่บุคคลต้องเคารพเชื่อฟังต่อกฎหมาย ดังนั้น กฎหมายและการเคารพเชื่อฟังกฎหมายจึงเป็นสิ่งที่ต้องคู่กันเสมอ

ทำไมเราต้องเคารพเชื่อฟังกฎหมาย (Obedience to Law) การเคารพเชื่อฟังกฎหมายเป็นพันธะหน้าที่ทางศีลธรรมที่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมต้องยอมรับและผูกมัดตัวเองต่อกฎหมาย มีคนอยู่จำนวนไม่น้อยที่ละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายโดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นความผิดในการกระทำดังกล่าว ตัวอย่างเช่น ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรที่ขับรถเกินอัตราความเร็วที่กฎหมายกำหนด หรือจอดรถในที่ห้ามจอด หรือนักธุรกิจทำสัญญาอย่างไม่เป็นทางการเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาแล้ว เหตุผลส่วนตัวในการปฏิบัติตามกฎหมายของแต่ละคนมีคำตอบหลายแง่มุมทั้งในเหตุผลและในแง่จิตวิทยา เช่น ความเคารพ (Deference) ความเห็นตาม (Sympathy) ความกลัว (Fear) และความคิดรอบคอบ (Reason) เป็นต้น นอกจากนี้การเคารพเชื่อฟังกฎหมายยังมีเหตุผลต่างๆ อีกหลายประการ

นักเรียนจำเป็นต้องทราบการใช้และการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายมีขั้นตอนอย่างไร ใครมีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งปัญหา ตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหาในการใช้และการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายในสังคมไทยปัจจุบันอย่างไรบ้าง หากนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวแล้ว นอกจากจะทำให้เข้าใจบทบาทของกฎหมายในสังคมมากขึ้นแล้วยังทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีส่วนในการรักษากฎหมายของประเทศ และช่วยตนเองเมื่อมีคดีความตามกฎหมายเกิดขึ้น

หากกฎหมายที่ออกมาเพื่อใช้ควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคมและบังคับได้ดี จะเกิดความสงบสุขในสังคม มีคนส่วนน้อยที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งในสังคมใดหากมีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจำนวนน้อย ย่อมถือว่ากฎหมายใช้บังคับในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

ในฐานะที่นักเรียนจะเติบโตเป็นพลเมืองของประเทศในอนาคต จำเป็นต้องทราบถึงปัญหาและแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาในการใช้และการบังคับใช้กฎหมาย อาจกล่าวโดยสรุปคือ

1. **ปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายของสังคมไทย** มีที่มาของปัญหา 3 ประการโดยสรุปคือ

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับตัวบทกฎหมาย เช่น กฎหมายไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม กฎหมายไม่เป็นธรรม กฎหมายไม่ได้รับความเห็นชอบจากคนส่วนใหญ่ กฎหมายไม่คำนึงถึงความ เป็นไปได้ในการปฏิบัติ กฎหมายไม่มีการเผยแพร่ให้ผู้ต้องปฏิบัติตามรับทราบ กฎหมายมีข้อความ คลุมเครือไม่ชัดเจน

1.2 ปัญหาด้านบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย มองในด้านเจ้าพนักงานผู้มีตำแหน่ง หน้าที่ในการใช้และบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย เช่น เจ้าพนักงานมีกำลังไม่เพียงพอ เจ้าพนักงาน ไม่มีเครื่องมือที่ดีพอในการปฏิบัติงาน เจ้าพนักงานละเลยไม่จับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ตามหน้าที่ เจ้าพนักงานใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือข่มเหงพลเมือง เจ้าพนักงานเลือกที่รักมักที่ชังใน การจับกุมปราบปราม เจ้าพนักงานปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่คำนึงถึงการแก้ไขปรับปรุงให้เขา กลับเป็นคนดีและมีอาชีพสุจริตในอนาคต เป็นต้น

1.3 ปัญหาเกิดจากผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ได้แก่

- พลเมืองขาดความสนใจและขาดความรู้ตามกฎหมาย พลเมืองสามารถ ปฏิบัติตามกฎหมายได้จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ใน กรณีที่เป็นรายละเอียดหรือความซับซ้อนของกฎหมายต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญกฎหมาย โดยเฉพาะ ความไม่รู้กฎหมายอาจเป็นต้นเหตุให้พลเมืองทำสิ่งใดไปโดยไม่มีความสำคัญทางกฎหมาย ย่อมทำความผิดกฎหมายโดยไม่ตั้งใจซึ่งจะเกิดโทษต่อตนเองและสังคม

- พลเมืองไม่รับผิดชอบในการใช้สิทธิเลือกผู้จัดทำกฎหมาย ทำให้คนไม่ดี ได้รับการเลือกตั้งโดยไม่มีความเข้าใจในความต้องการของพลเมืองส่วนใหญ่

- พลเมืองไม่เลื่อมใสกฎหมายและไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจนเคยชิน พลเมือง ส่วนใหญ่มักปฏิบัติตามกฎหมายเนื่องจากความจำใจหรือกลัวถูกลงโทษ โดยไม่ได้ปฏิบัติด้วยความเคารพในกฎหมาย หากไม่มีเจ้าพนักงานก็จะฝ่าฝืนกฎหมายให้เห็นเป็นประจำ เช่น การข้าม ถนนไม่เป็นที่ การทิ้งขยะในที่ห้ามทิ้ง หรือในแม่น้ำลำคลอง เป็นต้น การฝ่าฝืนกฎหมายโดย กระทำบ่อยครั้งกลายเป็นความเคยชินสำหรับตนเอง

- พลเมืองไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานผู้บังคับกฎหมาย และไม่ช่วย สอดส่องการทำงานของเจ้าพนักงาน หากพลเมืองไม่ให้ความสนใจร่วมมือ แม้จะจับกุมผู้กระทำความผิดก็ต้องปล่อยตัวให้รอดพ้นการลงโทษ

- พลเมืองเปิดช่องให้ตนเองตกเป็นเหยื่อของผู้กระทำความผิด เช่น ความผิดฐาน วิ่งราวทรัพย์เกิดขึ้นเพราะเจ้าทุกข์แต่งตัวด้วยเครื่องประดับมีค่า

- พลเมืองยกย่องการได้ประโยชน์มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทำให้มีการ พยายามหารายได้โดยหลีกเลี่ยงกฎหมาย เช่น ดัดสินบนเจ้าพนักงานเพื่อให้พ้นการถูกจับกุม

– พลเมืองที่เป็นสื่อมวลชนเผยแพร่การกระทำผิดให้อื้อฉาว ให้รายละเอียด ทำให้เกิดการเลียนแบบ และมีการกระทำผิดเช่นนั้นในความผิดอีกแบบหนึ่งต่อไปได้

2. แนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาในการใช้และบังคับใช้กฎหมาย ควรพิจารณา

3 ด้านคือ

2.1 ด้านตัวบทกฎหมาย ผู้จัดทำกฎหมายต้องมีความรู้และคำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของสังคม ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อพลเมือง นอกจากนี้ผู้จัดทำกฎหมายจะต้องเผยแพร่กฎหมายให้พลเมืองทราบและปฏิบัติตาม เช่น ทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

2.2 ด้านการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย เจ้าพนักงานผู้บังคับให้เป็นไปตามกฎหมายต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีคุณธรรม และจะต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดโดยไม่ชักช้า

2.3 ด้านผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองต้องมีความสนใจและมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ด้วยการรับการศึกษาอบรมจากครอบครัว สถานศึกษา สื่อมวลชนต่าง ๆ รวมทั้งให้เกิดทัศนคติที่เลื่อมใสในกฎหมาย เห็นว่าการรู้กฎหมายมีความสำคัญและจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ไม่ถูกเอาเปรียบ

– พลเมืองต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายของตนเองว่ามีขอบเขตจำกัด

– พลเมืองต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการปฏิบัติตามกฎหมาย

– พลเมืองต้องไม่เปิดโอกาสให้ตนเองเป็นเครื่องชกแจงให้กระทำความผิดกฎหมาย

– พลเมืองต้องไม่นิยมยกย่องผู้กระทำความผิดกฎหมาย แต่เคารพนับถือคนดีที่ประพฤติตนอยู่ในกรอบของกฎหมาย

– พลเมืองที่เป็นผู้ประกอบการ ควรเผยแพร่ข่าวด้วยความรับผิดชอบและร่วมมือกับทางราชการในการป้องกันการกระทำความผิดกฎหมาย มุ่งเสนอวิธีป้องกันการกระทำผิดมากกว่าทำให้เกิดความเห็นดีตามการกระทำผิดที่เป็นข่าว

3. สรุปมาตรการในการป้องกันและแก้ไขในการที่จะทำให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดี โดยมีมาตรการสำคัญดังนี้

3.1 มาตรการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

การทำให้กฎหมายศักดิ์สิทธิ์มีผลบังคับได้จริงตามข้อห้ามหรือข้อบังคับให้ปฏิบัติโดยอาศัยกระบวนการยุติธรรม ถ้าการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายไปหยุดอยู่ที่กระบวนการยุติธรรมช่วงใดหรือขั้นตอนใด ย่อมมีผลกระทบต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมได้ เช่น การที่เจ้าพนักงานจราจรไม่จัดการตามกฎหมายแต่กลับปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไป

เพราะเห็นว่าเป็นเพื่อนกัน หรือแกล้งทำเป็นเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ แทนที่จะลงโทษตามกฎหมาย หากเกิดกรณีทำนองนี้เกิดขึ้น กฎหมายก็จะไร้ความหมาย เพราะว่าการลงโทษหรือบังคับได้แต่ เฉพาะคนที่ข่าเกรงกฎหมาย หรือคนดีเท่านั้น ส่วนคนชั่วก็จะลอยนวลอยู่ได้โดยเงื้อมมือกฎหมาย เอื้อมไปไม่ถึง ทำให้พลเมืองไม่สนใจที่จะปฏิบัติตนตามกฎหมายในฐานะพลเมืองดีได้ ฉะนั้นการ บังคับให้เป็นไปตามกฎหมายจึงมีความจำเป็น

3.2 มาตรการศึกษาอบรมประชาชน

เป็นมาตรการปัจจุบันมิให้เกิดปัญหาขึ้นเพื่อให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายใน ฐานะพลเมืองดี เช่น (1) การให้การศึกษอบรมประชาชนให้อยู่ในระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ (2) การให้ประชาชนรู้จักการใช้สิทธิของตน (3) การให้ประชาชนรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น (4) การให้ประชาชนมีศีลธรรมประจำใจ (5) การปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองโดยเคร่งครัด (6) ส่ง เสริมให้พลเมืองมีค่านิยมที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต (7) ส่งเสริมเจตคติและจริยธรรมที่ถูกต้อง

การให้ความรู้ทางกฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาในการอบรมสั่งสอน เพื่อให้เยาวชน ตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนทำให้เคารพกฎหมายของบ้าน เมือง ส่งผลให้เป็นพลเมืองดี และลดปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมได้

บรรณานุกรม

- กมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษร
เจริญทัศน์
- จรัญ โฆษณานันท์. (2531). นิติปรัชญา. กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่ 2 : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สาขาวิชานิติศาสตร์. (2533). กฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของ
สังคม หน่วยที่ 1-7 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 4.
พรสวัสดิ์ เพชรแดง. (2536). หนังสือเสริมประสบการณ์วิชาสังคมศึกษาม.4 ส 402. กรุงเทพฯ
: สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2542). ส 402 สังคมศึกษาสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช.
- หยุด แสงอุทัย. (2535). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์เจริญผล.

แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้

แผนการฝึกทักษะที่ 3

วิชา ส 402 สังคมศึกษา (ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย)

จำนวน 1 ข้อ

เรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศชาติในการที่พลเมือง

เวลา 5 นาที

ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรการที่จะให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำสั่ง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางสังคมด้านกฎหมายในเรื่องที่กำหนดให้โดยแสดงความคิดเห็นตามประเด็นคำถามต่าง ๆ ดังนี้

เหตุการณ์ นายเร้งเมาสุราขับรถยนต์สายไปมาจะชนเด็กชายทองดี ซึ่งกำลังนั่งเล่นอยู่ริมถนน นายสมชายประสพเหตุการณ์เช่นนั้นเห็นความจำเป็นเกรงว่าเด็กชายทองดีถูกรถยนต์ชน จึงกระโดดเข้าอุ้มไว้ แต่ด้วยความรีบร้อนได้สะกดขาตนเองล้มลง ล้อรถทับหลังเท้านายสมชายบาดเจ็บ เด็กชายทองดีหลุมมือกระแทกกับริมบาทวิถี กระดูกข้อมือแตกต้องตัดมือ ดังนั้นนายเร้งและนายสมชายจะมีความผิดหรือไม่

กำหนด ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ( ) ที่กำหนดให้แล้วแสดงความคิดเห็นที่เป็นจุดยืนของตนเอง

1) นายเร้ง ( ) มีความผิด หรือ ( ) ไม่มีความผิดในฐานะที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เพราะว่า

1. ....

2. ....

2) นายสมชาย ( ) มีความผิด หรือ ( ) ไม่มีความผิดในฐานะที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

เพราะว่า

1. ....

2. ....

3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหา

1. ....

2. ....

4) ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

1. ....

2. ....

เฉลยคำตอบ
แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแผน 3

เหตุการณ์

- 1) นายเร้ง (X) มีความผิด หรือ ( ) ไม่มีความผิด เพราะ
  1. กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้เด็กชายทองดีได้รับอันตรายสาหัส ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 300
  2. กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้นายสมชายได้รับอันตรายแก่กาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390
- 2) นายสมชาย ( ) มีความผิด หรือ (X) ไม่มีความผิด เพราะ
  1. มีเจตนาในการให้ความช่วยเหลือเด็กชายทองดีให้พ้นจากการถูกรถยนต์ชน
  2. นายสมชายกระทำโดยฉุฉฉุเงิน ไม่เป็นประมาท
- 3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหา
  1. เกิดความเสียหายและเป็นอันตรายทั้งต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน
  2. ส่งผลต่อครอบครัวผู้เสียหาย และก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น
- 4) ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
  1. ควรมีการกำหนดมาตรการควบคุม และมีบทบัญญัติลงโทษผู้ที่ประมาทขับรถขณะดื่มสุราให้มีความเข้มงวดมากขึ้น
  2. ควรมีการรณรงค์ร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการ “เมาไม่ขับ” ในการประพฤติตนเป็นพลเมืองดี

ธงคำตอบ

นายเร้งมีความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้นายสมชายได้รับอันตรายแก่ตน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 390 กับผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้เด็กชายทองดีได้รับอันตรายสาหัส มาตรา 300 เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทลงโทษตามมาตรา 300 ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามมาตรา 90

นายสมชายไม่มีความผิด เพราะต้องรับกระทำโดยฉุฉฉุเงิน ไม่เป็นประมาท

แบบทดสอบก่อน-หลังการเรียนรู้

วิชา ส 402 สังคมศึกษา (ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย)

จำนวน 3 ข้อ

เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน

เวลา 10 นาที

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำสั่ง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางสังคมด้านกฎหมายในเรื่องที่กำหนดให้โดยแสดงความคิดเห็นตามประเด็นคำถามต่าง ๆ ดังนี้ โดยกากบาท (X) ในช่อง ( ) ที่กำหนดให้แล้วแสดงความคิดเห็นที่เป็นจุดยืนของตนเอง

เหตุการณ์ที่ 1 แดงขับรถยนต์ไม่เป็น ระหว่างนั่งรถยนต์ไปเที่ยวกับดำซึ่งเป็นผู้ขับ แดงนึกอยากหักขับ จึงให้ดำช่วยสอน เพราะดำเป็นครูสอนขับรถยนต์ โดยดำนั่งข้าง ๆ แดง คอยควบคุมแนะนำ แดง จึงขับได้เร็ว ไปถึงถนนแห่งหนึ่ง ขณะนั้นมีคนพลุกพล่าน และฝนตกถนนลื่น แดงไม่ชะลอความเร็วของรถให้ช้าลง กลับขับไปด้วยความเร็วสูงเพื่อแซงรถยนต์โดยสารคันที่อยู่ข้างหน้า ดำเห็นว่าแดงจะหักหลบรถยนต์โดยสารไม่พ้น จะเฉี่ยวกันแน่ จึงเข้าช่วยเหลือถือพวงมาลัยแทน โดยบอกให้แดงปล่อยมือ แดงจึงปล่อยมือแต่เท้ายังเหยียบอยู่ที่คันเร่งน้ำมัน ดำหักพวงมาลัยพ้นรถยนต์โดยสารไปได้ แต่ก็เกิดเหตุให้รถพุ่งเข้าชนคนซึ่งยืนอยู่ริมถนนด้านขวาถึงแก่ความตาย รถยนต์พลิกคว่ำ แดงบาดเจ็บสาหัส ดังนี้ ดำหรือแดงมีความผิดหรือไม่

1) ดำ ( ) ไม่มีความผิด หรือ ( ) มีความผิด เพราะ

1. ....
2. ....

2) แดง ( ) ไม่มีความผิด หรือ ( ) มีความผิด เพราะ

1. ....
2. ....

3) ผลที่เกิดขึ้นจากปัญหา

1. ....
2. ....

4) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสังคม

1. ....
2. ....

5) ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

1. ....
2. ....

เหตุการณ์ที่ 2 นายมิ่งกู้เงินนายแสงไป 5,000 บาท แล้วไม่ชำระ เมื่อนายแสงไปทวงนายมิ่งขอลูกสัญญากู้ แล้วฉีกสัญญากู้เพื่อจะไม่ต้องชำระเงินแก่นายแสง พอนายมิ่งฉีกสัญญากู้ออกเป็น 2 ชั้น นายแสงแย่งสัญญาไว้ได้ก่อนที่นายมิ่งจะฉีกต่อไปอีก นายมิ่งจึงกลับบ้านแล้วนำเงิน 5,000 บาท ไปชำระให้นายแสงเรียบร้อย ดังนี้ นายมิ่งจะมีความผิดหรือไม่ อย่างไร

- 1) นายมิ่ง ( ) ไม่มีความผิด หรือ ( ) มีความผิด เพราะว่ามี
  1. ....
  2. ....
- 2) ผลที่เกิดขึ้นจากปัญหา
  1. ....
  2. ....
- 3) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสังคม
  1. ....
  2. ....
- 4) ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
  1. ....
  2. ....

เหตุการณ์ที่ 3 นายเฉลิมเข้าไปกินอาหารที่ร้านแห่งหนึ่ง ขณะที่กินอาหารอยู่ รถประจำทางแล่นผ่านมา นายเฉลิมจะรีบไปขึ้นรถจึงร้องถามเจ้าของร้านอาหารว่า ค่าอาหารเท่าไร เจ้าของร้านว่า 30 บาท นายเฉลิมวางธนบัตร 20 บาท จำนวน 2 ใบ ไว้ที่งานอาหารแล้วพูดว่า “ไม่เอาเงินทอนละ จะรีบไป” แล้วก็ออกจากร้านไป นายฉลองซึ่งนั่งอยู่โต๊ะติดกัน ได้ยินคำพูดดังกล่าวแล้วโดยตลอด ได้หยิบธนบัตร 20 บาท จำนวน 1 ใบ ใส่กระเป๋า แล้วนายฉลองรีบเดินออกจากร้าน ดังนี้ นายฉลอง และนายเฉลิมมีความผิดหรือไม่

- 1) นายเฉลิม ( ) มีความผิด หรือ ( ) ไม่มีความผิดในฐานะที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะว่ามี
  1. ....
  2. ....
- 2) นายฉลอง ( ) มีความผิด หรือ ( ) ไม่มีความผิดในฐานะที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะว่ามี
  1. ....
  2. ....

3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหา

1. ....

2. ....

4) ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

1. ....

2. ....

เฉลยคำตอบ
แบบทดสอบก่อน-หลังการเรียนรู้

เหตุการณ์ที่ 1

- 1) คำ ( ) ไม่มีความผิด หรือ (X) มีความผิด
  1. มีความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 300
  2. คำผู้สอนขับรถยนต์เข้าถ่อพวงมาลัยแทนนายแดง ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในสภาพที่จะจับหรือควบคุมได้โดยสะดวกปลอดภัย คือมิได้อยู่ในที่นั่งสำหรับคนขับ และมีได้เป็นผู้เหยียบคันเร่งเอง
- 2) แดง ( ) ไม่มีความผิด หรือ (X) มีความผิด
  1. กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 291
  2. ขณะเกิดเหตุแม้ว่าแดงปล่อยพวงมาลัยให้คำถ่อ แต่แสดงอยู่ว่าในขณะที่นั้นแดงได้ขับรถมาในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายอยู่แล้ว คือรถจะเฉี่ยวรถโดยสาร
- 3) ผลที่เกิดขึ้นจากปัญหา
  1. ประชาชนผู้สัญจรบนท้องถนน ได้รับความเสียหายและอันตรายต่อชีวิต
  2. ความประมาทเป็นบ่อเกิดแห่งความเสียหายทั้งร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน (รถยนต์)
- 4) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสังคม
  1. ไม่มีความปลอดภัยแก่ประชาชนผู้สัญจรบนท้องถนน หรือริมถนน
  2. ส่งผลต่อครอบครัวของผู้ถึงแก่ความตาย ส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคม ประเทศชาติ
- 5) ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
  1. ควรมีมาตรการควบคุมและป้องกันโดยรณรงค์ให้เคารพกฎจราจร ขับรถโดยไม่ประมาท โดยคำนึงถึงคนส่วนรวม
  2. ควรปลูกฝังค่านิยม และสร้างจิตสำนึกในการเพิ่มความระมัดระวังในการใช้หรือขับขี่ ขวดยานพาหนะ

ธงคำตอบ คำพิพากษาฎีกาที่ 1199/2510

แดงและคำมีความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตาม ป.อ. มาตรา 291 และคำยังมีความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสตาม ป.อ. มาตรา 300 อีกด้วย เพราะขณะเกิดเหตุ แม้แดงปล่อยพวงมาลัยให้คำถือแล้วคำจึงหักพวงมาลัยไปทางขวา และเกิดเหตุขึ้นก็ตาม แต่ก่อนนั้นแดงก็ถือพวงมาลัยขับรถมาด้วยตนเอง แสดงอยู่ในขณะนั้นแดงได้ขับรถมาในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายอยู่แล้ว คือ รอดจะเฉี่ยวรถโดยสาร จึงเป็นเหตุให้คำซึ่งนั่งคูแลควบคุมอยู่ต้องเข้าช่วยถือพวงมาลัย และขณะนั้นแดงก็ยังเหยียบคันเร่งน้ำมันอยู่ การที่แดงยังเหยียบคันเร่งน้ำมันอยู่ทั้ง ๆ ที่คำหักพวงมาลัยเบนขวาเพื่อให้พ้นจากรถยนต์โดยสาร จนเป็นเหตุให้รถพุ่งไปชนคนตาย จึงเป็นการกระทำโดยประมาทของแดงด้วย

ส่วนคำเป็นผู้ขับรถชนต่ออยู่แล้ว แต่เข้าถือพวงมาลัยเป็นผู้ขับรถ ทั้ง ๆ ที่มีได้อยู่ในสภาพที่จะขับหรือควบคุมได้โดยสะดวกปลอดภัย กล่าวคือ มิได้นั่งอยู่ในที่นั่งสำหรับผู้ขับ และมีได้เป็นผู้เหยียบคันเร่งน้ำมันเอง การที่คำเข้าถือพวงมาลัยแล้วขับรถพุ่งไปชนคนตาย แล้วพลิกคว่ำ แแดงบาดเจ็บสาหัส จึงเป็นการกระทำโดยประมาทของคำ

คนสอนขับรถยนต์ให้คนขับรถยนต์ไม่เป็นขับ ถือว่าเป็นการกระทำโดยประมาท

เหตุการณ์ที่ 2

- 1) นายมิ่ง ( ) ไม่มีความผิด หรือ (X) มีความผิด
  1. การที่นายมิ่งฉีกสัญญากู้เงินออกเป็น 2 ชิ้น เรียกได้ว่าน่าจะเกิดความเสียหายแก่นายแสงแล้ว ไม่จำเป็นต้องทำลายเงินกู้ไม่ได้
  2. นายมิ่งจึงต้องมีความผิดฐานทำให้เสียหายตามมาตรา 358 และทำลายเอกสารตามมาตรา 188 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
- 2) ผลที่เกิดขึ้นจากปัญหา
  1. การที่นายมิ่งฉีกสัญญาเงินกู้ เป็นการทำลายเอกสาร
  2. นายมิ่งพยายามแสดงเจตนาที่จะไม่ชำระหนี้เงินกู้ต่อนายแสง
- 3) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสังคม
  1. การที่นายมิ่งไม่ทำตามสัญญาจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม
  2. ทำให้สังคมขาดความมีระเบียบวินัย ขาดความซื่อสัตย์ระหว่างบุคคล
- 4) ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
  1. ควรปลูกจิตสำนึกให้พลเมืองรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง
  2. ให้ความรู้พลเมืองในการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อความสงบสุขในสังคม

ธงคำตอบ คำพิพากษาฎีกาที่ 1418/2506

การที่นายมิ่งถือสัญญากู้เงินออกเป็น 2 ชั้นนั้น เรียกได้ว่าน่าจะเกิดความเสียหายแก่นายดำแล้ว ไม่จำเป็นต้องทำลายจนใช้ไม่ได้ นายมิ่งจึงต้องมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา 358 และทำลายเอกสารตามมาตรา 188 ประมวลกฎหมายอาญา เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทลงโทษตามมาตรา 188 อันเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดตามมาตรา 90 การที่นายมิ่งเอาเงินมาชำระให้นายแสงภายหลังไม่ทำให้นายมิ่งพ้นความผิดที่ทำไว้แล้วไปได้

เหตุการณ์ที่ 3

- 1) นายเฉลิม ( ) มีความผิด หรือ (X) ไม่มีความผิด
  1. ได้ชำระเงินค่าอาหารแล้ว แต่สละสิทธิไม่เอาเงินทอน
  2. นายฉลองหยิบเงินไปโดยนายเฉลิมไม่รู้เรื่อง
- 2) นายฉลอง (X) มีความผิด หรือ ( ) ไม่มีความผิด
  1. ผิดฐานลักทรัพย์ เพราะนายฉลองมีเจตนาเอาทรัพย์ของผู้อื่นไป
  2. นายฉลองหยิบเงินของผู้อื่นที่มีไซ้ของตนเองแล้วรีบเดินออกจากร้าน
- 3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหา
  1. เจ้าของร้านได้รับเงินไม่ครบถ้วน
  2. ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายและเดือดร้อน
- 4) ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
  1. ควรให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชนในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี
  2. ควรปลูกฝังจิตสำนึกให้พลเมืองมีความซื่อสัตย์ในสังคม

ธงคำตอบ

นายฉลองมีความผิดฐานลักทรัพย์ รัตนบัตร 20 บาท จำนวน 2 ใบซึ่งเป็นของเจ้าของร้าน เจ้าของร้านมีหน้าที่ต้องทอนแก่นายเฉลิม เมื่อนายเฉลิมสละสิทธิไม่เอาเงินทอน เงินทอนจึงเป็นของเจ้าของร้าน ดังนั้นการที่นายฉลองได้หยิบรัตนบัตร 20 บาท จำนวน 1 ใบใส่กระเป๋าแล้วรีบเดินออกจากร้าน แสดงถึงการมีเจตนาเอาทรัพย์ของผู้อื่นไป จึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 358 ประมวลกฎหมายอาญา

แบบประเมินที่ 2 การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ _____ ชั้น _____

สมาชิกภายในกลุ่ม

1. .... เลขที่ .....
2. .... เลขที่ .....
3. .... เลขที่ .....
4. .... เลขที่ .....
5. .... เลขที่ .....
6. .... เลขที่ .....
7. .... เลขที่ .....
8. .... เลขที่ .....
9. .... เลขที่ .....
10. .... เลขที่ .....

ลำดับ ที่	รายการพฤติกรรมที่สังเกต	ระดับความสนใจในการปฏิบัติงาน				
		1	2	3	4	5
1	การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม					
2	การแสดงความคิดเห็น					
3	การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น					
4	ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
5	การร่วมปรับปรุงผลงานกลุ่มให้ถูกต้อง					
6	ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ความรู้					
7	ทักษะทางวาจา					
8	ความสามารถทางสังคม					

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

เกณฑ์การวัดให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละพฤติกรรมดังนี้

- หมายเลข 5 ระดับดีมาก = 5 คะแนน
 หมายเลข 4 ระดับดี = 4 คะแนน
 หมายเลข 3 ระดับพอใช้ = 3 คะแนน
 หมายเลข 2 ระดับที่ต้องปรับปรุง = 2 คะแนน
 หมายเลข 1 ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง = 1 คะแนน

แบบประเมินที่ 3 แบบประเมินผลการปฏิบัติงานจากใบบางาน (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายละเอียดที่วัด ชื่อ - สกุล	ความถูกต้อง					ครอบคลุม เนื้อหา					ความสะอาด เรียบร้อย					การรักษาเวลา					การเตรียม ความพร้อม						
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
31																												
32																												
33																												
34																												
35																												
36																												
37																												
38																												
39																												
40																												
41																												
42																												
43																												

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

เกณฑ์การวัดให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละพฤติกรรมดังนี้

หมายเลข 5 ระดับดีมาก = 5 คะแนน

หมายเลข 4 ระดับดี = 4 คะแนน

หมายเลข 3 ระดับพอใช้ = 3 คะแนน

หมายเลข 2 ระดับที่ต้องปรับปรุง = 2 คะแนน

หมายเลข 1 ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง = 1 คะแนน

แบบประเมินที่ 4 แบบประเมินการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละแผนการฝึกทักษะ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	การฝึกทักษะที่ 1					การฝึกทักษะที่ 2					การฝึกทักษะที่ 3										
		คะแนน ทดสอบ		เกณฑ์ประเมิน					คะแนน ทดสอบ		เกณฑ์ประเมิน					คะแนน ทดสอบ		เกณฑ์ประเมิน				
		ก่อน	หลัง	1	2	3	4	5	ก่อน	หลัง	1	2	3	4	5	ก่อน	หลัง	1	2	3	4	5
30																						
31																						
32																						
33																						
34																						
35																						
36																						
37																						
38																						
39																						
40																						
41																						
42																						
43																						

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

เกณฑ์การวัดให้ระดับคุณภาพของคะแนนแต่ละการทดสอบของแต่ละแผนการฝึกทักษะดังนี้

หมายเลข 5	ระดับดีมาก	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	9-10	ข้อ
หมายเลข 4	ระดับดี	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	7-8	ข้อ
หมายเลข 3	ระดับพอใช้	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	5-6	ข้อ
หมายเลข 2	ระดับที่ต้องปรับปรุง	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	3-4	ข้อ
หมายเลข 1	ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง	0-2	ข้อ

แบบประเมินที่ 5 แบบประเมินการทดสอบก่อนการฝึกทักษะและหลังการฝึกทักษะทั้งหมด (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	ก่อนการฝึกทักษะทั้งหมด					หลังการฝึกทักษะทั้งหมด						
		คะแนนทดสอบ	เกณฑ์การประเมิน					คะแนนทดสอบ	เกณฑ์การประเมิน				
			1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
31													
32													
33													
34													
35													
36													
37													
38													
39													
40													
41													
42													
43													

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

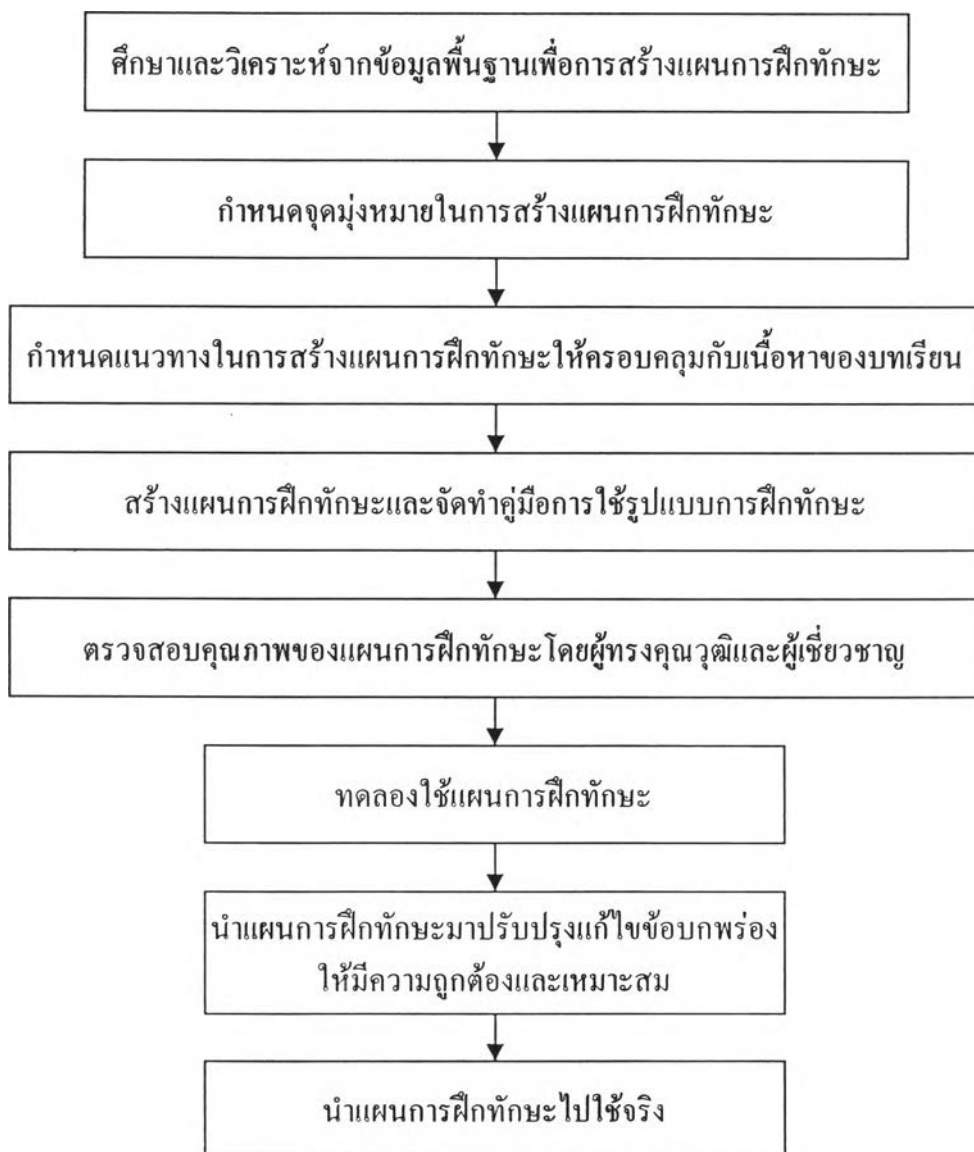
เกณฑ์การวัดให้ระดับคุณภาพของคะแนนก่อนการฝึกทักษะและหลังการฝึกทักษะทั้งหมดดังนี้

หมายเลข 5	ระดับดีมาก	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง 41 – 50 ข้อ
หมายเลข 4	ระดับดี	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง 31 – 40 ข้อ
หมายเลข 3	ระดับพอใช้	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง 21 – 30 ข้อ
หมายเลข 2	ระดับที่ต้องปรับปรุง	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง 11 – 20 ข้อ
หมายเลข 1	ระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ทำแบบทดสอบได้คะแนนระหว่าง 0 – 10 ข้อ

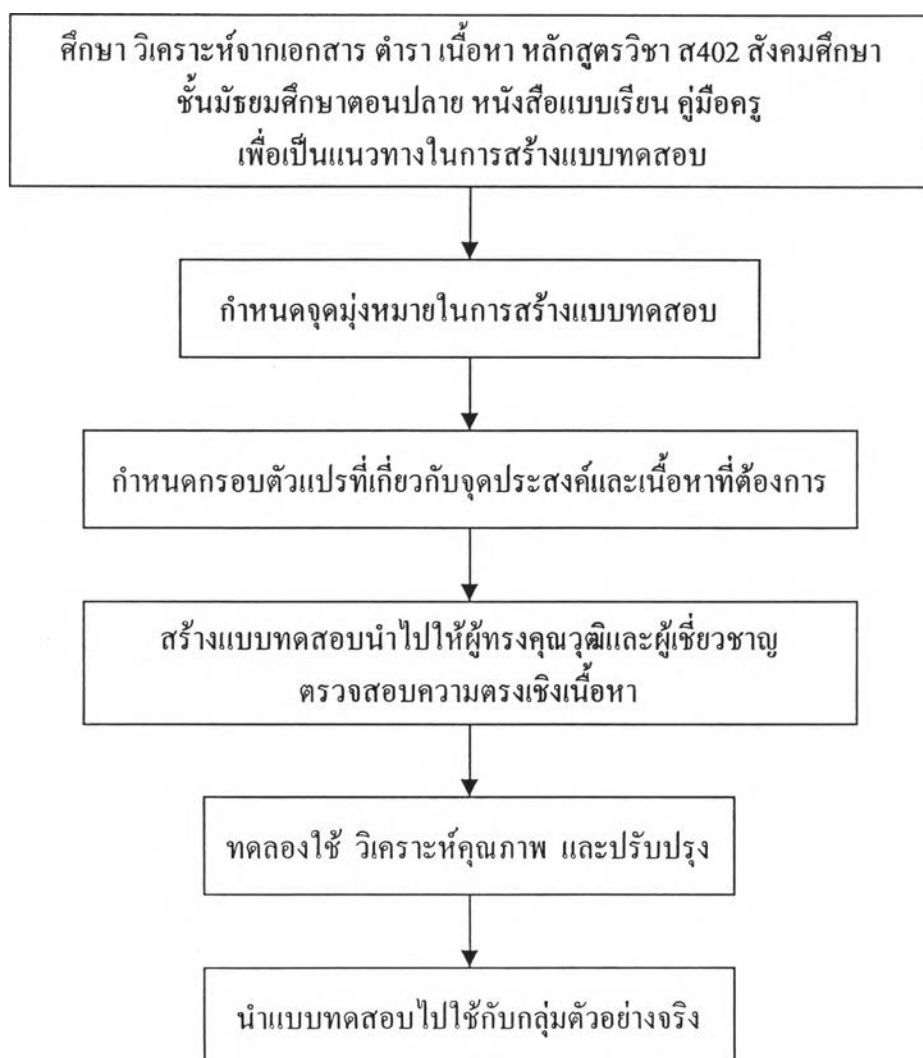
ภาคผนวก ฉ.

ขั้นตอนในการสร้าง

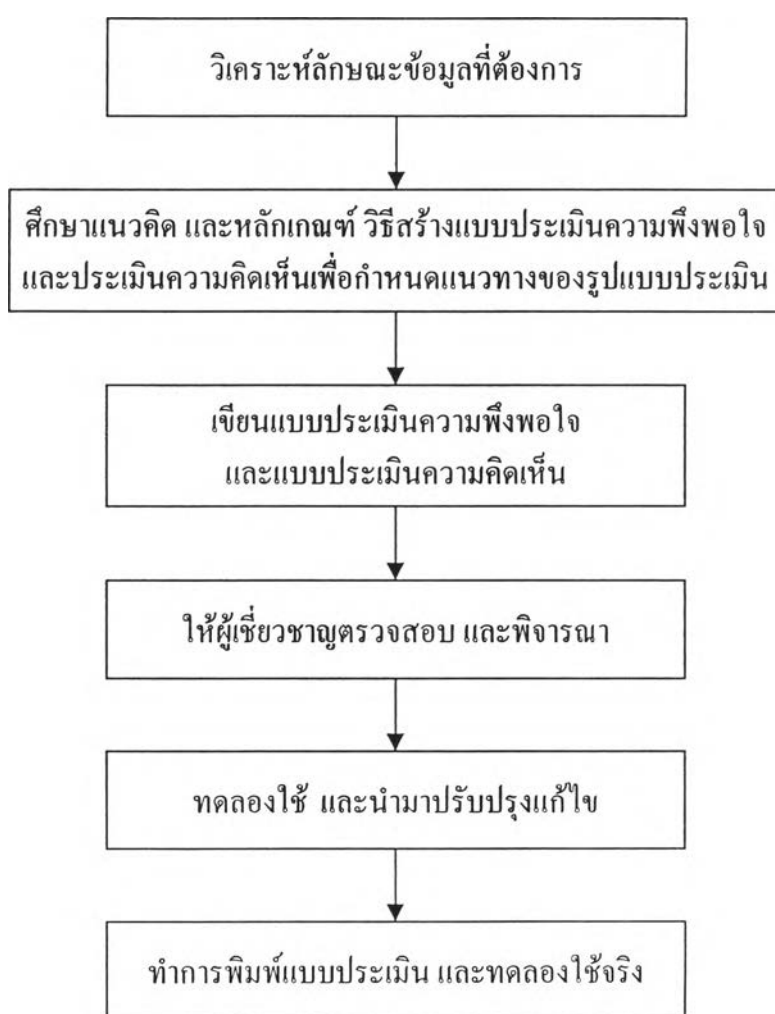
แผนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
แบบทดสอบเขาวนัปัญหาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย
และแบบประเมินความคิดเห็น

รูปที่ ฉ.1 แสดงขั้นตอนการสร้างแผนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

รูปที่ ๓.2 แสดงขั้นตอนการสร้างและประเมินคุณภาพของแบบทดสอบเขาวนัปัญหาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย

รูปที่ ๓.3 แสดงขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ และการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย

ภาคผนวก ช.

ประเมินประสิทธิผล

- ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อผลการสอน
- ประเมินผลการสอนของครู
- แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนปลายเปิด
- แบบประเมินความคิดเห็นเรื่องความสำคัญ
และความจำเป็นของกฎหมาย
- แบบทดสอบรายงานการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายในกระดาษ
โปสเตอร์ขนาด A4
- แบบสัมภาษณ์

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อผลการสอน

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

(เฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับกฎหมาย)

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อมูลในการใช้เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยจะนำไปเป็นแนวทางปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงขอให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่มีต่อการเรียนการสอนวิชานี้โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน ในแต่ละข้อ

ลำดับ	ด้านที่พิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
		ที่ต้องปรับ ปรุงอย่างยิ่ง	ที่ต้อง ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
1	การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนรู้					
2	การชี้แจงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติ					
3	กิจกรรมการเรียนมีความเหมาะสม					
4	กิจกรรมการเรียนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้					
5	กิจกรรมการเรียนไม่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน					
6	ผู้เรียนได้ทำการฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสม					
7	มีการยกตัวอย่างช่วยให้เข้าใจ					
8	งานที่ได้รับมอบหมายช่วยเสริมสร้างความรู้และการแก้ปัญหา					
9	มีการเรียนในเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ					
10	การแบ่งเวลาในการเรียนแต่ละเรื่องเหมาะสม					
11	ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับการเรียนวิชานี้					
12	ข้าพเจ้าเรียนอย่างมีความสุข					
13	สามารถนำความรู้ไปวิเคราะห์ปัญหาในชีวิตประจำวัน					

ลำดับ	ด้านที่พิจารณา	ระดับความคิดเห็น			
		ที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ที่ต้องปรับปรุง	พอใช้	ดี ดีมาก
14	ให้โอกาสแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน				
15	วิเคราะห์สาเหตุและผลของความขัดแย้งเป็นประเด็น				
16	บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียน				
17	มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น				
18	สามารถสร้างความรู้ที่เกิดจากการผสมผสานความคิดของตนได้				
19	ช่วยฝึกมองปัญหา และสนใจเหตุการณ์รอบตัว				
20	มีทักษะในการพูดและเขียน				

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

วิชา ส 402 สังคมศึกษา (เฉพาะความรู้ด้านกฎหมาย)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนด้านความรู้ทางกฎหมาย โดยแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละข้อ

1. นักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัยจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่

( ) ไม่มี

( ) ถ้ามี ให้ระบุรายละเอียด .....

.....
 .....

2. นักเรียนมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

2.1 ด้านตัวครู.....

.....
 .....

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน.....

.....
 .....

2.3 ด้านความรู้ที่จะนำไปใช้ในอนาคต.....

.....
 .....

แบบประเมินความคิดเห็นก่อนและหลังเรียน

เรื่อง ความคิดเห็นเรื่องความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนกฎหมายในเรื่องความสำคัญ และความจำเป็นของกฎหมาย จึงขอให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่มีต่อทัศนคติในการเรียนกฎหมาย โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนในแต่ละข้อ

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย
1	กฎหมายเป็นกลไกในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน					
2	ความไม่รู้กฎหมายไม่เป็นข้อแก้ตัว					
3	ประชาชนทุกคนควรปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด					
4	ที่ใดมีสังคม ที่นั่นต้องมีกฎหมาย					
5	กฎหมายเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย					
6	การมีความรู้เรื่องกฎหมายมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น					
7	วิชากฎหมายจะเป็นประโยชน์เฉพาะกับบุคคลบางกลุ่ม					
8	กฎหมายเป็นเครื่องมือของรัฐในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม					
9	การรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเป็นหน้าที่ของรัฐ					
10	กฎหมายคุ้มครองประชาชนไม่ให้เอารัดเอาเปรียบกัน					

แบบทดสอบหลังการเรียนสิ้นสุดทั้ง 3 แผน

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

จำนวน 1 หน้ากระดาษโปสเตอร์ ขนาด A4

เรื่อง การแสดงความคิดเห็นด้านกฎหมายที่เกิดจากการสร้างความรู้

เวลา 30 นาที

และประสบการณ์ในการเรียน

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำสั่ง ให้นักเรียนทำรายงานเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นด้านกฎหมายว่ากฎหมายมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเองและผู้อื่นอย่างไร โดยการเขียนบรรยายหรืออาจแสดงเป็นรูปภาพตามความรู้ความเข้าใจของตนเองซึ่งอาศัยความรู้เดิมก่อนเรียน และในการสร้างความรู้ใหม่จากประสบการณ์หลังจากได้รับการเรียน พร้อมทั้งยกตัวอย่างกฎหมายที่เกี่ยวกับตนเองมากที่สุด

ทำลงในกระดาษโปสเตอร์ขนาด A4 ที่ได้จัดเตรียมไว้ให้

แบบสัมภาษณ์

1. การสัมภาษณ์ มีดังนี้

- 1.1 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนการสอน ความรู้ด้านกฎหมาย
- 1.2 พยายามค้นหาความหมายและทำความเข้าใจกับความรู้สึกของนักเรียน
- 1.3 พยายามสนับสนุนให้นักเรียนบรรยายประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับและจากการสร้างความรู้อย่างอิสระในแต่ละขั้นตอน

2. คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

- 2.1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ จากการเรียนรู้เรื่องกฎหมายอย่างไรบ้าง
- 2.2 นักเรียนมีปัญหาอะไรบ้างในการวิเคราะห์ระบุนุญคดีขึ้น แสดงคำนิยาม และการเสนอแนะ แนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม
- 2.3 นักเรียนมีเกณฑ์ หรือวิธีการคิดหาเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับแต่ละฝ่ายอย่างไร เช่น หาเหตุผลสนับสนุนแต่ละฝ่ายก่อนแล้วตัดสินใจ หรือตัดสินใจว่าใครเป็นคนผิดก่อนแล้วจึงหาเหตุผลสนับสนุน
- 2.4 นักเรียนพบว่า ตนเองมีพัฒนาการอะไรเกิดขึ้นจากการเรียนรู้
- 2.5 นักเรียนมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการมองปัญหา โดยการวิเคราะห์ในแง่มุมและประเด็นต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากขึ้นหรือไม่ เช่น การลำดับเหตุการณ์ สาเหตุของปัญหา และผลที่ได้รับ
- 2.6 ผลที่ได้จากการเรียนรู้ มีความรู้และมองภาพของกฎหมายชัดเจนขึ้นหรือไม่
- 2.7 มีความเข้าใจหลักกฎหมาย และนำไปใช้มากขึ้นหรือไม่ จากการวิเคราะห์กรณีศึกษาสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับปฏิบัติให้เห็นได้จริงหรือไม่
- 2.8 ความรู้ที่จะนำไปใช้
  - ด้านส่วนตัว นักเรียนสามารถตัดสินใจโดยวิเคราะห์เหตุผลเป็นลำดับขั้นตอน และรอบคอบมากขึ้นหรือไม่
  - ด้านผู้อื่นและสังคม นักเรียนแก้ไขปัญหาโดยพยายามทำความเข้าใจสาเหตุของแต่ละฝ่ายเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นมากขึ้นหรือไม่อย่างไร
  - ด้านวิชาการ นักเรียนได้เรียนรู้การแสวงหาความรู้ด้านตนเอง ซึ่งเกิดจากหลักกฎหมาย หรือข้อมูลข่าวสารรอบข้าง รวมทั้งประสบการณ์ความรู้เดิมของตนเองหรือไม่อย่างไร

ประเมินผลการสอนกลุ่มทดลอง

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

(เฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับกฎหมาย)

คำชี้แจง

ให้ครูแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อมูลในการใช้เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยจะนำไปเป็นแนวทางปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น จึงขอให้ครูแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่มีต่อการเรียนการสอนวิชานี้โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นในแต่ละข้อ

ด้านที่พิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
	ที่ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	ที่ต้อง ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
1. การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนรู้					
2. การชี้แจงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติ					
3. กิจกรรมการสอนมีความเหมาะสม					
4. กิจกรรมการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้					
5. กิจกรรมการสอนสอดคล้องกับลักษณะผู้เรียน					
6. ผู้เรียนได้ทำการฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสม					
7. มีการยกตัวอย่างช่วยให้เข้าใจ					
8. งานที่มอบหมายช่วยเสริมสร้างความรู้และการแก้ปัญหา					
9. มีการสอนในเนื้อหาสาระอย่างน่าสนใจ					
10. การแบ่งเวลาในการสอนแต่ละเรื่องเหมาะสม					
11. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับการเรียนวิชานี้					
12. นักเรียนได้รับการสอนอย่างมีความสุข					
13. สามารถนำความรู้ไปวิเคราะห์ปัญหาในชีวิตประจำวัน					
14. ให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน					

ด้านที่พิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
	ที่ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	ที่ต้อง ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
15. วิเคราะห์สาเหตุและผลของความขัดแย้งเป็น ประเด็น					
16. บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน					
17. มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น					
18. สามารถสร้างความรู้ที่เกิดจากการผสมผสานความ คิดของตนได้					
19. ช่วยเฝ้ามองปัญหาและสนใจ เหตุการณ์รอบตัว					
20. มีทักษะในการพูดและเขียน					

ลงชื่อ _____

(นายไตรรัตน์ สุทธีเกียรติ)

หัวหน้าหมวดศึกษาศาสตร์

ประเมินผลการสอนกลุ่มทดลอง

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

(เฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมาย)

คำชี้แจง

ให้ครูแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อมูลในการใช้เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยจะนำไปเป็นแนวทางปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น จึงขอให้ครูแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่มีต่อการเรียนการสอนวิชานี้โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นในแต่ละข้อ

ด้านที่พิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
	ที่ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	ที่ต้อง ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
1. การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนรู้					
2. การชี้แจงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติ					
3. กิจกรรมการสอนมีความเหมาะสม					
4. กิจกรรมการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้					
5. กิจกรรมการสอนสอดคล้องกับลักษณะผู้เรียน					
6. ผู้เรียนได้ทำการฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสม					
7. มีการยกตัวอย่างช่วยให้เข้าใจ					
8. งานที่มอบหมายช่วยเสริมสร้างความรู้และการแก้ปัญหา					
9. มีการสอนในเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ					
10. การแบ่งเวลาในการสอนแต่ละเรื่องเหมาะสม					
11. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับการเรียนวิชานี้					
12. นักเรียนได้รับการสอนอย่างมีความสุข					
13. สามารถนำความรู้ไปวิเคราะห์ปัญหาในชีวิตประจำวัน					
14. ให้นักเรียนมีโอกาแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน					

ด้านที่พิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
	ที่ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	ที่ต้อง ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
15. วิเคราะห์สาเหตุและผลของความขัดแย้งเป็น ประเด็น					
16. บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน					
17. มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น					
18. สามารถสร้างความรู้ที่เกิดจากการผสมผสานความ คิดของตนได้					
19. ช่วยเฝ้ามองปัญหาและสนใจ เหตุการณ์รอบตัว					
20. มีทักษะในการพูดและเขียน					

ลงชื่อ _____

(นายเรียงศักดิ์ ทองอยู่)

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา (ส 402)

ประเมินผลการสอนกลุ่มควบคุม

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

(เฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับกฎหมาย)

คำชี้แจง

ให้ครูแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อมูลในการใช้เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยจะนำไปเป็นแนวทางปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น จึงขอให้ครูแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่มีต่อการเรียนการสอนวิชานี้โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นในแต่ละข้อ

ด้านที่พิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
	ที่ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	ที่ต้อง ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
1. การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนรู้					
2. การชี้แจงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติ					
3. กิจกรรมการสอนมีความเหมาะสม					
4. กิจกรรมการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้					
5. กิจกรรมการสอนสอดคล้องกับลักษณะผู้เรียน					
6. ผู้เรียนได้ทำการฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสม					
7. มีการยกตัวอย่างช่วยให้เข้าใจ					
8. งานที่มอบหมายช่วยเสริมสร้างความรู้และการแก้ปัญหา					
9. มีการสอนในเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ					
10. การแบ่งเวลาในการสอนแต่ละเรื่องเหมาะสม					
11. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับการเรียนวิชานี้					
12. นักเรียนได้รับการสอนอย่างมีความสุข					
13. สามารถนำความรู้ไปวิเคราะห์ปัญหาในชีวิตประจำวัน					
14. ให้นักเรียนมีโอกาแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน					

ด้านที่พิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
	ที่ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	ที่ต้อง ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
15. วิเคราะห์สาเหตุและผลของความขัดแย้งเป็น ประเด็น					
16. บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน					
17. มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น					
18. สามารถสร้างความรู้ที่เกิดจากการผสมผสานความ คิดของตนได้					
19. ช่วยศึกษามองปัญหาและสนใจ เหตุการณ์รอบตัว					
20. มีทักษะในการพูดและเขียน					

ลงชื่อ _____

(นายไตรรัตน์ สุทธเกียรติ)

หัวหน้าหมวดสังคมศึกษา

ประเมินผลการสอนกลุ่มควบคุม

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

(เฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับกฎหมาย)

คำชี้แจง

ให้ครูแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อมูลในการใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยจะนำไปเป็นแนวทางปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น จึงขอให้ครูแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่มีต่อการเรียนการสอนวิชานี้โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นในแต่ละข้อ

ด้านที่พิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
	ที่ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	ที่ต้อง ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
1. การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนรู้					
2. การชี้แจงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติ					
3. กิจกรรมการสอนมีความเหมาะสม					
4. กิจกรรมการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้					
5. กิจกรรมการสอนสอดคล้องกับลักษณะผู้เรียน					
6. ผู้เรียนได้ทำการฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสม					
7. มีการยกตัวอย่างช่วยให้เข้าใจ					
8. งานที่มอบหมายช่วยเสริมสร้างความรู้และการแก้ปัญหา					
9. มีการสอนในเนื้อหาสาระอย่างน่าสนใจ					
10. การแบ่งเวลาในการสอนแต่ละเรื่องเหมาะสม					
11. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับการเรียนวิชานี้					
12. นักเรียนได้รับการสอนอย่างมีความสุข					
13. สามารถนำความรู้ไปวิเคราะห์ปัญหาในชีวิตประจำวัน					
14. ให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน					

ด้านที่พิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
	ที่ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	ที่ต้อง ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
15. วิเคราะห์สาเหตุและผลของความขัดแย้งเป็น ประเด็น					
16. บรรยายภาพที่เอื้อต่อการเรียนการสอน					
17. มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น					
18. สามารถสร้างความรู้ที่เกิดจากการผสมผสานความ คิดของตนได้					
19. ช่วยฝึกมองปัญหาและสนใจ เหตุการณ์รอบตัว					
20. มีทักษะในการพูดและเขียน					

ลงชื่อ _____

(นายเรียงศักดิ์ ทองอยู่)

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา (ส 402)

ภาคผนวก ซ.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ ข.1 ตารางแสดงค่าความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเขาวนัปัญหาเชิงปฏิบัติ
ด้านกฎหมายแบบปรนัย 50 ข้อ

ข้อ	ค่าความ ยาก (p)	อำนาจ จำแนก (r)	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	ข้อ	ค่าความ ยาก (p)	อำนาจ จำแนก (r)	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ
1	.5000	.3636	9	5	26	.6905	.3636	10	6
2	.4762	.3636	7	3	27	.5952	.2727	7	4
3	.4762	.4545	9	4	28	.4762	.7272	9	1
4	.5476	.6363	8	1	29	.4524	.4545	8	3
5	.4286	.4545	8	3	30	.5000	.6363	9	2
6	.5000	.3636	7	3	31	.4762	.3636	7	3
7	.5238	.2727	8	5	32	.4286	.3636	7	3
8	.5000	.3636	7	3	33	.4286	.3636	7	3
9	.4286	.5454	8	2	34	.7857	.3636	9	5
10	.4762	.5454	8	2	35	.7619	.2727	10	7
11	.4762	.4545	8	3	36	.7857	.2727	10	7
12	.4762	.2727	7	4	37	.5238	.2727	5	2
13	.4762	.3636	6	2	38	.4286	.2727	6	3
14	.5000	.4545	8	3	39	.4524	.2727	6	3
15	.5476	.4545	7	2	40	.4048	.2727	6	3
16	.5952	.5454	10	4	41	.4286	.4545	6	1
17	.6190	.3636	8	4	42	.4286	.2727	7	4
18	.5238	.7272	9	1	43	.4524	.3636	7	3
19	.6190	.4545	9	4	44	.4286	.2727	6	3
20	.6905	.2727	10	7	45	.4762	.2727	6	3
21	.4762	.3636	6	2	46	.3810	.2727	6	3
22	.5714	.2727	8	5	47	.4286	.3636	7	3
23	.6905	.4545	10	5	48	.7381	.2727	9	6
24	.5238	.5454	9	3	49	.7619	.3636	10	6
25	.5476	.4545	8	3	50	.4762	.2727	8	5

ตารางที่ ข.2 แสดงการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นในการสังเกต แบ่งแยกตามพฤติกรรมการทำงาน
เดี่ยวแต่ละด้านระหว่างผู้วิจัยและครูผู้สอน

พฤติกรรมรายบุคคล

พฤติกรรม (ด้าน)	ผู้วิจัย (ก)	ครูผู้สอน (ข)	ก%	ข%	ผลต่าง
1) ความรู้ความเข้าใจ	57	67	13.38	14.89	1.51
2) ความสนใจ	68	62	15.96	13.78	2.18
3) การอภิปรายแสดงความคิดเห็น	55	63	12.91	14.00	1.09
4) การตอบคำถามและการซักถาม	59	53	13.85	11.78	2.07
5) การยอมรับฟังผู้อื่น	63	69	14.79	15.33	0.54
6) การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย	74	79	17.37	17.55	0.18
7) การนำไปใช้	50	57	11.74	12.67	0.93
รวม	426	450	100	100	8.50

สูตร

$$\pi = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

$$P_o = 1.00 - 0.085 = 0.915$$

$$\begin{aligned} P_e &= \left(\frac{17.37}{100}\right)^2 + \left(\frac{15.96}{100}\right)^2 \\ &= (0.1737)^2 + (0.1596)^2 \\ &= 0.0302 + 0.0255 \\ &= 0.0557 \end{aligned}$$

แทนค่า

$$\begin{aligned} \pi &= \frac{0.915 - 0.0557}{1 - 0.0557} \\ &= \frac{0.8593}{0.9443} \\ &= 0.90998 \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าความเชื่อมั่นในการสังเกตมีค่าเท่ากับ 0.9099 หรือ 90% ซึ่งอยู่ในระดับความเชื่อมั่นที่
ค่อนข้างสูง

ตารางที่ ข.3 แสดงการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นในการสังเกต แบ่งแยกตามพฤติกรรมการทำงาน
กลุ่มแต่ละด้าน ระหว่างผู้วิจัยและครูผู้สอน

พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

พฤติกรรม (ด้าน)	ผู้วิจัย (ก)	ผู้สอน (ข)	ก%	ข%	ผลต่าง
1) การร่วมมือมีส่วนร่วมในกลุ่ม	53	58	13.22	14.08	0.86
2) การแสดงความคิดเห็น	47	51	11.72	12.38	0.66
3) การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	52	48	12.97	11.65	1.32
4) ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย	57	56	14.21	13.59	0.62
5) การร่วมปรับปรุงผลงานกลุ่มให้ถูกต้อง	52	47	12.97	11.41	1.56
6) ความสามารถในการแก้ปัญหา ประยุกต์ความรู้	44	47	10.97	11.41	0.44
7) ทักษะทางวาจา	51	55	12.72	13.35	0.63
8) ความสามารถทางสังคม	45	50	11.22	12.13	0.91
รวม	401	412	100	100	7.00

สูตร

$$\pi = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

$$P_o = 1.00 - 0.07 = 0.93$$

$$\begin{aligned} P_e &= \left(\frac{14.21}{100}\right)^2 + \left(\frac{13.22}{100}\right)^2 \\ &= (0.1421)^2 + (0.1322)^2 \\ &= 0.0202 + 0.0175 \\ &= 0.0377 \end{aligned}$$

แทนค่า

$$\begin{aligned} \pi &= \frac{0.93 - 0.0377}{1 - 0.0377} \\ &= \frac{0.8923}{0.9623} \\ &= 0.9272 \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าความเชื่อมั่นในการสังเกตมีค่าเท่ากับ 0.9272 หรือ 92% ซึ่งอยู่ในระดับความเชื่อมั่นที่ค่อนข้างสูง

ตารางที่ ๗.4 ผลของคะแนนและผลการพัฒนาความสามารถชาวชนบ้ญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย
ของค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ยของคะแนน และค่าการพัฒนาของกลุ่มทดลอง
ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความสามารถชาวชนบ้ญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย								
ก่อนการทดลอง (คะแนน)			หลังการทดลอง (คะแนน)			การพัฒนา (ร้อยละ)		
สูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย
54.7	37.5	45.57	84.0	60.0	71.51	29.30	22.50	25.94

จากตารางที่ ๗.4 พบว่าระยะหลังการทดลอง ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ยของ
คะแนนและค่าการพัฒนาความสามารถชาวชนบ้ญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายมีค่าสูงกว่าระยะก่อนการ
ทดลอง โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนสูงสุดเพิ่มขึ้นจาก 54.7 คะแนน เป็น 84.0 คะแนน คิด
เป็นการพัฒนาของคะแนนสูงสุดเท่ากับร้อยละ 29.30 ส่วนค่าคะแนนต่ำสุดเพิ่มขึ้นจาก 37.5
คะแนน เป็น 60.0 คะแนน คิดเป็นการพัฒนาของคะแนนต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 22.50 และระยะหลัง
การทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถชาวชนบ้ญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายเพิ่มขึ้นจาก
45.57 คะแนน เป็น 71.51 คะแนน คิดเป็นการพัฒนาของค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 25.94

โดยสรุป ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มทดลองหลังการ
ทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลอง ส่วนการพัฒนาค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 25.94

ตารางที่ ๗.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test) ของคะแนนความ
คิดเห็นของกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลองในแบบประเมินความ
คิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย

การทดลอง	ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย		
	$\bar{X}$	S.D.	t-test
ก่อนการทดลอง	40.46	2.24	2.02
หลังการทดลอง	41.39	2.41	

* $p < .05$

จากตารางที่ ๕.5 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 40.46 และ 41.39 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลองด้วยการทดสอบค่าที (t-dependent test) พบว่าคะแนนความคิดเห็นเรื่องความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายของนักเรียนกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test) ของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายดังแสดงในตารางที่ ๕.6

ตารางที่ ๕.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็น และค่าที (t-test) ของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองในแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย

การทดลอง	ความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย		
	$\bar{X}$	S.D.	t-test
ก่อนการทดลอง	40.58	4.06	8.02*
หลังการทดลอง	46.00	2.03	

* $p < .05$

จากตารางที่ ๕.6 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลองเท่ากับ 40.58 และ 46.00 ตามลำดับ และเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที (t-dependent test) พบว่าคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองโดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียน โดยใช้คำถาม 9 หัวข้อ จากผู้ถูกสัมภาษณ์จำนวน 6 คน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ จากการเรียนรู้เรื่องกฎหมาย โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถาม ดังนี้

คนที่ 1 ตอบ ทำให้รู้เรื่องกฎหมายมากขึ้นว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของอย่างไร เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คนที่ 2 ตอบ ทำให้ทราบว่าคนกระทำความผิดจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย และทราบว่า การกระทำอย่างไรถือว่าเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมาย ทำให้ละเว้นการทำความผิดได้

คนที่ 3 ตอบ ทำให้ทราบว่ากฎหมายมาเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนเราตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต เช่น เมื่อเราเกิดมาจะต้องไปแจ้งเกิดให้ทางการรับทราบ และถ้าเสียชีวิตก็ต้องไปแจ้งทางการรับทราบเช่นกัน ถ้าไม่ไปแจ้งตามกำหนดถือว่ากระทำความผิด

คนที่ 4 ตอบ ทำให้ทราบว่า เราจะปฏิบัติตนเองอย่างไรถือว่าเป็นปฏิบัติตามกฎหมายได้ถูกต้อง และกฎหมายเป็นเครื่องมือที่รัฐจะทำให้ประชาชนมีความสุขอยู่ร่วมกันอย่างปกติได้

คนที่ 5 ตอบ ทำให้ทราบว่า กฎหมายเป็นบรรทัดฐานของสังคมที่ทุก ๆ คนภายในรัฐต้องปฏิบัติตาม ถ้าไม่ปฏิบัติตามถือว่ากระทำความผิดจะได้รับการลงโทษมากหรือน้อยตามกฎหมายกำหนด

คนที่ 6 ตอบ ทำให้ทราบว่า กฎหมายเป็นข้อบังคับที่รัฐใช้ปกครองประชาชนภายในรัฐนั้นเพื่อ ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด ถ้าไม่ปฏิบัติตามถือว่ามีความผิด ต้องได้รับโทษ

- 2) ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งที่ต้องระบุดูขึ้นแสดงค่านิยม และการเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามดังนี้

คนที่ 1 ตอบ ปัญหาเรื่องความแตกต่างของแต่ละปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีจุดขึ้นและค่านิยมที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นแนวทางของการเสนอแนะแต่ละคนก็แตกต่างกันไปตามเหตุผลแต่ละฝ่าย

คนที่ 2 ตอบ การวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ยากในการระบุดูขึ้น และค่านิยมของแต่ละฝ่ายที่ต้องหาเหตุผลมาสนับสนุน และแนวทางการแก้ปัญหาก็จะมีมุมมองที่แตกต่างกันไป

- คนที่ 3 ตอบ การวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งที่ต้องระงุดขึ้น และค่านิยมโดยจะต้องแยกข้อดี และข้อเสียของเหตุผลมาสนับสนุน มีความยากพอสมควรแต่ก็สามารถทำได้ การเสนอแนะแก้ปัญหาที่เช่นกัน
- คนที่ 4 ตอบ ปัญหาคือการที่จะระงุดขึ้นและค่านิยมของแต่ละฝ่ายให้อีกฝ่ายหนึ่งยอมรับได้ ต้องมีเหตุผลสนับสนุนมากอย่างเพียงพอ และการบังคับให้อีกฝ่ายเชื่อตามเป็นสิ่งลำบากมาก การเสนอแนะก็แตกต่างกันไป
- คนที่ 5 ตอบ การระงุดขึ้นและค่านิยมของแต่ละฝ่ายจะไม่ยอมรับกันง่ายบนพื้นฐานของเหตุผล บางครั้งก็เมื่อเชื่อว่าเป็นไปได้ตามเหตุผลนั้น ทั้งที่สังคมส่วนใหญ่ปฏิบัติกัน การเสนอแนะจะมีมุมปัญหาที่แตกต่างกันไป
- คนที่ 6 ตอบ การระงุดขึ้นและค่านิยมของแต่ละฝ่ายบางครั้งมีความขัดแย้งกันมาก ไม่ยอมรับ ฟังเหตุผล แนวทางแก้ปัญหาที่เมื่อเสนอแนะไปแล้วจะมีผลเกิดขึ้นอย่างไรตามข้อเสนอนั้น
- 3) ด้านหลักเกณฑ์ในการคิดหาเหตุผลในการที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับแต่ละฝ่าย ที่มีความขัดแย้งกัน โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามดังนี้
- คนที่ 1 ตอบ โดยอาศัยจากความรู้เดิมที่เคยได้รับทราบมา และความรู้ใหม่ที่ได้รับจากบทเรียน
- คนที่ 2 ตอบ โดยอาศัยจากความรู้เดิมจากที่เคยรับรู้จากข่าวสาร พ่อและแม่เล่าให้ฟัง และจากความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในครั้งนี้
- คนที่ 3 ตอบ เกณฑ์การตัดสินใจเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยจะอาศัยจากความรู้ที่ได้จากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ โดยมีเหตุผลของตนเองสนับสนุนด้วย และความรู้ที่เกิดจากการเรียนที่ผ่านมา และความรู้ที่ฟังเรียนจบในแต่ละบท
- คนที่ 4 ตอบ เกณฑ์อาศัยความรู้ที่เคยได้รับมาก่อน และความรู้ในบทเรียนที่กำลังเรียน
- คนที่ 5 ตอบ เกณฑ์ตัดสินอาศัยความรู้จากที่เคยได้รับมาก่อน เช่น สื่อต่าง ๆ และพ่อแม่สั่งสอนมา และความรู้ในบทเรียนใหม่ที่ได้รับทราบ
- คนที่ 6 ตอบ มีหลักเกณฑ์จากที่เคยมีความรู้ว่าการที่มีความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย เพราะว่า เคยเห็นการรู้ตำรวจจับในข่าว และพ่อแม่สั่งสอนไว้ว่าเป็นสิ่งไม่ดี และรับทราบจากบทเรียนที่กำลังเรียน
- 4) ด้านพัฒนาการที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามดังนี้
- คนที่ 1 ตอบ มีพัฒนาการดีขึ้น เพราะว่า ทำให้เรามีเหตุผลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ บนพื้นฐานของกฎหมายที่ถูกต้อง
- คนที่ 2 ตอบ มีพัฒนาการดี เพราะว่า ทำให้ทราบว่า การเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นอยู่กับเหตุผลของแต่ละฝ่าย และการที่จะยุติความขัดแย้งได้อีกฝ่ายต้องยอมรับเหตุผลอีกฝ่ายหนึ่ง

- คนที่ 3 ตอบ มีพัฒนาการดีขึ้น เพราะว่า มีเหตุผลมากขึ้น และยอมรับความคิดคนอื่น ถ้ามีเหตุผล เป็นไปได้ และเข้าใจความคิดเห็นของคนอื่นมากขึ้น
- คนที่ 4 ตอบ มีพัฒนาการมากขึ้น เพราะว่า มีเหตุผลมากขึ้น และเข้าใจคุณพ่อและคุณแม่มากขึ้น ที่สั่งสอนไม่ให้กระทำผิดกฎหมาย เพราะจะถูกทำโทษในลักษณะต่าง ๆ ตามข้อกำหนดตามกฎหมาย
- คนที่ 5 ตอบ มีพัฒนาการมากขึ้น เพราะว่า มีเหตุผล และเข้าใจเพื่อน ๆ ว่าทำไมไม่เชื่อเราง่าย เนื่องจากเพื่อนมีจุดยืน หรือค่านิยมที่แตกต่างจากเราไป
- คนที่ 6 ตอบ มีพัฒนาการมากขึ้น เพราะว่า ทราบว่าทุก ๆ คนมีความเชื่อของแต่ละคนที่แตกต่างกัน หรือเหมือนกันบนพื้นฐานของเหตุผลซึ่งกันและกัน และเข้าใจคนประทั่วรัฐบาลมากขึ้น
- 5) ด้านสามารถวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมในแง่มุมและประเด็นต่าง ๆ มีความชัดเจนมากขึ้นหรือไม่ เช่น การลำดับเหตุการณ์ สาเหตุของปัญหา และผลที่ได้รับ หลังจากการเรียนในครั้งนี้ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามดังนี้
- คนที่ 1 ตอบ วิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมในมุมมองและประเด็นเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์ สาเหตุของปัญหา และผลที่ได้รับจากปัญหาที่เกิดขึ้น ชัดเจนมากขึ้น และเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น
- คนที่ 2 ตอบ วิเคราะห์มุมมองและประเด็นต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น ถึงลำดับเหตุการณ์ สาเหตุของปัญหา และผลที่เกิดภายหลัง
- คนที่ 3 ตอบ สามารถวิเคราะห์แง่มุมและประเด็นของปัญหาได้ชัดเจน เข้าใจในเหตุการณ์ สาเหตุที่เกิดขึ้น ลำดับเหตุการณ์ และผลที่ตามมาภายหลัง
- คนที่ 4 ตอบ มีความชัดเจนในแง่มุมและประเด็นของปัญหามากขึ้น โดยลำดับเหตุการณ์ สาเหตุ และผลที่ได้รับจากปัญหา พร้อมข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
- คนที่ 5 ตอบ มีความชัดเจนในการมองปัญหาที่เกิดขึ้น มีความเข้าใจที่จะลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สาเหตุของปัญหา และผลที่จะตามมาหลังเกิดปัญหานั้น
- คนที่ 6 ตอบ สามารถมีแง่มุมและประเด็นชัดเจนมากขึ้น สามารถจะลำดับเหตุการณ์ สาเหตุ และผลที่ได้รับจากการเกิดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
- 6) ด้านการเรียน ทำให้มีความรู้และมองภาพรวมของกฎหมาย โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามดังนี้
- คนที่ 1 ตอบ ชัดเจนมากขึ้น
- คนที่ 2 ตอบ ชัดเจนมากขึ้น
- คนที่ 3 ตอบ ชัดเจนมากขึ้น

คนที่ 4 ตอบ ชัดเจนมากขึ้นกว่าเดิม

คนที่ 5 ตอบ ชัดเจนมากขึ้น

คนที่ 6 ตอบ ชัดเจนมากขึ้น

7) ด้านความเข้าใจหลักกฎหมาย และการนำไปใช้ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามดังนี้

คนที่ 1 ตอบ มีความเข้าใจมากขึ้น และการนำไปใช้ก็เกี่ยวกับการมีบัตรประชาชน และการปฏิบัติตามกฎจราจรเป็นส่วนใหญ่

คนที่ 2 ตอบ มีความเข้าใจมากขึ้น และนำไปใช้โดยปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้น

คนที่ 3 ตอบ มีความเข้าใจมากขึ้น และการนำไปใช้โดยจะไม่ทำผิดกฎหมายมากขึ้นเกี่ยวกับการจราจร

คนที่ 4 ตอบ มีความเข้าใจมากขึ้น และการนำไปใช้จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้มากขึ้น

คนที่ 5 ตอบ มีความเข้าใจมากขึ้น และนำไปใช้มากขึ้น โดยปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายกำหนด

คนที่ 6 ตอบ มีความเข้าใจมากขึ้น และต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้มากขึ้น

8) ด้านการวิเคราะห์กรณีศึกษาในบทเรียนสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับปฏิบัติให้เห็นภาพพจน์ได้จริงหรือไม่ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามดังนี้

คนที่ 1 ตอบ เห็นภาพพจน์ที่เกิดขึ้นระหว่างทฤษฎีกับปฏิบัติตามกฎหมาย

คนที่ 2 ตอบ เห็นภาพพจน์ที่เกิดขึ้น

คนที่ 3 ตอบ เห็นภาพพจน์

คนที่ 4 ตอบ เห็นภาพพจน์ แต่ในบางกรณีศึกษาก็ยากเล็กน้อย วิเคราะห์ไม่ทัน

คนที่ 5 ตอบ เห็นภาพพจน์

คนที่ 6 ตอบ เห็นภาพพจน์

9) ด้านความรู้ที่จะนำไปใช้หลังจากได้รับในการเรียนครั้งนี้ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามดังนี้

(1) ประโยชน์ส่วนตัว

คนที่ 1 ตอบ สามารถวิเคราะห์เหตุผลในการเกิดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

คนที่ 2 ตอบ สามารถวิเคราะห์เหตุผล ลำดับเหตุการณ์ และมีความรอบคอบในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีขึ้น

คนที่ 3 ตอบ สามารถเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองมากขึ้นเกี่ยวกับความไม่เข้าใจกันจนเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมา ซึ่งการทะเลาะวิวาทเกิดขึ้น

- คนที่ 4 ตอบ นำความรู้เกี่ยวกับหลักของเหตุผลในการระบุดูขึ้นหรือค่านิยม และยอมรับเหตุผลของอีกฝ่ายหนึ่งได้โดยให้เหตุผลหักล้างกัน
- คนที่ 5 ตอบ สามารถนำความรู้ที่ได้จากแนวทางการวิเคราะห์ความขัดแย้งปัญหาทางสังคมไปใช้ในชีวิตส่วนตัวในการทำงานกับเพื่อนหรือการทำงานกับพี่และน้องที่บ้าน
- คนที่ 6 ตอบ สามารถเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการทะเลาะกันทั้งฝ่ายจากการไม่ฟังเหตุผลของอีกฝ่ายหนึ่ง และใช้แนวทางที่ได้เรียนมาเป็นการหาข้อตกลงร่วมกันในยุติปัญหาที่เกิดขึ้น
- (2) ประโยชน์ผู้อื่นและสังคม
- คนที่ 1 ตอบ สามารถเข้าใจผู้อื่นและสังคมมากขึ้นที่เกิดการประท้วงต่าง ๆ เพราะว่ามีจุดยืนหรือค่านิยมของความคิดไม่เหมือนกัน ถึงได้กระทำการอย่างนั้น ถ้าจะยุติปัญหาต้องใช้เหตุผลร่วมกันที่ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นพื้นฐาน
- คนที่ 2 ตอบ สามารถแก้ใจปัญหาเหตุการณ์ความขัดแย้งในชีวิตประจำวันกับเพื่อนร่วมงานในการทำรายงาน โดยเข้าใจเหตุผลขอเพื่อนร่วมงานมากขึ้นในเหตุผลที่เพื่อนยอมรับได้
- คนที่ 3 ตอบ เข้าใจผู้อื่นและสังคมมากขึ้น โดยปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากความไม่เข้าใจเหตุผลของแต่ละฝ่าย
- คนที่ 4 ตอบ เข้าใจเพื่อนและสังคมที่เกิดความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาทกันเนื่องจากไม่มีหลักการของเหตุผลของการยอมรับกันเป็นข้อยุติ ความรุนแรงที่เกิดขึ้น
- คนที่ 5 ตอบ ทำให้ใช้หลักการแก้ปัญหาความขัดแย้งไปใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตกับคนอื่นและสังคม ไม่คกอยู่ความหลงเชื่อต่าง ๆ โดยขาดเหตุผล
- คนที่ 6 ตอบ เข้าใจผู้อื่นและสังคมที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมประท้วงต่าง ๆ โดยตนเองจากต้องคิดอย่างมีเหตุผลไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือด้วยความหลงเชื่ออย่างขาดเหตุผลที่ถูกต้อง
- (3) ประโยชน์วิชาการ
- คนที่ 1 ตอบ สามารถหาความรู้ที่เกี่ยวกับกฎหมายด้วยตนเอง โดยนำความรู้ที่เกิดขึ้นจากทฤษฎี หลักกฎหมาย หรือข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข่าวสาร โทรทัศน์ และประสบการณ์จากความรู้เดิมของตนเอง
- คนที่ 2 ตอบ มีการหาความเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ทางหน้าหนังสือพิมพ์ หนังสือ ตำรา โทรทัศน์ ด้วยตนเอง นำแนวความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีไปปฏิบัติได้ถูกต้อง

- คนที่ 3 ตอบ   หาความเพิ่มเติมจากแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยยึดถือความถูกต้องตามกฎหมายที่เป็นทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องจากสื่อต่าง ๆ
- คนที่ 4 ตอบ   เป็นแนวทางที่จะไปค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำรา แหล่งความรู้ทางด้านกฎหมาย และหาความรู้กฎหมายใหม่ที่บัญญัติขึ้น นำมาปฏิบัติให้ถูกต้อง
- คนที่ 5 ตอบ   นำแนวทางความรู้พื้นฐานของกฎหมายที่เป็นข้อพิพาทกันไปใช้ในการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อการเข้าใจในทฤษฎีและการปฏิบัติตนได้มากยิ่งขึ้น
- คนที่ 6 ตอบ   ใช้เป็นแนวทางในการ ไปค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือพิมพ์ หรือตำราด้านกฎหมาย ตำราเรียน ทำให้เข้าใจแล้วนำไปปฏิบัติตนให้ถูกต้อง

กล่าวโดยสรุป การสัมภาษณ์ชีวิตในชั้นเรียนของเด็กนักเรียนที่เกิดจากการเรียนการสอน ความรู้ด้านกฎหมายในวิชา ส402 สังคมศึกษา เพื่อให้แสดงความรู้สึก หรือความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนการสอน ความรู้ด้านกฎหมาย โดยพยายามค้นหาความหมาย และทำความเข้าใจกับความรู้สึกของนักเรียน ตลอดจนสนับสนุนให้นักเรียนบรรยายประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับ และจากการสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระในแต่ละขั้นตอน อันเป็นกระบวนการคิดของนักเรียนว่าประมวลความคิดของตนอย่างไร ซึ่งการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการประกอบการพิจารณาบรรยากาศการเรียนรู้ของเด็กทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีผลต่อการพิจารณาประสิทธิภาพผลของรูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

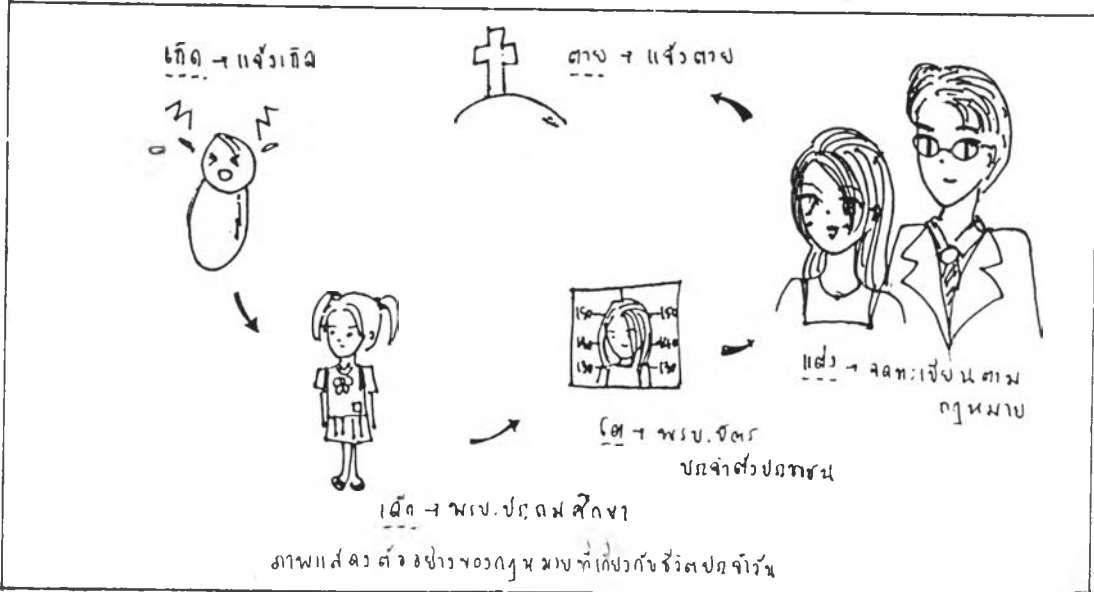
ภาคผนวก ฉ.

ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นด้านกฎหมาย
ที่เกิดจากการสร้างความรู้และประสบการณ์ในการเรียนของกลุ่มทดลอง

รายงาน .. กฎหมาย ..

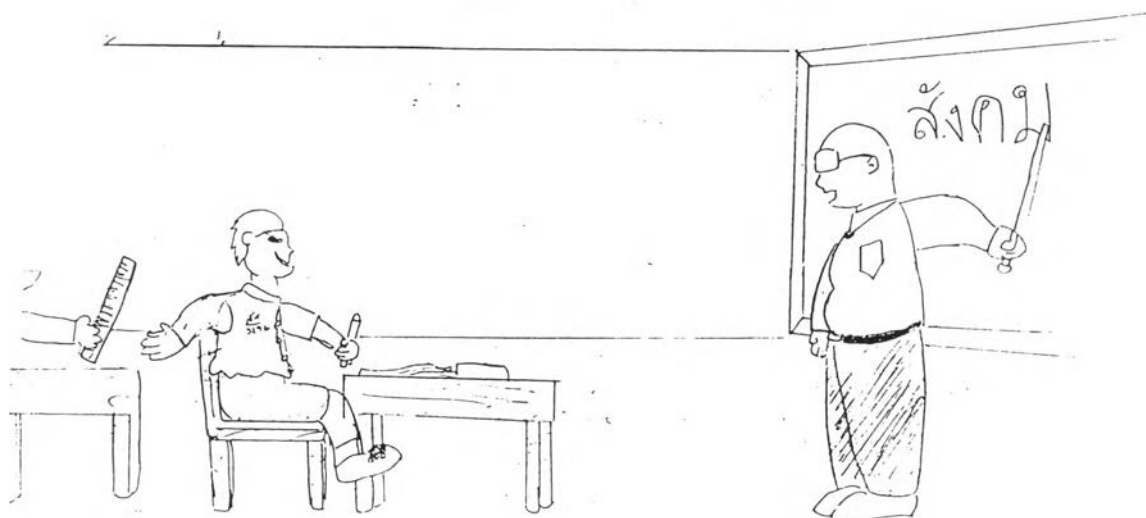
ทุกวันนี้ กฎหมายมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเราอย่างมาก ตั้งแต่เกิด ดำรงชีวิต จนกระทั่งตาย ตัวที่จะบอกตัวอย่างได้ เช่น เมื่อเราเกิด ก็ต้องมีผู้ไปแจ้งเกิดให้แก่ตามที่กฎหมายระบุไว้ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เราได้ต้องเจอต่อกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ รวมถึงกฎหมายต่างๆ ด้วย เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจราจร ทางบก กฎหมายเกี่ยวกับทะเลพาณิชย์ กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร กฎหมายเกี่ยวกับประถมศึกษา คือ พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 เป็นต้น ตัวอย่างตัวอย่าง ฟานเจ้าได้ เช่น เมื่อมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ ฟานเจ้ามีสิทธิทำบัตรคิวต่อไปขอมีบัตรประชาชน ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือการที่ 9:08 ไปเรียนก็ได้ต่อไปโดยการจราจรทางบก เราได้ต้องรู้จักและเข้าใจ สัญญา ธุรกรรม และ การปฏิวัติตามกฎหมายสำหรับคนเดินเท้า เป็นต้น ซึ่งฟานเจ้า คิดว่า เงิน กฎหมายที่ใกล้ตัว ฟานเจ้ามากที่สุด

รายงานเกี่ยวกับกฎหมาย

กฎหมายมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย มีตามสำคัญกับทุกคนที่รวมกันอยู่เป็นกลุ่ม คอขรัภษาความสงบเรียบร้อย สร้างความยุติธรรม แต่กฎหมายก็มีส่วนเสีย เช่น คนบางคนไม่รู้จักกฎหมายซึ่งอาจเป็นเพราะอยู่ห่างไกลความเจริญ, ได้รับการศึกษาต่ำ คนบางคนหรือบางกลุ่มที่มีอิทธิพล มีอำนาจถือตนว่าอยู่เหนือกฎหมายไม่มีใครกล้าแตะต้อง หรือคนบางคนฟังกฎหมายไม่เห็นความสำคัญของกฎหมาย ซึ่งอาจเป็นเพราะกฎหมายมีความล้าหลัง ยังไม่ยุติธรรมพอ หรือมีบทลงโทษอ่อนเกินไป

สำหรับกฎหมายที่คิดว่าเกี่ยวกับตนเองมากที่สุดคือ "กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา" เพราะมีความสำคัญต่อเยาวชนทุกคน และมีผลต่ออนาคตอีกด้วย

นายศิริชัย วัฒนาลัย ม.4/3 เลขที่ 10

กฎหมายแพ่งเครื่องปกมือ คัมภีร์หรือเรออย่างดีที่สุด ซึ่งได้มีกฎหมาย
 สักมศักดิ์อย่างเงาเป็นแน่ กฎหมายซึ่งมีสาระสำคัญ ประจวบ ๑๕๓๓ ก.
 เพราะกฎหมายได้มีบัญญัติ ว่าหาใช่ สือห้าม ผลอดจนมทลวโทไว้แล้ว.
 หากใครละเมิดจะผิดความผิด ซึ่งผู้เป็นทนายทนายนั้นจะเสียอย่างชก.
 ในขณะที่ทำพเจ้าเป็นคนหนึ่ง. กฎหมายซึ่งมีชื่อเกี่ยวพันตัวจำพเจ้า
 ซึ่งผู้ จำพเจ้าจะทราบหน้าที่ของตน ว่าเมื่ออายุ 15 ปี ๑๕๓๓ บัตรประชาชน
 อายุ ๑๕ ปี สิทธิเลือกตั้งไว้แน่นอน

กุลแก้ว สานพิมพ์
 ม.๑๓ no ๕

พระราชบัญญัติ การจราจรทางบก.

ทุกวันนี้เราทุกคนต้องได้ยิน ดับนั้นจี้วมี พรบ. การจราจรทางบก มาถึงจ้วจ้อว
 เมื่อเกิดเหตุขึ้น เช่น รถชนรถ รถชนคน เราสามารถใช้กฎหมายให้เป็น
 ประโยชน์ แก่ตัวเรา ไปได้ เช่น การเรียกร้องค่าเสียหาย การเรียกร้อง
 ค่ารักษาพยาบาล การเรียกร้องค่าทำขวัญ ่นั้น เป็นต้น

บท ประเด็น ๑ อรรถาธิบาย มาตรา ๕

ความคิดเกี่ยวกับกฎหมาย

กฎหมาย เกี่ยวข้องกับทุกด้านในชีวิตประจำวัน สิ่งที่เราทำเกี่ยวกับกฎหมายที่ล้วนราวอย่าง
เราไม่รู้ตัว ซึ่งเราได้รู้กฎหมายแล้วแต่ไม่รู้ว่าจะทำอะไรกัน. ถ้าไม่มีกฎหมายเลยก็ไม่มีบ้านเรือน.
จะเล่นอย่างไร อาจจะมีคนแกล้งคนอื่นได้ สิทธิหาก สิทธิแล้ว และอื่นๆที่เราไม่สามารถคิด
สิ่งอื่นๆด้วยตัวเราเองได้กฎหมายช่วย ชีวิตคนเราจึงต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายตลอดไปตั้งแต่แรกเกิด
แล้วไปได้

กฎหมาย เริ่มตั้งแต่เกิด-ตาย เมื่อเกิดก็มีกฎหมายรองรับตั้งแต่แรกเกิด. ๑๕ วันก็ให้ทานที่
กฎหมายกำหนด. เมื่อตายก็ให้สิทธิ ท้าที่ต่าง ๆ ก็สิ้นสุดเลยไปด้รวม และยังมีเรื่องของชีวิต
ของคนที่อีกมากเช่น สัญชาติ ทรัพย์สิน สวรรค์ หน้าที่ มรดก สิทธิกรรม. การศึกษา.
บัตรประชาชน ราชการทหาร ระเบียบ กุลย อื่นๆมากมาย.

เพราะชีวิตให้ทุกคนเห็นตามกฎหมายให้ดีเสียก่อนก่อนที่จะนำเอากฎหมายมาบังคับออกมาได้
เพื่อจะไม่ให้เกิดผลเสียร้ายแรงตามๆ แต่พอเราหากฎที่ดีข้อที่แต่จะปฏิบัติในทางที่ไม่ดีสมมติ
ไม่รู้ว่าเขาดีข้ออะไร และบางทีอาจคิดว่าไม่มีกฎหมาย. ที่จะไม่รู้เลยว่าเรากำลังทำอะไรที่
เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย

จบ

หาญสิทธิ์ พงษ์ และสันต์ 4/3 เลขที่ 2.

กรมตำรวจ

บุคคลที่ประสงค์จะยื่นคำร้อง คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

ซึ่งประสงค์จะขอใบอนุญาตนี้อาจยื่นคำร้องได้ที่สำนักงาน ตำรวจท้องที่หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือประเทศต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ต้องมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

และต้องมีความสัมพันธ์อย่าง มากที่สุดต่อรัฐใน ๒ ลักษณะที่ระบุมา

นาย ชูชาติ ชูชาติมนตรี ผ.ป.๖ เลขที่ ๒๑

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวศิริพร วิริยะบัญชา เกิดเมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2511 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีนิติศาสตร์บัณฑิต (น.บ) คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2532 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีการศึกษา 2533 ได้เข้ารับการฝึกอบรมจากสภานายความและได้รับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ ประเภทตลอดชีพ จากสภานายความเมื่อปี 2534 และเข้าศึกษาต่อในคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม เอกการ จัดการทางสังคมในปีการศึกษา 2539 จากนั้นเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา วิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2541